

માન મુસાફરી

- :૦: -

અપાની પ્રસિદ્ધ કરનાર,

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુડે,

નારદવાળા-અમદાવાદ

ગામત ગીટ

પ્રત ૨૦૦૦

અમદાવાદ — ધી “નવર” પી-ટીંગ પ્રેમમા ભોગીલાલ

નાગજીરામ એ દીરાળાએ છા'યુ.

ક્રમ ૦-૮-૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૅપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૮૭૧

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ માન દુસાહરી

વિષય ૬-૩

ଅମଳାସିନି ଶିକ୍ଷା ଓ
ସାହିତ୍ୟ
ସଂସ୍ଥା
କଟକ

୧୯୫୧

માન મુસાફરી.

વસંત રતુની બહારી એવી રસીક છે કે, પ્રભાતના પોહો-
રમાં સુવાસિત ફુલોનાં જાડની સાથે અથડાઈ ચેતાલ નદીના કીનારનો
પવન આવે છે. ફુવારામાંથી પાણીની સેદા ફુટી વર્ષાવૃત્ત માફક
આસપાસ ઝંખેલી, ચંપો મરવો, કેવડો, ફેલકી, મોગરો, જામ, જુ-
ધ, ગુલબાસ, ગુલદાવદી, પારીજાત, ગલતુરો, ગુલાબ, ગુલમેંદી,
ડોલનાં જાડનાં ફુલોનાં જાડ ઉપર શીજો સુગંધી પવન મંદ મંદ
દિલ કરે છે, નાના પ્રકારની બીજી વનસ્પતિ તેમજ લીલોતરી પૂષ્પ
ખીલી નહીં છે, અને જુલમનીએ લીલોતરી રૂપી લીલા રંગની સા-
ડી પહેરી તેમાં વિચિત્ર રંગના લાલ પીળા; કાળા, ઘોળા, જામુડીયા,
કેસરિયા અને ગુલાબી રંગનાં ફુલરૂપી પુદ્રાઓ સુશોભિત થઈ રહ્યા
છે. ફાકીલ પક્ષી કસોડ કરે છે, મોર પણ પોતાના મધુર શબ્દથી
હર્યાર કરે છે. અને જાપેઆ પીક પીક કરે છે. મેનાં પોપટ અને
બીજાં તરેહ તરેહનાં પક્ષીઓ ચારે બાજુથી મધુર સ્વરથી ગાયન
કરે છે, અને હામરો પણ ઘેર નાદે ગુંજાવર શબ્દ કરે છે.

મોટા પર્વતની તળાટીમાં માહા શોભાયમાન પવનપુર નામ
નગરમાં સુરિંદ્ર નામનો રાજા રાજ કરતો હતો તે રાજ્યધણી ધર્મિ-
ષ્ઠ અને સદ્ગુણી હતો. તેની પ્રજાને અદલ ધનસાદ મળતો ને તેનું
રાજ્ય સુધર્મ પુર જોઈએતમાં હતું, સર્વને બાજબી ન્યાય મળતો
અને પ્રજા સધળી અદલે બારણે સુતી હતી, ચોરનું તો નામ નહીં
સુરિંદ્ર રાજા સર્વ વાતે સુખી હતો. સર્વે પ્રકારે સુખ ભોમવે અંતે તે
કીરતારે તેની ઉમેદ પાર પાડી. એક દીકરો ઇશ્વરે આપ્યો.

કુંવર ચંદ્રની માફક પ્રકાશતો અવતર્યો તેનું રૂપ જોઈ સર્વ
બેહદ અચરત થયા. બપોરે આ ખુશ ખુશ રાજાને કાને પડી, કે
તરતજ તે ખુશીના દરીઆવમાં ગરક થઈ ગયો, અને એક હુકમ-
નામું તેજ વખતે બહાર કીધું કે મારી રૈયતમાંના દરેક શહેર, ગામ
અને મુલકમાં આવજ દીને જેટલાં છોકરાં અવતર્યા હોય તેટલાં છો-
કરાંને મારા મહેલમાં લાવી હાજર કરે અને તેઓ મારા મહેલમાંજ

ઉઠે. આહા પરમેશ્વરની શક્તિ ન્યારી છે તેજ દહાડે નજદીક
 ખાર હજાર છોકરાંઓ સુરિંદ્ર રાજની આખી રાજધાનીમાં અવતર્યા
 હતાં, હુકમ મુજબ સર્વે રૈયતે પોતાનાં છોકરાંઓને દરબારમાં લાવી
 હાજર કર્યાં. રાજાએ દરેકને માટે એક ધાવ રાખી, અને પોતા-
 ના પેટના છોકરાને માટે ચાર ધાવ રાખી પછી સર્વે જોશીઓને
 બોલાવીને તેના જન્મ અક્ષર જોવાવાળા સર્વે જોશીઓએ એક મતે
 જાહેર કરીયું કે આ છોકરા જેવો ભાગ્યવાળો બહાદુર અને પરદુષ્-
 મજન કોઈ નીવડશે નથી હાથ છે નહીં અને નીવડશે પણ નહીં.
 રાજા આ સાંભળી એટલે મમ થઈ ગયો કે દરેક જોશીઓને એક
 એક મામ દાનમાં આપ્યાં. રાજાએ તે છોકરાનું નામ માનસિંગ ક-
 રીને રાખ્યું રાજાને એવી ખબર પહોંચી કે માનસિંગ દુધ પીતો ન-
 થી, તેથી અદેશ કરી ફરીયા જોશીઓને બોલાવ્યા, અને માન-
 સિંગ દુધ પીતો નથી, તેનું કારણ પુછ્યું જોશીઓએ જોશીજાહેરકરીયું
 કે પ્રથમ સર્વે છોકરાઓને દુધ પાડ્યો તે પછી માનસિંગ પીશેઅંતે
 તેમજ થયું, નાનપણથી એટલું ઉદાર દીવ માનસિંગ થયું કે પો-
 તે કોઈ પણ તંગીના માણસને તેની મગ્ગા પુરી પાડ્યા સીવાય મોક-
 લતો નહી, પોતાના આપનો સબજો પૈસો ધર્મને વારતે ખરચતો,
 તે જ્યારે બહાર ફરવા નીકળતો હતો ત્યારે તેને જેવાને માટે એ-
 કઠા થતા હતા તેઓ એવું માનતા કે એ કોઈ દેવરૂપી મનુષ્ય છે
 જે આ દુનિઆમાં પરમાર્થના કામ માટે જન્મ્યો છે જ્યારે તે
 શીકાર કરવા જતો ત્યારે જે કોઈ જનવર જેતો તેને જીવું પક-
 ડી પછી માર્યા વગર છોડી દેતો એક વેળાએ જંગલમાં સીકાર
 કરતી વખતે એક વાઘે દેખાવ દીધો, માનસિંગ પોતે જંગલથી
 ડર્યો પણ પછી હિંમત રાખી પોતના ઘોડાને એક ચંપાના ઝાડ
 સાથે બાંધી પગે ચાલતો તે વાઘની નજદીક ગયો અને આજીજી
 કરીને કહેવા લાગ્યો કે, ઓ સિંહનાં જમ્યા હું એવું ચાહું છું કે તું
 તારું પેટ ભરી પાછો રર. તારી સનમુખ હું ઉભો છું જે તારી મ-
 રજી હોય તો મુખેથી મને ખાધ તું તાજો થા. જ્યારે વાઘે એવું
 સાંભળ્યું ત્યારે પોતાનું માથું માનસિંગના પગ આગળ મુકી કહેવા
 લાગ્યો કે હું સર્વે સમયું છું એટલું કહી વાઘે જંગલનો રસ્તો
 લીધો. અને માનસિંગ પોતાના શહેર તરફ પાછો ફર્યો ને દરબાર-
 માં દાખલ થયો અને પોતાના માતપિતાને નમન કરી કહેવા લાગ્યો
 કે ઓ મારા પવિત્ર માથાપ મારે મુસાફરી કરવાનો ધણો શોખ છે,
 માટે મને આશીરવાદ આપો એટલે મારું કલ્યાણ થાય કે જે આ

સંસારમાં જન્મ આપનારા માતપીતાને પરમેશ્વરની દૃઢ ભક્તિ કરવાથી જે ફળ પામે છે એથી અધીક ફળ માતપીતાના વચનમાં રહેવાથી પ્રાપ્ત થાય છે માટે મારા દયાળુ માતપીતા તમે મારા જન્મતમાં સુજસ વધે એવો આશીર્વાદ દો. એવું સંભળતાં વાર સુરિંદ્ર રાજા મુર્છા પામ્યો ને ઘડી બે ઘડીએ શુદ્ધિ આવી તેને કહેવા લાગ્યો કે ઓ મારા વહાલા પુત્ર તારા દુર જવાના વચનો સાંભળીને મારું હૃદય ઠોર રહેતું નથી ને મને ઘણો કંટાળો થાય છે એવામાં માનસિંગની પવિત્ર માતા પોતાના વહાલા પુત્રને દીલાસો દઇને કહેવા લાગી કે તારું કલ્યાણ થાઓ. ને તારો સુજસ જન્મતમાં વરતે પરદુઃખભંજન એવા નામથી તને સરવે જગત ઓલાવશે; ને તારું નામ જન્મતમાં અમર રહે, એવાં હીમનાં વચન સાંભળીને સુરિંદ્રરાજા હિંમતમાં આવીને કહેવા લાગ્યો કે ધન છે સ્ત્રી તારી હિંમતને ધન છે તારી કુખને કે આવું રતન તારા ઉદરે અવતર્યું જે બાલ્યાવસ્થામાં મહા હિંમતવાનને મહા શુરવીર કુંવરનો જન્મ આપ્યો પછી સુરિંદ્ર રાજાએ જોશીએને ઓલાવીને કુંવરની જન્મપત્રિકા જોવરાવી તેમાં એવી રીતે આવ્યું કે બપોરે કુંવર સોળ વરમનો થશે, ત્યારે માહા પ્રતાપી પરદુઃખભંજન અને મહા સામર્થ્યવાન અને પોતાની જીંદગી પારકા કામ માટે ગુજારશે દેશ દેશોની મુસાફરી ધણી હોંશીઆરીથી કરશે. બીજાના કામ માટે પોતાના જીવની દરકાર રાખશે નહીં, એવાં જોશીએનાં વાક્ય સાંભળીને રાજા રાણી ધણાં રાજા ખુશી થઈને સરવે પોતાના શહેરના બ્રાહ્મણોને બોજન કરાવી અકેડી મોઢોર દક્ષણા આપી. પોતાના કુંવરને રાજા ખુશીથી આશ્ચિર્વાદ દઇ રજા આપી પછી માનસિંગ પોતાના સંભળા કુટુંબને નમસ્કાર કરીને ચાલ્યો અને રસ્તામાં ચાલતાં સામી કામધેનુ તથા શોભાગ્યવતી પાણ્ડીનું બેઠું લઈ સામી મળી. પછી ચાલતાં ચાલતાં થોડા દીવસમાં જંગલમાં આવી પહોંચ્યો તે જંગલ મોટું અને મહા ભયંકર બીડામણું હતું તે જંગલ મોટા પર્વતોને ઝાડીથી ભરપૂર હતું અને અનેક જાતનાં પક્ષીઓ તરેહવારના શબ્દો ઉચ્ચારતાં હતાં તે જંગલમાં માણસ લાગ્યેજ નેવામાં આવતું. તે જુખ તરસથી ઘણો હેરાન થયો ને પોતાના મન સાથે કહેવા લાગ્યો કે ઓ માનસિંગ તું આવાં બીડામણા જંગલમાં આવી પોતાના અમુલ્ય જીવને જોખમમાં નાંખ્યો; એમ કરી એક મોટા ઝાડપર ચઢીને ચારે બાજુએ જોવા લાગ્યો. ત્યાં એક મોટું શીવનું દેહેડું જોવામાં આવ્યું, તે હેઠે ઉતરી તે દેહેરામાં જઈ શીવની સ્તુ-

તી કરી કહેવા લાગ્યો કે ઓ ભોળા શંભુ આ બીલામણા જંગલમાં તું મારે રક્ષણ કર.

રતનશાહ વહાણવટીની છોકરી ગુણસુંદરીની વાર્તા.

ધણા અસલના વખતમાં ચંપા નગરીમાં ચામુડ નામનો રાજા રાજ્ય કરતો હતો. જેની પાસે બે સુમાર લશ્કર હતું, જર આવે-રતો તો પારજ નહીં તેના શહેરમાં રતનશાહ નામે વહાણવટી રહેતો જે રાજાની બરાબર ધનદોલત ધરાવતો હતો ને રાજાનો તે ધણેજ માનીતો હતો. દરેક કામ રાજા તેની સલાહ પુછી કરતો હતો તે વહાણવટીની ગુણસુંદરી નામે એક પુત્રી હતી, જે ૩૫માં પુનમના ચંદ્રની માફક હતી. ગુણનો તો જણે સાગર બરેલો હતો. જ્યારે વહાણવટી મંવા પડ્યો ત્યારે પોતાની છોકરીને રાજાને સોંપી ગયો કે આ મારી બેટી તે તારીજ છે એમ જાણજે. રાજાએ દોસ્તીના બદલામ રતનશાહ વહાણવટીની માગણી કયુલ કીધી અને તે છોકરીને પોતાની હજુરમાં રાખી જ્યારે મોટી થઈ ત્યારે રાજાએ તેને એક ધાવને સોંપી પોતાના શહેરમાં એક મોટો મહેલ બંધાવી ત્યાં રાખી અને તેના બાપની સર્વ ધન દોલત તેને હવાલે કરી. હવે જ્યારે ગુણસુંદરી પુર જીવાનીમાં આવી ત્યારે પોતાની ધરમની માને કહેવા લાગી કે ઓ મારી વહાલી મા મને એક એવો રસ્તો દેખાડ કે જ્યાં હું આ પૃથ્વીની સર્વ લાલચોથી દુર રહું કારણ કે મારો એવો વીચાર છે કે જગાખોર દુનીયાથી દુર રહીને ઇશ્વરની ભક્તિમાં મારી જીંદગી ગુજર ત્યારે તે માએ જવાબ દાંધો કે ઓ મારી પ્યારી છોડી તે વીશે તું નચીંત રહે અને હું આ સાત પ્રશ્નો જે તને કહું છું તેનો જે કાઈ જવાબ આપે તેની સાથે તું પરજીવાની ઇચ્છા રાખજે જ્યાં સરવે માણસાથી દુર રહી તું તારી જીંદગી સુખ ચેનમાં કાઢજે તે સાત પ્રશ્નો નચે પ્રમાણે છે.

પ્રશ્ન ૧ લો—અલંકાપુરીની ખચર લાવ.

પ્રશ્ન ૨ જે—ભક્તિ કર ને ગંગામાં ન્હા.

પ્રશ્ન ૩ જે—કાષ્ટને જો ન કર, કરશે તેવું પામશે.

પ્રશ્ન ૪ થો—સત બોલનાર સદાય સુખી.

પ્રશ્ન ૫ મો—બળતા પહાડની ખચર લાવ.

પ્રશ્ન ૬ દ્વી—તારા બાપના ઘરમાં જે મણિ છે તેનો જેટલો લાવ

પ્રશ્ન ૭ મો—જાદુના બેલવાળા જનવર પાસેથી કોહીનુર હી-

રો લાવ.

આ પછી ધર્મની માતા બોલી કે જે ધણી તારા આ સાત પ્રશ્નોનો જવાબ આપે તેને તારો યોગ્ય ભરથાર ગણી લગ્ન કરી દુનિઆનું સુખ હાંસલ કરજે, કારણ જે મારી ઉમ્મર હવે ધણી થોડી બાકી છે. હવે એક વખતને સમે ગુણસુંદરી પોતાના મહેલની બારીએ રસ્તાનો મેહેલો જોતી બેઠી હતી તેવામાં તેની નજરે એક અન્યથા દેખાવ પડ્યો. એક જોગીંદ્ર રસ્તેથી જતો હતો તેના દોઢસો ચેલાઓ રસ્તામાં સોનાની ઇટડીઓ મેલતા હતા તેની ઉપર પગ મુકીને તે સીધા ચાલતો હતો. આવો મામલો જોવાથી ગુણસુંદરી તો દોંગળ અથા મઠ અને પોતાની માને પુછવા લાગી કે મારી વડાલી માતા આંતે કોણુ પુરૂષ છે જે આવા દખ્ખાથી જમ્ય છે, ધાવ બોલી કે આપણા રાજાનો ધર્મ ગુરૂ છે એ ધણેજ પવીત્ર અને પરમેશ્વરનો મોટો ભક્ત છે ત્યારે ગુણસુંદરીએ જવાબ દીધો કે આ મારી મા હું એવું ઇન્દુધું કે આ માહા પુરૂષને આપણા ઘરમાં બેલાવી એની રજીત કરીએ, કારણ કે એવા ભક્તોના ક્રશનથી ખંતે દુનિયાનું સુખ હાંસલ થાય છે. માએ પણ તેમ કયુલ કીધું અને પોતાનાં માણસને પવીત્ર ગુરૂને ઘર પવીત્ર કરવા બોલાવ્યો તે માણસ જવાબ લાવ્યો કે તે પવીત્ર પુરૂષે આવતી કાલે આવવા કયુલ કીધું છે આ ખખર કાંબળી ગુણસુંદરીએ સઘળી તૈયારીઓ કરવા માટે કેટલાક ઘાળ મેવાના જરૂર ઝવેરના અને સોના રૂપાના બરી રાખ્યા તે મેહેલના દીવાનખાનાથી તે છેક હેંટે સુધી તરેહવાર રેશમી અને સોનેરી રૂપેરી ગાલીયા પથરાવ્યા હવે જામદાદ થઈ અને તમામ મેહેલ રંગરાગ અને ખુશ ખુશીથી ગાજી રહ્યો ખખોર પડતાં તે પવીત્ર અને મહા પુરૂષ ધર્મગુરૂ સોનાની ઇટડીઓપર પગ મુકતો આવ્યો અને ગુણસુંદરીએ શોભાયમાન કીધેલા મહેલ નજદીક આવી પોચ્યો. તેવીજ દરબારીઓએ અંદર ખખર કીધી ગુણસુંદરીએ તેને માટે સોના રૂપાનો તથા જરૂર ઝવેરથી શણગારેલા જે ગાલીઓ તૈયાર કાઢ્યા હતા તે ઉપર ગુરૂને બેસાડ્યો; પછી સર્વે ખુમચા જરૂર ઝવેર તથા હીરા મોતીની તેની આગળ મુક્યા. જે તેણે કયુલ નહી કીધા અને બોલ્યો કે આ ગંદી ચીજો અમો ત્યાગી અને સંસારથી દુર રહેતા માટે પરમેશ્વર પેદા કીધેલી નથી. ધણા કાલાવાલા તથા ધણી વીનતી કરી છતાં તેણે નહી લીધાં. ત્યારે ગુણસુંદરીએ મેવાથી બરેલા તથા માદાધથી પુર નિમચા લાવવાનો હુકમ કીધો તેમાંથી તે મહા પુરૂષે થોડું ખાધું પણ મનમાં બડબડવા લાગ્યો કે આ મારા મન રાજાના કરતાં રતનશાહ વહાંણવટી પાસે કેટલો ખખનો

છે ખચીત રાજ પાસે નહી હોય એટલો ખજાનો ચીની પાસે છે. શીકર નહીં આજ રાતે આવી આ સવળો ખજાનો લઈ જવો જોઈએ પછી ચોરથી યા હુંડકારથી. આવો વિચાર કરી તે ગુન્હેગાર પુરૂષ ઉઠ્યો તેવીજ ગુણસુંદરી તેના પગપર પડી અને દયા માગવા માંડી ત્યારે તે પાપી માણસ તેની ઉપર દયા વરસાવી ચાલતો થયો હવે નજદીક સાંજનો સમય થયો અને સધળાં ધણાંજ થાકી ગયેલાં હોવાથી સારે અસળાળ જ્યાંનો ત્યા રહેવા દઈ આરામ કરવા ગયા મધરાતને સમે તે ધર્મગુરૂ પોતાના દોઢસો ચેલાઓને લઈ ગુણસુંદરીના ઘરમાં દાખલ થયો અને સધળો અમળાળ હુંડવા લાગ્યો જે માણસો તે પાપીને સામે થયાં તે સધળાને તેણે જખમી કીધા અને સધળું જર ઝવેર લઈ ગાંસડા બાંધી ચાલતો થયો, ગુણસુંદરી એ જ્યારે એવું સાંભળ્યું ત્યારે તેની સવળા સુધસુધ ઉડી ગઈ અને રડવા લાગી પણ તેની માએ તેને દીલાસો દીધો કે હાલ જે થયું તે ન થયું એમ બનવાનું નથી માટે ધીરજ સંપાદન કરતી અને જ્યારે સુર્યનારાયણના કીરણોનાં દર્શન થાય ત્યારે રાજ પાસે ફરિયાદ કરવા જવું ગુણસુંદરીએ પણ તે સલાહ કયુલ કીધી અને સવાર માં પોતાની ધાવને સાથે લઈ પેલા જખમી થયેલા માણસોને ગાડીમાં બેસારી દરબારમાં આવી પહોંચી, છડીદારે રાજને ખગર કીધી કે રતનશાન વહાણવટીની છોકરી પોતાની મા સાથે આવી છે. અને તમે નામદાર પાશે ફરિયાદ ઉઠાવવા માગે છે. રાજએ હુકમ કર્યો કે તરત અંદર દાખલ કરો જ્યારે ગુણસુંદરી રાજની નજદીક ઉભી સલામ કરી બુદ્ધાર કરી બેઠી કે મહારાજ માહારી ઉપર મોટી મુસીમતો આવી પડી છે, તમે મહારાજના ધર્મ ગુફની કાંતે પધરામણી કીધી હતી તેજ ચંડાળે મારા મેહેલમાં પેસી મારૂ સર્વ દ્રવ્ય છુટી આ મારા ગરીબ માણસોને જખમી કીધા છે અરેરે રાજ તે પાપીનું મોં કાળું જાણુને, અને તેની ઉપર માહા દુખનો વરસાદ વરસાળે, રાજએ જ્યારે પોતાના ધર્મગુરૂ વિશે આવા સખ્દો સાંભળ્યાં ત્યારે તેના ગુસ્સાનો પારજ રહ્યો નહી અને પોતાના પવિત્ર ગુરૂ માટે એમ બોલવા મના કીધા પણ ગુણસુંદરી સમજી નહીં તે વધારે ને વધારે બોલવા લાગી. આથી એટલો તો ચીડાઈ ગયો કે તરતજ તેને પથ્થરથી મારી નાંખવાનો હુકમ કીધો તે વખતે વડો વજર હાજર હતો તે ઉઠ્યો અને નખીને કહેવા લાગ્યો કે ઓ ચંપા નખરીના રાજ આપ મોટા પુરૂષને એવો રોષ નહીં જોઈએ વહાવટી રતનસાહની આ છોકરીને એક વખતે તું નામ-

હારે તારા આશરે તમે લીધી હતી અને હાલ તેજ છોકરી ઉપર તું
પથ્થરનો વરસાદ વરસાવે છે એ તું નામદારને લાયક નથી માટે એ
છોકરીના ગુન્હા વાસ્તે ખીજ કાંઈ સજા ફરમાવવી જોઈએ આથી
રાજનો ગુસ્સો જરા નરમ થયો તેથી હુકમ કીધો કે હમણાંને હમ-
ણાંજ એ છોકરીને મારા સેહેરમાંથી કાઢી મેલો અને એનો મેહેલ
હુડી ભાગી તોડીને ફનાદ કરો. ગુણસુંદરી તેજ વખત પોતાની મા-
સાથે સેહેરમાંથી ચાલી અને ચાલતાં ચાલતાં એક ખીલામણા જંગ-
લમાં આવી પોંછેચી રાતને વખતે એક વીશાળ ઝાડ તમે આરામ
લીધો, ઉંઘમાં તેણે સ્વપ્નું જોયું. તેણે એવું જોયું કે એક મહા પુ-
રુષ સેફત વસ્ત્ર પહેરી તેની નગદીક ઉભો નહીં એમ કહે છે કે આ
માહા સતી તું કરો આંદોશ ના કર તારી ઉપર તે માહાદેવની પુ-
રુષ મહેરમાની છે ઉઠ અને આ ઝાડ તમે સાત મોટા રાજાઓનો
ખજાનો દાટેલો છે તે તારા સ્વાધીનમાં લે. ગુણસુંદરી બોલી કે હું
એક અખળા સી રીતે ખોદી શકું તે કુબેરે જવાબ દીધો કે લાકડી
લખ ધોડું ખોદ અને તે ખજાનો તારી નજરે પડશે. ગુણસુંદરી જ્યા-
રે સવારમાં ઉઠી ત્યારે સ્વપ્નું પોતાની ધરમતી માને કહ્યું માએ તે
પ્રમાણે કીધું તો તેમાંથી ખરેખર બેહદ નહીં ખુટે એટલો ખજાનો.
જળ્યો. જમીન નીચે સાત મોટી ટાંકીઓ દ્રવ્યથી ભરપૂર મળી અને
મોટાં મોટીઓનો તો પારજ નહીં. હવે ગુણસુંદરીની ખુશીનો તો
પારજ રહ્યો નહીં તે બોલી કે આ મારી વહાલી માતા તું જ
અને આપણા શહેરમાંથી સઘળા સુતારોને તથા ઘર બંધનારાઓને
બોલાવી લાવ કે આપણે અહીંયાં એક મોટી મમારત બંધાવી તેમાં
રહીએ, તે ધાવ બોલી કે હું તુને એકલી મેલી કેમ જાઉં, તેવામાં
ગુણસુંદરીની ચાકરીમાંનો એક પુરુષ બીખારી હાલતે ત્યાં આવી પોં-
હોચ્યો તેણીએ તેને શહેરમાં મોકલાવી સર્વ ચીજો મંગાવી અતે
એક મેહેલ મોટા અને બમણા સાથે બંધાવી તેમાં રહી તેની ખુ-
શાલીમાં સઘળા માણસોને મન પુરતા પૈસા આપ્યા, ગુણસુંદરીએ
તેમાંના વડા મીસ્તરીને કહ્યું કે, હવે તમે અહીંયાં એક મોટું શે-
હેર બાંધો તેણે જવાબ દીધો; કે રાજની પરવાનગી સિવાય અહીંયાં
શેહેર બંધાય નહીં, ગુણસુંદરીએ જોયું કે એ પણ ખરુંજ કહે છે
પછી તે પુરુષનો પોશાક પેહેરી મોટી કાઠિયાવાડી ઘોડીપર સ્વાર,
મધ જર કબેરનાં ખુમચા ચાકરોને માથે મુઠી હીરા મોતી અને આ
કુતથી જડેલો એક મુમટ સુંદર વાસણમાં મુઠી રાજની તરફ ચાલી
શેહેરમાં દાખલ થતાંજ પોઝાર ઉઠી રહ્યો કે એક મોટા વહાવડીનો

છોકરો રાજને માટે પુષ્કળ માલ ખજાનો ભેટ લાવ્યો છે ગુણસુંદરીએ રાજના દરબાર આગળ આવી ખમર પોંચાડી તેવીજ તેણીને દરબારમાં દાખલ કીધી, તેનીએ અદ્ભુત સલામ કરી રાજને પેલુ તમામ નજરાણું ભેટ કીધું, આ સધળું નજરાણું જોઈ રાજના હર્ષને તો પારજ રહ્યો નહીં. તેણે તે કબુલ કીધું અને ગુણસુંદરીની ખમર પુછી ગુણસુંદરીએ ઘણીજ મીઠી જુવાનથી ઉત્તર દીધા કે આ ચંપાનગરીના રાજ માફ નામ જોરાજ છે મારા માત પીતા મરણ પામ્યાં છે અને હું આ દુનિયામાં હવે એકલો પડ્યો છું રાજએ જવાબ દીધો કે આ પ્યારા સુંદર ચેહેરાના જુવાન જેટાં જ્યારે તારા માત પીતા મરણ પામ્યાં છે ત્યારે હું તને મારા ફરજદાર તરીકે અહીંયાં રાખવા ઇચ્છું છું. ગુણસુંદરીએ જવાબ દીધો કે આ પરતાપી પીતા જ્યારે તું મહારાજાએ મોટો આશ્રય આપ્યો માટે હું મહારાજાનો મોટો ઉપકારી થયો છું મારી મરણ છે કે, તું નામદાર માફ લાયક નામ આપે, રાજએ તેનું નામ માફપતી કરી રાખ્યું પછી ગુણસુંદરીએ પોતાની અરજ રજુ કીધી રાજએ હુકમ કીધો કે, તરતજ જે જંગલમાં માફપતી મેહેલ છે તેજ જંગલમાં એક મોટું શેહેર વસાવે, ઘણી માફપતી તે તરફ ફરીને બોલ્યો કે, આ મારા રાજનું મારાથી આટલો દુર રહેવા જાય છે, પણ હવે મને તારા વગર એન પડશે નહીં માટે તને ઘટે છે કે મારી પાસે રહે અને મારા જીવને આનંદ કર. માફપતીએ જવાબ દીધો કે અગર જે હું તમો મહારાજા આગળ રહીશ તો પછી મારી મરણ પ્રમાણે શેહેર બંધાશે નહીં માટે હું તમોને મહીનામાં આઠ વખત મળવા આવીશ. રાજએ ખુશી થઈને કીધું અને ગુણસુંદરી મરદના પોશાકે રાજની રૂબરૂ આવળ કીધી હવે એક દીવશે એવું બન્યું કે રાજ પેલા માન ગુરૂની મુલાકાતે જવાનો હતો તેથી માફપતીને પણ પોતાની સાથે લીધો. જ્યારે રાજ માફપતી સાથે પોતાના મેહેલમાં પાછો આવ્યો એટલે માફપતી બોલ્યો કે આ મારા મેહેર બાન બાપ હું એવું ઇચ્છું કે આ મહા પુરૂષની મારે પધરામણી કરી દરસન કરી મારા જીવને આનંદ પમાડું રાજએ કબુલ કીધું અને માફપતીને પોતાના મેહેલમાં પધરામણી આપવા કહ્યું પણ તે બોલ્યો કે માફ જીગર એમ ઇચ્છે છે કે હું એને એક જુદા મેહેલમાં પધરાવું પછી માફપતીએ તેમ કીધું અને પેલા મકરબાજ સાધુને પધરામણી આપવાને સર્વે ત્યારી કીધી તેમ કરી રહી તેને નોતરું મોકલ્યું જે પેલા મહા મહા પાપીજો મોટી ખુશી સાથે

માન્ય કીધું. માર્પતીએ આગળના કરતાં પણ આ વખતે ઘણો બબકો કીધો હતો. ખીજે દીને પેલો સીધ આગળ માફકભારે દમદ-ખાંથી સોનાની છટકીઓપર પોતાના પગ મુકી, ચાલતો ચાલતો ગુણસુંદરીના મહેલ આગળ આવ્યો તેજ વખતે તેણીએ તેને આખર સાથે અંદર લીધો આગળ મારફ રાજગાદીના ખીજાનાપર બેઠા પછી જર ઝવેર મોતી હીરા અકૃત વિગેરેથી ભરેલા ખુમચા લાવી તેની આગળ હાજર કીધા. દત્તવેષે તેના કપડા કીધા અને થોડી મીઠાઇ ખાધા પછી અતર ખુશ્મો વિગેરે લઇ વિદાયગિરી લીધી. જતાં જતાં તેણે મનમાં વિચાર કીધો કે આજે સપાટો ઠીક છે. રાતના એની વાત પણ હવે ગુણસુંદરીએ અગાઉથી ગોઠવાય કીધી હતી તેણીએ રાજને ત્યાં કહેવાડાવ્યું હતું કે આજ રાતે મારે ત્યાં ચોરો ચોરી કરવા આવવાના છે, એવું સાંભળ્યું છે, આથી રાજએ પોતાના વડા વજીરને તે બંદોબસ્ત કરવા વિષે પકડો હુકમ કીધો. વાંચનાર બકરાના ચામડામાં વરૂઓ કેવાં છુપાં રહે છે તેનો વિચાર આ દાખલાથી તેમને બરોબર મળશે ધરમને નામે લુટનારા આ જગતમાં કેટલાક વધ્યા હશે તેનો તમે વિચાર કરો ખાખી પોતાના ગાંધે આજ દુનીયામાં કેવું સુખ ભોગવે છે તેનો દાખલો આ કરતા સરસ ખીજે કયો મળવાનો છે! તે દુષ્ટ આરથી પોતાના ઠરાવ મુજબ મધરાતે પોતાના દોઢસો ચોર સહીત ગુણસુંદરીના મહેલમાં દાખલ થયો, હવે ગુણસુંદરીના આંખીઓ થાકેલા હોવાથી સર્વે સુષ ગયા વડાવજીરે શહેરના મુખને પોતાની સાથે હુશીયાર કેળાયલા રજપુતોને લઇ જવા કરમાવ્યું સર્વે બંદોબસ્ત બરોબત થઇ ચુક્યો; તે દુષ્ટ ધારેલે વખતે પોતાનું સેતાન કામ કરવા આવી પહોંચ્યો ગુણસુંદરીના મહેલમાં ધુસી સર્વે અસખાખ જર ઝવે હીરા મોતી માણેક અકૃત સોનું રૂપ વગેરેના ગાંસડા ખાંધી જેવો તે શેતાની કામ કરનારો પત્રીત સાથે બહાર નીકળ્યો તેવાજ સવ રજપુતોએ તેની આસ્થાસ ફરી વળી અને તેના દોઢસો ચેલાઓને પણ ખાંધી રાતોરાત ખંધીખાને વગર બાડાના ઘર માં આરામ કરવા મોકલી દીધા. સવારના જ્યારે દરબાર બરાયો અને મરપતી (ગુણસુંદરી દાખને રૂબરૂ આવી ઉભો ત્યારે રાજએ ઘણાજ બહાલથી તેને ઠોતાની પાસે બેસાડ્યો અને અત્યંત હેતથી પુછવા લાગ્યો કે મારા જીગર આજ રાત્રે તારા મહેલમાં ચોર ચોરી કરવા આવ્યા હતા તેના સર્વ હેવાલ આપણાં વડા

વજર પાસેથી સાંભળ્યો છે. તું ખાતર જમા રાખ કે એ ચોરને હું તેવીજ શીક્ષા કરું છું; એટલું બોલી શહેરના મુખીને હુકમ કીધો કે સઘળા ચોરને લાવી દરઆરમાં હાંજર કરે, ચોરને તપાસતાં સઘળાઓના ચહેરા જોઈ રાજની અચરતીનો પારજ રહ્યો નહીં પોતાના ધર્મગુરને આવી ફજેતીએ પોચેલો જોઈ તેને ધણુજ ખરાબ લાગ્યું પણ જ્યારે પોતાના વહાલા તીવ્ર રતનચાહ વહાણુ-વઢીની છોકરી ગુણસુંદરી વીશે તેને યાદ આવ્યું ત્યારે તેની દીલ-ખીરીનો તમજ પરતાવાનો પાર રહ્યો નહીં તપાસ પુરો થયા પછી તેને સઘળાઓને ફાંસીની ટીપ મારી. સાંજ વખતે ગુણસુંદરી પોતાના ખરાપણામાં રાજની સન્મુખ ઉભી રહી હરે રાજની ખુશીતું મ્યાન દીધ્યા કવીથી થઈ શકે. તરતજ તેણે બર દરઆરમાં તેણીને જે ગેરજનસાદુ કીધો હતો તે ત્રિષે દરગુજર સહીત ગુણસુંદરી ગાડી ને સલામ કરી બોલી કે ઓ મેર્યાન બાપ જે મારા નસીબમાં બનવાનું હતું તે બન્યું હવે હું ખરી પડી એટલું જાણી મને ધણો સંતોષ ઉપજ્યો છે. રાજએ ગુણસુંદરીને ધણો એક ખજનો અખરચો અને થોડા દીવસ રહી તેણીને શહેર તરફ વિદાય કીધી. જતી વખતે ગુણસુંદરીએ રાજને વ્રણીજ રતુતી કીધી કે તમારું કંબાણ ધાઓ અને આપના પવીત્ર પગલાથી મારા શહેરને પવીત્ર કરો તે અરજ સાહેબે કબુલ કીધી ને પછી થોડા દીવસે ગુણસુંદરીના શહેર તરફ કુચ કીધી.

જે વખતે ગુણસુંદરીએ રાજના આવ્યાની વાવ સાંભળી તેજ વખતે તેને માનવીક સેવા ગઈ અને મોકુ માન તથા આખર આપી તેને માટે એક મેહેલ તૈયાર કરાવ્યો હતો તેમાં લાવી જર ઝવે રથી શબ્દગારેલા તખતપર બેસાડ્યો પછી ખીજ આકુની બરેલા જે મોર અને બેસમાર ખજનો લાવી તેના પગ આગળ મુક્યો રાજ એ તે ખુશીથી કબુલ કીધો અને ગુણસુંદરી પર ધણીએક આશીશ વરસાવી તે પછી રાજને પેલા જરીથી બરેલાં ટાંકાં દેખાડી અરજ કીધી કે તમે નામદાર ખજનામાં આ ખજનો મોકલાવનો મને હુકમ આપો ત્યારે રાજએ તેમ કરવાને વથરને તથા વડી ખજન માંને હુકમ કીધો વજર તથા ખજનચી તરત ઉટી ટાંકાં પાસે આ બ્યા ગુણસુંદરીએ સેઓને તે અખુટમંડા દેખાડ્યો પણ જે વારે તેઓ તે ચાલી કરવા ગયા કે તેઓ જોવે શું સઘળા ટાંકાં સાંપ અને મળુરાથી ભગ્પુર દેખાયાં હવે તેઓની અચરતીનો પાર રહ્યો નહીં તેઓએ રાજની આગળ આવી તમામ હકીકત કહી. ગુણ

સુંદરીના ચેહેરા આ સાંભળતાં વાત શીકે થઈ ગયો પણ રાજાએ
ધીરજથી ઉતર દીધો કે મારા વહાલાં ફરજાંદ એ ખળતો તારા
ભાગ્યનોજ છે માટે તનેજ પક્ષીસ થજો એની ઉપર મારો હક
ખીતકુવ નથી જે તમામ ધન તને જાયું છે તે તારાંજ છે ગુણસું-
દરીએ નમી રાજાને આજીજી કીધી કે હું એવું કશુંકું કે આ જ.
ગ્યાએ એક સેહેર વસાવું અને આ સધળી માલમતા પરમેશ્વરને વા-
સ્તે ખરચું રાજાએ કહ્યું કે જ્યાં હોય ત્યાં ખુશી તું મારાંજ ફરજાંદ
છે અને હું એક વખત કહી ચુક્યો છું કે આ બંડારો તારાં છે મા-
ટે તને જોમ ગમે તે તમે ખરચવાને તું મુખત્યા છે પછી રાજા
પોતાના સેહેરમાં જવાને તૈયાર થયો ત્યારે ગુણસુંદરીએ રહેવાને માટે
તેને ઘણીજ આજીજી કીધી પણ તેને ઘણુંજ અગત્યનું કામ હોવા
થી તે તેની અરજ મંજુર કરી શક્યો નહી શેહેરમાં જવા પછી
તેણે પોતાના વીસવાસુ માણસોને ગુણસુંદરીના મેહેબની ચોકસીને
માટે મોકલ્યા. ગુણસુંદરીએ પોતાના શેહેરમાં એક ઘણુંજ મોટું મં-
દીર બંધાવ્યું અને પોતાના માણસોને એવો હુકમ કીધો કે જે કોઈ
મુસાફર આવે તેને પ્રથમ ખહરાવી પીવરાવી તછી રસ્તાનો ખરચ
આપી વીદ્રાય કરતી વચતે મારી પાશે લાહવો એથ મુસાફરો સ-
ધળાને એજ મુખમ્મ કરવામં આહતું થોડા દીવસમાં મુસાફરોએ
ગુણસુંદરીનું સારું નામ ગામોં ગામ શેહેર શેહેરે અને મુલકે મુલક
ફેલાવા લાગ્યું તે સાથે તેણીના રાખેલા માણસોની પાક દાનત અને
મહેનતની એટલી તારીવ થઈ કે કાંઈ ખોલવાની વાત નહી તેઓ
પોતાની નોકરી એવી નીમકદલાલીથી બળવતા કે સધળા મુસાફરો
ગરીબ યા તવંગર વણવટી યા સાધું તેમની નીતી સારી વર્તણૂકથી
ઘણાજ ખુસી થઈ જતા અને આથી ગુણસુંદરીની દીરતી એટલી તો
વધતી ગઈ કે પુર્વથી પશ્ચિમ સુધી અને ઉતરથી દક્ષિણ સુધી તેણીનું
નામ પ્રખ્યાત થઈ ગયું.

રૂપસિંહ રાઠોડની વારતા.

પુર્વે મારૂ દેશમાં ઉદેપર નામે શહેરમાં એક રૂપસિંહ રાઠોડ
નામ ખુબ સુરત જીવાન રૂધનો તો એક બંડા ધરાવહા હતો તેનું
નામ રૂપસિંહ હતો તે એટલો તો ખુબસુરત હતો કે કોકો તેને
જોઈ અંજોઈ જતા હતા જ્યારે ગુણસુંદરીનું એવું રૂપ તથા ખુબસુ-
રતનો સંદેશો તેણે સાંભળ્યો ત્યારે તેણીને જોવાની તેને ઘણી ઉમેદ પેદા

થઈ ત્યાર પછી તેણે એક ચીતારને બોલાવી ગુણસુંદરીની તસવીર ચીતારાવવાને વીચાર કીધો. પણ શી રીતે કારણ કે તેણે સાંભળ્યું હતું કે ગુણસુંદરી કોઈને પોતાતાનું મોં દેખાડતી નથી તેણે એક ચીતારને હુંકન કીધો કે કોઈપણ પ્રકારે ગુણસુંદરીના શહેરમાં જઈ તેણીના તસવીર ચીતરી લાવવી. ચીતારાએ કહ્યું કીધું ને તરતજ તે ગુણસુંદરીના શહેરમાં ગયો, તેવીજ તેણીના માણસો રીત પ્રમાણે તેને નવરાવી ખવરાવી તેણીની પાંખે લાગ્યા. ગુણસુંદરીએ ખબર અંતર પુછી રસ્તાનો ખરચ આપી વીંદાય કરવા લાગી ત્યારે પેલા ચીતારાએ ના કહી અને પોતે નોકરીનો ઘણો ઉમેદવાર છે એમ જાહેર કીધું. ત્યારે ગુણસુંદરીએ પુછ્યું કે તું શું હુંતર જાણે છે તેણે જવાબ દીધો કે હું વાદળમાંથી અસંખ્ય તારાઓ તથા ચંદ્ર તથા સુરજની તબીર લઈ શકું છું. પછી તેણીએ તેને પોતાની નોકરીમાં રાખ્યો એક દિવસે પોતાની છાત્રી ચીતારાવવાને વિચાર કરી તે ચીતારાને બોલાવી પોતાની ઇચ્છા જણાવી તે બોલી કે તું શી રીતે મને જોવા વગર મારી તસવીર પાડી શકશે તેણે કિતર દીધો કે તમે નાખદાર શકત અગાશીપર ઉભા રહો અને છોક નીચે પાછીથી બરેલું એક મોટું તળાવ મુકશો પછી તમે સરતથી નીચે જુવો, એટલે પ્રકાશ બોળા પાણીમાં પડશે પછી હું તમારી તસવીર તરતજ ઉતારી લઈશ સરવે ચીતારે તૈયાર કીધો પછી પેલા ચીતારાએ ગુણસુંદરીની તસવીર ઉતારી લીધી અને પછી પોતાના રહેવાના મુકામ પર જઈ પીછા એક નકલ કરી ગુણસુંદરી આગળ લાવ્યો અને પેલી જે અસલ ને સરસ હતી તે મહારાજા રૂપસિંહ રાઠોડ માટે રાખી થોડાક દહાડા પછી તે તેણીની આગળ આવી બોલ્યો કે ઓ મહાસતી મને મારા બાળખાન્યા પાસે જવાની ઇચ્છા થઈ છે માટે રજા હોય તો થોડા દહાડામાં પરછો આવીશ ગુણસુંદરીએ રજા આપી એટલે પોતાના શહેરમાં આવ્યો. અને પેલી તસવીર રૂપસિંહને આપી તે જોતાંજ તે બેહોશ થઈ ગયો અને પાછો સુઈમાં આવતાંજ એવો ઠરાવ દીધો કે મધરાતેને સમે મારા બાળખાને કહ્યા વગર જતો રહું, અને આ ગુણસુંદરી સાથે લઈ કરં તોજ મારા શહેરમાં પાછો ફરં, નહીં તો જંગલે જંગલ ભટકી જઈશોનો અંત આણું તેણે કાંઈપણ જર, ઝવેર, માલ. અસખામ, ચાકર, સીપાઈ લીધો વગર શહેરમાંથી ચાલવા માંડ્યું. અને ગુણસુંદરીના શહેર તરફનો રસ્તો લીધો આખરે ચંપાનગરી તરફ આવી પોહોંચ્યો. શહેરમાં જઈ ધર્મશાળામાં ઉતારો કીધો, ત્યાંના ચાકરો

રીવાજ પ્રમાણે ખાવાતું લાવ્યા તેમાંથી તેણે ધણું જ થોડું ખાધું પછી રસ્તાનો ખરચ આપવા માંડ્યો, તે તેણે લીધો નહી, તેમજ ધણું સમજાવ્યો પણ તે એકનો એ થયો નહી. અંતે ગુણસુંદરીના માણસોએ જઈ તેણીની ખજાર કીધી કે એક મુસાફર આવ્યો છે, તે ખાતો નથી, ને રસ્તાનો ખરચ પણ લેતો નથી. તેણે ૩૫સિંહને બોલાવી મંગાવ્યો, અને તે બોલી કે તું કેમ ખરચી લેતો નથી, પૈસો ને ધર. એ તંગી ને મુશ્કેલીની વખતે કામ આવે છે, ત્યારે ને બોલ્યો, કે હું માર્દેશના ઉદેપુરનો રાજા છું, અને પૈસાની દરકાર કે ગરજ મારે નથી ત્યારે ગુણસુંદરી બોલી કે જો એમ છે તો તું સાધુને વેસે શું કામ આવ્યો છે ? ૩૫સિંહે જવાબ દીધો કે તારી બેદર તસવીરે મને દીવાનો કીધો છે, તારો ચહેરો જોવાને ધણાજ ઉમેદવાર છું હવે તમને જ ગમે તે કરે ગુણસુંદરીએ વિચાર કરે જવાબ દીધો. કે આ મહારાજા આ ખ્યાલથી તું દુર રહે તું પવનચર્મન આવે તોપણ મારો એક વાળ જોવા પામવાનો નથી. ૩૫સિંહ બોલ્યો કે એક વાર આ મારી જાનની દરકાર નહી છ; તો પણ તું પ્યારીના દેહાર બેચાવીના પાછો નહી હઠીશ. ગુણસુંદરી દીલગીર ચહેરે બોલી કે, જો તું પાકો કરાવ કરે છે તો એક આ મારી મરત છે તે તું બચવી લાવ, પછી મને તમારીજ સ્ત્રી તરીકે કે માનજો તે સરતે પોચવામાં તમે પાછા પડો તો પછી મારો વિચાર તમારા મનમાંથી કાઢી નાંખી તમારાં માતૃપિતાને ઘેર જઈ આનંદમાં દીવસ ગુજારો. સંજએ જવાબ દીધો કે તેમ કરવા હું કબુલ છું. પછી ગુણસુંદરીએ કહ્યું કે મારી પામે જ્ઞાન પ્રશ્ન છે. તેના જવાબ તમે લાવો. પહેલા અલંકારપુત્રીની ખજાર લાવો આ પ્રશ્નનો જવાબ લાવો, કે તે ક્યાં છે. ને કેવી રીતે જીત છે, સાં શું જોવા લાયક બન્યું છે, જ્યારે આ સવાલનો જવાબ લાવશો કે બીજા પ્રશ્નમાં તમને જ્ઞાણીતા કરી. પછી ૩૫સિંહે જમી, રસ્તાની ખરચી લઈ પેલા પ્રેશ્નની શોધમાં જતા, માગ્યું, ગુણસુંદરી બોલી કે. હું તમારી સાથે હ્યાં સુધી જતોઈ. ૩૫સિંહ બોલ્યો એક વરસ સુધીનાં જાવી રહોયું છું. એમ કહી દીલગીરી ચહેરે રજા લઈ નીચે ઉતરી અને જંગલ તરફ ચાલવા માંડ્યું કે જંગલમાં જઈ પાલાડ સાથે માથું મારીને રડતો પણ પોતાનું ખાલું આગળ ધરતો જતો એજ પ્રમાણે ધણાક રાજાઓ તેની સાથે પરણવાની ઉમેદ રાખી રહ્યા મરી ગયા. આખર ૩૫સિંહ તેની તરવાર બગલમાં રાખી જંગલે જંગલ કરતો હતો. કોઈ રીતે ઉમેદ પાર પડી નહીં.

અંતે તે નીરાશ થઈ એક દહાડે પગનપુર પાસેના એક જંગલમાં જઈ પુગ્યો અને એક ઝાડ હેઠે બેસીને આકાશ જોઈ મહા કલ્પાત કરી રડવા લાગ્યો; એટલામાં માનસીંગ મહાદેવના દેવળ આગળ તપ કરવા બેઠેલો હતો. તેવામાં એક અવાજ દરદ બરેલો તેના કાન ઉપર આવ્યો તેણે પોતાના મન સાથે કહ્યું કે આ અવાજની ખબર લાવું અને જોઉં કે આ જંગલમાં આવી રીતે પોકપોક મેલીને કોણ રડવા કરે છે. માનસીંગ જુવે છે તો એક જુવાન સખસ ખુબસુરત જોગી જેવો એક મોટા ઝાડ તળે બેસીને રડે છે, નથી આંખ ઉઘાડતો કે નથી કોઈ સાથે કાંઈ બોલતો એ વાત સાંભળતાંજ માનસિંગ દુરથી તમાસો જોવા લાગ્યો તે બે હદ રડી હાથ મારતો હતો. અને પોતાના શરીરના ટુંકા કરતો હતો, એવી હાલતમાં જોતાંજ માનસિંગ અજાણ્ય થઈ ગયો; અને આંખમાં આંસુ લાવી પોતાના મનમાં કહેવા લાગ્યો કે પરમેશ્વરે આ શું કામ કીધો છે જે એનો આવો હાલ થયો, વાંચનાર? માનસિંગ જેવો ઉદાર દીલનો કોઈ પણ સખસ તમને આ દુનિયામાં નજરે આવ્યો છે, માનસીંગ તેની આગળ જમને દિવો રહેયો; અને રેહેમથી પુછવા લાગ્યો કે આ ખુબસુરત જવાન તારી ઉપર એવી શી આશ્ત પડી જે તારી આજે આ જુરી હાલત થઈ છે. આ રેમ બરેલો અવાજ સાંભળી તેણે જાયું જોયું. તો એક જુવાન કુંવર જેવો સરોવરના કુંડનો કસ્તુરીના સુગંધવાળો પોશાક પહેરેલો સખસ જોયો. ત્યારે તે ખુશીની સાથે બોલ્યો કે આ બાપ! શું કહું મારા દુઃખની વાત મારી ઉપર એવી મુશીબત આવી પડી છે, કે જે કોઈથી ટળે એમ નથી. તમારા જેવા હજારો માણસો મારી પાસે આવી ગયા પણ કાંઈએ મારા દુઃખની વાત સાંભળી તેમાંથી મને ઉગારવાનો રસ્તો દેખાડ્યો નથી સર્વ આવી ચાલી ગયા છે. માનસિંગે કહ્યું કે તું ખાતરી રાખી મને કહે કેમ કે મેં પરમેશ્વરની ભક્તિ કરવા અને પાત્રુ દુઃખ ભાગવા કમર બાંધી છે, તેથી તારૂં પણ કામ કરવામાં કશી કસ્ટ નહીં કરીશ, તારે મારા રાજ્યની દરકાર હોય તો હમણાંજ લે, કોઈ દુસ્મન તને સંતાપનો હોય તો તું તેને મારી સામે બોલાવ; હું તેને મારીશ યા હું મરીશ અગર કોઈ માણસને મળવાની આજીજી રાખતો હોય તો તતખીર કરી પરમેશ્વરના હુકમથી તેની સાથે તારો મેળાપ કરાવી આપીશ અગર માથાનો તારે ખપ હોય તો તે પણ હાજર છે. રૂપસિંહ રાઠોડે જ્યારે એવી વાતો સાંભળી, ત્યારે ધણે

ખુશી થયો સાબાશ કરીને આશીશ દીધી, અને કહ્યું જેઓ ?
 નામદાર જીવાન તું સલામત રહેજો કે મારા જેવા લાચારોને
 દીલાસો ને મદદ આપે છે એમ કહીને તસવીર પેતાની બગલમાં-
 થી કાઢાડીને તેને દેખાડીને કહ્યું કે હવે તમજ થશે કે એના વગર
 હું કેમ જીવું અને પોતાનો હાલ એનો કેમ નહીં કરે માનસીંગે
 જ્યારે તસવીર જોઈ ત્યારે અચરત થઈ કહેવા લાગ્યો કે તારી વાત
 બેશક ખરી છે, પણ એટલો બેચેન ના થા થોડી સમજૂતી કર.
 અને પરમેશ્વર ઉપર ધ્યાન લગાવ અને નાકમેદ થમશ હું
 પણ તારા કામમાં કસુર નહીં કરે જ્યાં સુધી તારી માથુક સાથે
 નહીં મેળવું ત્યાં સુધી તારી સંગત નહીં મેલું એ પ્રમાણે રૂપસી-
 હને માનસીંગે ઘણો સમજાવી ખાતરી કરી પોતાના મુદ્દેવ મહા-
 દેવના મંદીર પાસે ગયો. ત્યાં તેને નવરાત્રીના સ્વાંગ બદલાવી
 મહાદેવનાં દર્શન કરાવ્યાં અને ત્યાંથી ચાલ્યા તે દેવલોક દહાડે ચં
 પાનગરીમાં આવ્યા અને ગુણસુંદરીનાં માણસો જે ધરમશાળામાં
 હતાં તેઓ માનસિંગને ધરમશાળામાં લઈ ગયા ત્યાં તરેહ તરેહનું
 જમવાનું તેણી પાસે મુક્યું અને રૂપીઆ મોડરો વિગેરે હાજર થયું
 અને ઘણી નમતામયી સ્પર્શ ક્રમી કે ખજાનાની જેટલી
 દરદાર હોય તેટલો હ્યો તેને માનસિંગે કહ્યું કે ઓ પરમેશ્વરના
 ભગતો હું શેઠજી તથા જર ઝરેરની લાલચ નથી આવ્યો પરમે-
 શ્વરે મને ઘણું જર ઝરેર આપ્યું છે અને ઘણાજ મુલકનો રાજ
 કીધો છે; પણ મારી તો ઉમેદ ઘણી મોટી છે એ વાત સાંભળીને
 તે આદમીઓએ ગુણસુંદરીની ખબર આપી કે માનસિંગ નામનો
 નવો માણસ આવ્યો છે તેના કહેવા પ્રમાણે તે એક મોટો રાજ
 છે અને જર ઝરેરની કશી રીતે દરકાર રાખતો નથી પણ કહે છે
 કે હું ઘણીજ ઉમેદ આ શેઠેરના રૂપસિંહ રાઠોડ સાથે આ-
 વ્યો છું અને કાંઈ ખાતગી સંદેશો લાવ્યો છું જે તમો નામદારને
 કહેવાને તે આડે છે આ વાત સાંભળી તેણીએ તે બેઠને બોલાવી
 મંગાવ્યા જ્યારે તેઓ તેની નજદીક આવી પુચ્યા ત્યારે તેણી પડ
 દેનશીન થઈ બેઠી અને પુછવા લાગી જે તમારો શું પત્ર છે?
 માનસિંગે કહ્યું જે મહાસતી હું મારા મીત્રનો પ્રવન સાંભળી તારા
 શેઠેરમાં આવ્યો છું અને તારા પ્રશ્નનો જવાબ આપવા તૈયાર છું
 પણ તે પહેલાં તારો સુંદર ચેહેરો મને દેખાડ તેથી મને આનંદ
 થાય અને તારે કામ કરવાને મારા દીલમાં શક્તિ આવે તેણીએ
 કહ્યું ઓ પરમેશ્વરના ભગત હું પરપુરપતું મોહું જોતી નથી પણ

મારી સરસો પુરી કરશે તેજ મારા નવજન્મેન બાગમાંથી રાખતણાં ફુલ ચુટસે અને કલ્પવૃક્ષનાં પાકાં ફળ વેડસે ત્યારે માનસીંગે કહ્યું કે શુ પ્રસ્ન છે તે તુ પોતાની મીઠી જીબાનથી વર્ણન કર ને કોલ ફુલ ચુટશે અને કલ્પવૃક્ષનાં પાકાં ફળ વેડસે ત્યારે માનસીંગે કહ્યું આપ કે તે પ્રસ્ન પુરા કર તો તને જોને ચાહુ તેને આપુ પ્રછી તુ શરી ન જાય અને હનકાર નહી કરે ગુણ સુંદરીએ એ વાણ મનુર કરી મળ્યુત કાર કીધા કે જ્યારે હું તારી તામેદાર થકિ ત્યારે તમે ગમે તેમ કરજો; જો તમારી મરજીમાં આવે તો મને તમારી ગણજો અમર નહી તો કોઈ બીજાને સ્વાધીન કરજો. માનસીંગે કહ્યું જો આ વાતમાં કોઈ સાહેદી જોઈએ, પછી પોતાના વડા સાહુકારને બોલાવીને તેઓની હજુર ગુણસુંદરીએ તેમજ માનસિંગે અરસપરસ કોલકરાર કીધા પછી એક તખ્ત સારો બીજાવી તરેહ તરેહનું જમવાનું જમાડી થોડી રસ્તામાં ખરચી આપીને જતી વખતે કહ્યું કે આ માનસીંગ ! પહેલા પ્રસ્ન એછે જો અલ્લાપુરીતી ખખર લાવ અને તે પુરી કેવી છે તેમાં કોણ વસે છે અને ક્યાં છે ? પહેલા એ પ્રસ્ન પુરા કરી બીજાની શર કર. પછી માનસીંગે કહ્યું જો આ મારા મીત્રને તું મારા શહેરમાંજ રાખજો અને જ્યાં સુધી હું પાછો આવું ત્યાં સુધી તું એની ખખર અંતર પુછ્યાં કરજો. તે વાત ગુણસુંદરીએ કમુલ કીધી. અને બોલી કે કદી આખી ઉમર સુધી જો મારા શહેરમાં રહેશે ને શુ થવાનું જો. દરરોજ એને ખાધા સીરાય માર સોનાના સીકકા બીજા ખરચને સાટે મળ્યા જશે. આ સાંભળી ખુશી થઈ માનસિંગે રૂપસિંગ રોકોડને ધરમશાળામાં મૂકી પહેલા પ્રસ્નની લકીકત લેવા જંગલમાંના રસ્તો લીધો.

માનસિંગ પહેલા પ્રસ્નનો જવાબ લાગ્યો તેની વારતા
તેવે માનસીંગે જ્યારે જંગલ તરફનો રસ્તો લીધો ત્યારે પોતાના મનમાં બોલવા લાગ્યો કે હું ક્યાં જોઉં અને એ વિષે કોને પુછું પણ કશી ચીજ નહી એ કામ મેં મારે માટે ઉઠાવ્યું નથી પણ પરમેશ્વરને અર્થે ઉઠાવ્યું છે માટે તેજ મને સીધે રસ્તે લઈ જશે; એમ ધારી ચાલતો ચાલતો એક એવા જંગલમાં આવી પુગ્યો કે જોનાં એક પણ ઝાડની નીશાની માલુમ પડી નહી એવા માં જીવે છે તો એમ વર જો નજદીક હતું તે એક હરીણીને પકડી ફાડી તોડીને ખાઈ જવાની તૈયારીમાં હતું એવી વખતમાં જ્યારે

તેણે તે હરણીને બ્રેધ ત્યારે ત્યાં જલદી જઈને એક પોકાર માર્યો
જે, આ જીલમ શું કરે છે ? ખરદાર એ ગરીબે બચરવાલ છે.
એની છાતીમાંથી દુધ વહે છે, એ વાત સાંભળી વર ખીનો ને ઉભો
રહીને કંપવા લાગ્યો, જે શું તું માનસિંગ છે કે આ વખતમાં તું
તેની વારે આવ્યો ! માનસિંગે તેને કહ્યું કે તેં કેમ જાણ્યું. તેણે
કહ્યું મેં તારી હિંમત તથા મહેરબાનીથી જાણખ્યો. સૌને માલમ
છે કે તું હરકોઈના લક્ષમાં ફાયદો કરે છે. પણ તેં મારા શીકાર
આજે મારા મોંમાંથી કેમ છોડાવ્યો ? ત્યારે માનસિંગે કહ્યું તું શું
ચાહે છે. તેણે કહ્યું. મારો ખોરાક જનવરોનો છે; તેથી જો તે ન-
જે તો ખાઉં. માનસિંગે કહ્યું, સાર મારા બદનમાંથી જ્યાંથી ચાહે
ત્યાંથી કાપી ખા ને તારું પેટ ભરીને ચાલ્યો જ. તેણે કહ્યું. પીડી
વગર બીજું બધું લાડકાંવાળું છે માટે તમે મને તે આપો તો હું
સારી પેઠે ખાઈ તમેને આશીર્વાદ દઈશ. માનસિંગે તેજ ધડીએ ક-
ટાર કમરમાંથી કાઢીને પોતાની પીડીમાંથી એક મોટું ખાકું કાપીને
તેની આગળ નાંખ્યું તે તેણે ખાઈ આશ્ચર્ય થઈ કહ્યું કે આ માન-
સિંગ એવી શું તારાપર મુશ્કેલી પડી છે જે તેં પગનપુર શહેરને
મુકી, અને બાતી તરદી ઉઠાવી આ અંધાર જંગલમાં આવી પ-
ડ્યો છે, ત્યારે માનસિંગે જવાબ દીધો, કે રૂપસીંહ ગુણસુંદરી ઉપર
આશક થયો છે. ને ગુણસુંદરીને માત્ર પ્રશ્ન પુછે છે જે તે પુરા
કરશે તેને તે વરશે તેથી મેં પરમેશ્વરને વારંતે એ કામમાં કમર
બાંધી છે, પહેલો પ્રશ્ન તેનો એ છે જે અલકાપુરીની ખબર લાવ,
હું નથી જાણતો કે ક્યાં છે અને કેવી છે ! પણ ઈશ્વર ઉપર
ધ્યાન રાખી જંગલમાં જાઉં છું, જેથી ખબર કેંઠેકાણું મળશે. આ
વાત સાંભળીને તે વરજે કહ્યું આ હું તે ઠેકાણું જાણું છું; મોટા
રૂપીઓની આગળથી તેના પતો મળ્યો છે, તેનું નામ કુબેરનીપુરી
છે જે જલમ છે તે આખો દહાડો ફરે છે અને એજ અવાજ સાં-
ભળે છે. માનસિંગે કહ્યું, તે પુરી ક્યાં છે ! વર જોલ્યો, અહીં આ-
થી થોડે દુર જતાં એ રસ્તા મળશે, તેમાંથી તું જમણા હાથના
રસ્તાને છોડીને સીધા રસ્તા ઉપર આવજો, એટલે ત્યાં જઈ પોંચશે
અને તારી ઇચ્છા પુરી થશે હરણી તથા વર અને માનસિંગના
હિતને માટે આવ્યાં હતાં, તેઓ અને આશીર્વાદ દઈ પોતાને રસ્તે
ચાલ્યાં ગયાં માનસિંગે એ ચાર પગલાં આગળ ચાલ્યો પણ હરદના
સખબથી પગ ધરજવા લાગ્યા લાચાર થઈ એક ઝાડની નીચે પડી
તરડવા લાગ્યો, તે એક સસલાની રહેવાની જગા હતી તે સસલા

પોતાની માદા સાથે ખોરાકની શોધમાં ગએલો હતો, એ ચાર ધડી પછી તે આવ્યા ત્યારે માનસીંગને પોતાની જગા ઉપર તરફડતો જોયો માદાએ તેને કહ્યું. આ માણસ ક્યાંથી આવ્યો છે ! હમણાં આ જગા આપણે છોડી જોઈએ. કેમકે તે માણસને જનવરથી શું નીસખત ? સસલાએ કહ્યું; આ માદા; કદાચ એ ખુબસુરત જુવાન માનસીંગ હશે તે કુમેરતી અલકાપુરીની ખજાર લેવા જતો હશે ! હમણાં પીંડીના દરદયા એ ઝાડ તળે પડ્યો છે, અને તરફડીને જીવ આપે છે, તેણે કહ્યું કે માનસીંગ કોણ છે ? તેણે જવાબ દીધો, એ પગનપુરનો રાજા અને પરમેશ્વરનો એક ભગત છે. તેને હજુ ઘણાં-ક પરમારથનાં કામો કરવાનાં છે. મેં મારા રૂપીઓની પાસેથી સાંભળ્યું હતું કે શ્વાણે દહાડે આ જગાએ માનસીંગનું આવવું થશે, ને આજ ઝાડ તળે દુખ ખમશે તે દહાડો આજ છે તેણે કહ્યું કે આજે પાસેના જંગલમાં એક હરણી અચરવાલ ચરતી હતી, તે ઉપર એક વરુએ હુમલો કરીધો; તેને પોતાની પીંડીના માંસ આપીને તે વરુના હાથથી તે હરણીને છોડાવીને પોતાની ઉપર એ દુઃખ લીધું. કે માદા બોલી કે પરમેશ્વર માણસને ખજા પ્રાણીમાં સેધી મોટો દરજ્જો આપ્યો છે, તેમાં માનસીંગ શેષ્ટ છે નર બોલ્યો કે એ પાંદુખ બંજન એવો છે કે પોતાનું માંસ આપીને જીવતો જીવ ખચાવ છે, જ્યારે એટલી ખુશા તેની માદાએ સાંભળી ત્યારે કહ્યું કે આવા જખમથી કેમ કરી એટલે દુર જશે ? સમલાએ કહ્યું અમરતવેલી નામની અકેષી એ જખમપર લગાડે તો વાત કરતામાં સાઈં જાય પણ એ ધણું મુશ્કેલ છે; કેમકે અહીંથી ધણે દુર એક પાદાડ છે તે પાદાડને ફરતી ગાંધર્વની ચોટી છે તે ગાંધર્વ માણસ, જનવર અગર પંખી કોઈને અંદર પેસવા દેતો નથી. એ સાંભળીને માદા બોલી કે એવું કોણ માણસ છે કે તે ગાંધર્વની ચોટીમાંથી અકેષી લાવે ને માનસીંગને સાઈં કરે, તેણે કહ્યું, તું સાત દહાડા દહાડો કરીને નહીં સમજે, ને રાતને રાત જાણે નહીં, ખાય પીએ નહીં, અને આઠે પહોર માનસીંગની ચોટીમાં રહે તો, હું જાઉં અને તે અકેષી તોડી લાવું ત્યારે માદાને માનસીંગની નજીક મુકી અકેષી લેવા ગયો ને પર્વતમાં દાખલ થયો. ત્યાં એક ઝાડ ઉપરથી અમરવેલીના વેદાઓ એવા જોરથી તાણ્યા કે તરતજ જુદા પડ્યા. તે લેઈને પોતાના મકાન ઉપર આવી ઉભો; માદા પણ માનસીંગની ખજારદારીનાં એરી રહેતી કે તે આવે ત્યાં મુઠી એક કીડીના ખચાને પણ એની આગળ આવવા દીધું નહીં, રાત

દીન તેની મુશાની જગ્યાની આગળ બેસીને જામતી રહેતી. માન-
સિંગ પણ મુતો મુતો તેની મેહેનત બેતો હતો એટલામાં સસ-
લાએ ઐશ્વથી લાની આગળ મુકી. તેણે તે ઐશ્વથી પીંડીપર લ-
ખાડી તેથી તે જખમ તુરત ભરાઈ આવ્યું. પછી સસલાનો ઘણો
ઉપકાર માની ચાલ્યો. કેટલીક મુદત પછી ચાર રસ્તા એક ચોક
નજરે આવ્યો. માનસિંગ ત્યાં ઉભો રહીને વિચાર કરવા લાગ્યો કે
હવે ક્યાં જાઉં તે જંગલમાં રીંછ રાજ્ય કરતો હતો ત્યાં સવળા
રીંછો વસતાં હતાં એટલામાં સો બચ્ચો રીંછ તે દડાડે તે જગ્યા
પર દરવા આવ્યાં હતાં, તેઓ માનસિંગને જોતાંજ ખુશી થઈ તેને
પકડીને પોતાના રાજ પાસે લઈ ગયાં. તેને દેખી ખુશી થઈ કહેવા
લાગ્યો કે તમે મારી પાસે બેસી કહો કે તમે કોણ છો ? તમારું
નામ શું છે ? મને એમ માલમ પડે છે કે તમે પગનપુરના રાજ-
ના માનસિંગ નામે કુંવર છો. તે તે વાત સાંભળી તેને કહ્યું કે તમે
સાચું કહો છો હું માનસિંગ સુરિન્દ્ર રાજનો કુંવર છું પરમેશ્વરને
વાસ્તે આ જંગલમાં આવી પહોંચ્યો છું. રીંછના રાજ્યે કહ્યું કે
તમારા આવ્યાથી હું હજો રાજ થયો છું હવે હું મારી છોકરીને
તમારી સાથે પરણાવું કેમકે આ જંગલમાં મારો જમાઈ થવાને
લાગ્યક કોઈ નહીં હતો એ વાત સાંભળીને માનસિંગ પોતાનું શીર
નીચું કરી વિચારમાં પડ્યો રાજ્યે કહ્યું તું જવાગ નથી આવતો
શું હું સસરા થવાને લાયક નથી ? ત્યારે તેને માનસિંગે
કહ્યું. હું માણસ ને તું જાનવર. મારી તારી બરાબરી કેમ થાય
રીંછે કહ્યું એ માનસિંગ ! કૃષ્ણ જેવા મહા પ્રતાપી પુરૂષ જ-
ખુંવતી રીંછડીને પરણ્યા હતા. અને મારી છોકરી તારા જેવીજ
છે. એમ કહીને તેણે પોતાના એ ચાર રીંછને કહ્યું તમે હમણાં
જામને મારી છોકરીને વસ્ત્રઆભુપણથી શણગારી મારા મેહેનના
પાસેથી દમદમ ભરેલા દીવાનખાનામાં લઈ જાઓ. તેથી તેઓ તે
છોકરી શણગારીને તે આરડામાં લઈ ગયાં; માનસિંગને તે રીંછની
કુંવરીને જોઈ ત્યારે અજાણ થઈને પાછો જંગલમાં આવ્યો, ને
કહેવા લાગ્યો કે એ રીંછ મહારાજ છે અને હું સાધુ છું. એ
રાજકુંવરીને હું મારી સ્ત્રી કરું તો ઘણી બેઅદબી થાય તે રીંછ
કહ્યું, એ વાત કમુલ કરો કારણ કે તમે પણ પગનપુરના શહેરના
રાજા છો. તે સાંભળી તે શીકરમાં પડ્યો ને મનમાં કહેવા લાગ્યો
કે હું આવા વનમાં ક્યાં આવી ચઢ્યો. ? હું જે કામને માટે
પોતાના શહેરથી નીકળ્યો, અને અહીંમાં મારાં લગ્ન કરીને મોજ

કરીશ તો ત્યાં રૂપસિંહ રોકોડ મારી વાટ જોખને મરી જશે, તો હું ધધરને શું જવાબ દેમશ રીંછના રાજ્યએ ફરી મને વિચારમાં જોયો ત્યારે પુછ્યું કે ઓ જીવાન એ વાત કયુલ નહી કરે તો તું કેદમાંથી છુટનાર નથી તેણે એ વાતનો પણ જવાબ આપ્યો નહી, ને ઉચ્ચું પણ જોયું નહી. સારે રીંછે ગુસ્સે થઈ પોતાની કામને કહ્યું કે એને પેલી અધારીમાં નાંખી તેના મોઢાપર એક બારે પથર મુકી સંભાળ રાખો એ વાત સંભળતાંજ કેટલાક રીંછાએ દોડીને માનસિંગને અધારા ભોંયરામાં બંધ કરીને એક બારે પથર તેના મોઢાપર મુક્યો ને ભોંયરામાં લુપ્તો તરસ્યો હેરાન થયો, કેટલાક દહાડા પછી રીંછના રાજ્યએ પાછો તેને બોલાવીને પોતાની પાસે બેસાડ્યો ને રાગગતી કહ્યું કે ઓ માનસિંગ મારી છોકરીને પરણુ. તે પ્રેરો અંદેશમાં પડ્યો અને એ વાતને ધ્યાનમાં લાવ્યો નહી એક જીમયો મેવાનો મંગાળી તેની ન્યાગમ મુક્યો તે લુપ્તોજ હો, તેથી એ ચાર નવાલા ખાત લાગ્યો, અને જ્યારે તેણે પેટ ભરાયું ત્યારે તેને કહ્યું કે ઓ જીવાન આ અપ-છરા જેવી મહા શ્રદ્ધાવાન, જેવી કાન્તી ચંદ્રના જેવી ચમકતી રંગા જેવી સાથે તારું લગ્ન ખુશી થઈને કર. એવામાં અંતરીક્ષથી નારદમુનીએ આવા માનસિંગને કહ્યું કે રીંછની દુન્યાયે પરણુવાથી તારા છુટકો થશે નહી તો કેદમાં ને કેદમાં તારી જીંદગી ગુળરીશ. એવું સાંભળીને નારદ મુનીતું વચન માન્ય કર્યું એટલામાં ફરીયા રીંછના રાજ્યએ પોતાની પાસે બોલાવી કહ્યું તારા હકમાં બેહેતર એજ છે કે મારી છોકરીને પરણુ. માનસિંગે એ સરતપર લાચારીથી કયુલ કીધું કે જ્યારે હું એની સાથે પરણું ત્યારે કોઈ રીંછ મારે ઘેર આવ નહી. રાજ્યએ કહ્યું ઓ માનસિંગ રીંછની શું તાકાત છે કે તારે ઘેર આવે, આખર તેણે પોતાના વજરને બોલાવી રાજકુંવરીના લગ્નની સામગ્રી મંગાળી તરેડ તરેડના ખીજાનાં ખીજાવી માનસિંગને બેસાડ્યો. પછી પોતાના ગોરને બોલાવી પોતાના રીવાજ પ્રમાણે લગ્નગાંઠ બાંધી; તેના હસ્તમેળાપ થતી વખતે નારદમુનીએ અંતરીક્ષથી જોઈ માનસિંગને અને રાજકુંવરીને આશીર્વાદ દીધો. સાર પછી માનસિંગ પોતાને જંગલે ગયો ત્યાં જોયું તો લમામ જગા દીલને આનંદ પમાડનારી અતર, ખુશ્મોથી રેલછેલ થઈ છે, દરએક ઠેકાણે તરેડવાર મોટા મોટા રાજ્યોના લાયક ગલીયા ખીજાવેલા છે, રસનાઇના દીવા તો એવા સળગી રહ્યા છે કે જેનું વર્ણન થઈ શકે નહી તે છોકરી માથાથી તે પગ

સુધી જર ઝવેરમાં ગરકાવ થયેલી એના હાથમાં પકડાવીને પોતાના આદમીઓ સમેત ઓરડામાંથી બહાર નીકળી આવ્યા. માનસીંગે જાણ્યું કે એઓની લગ્ન કરવાની રીત એવીજ છે. પોતે રત્ન જડેલા પલંગપર તેની સાથે આરામ કીધો અને એજ પ્રમાણે હરરોજ તે આંદની સુરતની સાથે એન કરી તરેહ તરેહનો મેવો ખાતો હતો એટલો મેવો ખાધો કે મન ધરાઈ ગયું. આખર એક દહાડે ગમ-રાઈને પોતાના સમન પાસે જઈ કહેવા લાગ્યો કે, મહેરબાન મહારાજ હું મેવો ખાતાં ધરાઈ ગયો છું; અગર કાંઈ અનાજની મહેરબાની કરો, તો જીવ આનંદમાં રહે તેણે તેજ ધડી રીંછોને બોલાવીને કહ્યું કે તમે અનાજ, ખાંડ, ઘી અને તેજ વિગેયે, વાસણ ગામો તથા સહેરોમાંથી લાવો. એ વાત સાંભળતાંજ તેઓ દોડ્યા અને હરએક સહેરોમાંથી સારાં વાસણ અને તરેહ તરેહની જાણસો સતાવ્યાથી લાવ્યા. માનસીંગ તરેહ તરેહનાં જમણ ખનાતી પોતાની રાણી સાથે ખુશીથી ખાવા લાગ્યો હરરોજ એ પ્રમાણે જ. મતાં અને એશઆરામ કરતાં; ને એક બીજાપર હેતદાર આણંદમાં હી ગમન કરતાં, પણ મહીના ગુજર્યા બાદ એક દહાડે તક જોઈ પોતાની સ્ત્રીને કહ્યું કે ઓ પ્યારી હું મારા એક કામને સાર પોતાના શહેરથી નીકળ્યો હતો, તારા બાપની જખજસ્તીથી મારાં લગ્ન તારી સાથે થયાં છે. પણ તું ખુશીથી થોડા દહાડામાં મને તારા બાપની પાસેથી રજા અપાવશે તો ઘણી મહેરબાની અને કૃપા થશે. જ્યારે હું તે કામથી દુરકદ પામીશ અને જીવતો રહીશ તો ફરીથી તારી સાથે ગુલાકાત કરીશ. એ વાત સાંભળતાંજ તે પોતાના બાપ પાસે જઈ કહેવા લાગી, તેના બાપે કહ્યું. કુંવરી તું એ વાતમાં રાજી હોયતો તે તારો બરથાર છે, અને તું તેની સ્ત્રી છે માટે તું જાણે અને તે જાણે. રાજપુત્રીએ કહ્યું તે માણસ ઘણો સત્ય બોલનાર છે. તે પોતાના વાયદાપર મુકરર આવશે. કશો શંકેશો નથી માટે રજા આપો. રાજાએ માનસીંગને બોલાવી રજા આપતી વેદાએ પોતાના રીંછોને કહ્યું કે તમે એને ઘણી માવજતથીજ આપણી સરહદથી બાહાર પોચાડી આવો. રાણીએ એક મોહોરો માનસીંગની પાઘડીમાં બાંધ્યો ને કહ્યું કે એ ઘણી જગાપર તમારે કામ આવશે. પછી તે રજા લઈ આગળ આવ્યો. કેટલાએક દહાડા પછી એક એવા જંગલમાં જઈ પહોંચ્યો કે જ્યાં નદી દાણો કે પાણી નજરે આવે, સાંજની વખતે એક રૂપી માહા તપ કરનાર તેને માટે આવતું તથા પાણી આપી જતો તે ખાંધ પીધ

શત દહાડો કહાડતો એક દહાડો સામેથી એક મોટા પહાડની મા-
થાએ (અબ્જ) નજર આવ્યો; તેને જોઇને માનસીંગ ગભરાયો પણ
ચાલવામાં કથુર નહી કીધી, તેમજ પાછો નહિ હટયો; જોવા
તેની પાસે પુગ્યો તેવોજ તેણે દમ ખેંચ્યો, માનસીંગે પોતાનો અ-
ચાચ માપ્યો પણ બચી નહી શક્યો ને તેના મોઢામાં એંચાઇ ગયો
જ્યારે પોતાને તેના પેટમાં જોયો ત્યારે પરમેશ્વરની સ્તુતિ કરીને
કહેવા લાગ્યો કે સાઈ થયું કે માઈ ગુનાહ ભરેલું તન આ પરમે-
શ્વરના બદલાના મોઢામાં પડ્યું નહી તો એ માટીનો જામો કાંઈ કા
મતો નહિ હતો ખરી વાત તો એજ છે કે જે કોઈ પરમેશ્વર
અર્થે પડતાં પોતાનું ગળું બરખાદ કરે અને પોતે તેની યાદમાં રહે
તો તે બરખાદ નખે થાય અગર તે પરમેશ્વરની અજમાયશને વા-
સ્તે કંઈ દુઃખ જોશે અગર તે દુઃખથી બચ્યો અને સામેત કદમે
રહ્યો તો તરદીના દરીઆમાંથી નીકળ્યો. એ રીતે પોતાના મનને
ધીરજ આપતો અને મહાદેવની પ્રાર્થના યાદ કરતો હતો કે પરમે-
શ્વર મોટા છે અને મને તેજ છેડાવશે. આખર ત્રણ દહાડા તલક
તે તેના પેટમાં રહ્યો એણીગમ પેલાગમ રસ્તો ચોંટતો પણ રસ્તો
તો કાંઈ મળ્યો નહી હલો પોતેજ તેની ગંદકીમાં ખરડાયો પણ
સાપના જેરે તેને કંઈ અસર કીધી નહી તેનો સખખ એ જે આ
વતી વખતે તેની સ્ત્રીએ તેની પાંચડીમાં એક મોઢોરો બાંધી આ-
પ્યો હતો તેનો એ ખવાસ હતો તે જોની પાસે હોયતે નહી આ-
ગમાં બળ નહી પાણીમાં ડુબે કે નહી તેને જેર અસર કરે એને
લીધે તે જીવતો રહ્યોઅને તેના જેરે તેને કંઈ અસર કરી નહી
પછી તે અજગર ગભરાયો અને પોતાના જીવમાં કહેવા લાગ્યો કે
મેં આ શી બલા ખાધી છે કે હજમ થતી નથી ને પેટમાં દોડતી
ફરે છે આખર તે પેટના દરદથી અકળાતો હતો સખખ માનસીંગ
તેના પેટમાં આરામ નહી લેતો ચેતરફ દોડતો ફરતો હતો અને
આંતરડાં પોતાના પગથી છુટતો હતો આખર તેને માલુમ પડ્યું કે
એ નવાદો આખી ઉમરના બાધા પીધાને કહાડશે એ વાત જીવમાં
ઠેરવી એકયો માનસીંગ આદાર નીકળી પડ્યો ને રેતી ઉપર ઉભો
થઈ કપડાં સુકવવા લાગ્યો જ્યારે તે સુકાયાં ત્યારે ત્યાંથી તે ચાક્યો
થોડે દૂર ગયો કે એક તળાવ નજરે આવ્યું તે જોતાંજ એક
કચ્છી દોડી તેની પાળપર જઈ બેસી કપડાં ધોવા લાગ્યો એટલામાં
એક માછલી પાણીમાંથી નકળી તેનું નાચેનું અરધું શરીર માછલીનું
હતું અને માથાથી કેડ તલક સ્ત્રીનું હતું માનસીંગ તેની અ-

જન્મ થી કલ જન્મને અચરજ પામવા લાગ્યો, આખર માનસીંગ નહાવા સાઈ પોતીયુ પહેરતો હતો તેટલામાં તે માછલીએ માનસીંગનો હાથ પકડી તળાવમાં લઈ જઈને પોતાના મકાન ઉપર એક સુંદર ખીજાના પર બેસાડ્યો. ફરી તે માથાથી તે પગ તલક એક ખુબસુરત ઓરત બની બેસુમાર પ્યાર કરવા લાગી. તેની એવી વાત માનસીંગે કયુલ કરી નહી ને બોલ્યો, કે હું એક કામને વાસ્તે પોતાના ઘરને ઉજડ કરી અહીંમાં આવી પડ્યો છું; તું કહે છે કે તને રાખે, પણ એ વાત મારાથી કેમ થાય તારી સાથે આ જગ્યામાં ખુશી થી રહું. અંગર જે જગ્યાથી મને લાવી છે ત્યાં પોંચાડ; તો હું થોડા દહાડા તારી પાસે રહી તારા મનની ઇચ્છા પૂરી કરું. તેણે એ વાત મંજૂર કરીને કહ્યું કે હું છ દહાડા પછી તને જ્યાંથી લાવીશું ત્યાં પોંચાડીશ માનસીંગ ખુશી થયો અને પોતાની ઇચ્છાથી તેની સાથે રહ્યો. છ દહાડા પછી માનસીંગે કહ્યું. ઓ માછલી હવે તારા વાવઘને પુરો કર તેણે તેનો હાથ પકડી પાણીમાં ડુબીને કીનારે પોહોચાડી દીધો. ફરી કહેવા લાગી કે ઓ જીવાન તું મારાથી જીવો કેમ થાય છે માનસીંગે કહ્યું મારે એક એવાજ કામની જરૂર છે નહી તો હું તારાથી જીવો નહી પડત નહી તો આવો! આરામ મુકી દુખ શું કામ ખેંચત એ વાત માંબળી તે ચાલી ગઈ. માનસીંગે પોતાનાં લુગડા ધોઈ મુકવીને રસો દીધો, થોડી મદત પછી એવા એક પહાડ ઉપર જઈ પોગ્યો કે જ્યાં હજારો લીલાં ઝાડ તરેહ તરેહના મેવાથી ભરેલાં હજારો ગાઉ સુધી લાગેલા હતાં, હજારો ઘર મોટાં ચળકતાં હતાં, હરેક તરફ પાણીની નદીઓ વહેતી હતી ઠેકાણે ઠેકાણે ફુલના બાગ ખીલા ન્હાં હતાં. ટુંકામાં જે જે સુકામ હતા તે હવાદાર હતાં માનસીંગ થાકેલો હતો તેથી ત્યાં જતાંવારમાં સુઈ ગયો એટલામાં તે સુકામનો ઘણી આવી જીવે છે કે એક જીવાન ખુબ સુરત ગાફેલ થઈને સુતો છે, તેની પાસે આવી બેસી ગયો માનસીંગ જાગી આંખ મસળી જોવા લાગ્યો તો એક સખસ તેની પાસે બેઠેલો નજરે આવ્યો. તેને જોતાંજ ગભરાઈને તે જગ્યાથી ઉઠી વાંધે વળી સલામ કીધી ત્યારે તેણે પુછ્યું કે તું કોણ છે ક્યાં જાય છે ? અને આ જગ્યામાં શું કામ આવ્યો છે ? માનસીંગે કહ્યું જે અલંકાર પૂરી જઈ છું. સાઈ થયું કે તમારી મુલાકાત થઈ, હવે આગળ મરજી ઇશ્વરની તેણે કહ્યું, ઓ જીવાન તું આ પ્યાલને મનમાંથી કાઢી નાંખ કાં જાન ગુમાવે છે. અફસોસ છે કે તારા દોસ્તદારો

કામ એવા નહીં. હતા જે તુને મના કરી નહીં માનસિંગે જવાબ દીધો કે હું કાંઈ મારે માટે નથી જતો, ખીજને માટે જાઉં છું. એમ કહી રજા લઈ જંગલ તરફ ચાલ્યો. થોડા દહાડા પછી એક સારા તલાવપર જઈ પહોંચ્યો; તેના કીનારા ઉપર બેસીને પાણી પીવા લાગ્યો, એટલામાં એક ખુબસુરત દેવાંગના ચંદ્ર જેવી માથાથી તે પગ તલક પદમણી જેવી પાણીમાંથી નીકળી. માનસિંગનો હાથ પકડી પાછી તેજ તલાવમાં હુકી મારી ગઈ એટલામાં માનસિંગનો પગ જમીન ઉપર લાગ્યો તેવીજ આંખ કપાડીને જોયું તો તે દેવાંગના સાથે એક કુલદળના ભરેલા મોટા બાગમાં પોતાને જોઈ અચરત થયો. એવામાં તેનો હાથ મુકી તે ચાલી ગઈ, તે શોક કરતો આણીગન પેલીગમનો તમારો જોતો ફરતો હતો; એક તરફથી હજારો દેવાંગના જર ઝરેરથી માથાથી તે પગ તલક જરી-આનમાં ગરક થયેલી આવા પુગી. માનસિંગને જખરજરતીથી પોતાની તરફ ખેંચવા લાગી; તેણે કાઠની તરફ ઘસ્ટા નહીં કરતા માથુ હચુ કરી જોયું કે એ કાણુ છે, અને શું કરે છે, કેમકે તે પેલા નારદનું કહેલું યાદ કરી મનમાં કહેતો હતો, કે એ માનસિંગ નહીં થાય કે તારા બેકારીના પગ ધરી તું જાણી જોઈને કેદમાં પડે. આઠાશવાણી થઈ કે ખચરદાર હોંશીયાર રહેજે જુલમાત એ છે. આખર તેણે તેને એક એવા મકાનમાં લઈ ગયાં જે તમામ ઝવેર અને લાલ આકૃતથી ભરેલું હતું લાખો તસવીરો તેમાં હર-એક તરફ લગાડેલી હતી. એક રતનું તખત સારી વલણમાં મોટી ચતુરાઈથી મુકયું હતું. જ્યારે માનસિંગ તે મિંદાસનની પાસે પુગ્યો ત્યારે તે સરવે દેવાંગનાઓ તસવીરની મારક દીવાલપર ચીત્ર થઈ ગઈ, હજારો દેવાંગના તે મહેલની દીવાલમાંથી નીકળી. માનસિંગ એકની તરફ અચરતથી જોઈ પોતાના મનમાં કહેતો હતો, કે એ માહાદેવ એ શું હીકમત છે; આ ક્યાંથી નીકળી અને પેલીજો કેમ દીવાલપર તસવીર થઈ ગઈ. આખર તે તખતની પાસેજ ઉભો હતો તેથી પોતાના છવમાં કહેવા લાગ્યો કે એ માનસિંગ તું અહીંયાં સુધી પહોંચ્યો છે તો આ સિંહાસનપર બેસ. એવા વિચારથી તેણે દેવોમાં ક્રમત એવા કુબેરના મિંદાસનપર પગ મુક્યો, તેવીજ તેમાંથી એક અવાજ તડાક કરીને નીકળ્યો. તેથી તેણે જાણ્યું કે એનો પગ ભાગ્યો હશે તેથી હેઠળ જોવા લાગ્યો, ત્યારે તે તખત જેમનું તેમ હતું ફરી તે ઉપર બેઠો ત્યારે ફરી તેમાંથી તેમજ અવાજ આવ્યો, તે અવાજની સાથે એક ખુબસુરત દેવાંગના

દીવાલમાં શસખીર થઇ ગઇ હતી તેમાંથી નીકળીને માનસિંગની પાસે નાયરંગથી ચાલી આવી માનસિંગે એ તરેહથી તેને જાણને અચરત રહી પોતાના જીવમાં કહેવા લાગ્યો કે ઓ પરમેશ્વર આતો હમણાં તસવીરના જેવી હતી ને ફરી કેમ કરીને આવી નાય નખરાથી મોહ નાંખી આ તખ્તથી આગળ આવી હભી છે તેને જાતાંજ એ કરાર થઇ ચાલતો હતો કે તેનો ધુવટ ખોલીને તે પદમણીનાં રૂપ જોઇ તેની પેલી આકાશવાણી યાદ આપી તેવુંજ સાંભળી જીવમાં કહેવા લાગ્યો કે હું એનો હાથ પકડીશ તો ફરી હું સહી સલામત બહાર જઈશ નહી પણ એક વાર તમાસો જોવો જોઇએ કે એ મારો હાથ પોતેજ પકડશે ને હું એ જીવમયાંથી બહાર જોઉં નહી આખર તે એજ કમેદમાં બાર રાત ન દીન સુધી રતના સિંહાસન ઉપર બેસી રહ્યો જ્યારે રાત થતી ત્યારે દરએક મહાનમાં કપુરની મીઠુખત્તીઓ પોતાની મેળે રોશન થઇ દર એક તાંદ્યાં ગાયન વિગેરેનો અવાજ ચાલ્યો આવતો અને જે તસવીરો દીવાલ પર નક્કી હતી તે જીવવાળી થઇને નાયતી હતી. કેટલીક દેવાંગનાયો તખ્તની આગળ હભી થઇને માનસિંગને જોઇ લસતી હરતી તરેહ તરેહના મેવા તેની આગળ મુકતી હતી, ગમે એટલું ખાતો હતો પણ તેવું પેટ ભરાતું, ન હતું ત્યારે હેરાન થઇને કહેતો કે ઓ ઇશ્વર હું એટલું ખાઉ છું પણ પેટ નથી ભરાતું એનો શું કામ છે આખર એજ રીતે બાર દહાડા ગુજ્યાં અને તેરમે દહાડે તેના મનમાં આવ્યું કે હું પોતાની તમામકિમ્મત પીરકાગાની યુક્તિથી રચેલી આ કુબેરની પુરીમાં એટલે અલંકાર પુરીમાં રહીશ તો પણ આ મેવાયા પેટ ભરાશે કે નહી ? આ મો-જલસથી બહાર નીકળાશે અને રૂપસિંહ રોકેડને જે વાયદો કરી મુકી આવ્યો છું તે વાયદા પ્રમાણે નહી જાજી તો તે મરી જશે. તો ઇશ્વરને શું જવાબ દઇશ આખર તે અપશરનો હાથ પકડ્યો તેજ વખતે એક બાજી ખુમસુરત અપસરા તખ્તની નીચેનાં નીકળી આવી, એક લાલ એક ગારી કે પછાઇ ગયો, કયાંય જમિન નાં વાથુ હાથુ કરીને જોયું તો તે અપસરા કહે તખ્ત નજરે આવ્યું નહી તેમજ વાગ પણ જોવામાં આવ્યો નહી એક જંગલ સમ-જાન જેવું નજરે આવ્યું પછી ત્યાંથી ચાલતાં કેટલાએક દહાડામાં ચંપા નગરી જઈ પુગ્યો ગુણસુંદરીના માથુસો તેની હવેલી સુધી લઇ ગયા ગુણસુંદરીને અરજ કીધી કે, માનસિંગ સહી સલામત આવ્યા છે તે સાંભળતાંજ તેણે બોલાવી પડદાની પાસે બેસાડી

પુછ્યું કે શું ખબર લાગ્યાછે માનસિંગે જે ખીના પોતાની નજરે
જોઈ તે ગુણસુંદરીને સરવે દૃષ્ટાંત કહી સંભળાવ્યો આ સંભળતા
હતા આશ્ચર્યનો તો પારજ રહ્યો નહી પછી ગુણસુંદરી ખોલી કે
ધણા થાકીને આરેલા છો માટે દશ દહાડા આરામ લ્યો પછી
ખીજ પ્રશ્નનો જવાબ લેવા બંધ્યો એટલે માનસિંગ ત્યાંથી ઉઠી
ધર્મશાળામાં જઈ રૂપસિંહ રોકોડને ઘણા હેતથી મળ્યો પોતાની ત્રી
તેલી સર્વે વત કહી સંભળાવી દશ દહાડા પુરા થયા એટલે અગ્રી
આરમે દહાડે ગુણસુંદરી પાસે ખીજ પ્રશ્નનો જવાબ પુછવા લાગ્યો
ત્યારે તે ખોલી કે એક માણસે પોતાના દેવાલયના દરવાજા પર
એવું લખ્યું છે કે “ ભક્તિ કર ને ગંગામાં ન્હા ” તે માણસ કયે
ઠેકાણે રહે છે તેની ખબર લાવ બ્યારે આવાં વચન માનસિંગે
ગુણસુંદરીના મોંમાંથી સાંભળ્યાં ત્યારે ગુણસુંદરીને પુછ્યું કે એ માણ
સ કયાં છે? ગુણસુંદરીએ કહ્યું કે હું શું જાણું તેણીની ધર્મની મા
ખોલી કે એ ઠેકાણે ઉત્તર દિશામાં છે માનસિંગ ઉઠી ઉભો થયો
અને રૂપસિંહ રોકોડને દિલાસો દઈ જંગલ તરફનો રસ્તો લીધો.

ખીજ પ્રશ્નની વારતા.

બ્યારે માનસિંગે ઉત્તર તરફનો રસ્તો લીધો ત્યારે તે વિચાર
કરવા લાગ્યો કે હવે માફ કામ તે પરમેશ્વર પાર પાડશે માટે તેની
ઉપર ભરોસો રાખી કદમ આગળ ધરવા લાગ્યો ઘણેક દહાડે
એક મોટા ખીલામણા જંગલમાં આવ્યો જ્યાં ઝાડપાનનો તો કંઈ
મુમારજ નહી હતો સાંજનો વખત હતો તેથી એક મોટા ઝાડ
નીચે ખેસી આરામ લીધો સાંજ પડ્યાંજ માનસિંગે એક દરદ બ
રેલો અવાજ સાંભળ્યો તે એકાએક ચોકી ઉઠી પોતાના મનમાં
કહેવા લાગ્યો કે આ માનસિંગ તારા જોવાજ એક પુરૂષ આવી રીતે
અશ્વસોશ કરી રહે છે તેનું હુઝ નહી ટાળે ? એટલું ખોલી ઉભો
થઈ જે જગ્યાએથી તે અવાજ આવતો હતો તે જગ્યા તરફ ચા
લવા લાગ્યો અંતે પોતાની મુરાદ પહોંચી માનસિંગ ત્યાં જઈને
જુલે છે તો એક ખુશસુરત જુવાન પુરૂષ જમીન ઉપર ખેસી ખોરા
જેવાં આંસુ પાડી ધુશકે ધુશકે રડી ખોલે છે. કયાં જાજી માર
દરદ બરેલા હાલ વિષે કોન કહું કારણ કે મારી ઉપર ખેડદ આ-
શ્ત આવી ચુકી છે માનસિંગ આગળ વધી તે જુવાનનો
હાથ પકડી ખોલ્યો, કે આ સૂર્યના તેજના જેવા જુવાન પુરૂષ આ-

રીતે રડી તારો આવો હાલ શા માટે કીધોછે; તારી ઉપર એવી શી આકૃત આવી પડી છે. જેથી તેં તારૂં ધન્યાર, માતાપીતા સર્વે છોડ્યાં છે અને આવી રીતે લુંદી હાલતે મોત માગે છે તારો સંધળો હેવાલ મને કહે; જેથી તે દૂર કરવાને હું કોસીશ કરું. પરમેશ્વરની મહેરબાનીથી તારૂં કામ સફળ થશે. તે માણસે માનસી ગતે જીવાળ દીધો કે; એ જીવાળ પુરૂષ તારા બોલવા ઉપરથી મને એકીન આવે છે કે તું મારૂં કામ બળવશે ખરે, એ સાચા માણસ અહીંઆથી ચાલ જોઈતી દૂર એક મોટું શહેર એ એ શહેર એટલું તો રળીઆમણું છે અને તેમાં એટલા મોટા દોલતવાળા માનવીઓ રહે છે કે જેનું બ્યાન કરવું મુશ્કેલ છે ત્યાં મોતીશા નામે એક તલંગર વેપારી રહે છે જેને એક ચાંદની સુંરતની બેટી છે ૩૫ અને ગુણનો તો પારજ નથી. જ્યારે તે છોકરી રાત્રે સુતા જાય છે ત્યારે ચંદ્રમા પોતે ફરવા નીકળે છે કાનણ કે તેનું ૩૫ અને એ તેજ છે કે ચંદ્રમાને પણ પોતાનું મોં દેખાડવું શરમ ભરેલું લાગે છે અને તેનું જલેદાર મુખકું જોઈ હું દીવાનો બની ગયો છું માનસિંગે કહ્યું કે તે છોકરી તારા દીકામાં શી રીતે આવી તેણે જવાળ દીધા, કે એક વેળા હું થોડોક માધવ લઈ તે શહેરમાં વેચવા ગયો અને શહેર જોતાં મને ઇંદ્રપુરી યાદ આવી હું ફરતો ફરતો તે મોતીશા વેપારીના મેહેલની હેડળ આવી પુજો મેહેલની ઉપર નજર કરતાં એક ઓરત ઇંદ્રની અપસરા કરતાં સુરસ મારી નજરે પડી જેને જોતાંજ હું બેશુદ્ધ થઈ ગયો પાછો હોંસમાં આ. વ્યો ત્યારે તે શહેરના કેટલાક રહેવાસીઓને તે ઓરત વીશે પુછ્યું તેઓએ મને જવાળ દીધો કે એ મેહેલ મોતીશા જેઠની છોકરીનો છે તે છોકરી હજી કુવારી છે અને તેના બાપે તેને પોતાને લાયક વર શોધી કહાડવાને છુટ આપી છે તે છોકરી દર એક પુરૂષને ત્રણ પ્રશ્ન પૂછે છે જે કે. ૩૬ તેના પ્રશ્નો જવાળ બાવશે તેની સાથે તે પોતે પરણશે લગ્ન કરી કાઢે એવો નથી જાણે કે જેણે તેણી પ્રશ્નને પૂર્ણ કીધો હોય ઘણાક રાજાના કુંવર મહા સંકપવાન છોકરાઓ તેની ઉપર દીવાના બની માર્યા ગયા છે આ સાંભળી હું તે મેહેલની અંદર ગયો દરવાજે જઈને તે છોકરીને ખચર કીધી, તેણીએ મને અંદર બોલાવી રેશમી ગાલીયાપર બેસાડી કહ્યું કે, જો તું મારા ત્રણ પ્રશ્ન પૂરા કરશે તો હું તારી થઈ રહીશ મેં કહ્યું કે તેમ કરવાને હું તૈયાર છું ત્યારે તે બોલી કે જો તું મારા પ્રશ્નો બળવવામાં પછાત પડશે તો હું તને મારા ગુલામ તરીકે

રાખીશ મેંએ સરત કચ્છ કરી તે છોકરી પાસેથી પ્રશ્ન માગ્યો; તે બોલી કે આ શેહેરની નજદીક એક ઘણી ઉડી ગયર છે તેના છેડે અત્યાર સુધી કાઢતે માલમ નથી માટે તે ખખર લાવ બીજો પ્રશ્ન એક દરરોજ રાત્રે જંગલમાંથી એક એવો અવાજ આવે છે કે જો મેં પરમાર્થનું કામ કીધું હોત તો આજ રાત્રે મને કામ આવત તે કામ શું છે? ત્રીજો પ્રશ્ન એ કે માહા રાક્ષસના લાથમાં એક સા- હમારા છે તે મને લાગી આપ આ વચન સાંભળી લાચાર થઇ રજા બધા હું મહાદેવમાંથી ઉતરી મારો લાલ અલગ્યાય જે કાંઈ હતો તે સર્વે લુટી લઇ મને શેહેરમાંથી બહાર કાઢી મુક્યો જેથી હું આ અરણ્યમાં આગ્યો છું એક તો મારો માલ ગયો અને બીજું તો આશક્તના તીરે મારે હૃદય વીધી નાખી મારી આશાઓથી જુદો પાડ્યો માનસિંગે કહ્યું ફક્ત તું મને તે શેહેરમાં લઇ જા અને જો કે તને તારી માથુક સાથે મેળવું છું કે નહીં તે જુવાને જવાબ દીધો કે મને માલતી ગરજ નથી ફક્ત મારે દીલ તે પદમણીના શેહેરના ખુખી ઉપર મોહિત થયું છે તે પદમણીનો મને મેળાપ જોઈએ માનસિંગ તે જુવાનની સાથે તે શેહેરમાં આલ્યા શેહેરને જોતાં તેની અચરતીનો પાર નહો નહીં મોટા તરેલવાર બા જો બગીચાઓ મેહેલો એટલા બધા દીકા કે પોતે પોતાની આટ- લી ઉમરમાં જોયા ન રતા તે મંદ્રકુરીની શોભા જોઈને માનસિંગ દોંગ થયો આખર માનસિંગ મોતીશા વેપારીની છોકરીના મહેલ માં છું તે છોકરી પહેલો નાંખી બોલી કે આ જુવાન પુરંપ મારા ત્રણ પ્રશ્નોનો જવાબ તું લાવી આપ માનસિંગે કહ્યું કે પહેલાં તારો બાપ જે મોતીશા વેપારી કહેવાય છે તેને બોલાવ તે તે મને વ- રત આપે જો હું તારા પ્રશ્ન પુરા કરું તો તે માણસને તને આ- પગ આહુ તેને આપી શકુ. વેપારીની છોકરી બોલી કે જ્યારે તું મારા પ્રશ્ન પુરા કરે ત્યારે હું તારીજ છું ? તારે જામે તેને આપજો માનસિંગે કહ્યું કે તારા બાપને બોલાવ કે તેની સાથે હું સરત કર તે પ્રશ્નો તોઈએ પોતાના બાપ મોતીશા વેપારીને બોલાવ્યો તેની સાથે માનસિંગે કચ્છાત કીધી પછી માનસિંગે પહેલો પ્રશ્ન માગ્યો તે છોકરી બોલી કે મારા શેહેરની પાસે એક ઉડી ગયર છે તે ગયરના છેડો ક્યાં છે તે કાઢતે ખખર નથી માટે તેની શોધ કરી લાવ મમાનસિંગ ઉઠ્યો તેની સાથે પેલી છોકરીએ પોતાના માથુ- સોને ગયરની નીચાની દેખાડવાને મોકલ્યા આ માનસિંગ તે ગયરની આગળ આવી પેલાં માણસોને કહેવા લાગ્યે, કે હું આવું ત્યાં સુધી

તમે અહીંઆંજ બેસી રહેજો પણ માનસિંગે ગમરમાં ઉતરી ચાલવા માંડ્યું આખો દહાડો ચાલી રાત્રે કોઈ ઠેકાણે મુકામ કરતો એમ ચાલતાં ચાલતાં એક દીવો ઘેખાયો માનસિંગે વિચાર્યું કે હવે ગમરનો છેડો આવ્યો ખરો પણ વિચારવા લાગ્યો કે જઈને તપાસવું જોઈએ ચાલતાં ચાલતાં એક મેદાન નજરે આવ્યું તેમાંથી નીરમળ પાણી વહેતું જણાયું, માનસિંગ પોતાની સાથે થોડીક ભૂકામ, સાકર અને પાણીનો કુંજો લાવ્યો હતો. જેમાંથી દરરોજ ત્રણ બદામ તે સાકર ખાઈ થોડુંક પાણી પી ઇશ્વરની પ્રાર્થના કરતો, તે કુંજો પેલા ઘરામાંથી પાણી ભરી લીધું. પછી આગળ ચાલતા કેટલાક દહાડે એક મોટી દિવાલ નજરે આવી ત્યાં એક દરવાજો હતો. તેમાં દાખલ થયો કે કેટલાંએક ભુતોનું ટોણું માનસિંગની પાસે આવી પુછ્યું અને પોકારવા લાગ્યું કેટલામા એક કાણો જીત આવીને ખોલવા લાગ્યો કે “હુંને ખાઉં; તારા આખને ખાઉં, તારી માથુઓ ખાઉં, તારા અટમ કટમને ખાઉં; આખોને આખો ગળી નાઉં.” તેમાંથી એક બોલ્યો કે આપણા રાજાનો હું કમ નથી કે આપણા રાજામાં આવેલા માણસને હુકમ વગર ખાવો. તમે જાણતા નથી કે આપણો રાજા આજ કેટલાં વરસ થયાં. બહુજમીના રાજાના હોરાન છે કદાચ તે માણસથી સાઈ ઘસે તો આપણને ધનામ મળશે. ત્યારે ખીજા ભુતોએ જવાબ દીધો કે એમાં આપણું કોઈ વળે નહીં ઘણાક માણસો આવી શીતે આવ્યા ને આપણા દેશમાં કેદ પડેલા છે. વધારે સાઈ તો એ છે કે એને આપણા સરદાર માંધા વીનાનો ખાસ પાસે લઈ જવો તેને ગમે તેમ કરે તે પ્રમાણે માનસિંગને પોતાના સરદાર પાસે લઈ ગયા, તેઓના સરદારે તેઓને જવાબ દીધો કે શા માટે તમારા આખને લાવ્યા છો એને છુટો મુકો કે જ્યાં ગમે ત્યાં ચાલ્યો જાય, તે ખાસને દીલગીર જોઈને માનસિંગે પુછ્યું કે ઓ મહા વિકાળ જીત શા માટે આટલા દીલગીર દેખાય છે. તેણે જવાબ દીધો કે ઓ માણસ શું કહું મારા દુઃખની વાત? મારી જીતડી આજ ઘણુંક થયું આખતાં દરદથી હોરાન છે. ઘણા ઉપાયો કીધા પણ કશો ફેર જણાતો નથી. માનસિંગે કહ્યું કે, જો તું મને તારી જીતડી આગળ લઈ જાય તો પરમેશ્વરની મેહરથી હું તે દુઃખ સાર કરી શકીશ. ત્યારે તે સરદારે તેમ કહ્યું. માનસિંગે પેલી મોહોરો પાણીમાં ધસીને તેણીની આંખે લગાડી. એ પ્રમાણે ત્રણ દહાડા સુધી કીધા પછી

તેની ભુતડીની આંખો સારી થઇ તેથી પેલા ભુતનો સરદાર એ ટહો તો ખુશ થઇ ગયો કે માનસિંગને થોડા દહાડા પોતાના ભુ. તની રમતગમત રાખી ધની ખાનદારીથી મેમાનદારી કીધો. જ્યારે માનસિંગને ઘણુએક ઝવેર આપવા કહ્યું ત્યારે માનસિંગે જવાબ દીધો કે મને ઝવેરની કશી દરકાર નથી ફક્ત તારા રાજ પાસે લઇ જા તે ભુત સરદાર માનસિંગને પોતાના રાજ આખરા પાસે લઇ ગયો. અને આખરા ભુતે ઘણું માન આપી પોતાની પાસે બેસાડ્યો. ને બોલ્યો કે ઓ જુવાન આજ ઘણું થયું હું બહુજીવીના રોગથી આજીવી છું, માનસિંગે 'પુછ્યું' કે જ્યારે તું ખાવા બેસે છે ત્યારે તારી પાસે કેટલા ભુતો લાગર રહે છે? ત્યારે તેણે જવાબ દીધો કે મારા સઘળા હજુરી ભુતો મારી આગળ ઉભા રહે છે. માનસિંગે કહ્યું કે જાજો હું પણ ઉભો રહીશ તં ભુતના રાજએ ઘણી ખુશીથી કમુક કીધું. જ્યારે ખાવાનું લાવવામાં આવ્યું ત્યારે માનસિંગે સઘળી રકાખીઓ થોડા વખત સુધી ઉઘાડી રાખી; પછી પાછી ઢાંકી રાખતે કહ્યું કે થોડો વખત સચુર કર. કેટલોએક વખત ગયા પછી માનસિંગે સઘળી રકાખીઓ ઉઘાડી તો તરેહવાર લહેજતદાર પકવાનેને બહુ ને માં સઘળા કીડા દાવતા નજરે આવ્યા ભુતનો રાજ જેતું નામ આખરો હતું તે આ દેખાવ જોઇ અજાબ થઇ ગયો. પાછું માનસિંગને કહેવા લાગ્યો કે ઓ મહાપુરુષ આનો અર્થ શું છે! માનસિંગે કહ્યું કે જ્યારે તું ખાવા બેસે ત્યારે તારા તમામ ભુતની નજર તારા જમવાના ઉપર પડે છે જેથી તારા પેટમાં તારું સઘળું ખાવું પાછું જીવતું થાય છે. આથી તને ખોરાક પચતો નથી; જ્યારે હવેથી તું ખાવા બેસે ત્યારે હમેશાં તું એકદંડ બેસજો; કોઇ તારા આકરોને તારી પાસે ઉભા રાખીશ નહીં તેનો ઈલાજ મને બતાવ માનસિંગે કહ્યું કે જો મારા જીવની પણ તને ગરજ હશે તો તે પણ હું તને આપી દઇશ માટે જલદી કહે કે તે અરજ શું છે? તેણે કહ્યું કે અમારી કામ ઉપર યવન (અસુર) ના પેગમ્બરો ઘણું દુઃખ દે છે માટે તે અસુરોનો નાશ કર. એવું સાંભળી માનસિંગ પોતાના મનમાં કહેવા લાગ્યો કે હું દરેક માણસનું દુઃખ દૂર કરું છું તો ભુતોને દુઃખ આપનાર યવનના પેગમ્બરને દુઃખજો કરું તો ખરા. એમ કહી માનસિંગ ભુતના ટોળાંની સાથે શોધ કરવા ચાલ્યો, એટલામાં એક સમુદ્રના કીનારા ઉપર આવેલો પેગમ્બર બોલ્યો કે ઓ પેલો ભુતનો રાજ આવે છે માટે

સરવે ઇક્ષમ તયાર રાખે. એટલે તે રાજાને કમળે કરી આ વજરની પેટીમાં નાંખી સમુદ્રમાં ડુબાવીએ એવામાં ભુતનો રાજા બામરો પોતાના છપન કરોડ ભુત સાથે તે સમુદ્રના કીનારા આગળ પહોંચ્યો. એટલે પોતાના સાથાતા ભુતોને બોલાવી મુકરરે કરી લગાઇઓ શરૂ કરી. એવામાં પેગમ્બરે એલમો ફેંકવા માંડ્યા. બાધી નહા વિ-કાળ પર્વતના જેવા બની પેલા પેગમ્બરની ઉપર પથ્થરનો વરસાદ વરસવા માંડ્યા. તોપણ તે ડરતો નથી અને પોતાના ઇક્ષમના જે-રવી પથ્થરનો વરસાદ પોતા ઉપર વરસે તેની દરકાર રાખતો ન-થી. અને, વધારે વધારે ઇક્ષમ ફેંકવા માંડ્યા, જેથી આતસના બડકા ભુતોની સેનામાં થવા લાગ્યા તેથી ભુતો ગમરાખતે પોતાના રાજા બામરા પાસે જઈ પોકાર કરવા લાગ્યા. ઓ મારા બામરા રાજા ચવન લોકના તાપથી ફાડી મળું છું, બા બળું છું, બા બળું છું. બા દોડજો પેગમ્બર આવ્યો. એના પોકાર જોઈ માનસિંગને ઘણો ગુસ્સો થયો, તેથી તે પેગમ્બરની સામે જોઇને કહેવા લાગ્યો, ઓ વીર મરદ ચવનના મોટા રાજા આ ગરીબ ભુતોને શા માટે દુઃખ દે છે! તે સાંભળતાંજ સુદેમાન કરાવ કરીને બોલ્યા : તું એવો જોરવાર દોણ છે જે નાદાન ભુતોની ફરાવ્યાદ લઈ આવ્યો છે, તે ના પાકોને આવજ મારે બાળીને, તેની રખ્યા કરીને આ પેટીમાં ભરીને મહાસાગર મધ નાંખવી છે. એવી સાંજળીન માનસીંગ પેગમ્બરની પાસે જઈ કહેવા લાગ્યો કે, તે પેટીમાં એવી શી લોકવત છે, કે છપન કરોડ ભુતોની એકડી થયેલી રખ્યા રહેશે એવું સા-બળી સુદેમાન બોલો કે મારાં એલમમાં એટલું જોર છે કે કદી આવી પૃથ્વીના ભુતોને બાળીને તેની રખ્યા સમાવવી હોય તો સ-માઈ જકે, એમ કહી તે પેટી માનસિંગે તેની ગરદન ઝાંઝી, પેટીમાં ઘાલી ઢાંકણું મળથુત બંધ કરી, સોદાની સાંકળોથી બંધ બાંધીને પેલા ભુતોને હુકમ કરી કહ્યો કે, આ પેટીને પાસીદીક સમુદ્રના મધ્ય ભાગમાં નાંખી પાછા આવો, આવા ભુતોનો રાજા, માનસીંગ ને પગ પાસે પડી બોલો કે ઓ માનસીંગ મારા ઉપર તારો ઉપકાર ઘણો થયો છે. જે હું મારી આખી ઉમર સુધી તારી આકરી કરું તોપણ તેનો બદલો મેં તને પુરતો આપ્યો એમ કહેવાય નહી, એટલું કહી બામરા ભુતે સાંતા રૂપાથી બરેલા કેટલાંક ખુમચા તે-મજ આકૃત અને ઝવેર ખેસુમાર માનસીંગના પગ આગળ મુકી બોલો, તને આપવાને લાયક ચીજો મારી પાસે કાઢજ નથી માટે

આટલું આપું છું માનસિંગે કહ્યું કે હું એકસો એ સઘળું કેમ ઉ-
ચકા શકું. આજરે ભુતે પોતાના ભુતો બોલાવી હુકમ કીધો કે આ
સઘળો ખખડો માનસિંગની સાથે લઈ જાઓ, અને એ જ્યાં કહે
ત્યાં જલદી પોચાડી આવો. માનસિંગ ત્યાંથી રજા લઈ ભુતોના
સાથે આવતો થયો, કેટલેક ફરીતે પેગ-ખરનઃ દરબાન આગળ
આવી પોચતાજ મોતીશ વેપારીની હોકાઈના માણસોએ જ્યારે
ભુતોને જોવા સારે ખીને નામવા લાગ્યા. પણ માનસિંગે તેમને
સાદ મારી ખજા બોલાવી કહ્યું કે, ઓ માણસો તમે શું કાન ખી-
જો છો એતો હું માનસિંગ છું, ભુતો તે મગરના માં આમળ સ-
ઘળું જરકરે મુઠી પોતાના મકાન તરફ આવતાં થયાં માનસિંગ-
ને સઘળું જરકરે કચકાવી ધરણાળમાં આવી પોંચ્યો, પછી
સઘળો ખખડો પેલા વેપારીને આપી મેડો કે તારા એક પ્રશ્નની
ઉત્તર હું લાગ્યો છું પણ તે કાકરી આમળ જઈ સઘળો દેવાલ
કહી તેની પાસે ખીન પ્રશ્નની તાકીદ કીધી; તે બેઠો કે દરરોજ
એક એવો અવાજ આવે છે કે મેં પરમારવતું કામ કીધું હોય તો
આજ રાતરે મને કામ આવતું નહીં પતો મેળવી લાવ. આ
સાંભળીને માનસિંગે તરતજ જંગલ તરફનો દરતો કીધો આમળ
એટલે એક જાડ નજરે પડ્યું તેની નીચે બેસીને પરમેશ્વરની પ્રાર્થ-
ના કરવા લાગ્યો. આજ રાત પડી, ત્યાર પેલો અવાજ તેને કાને
પડ્યો. માનસિંગ તરતજ ઉભો થઈ જે તરફથી અવાજ આવતો
તેતો તે તરફ જવા માંડ્યો. જ્યારે દહાડો ઉગ્યો ત્યાર માનસિંગ
વિચાર કરવા લાગ્યો કે, હવે હું ક્યાં જઈ, જંગલમાં અખીધમ
પેલીધમ જોવા લાગ્યો એટલામાં એક ગામડું તેની નજરે પડ્યું
ત્યાં જઈને માનસિંગે થોડી વખત આરામ લીધો પછી રાતને વ-
ખતે તેજ અવાજ ફરીથી સાંભળ્યો, માનસિંગ આગળ ચાલો જ-
તો હતો એટલામાં માનસિંગને કાને એકાએક રડવાનો અવાજ
સાંભળ્યો; માનસિંગ તે તરફ થોડે નહીં ગયો, એટલામાં શેઢેરની
અંદર લોકલું ટોળું એકલું થએલું માલમ પડ્યું ત્યાં લોકોને જઈ
પુછવા લાગ્યો કે તમે શા માટે રડો છો, તેઓએ જવાબ દીધો કે
અમારા શહેરમાં દરરોજ એક મોટી ખલા આવે છે; તે દરરોજ
એક આદમીને ખાઈ જાય છે, જે અમે તેને તે પરમાણે એક આ-
દમી ન આપતાં તો આખા શેઢેરને માથે જીલન કરે છે આજે
આ શેઢેરના હાકેમનો છોકરો તેનો ભોગ થવાનો છે; એટલા માટે
અમે રડીએ છીએ. માનસિંગે કહ્યું કે ઓ નામદાર સરદાર તે

સરખે ધલમ તૈયાર રાખો. એટલે તે રાજને કમજો કરી આ વજરની બલાની સુરત કેવી છે, તે તું મને કહે, તું ખાતરી રાખ કે તારા છોકરાને બદલે હું તે બલા આગળ જઈશ. તે હાકેમ તેની હીમત ઉપર આકીન કરી બોલ્યો કે તું આ શહેરનો રહેવાશી હોય એમ જણાતું નથી, માનસીજે જવાબ દીધો કે હજી મેં આ શહેરનું ખાણી પણ પીધું નથી, પણ વધારે વાર ન કરતાં તું મને કહે કે તે બલા કેવી છે ! તે સરદારે તે બલાની તસ્વીર જમીનની ઉપર ચીતરી. માનસીજે કહ્યું કે ચિંતા ન રાખો. પરમેશ્વરની કૃપાથી હું એ બલાનું દુઃખ તમારા સરખ ઉપરથી દુર કરીશ. જાણે આ સરદાર કે એને હલુકે કરાને કહે એ એની ઉપર ગમે એવી તેજ તલવાર હાથે તો પણ તેને મા પડશે નહીં માટે કહું તેમ કરો તમારા શહેરમાંથી એક આરશીવળા પાસેથી યસો ગજ લાંબી અને બસે. ગજ પેહોળી એક મોટી એક આરસી બનાવી લાવો તે પ્રમાણે તેઓએ આરસી બનાવી. માનસીગના કહેવા પ્રમાણે જે જગ્યાએથી તે બલા આવતી હતી તે જગ્યાએ મુકી તે આરસીને એક મોટી ચાનચી ઢાંકી માનસીજે સઘળા લોકોને કહ્યું કે જેઓ આ બલાનો તમારો જોશ મારગત હોય તેઓ મારી સાથે ઉભા રહો બાકીના સઘળા પેતપોતાને ઘેર જઈ સુઈ રહો, કોઈ એ જવાબ નહીં આપ્યો પણ પેલા હાકેમનો છોકરો માનસીગની સાથે રહેવાને તૈયાર થયો, તે હાકેમે પોતાના છોકરાને સમજાવ્યો કે આ મહારાજ આ ખ્યાલ તું તારા મનમાં ઠાઠી નાંખ તું જાણતો નથી કે તારે માટે મેં આટલો અગત્ય કર્યો છે છોકરાએ જવાબ દીધો કે મારે માટે મરનાને તૈયાર થયો તેને હું એકરો મેલું ? ધણુ એ સમજાવતાં જ્યારે એ ન સમજ્યો તારે તેના આગે તેરે માનસીગ સાથે રહેવા દીધો. જ્યારે રાત પડી ત્યારે અગાડી માશક તેજો નાકાને એટલો ધણોજ ખીલાગણો જવાબ સાંભળ્યો તે જવાબ સાંભળતાંજ સરખા લોકો ના ચેહેરા પ્રીત રૂષ ગયા એટલામાં તો દુરથી તે બલા એક ગુમ-જની માશક દેખાઈ કે, નથી પગ, નથી હાથ, કે નથી ગરદન પણ ફક્ત એક મોઢું હતું. તે પણ તેના શરીરમાં બેસી ગયેલું અને તે મોહોડામાંથી એસુંમાર આગી નીકળતી હતી જ્યારે માનસીગે જોયું કે તે બલા ધણી નજીક આવી પુગી. ત્યારે આરસી ઉપરથી આ દર ઉઘાડી નાંખી, હલુકે તેજ વખતે એવા જોરથી એક ખાંગ મારી કે માનનાં કેટલાંક માણસો બેહેરાં થઈ ગયાં અને સઘળું જંગલ ધુજી રહ્યું જ્યારે હલુકે પોતાનું ચીત્ર તે આરશીમાં જોમું ત્યારે લાલ પીત્તા થઈ જઈ એટલા જોરથી દમ ખેંચ્યો કે તેનું પેટ રાટી ગયું.

તે ફાટવાના અવાજથી ગામનાં બાકી રહેલાં સઘળાં આદમીઓ એ હોમ થઈ ગયાં ને ગરબવાળી સ્ત્રીના ગર્ભ પડી ગયા. તેના પેટમાંથી રશ્મી વહેવા લાગી. તે એટલી તો વધી ગઈ કે આશ્વપાસ લોહી અ- ને પરતો એક મોટો દરિયા થઈ ગયો. જ્યારે સઘળા આદમીઓ હોશમાં આવ્યા ત્યારે જોયું કે હલુક મુવેલો પડેલો છે બધા લોકો આવી માનસિંગને પગે લાગી તેના મોતનું કારણ પુછવા લાગ્યા. ત્યારે માનસિંગે જીવન દાંધો કે જ્યારે એ બલાએ પોતાની સુરત આરશીમાં જોઈ ત્યારે તે એ ન સમજ્યો કે આ કોઈ મારો શ્વસર આવ્યો છે, માટે તેને મારવો જોઈએ એવા વિચારથી તેને ગળી જવાની મનલગ્યો તે બલાએ પોતાનો દમ એટલો તો જોરથી અં- દર એવો કે તેનું પેટ ફાટી ગયું આ સાંભળી સઘળાઓ માનસિંગને અકલ્પની ધમ્મીજ તારીફ કરવા લાગ્યા ને પોતાથી અને તેમ દર એક જણે ઝંવેર લાવીને તેના પગ આગળ મુક્યું માનસિંગે ક- હયું કે આ પયારા દોસ્તો એ કામ પૈસાની લાલચમાં કીધું નથી મેં એ કામ પરમેશવરને વાસ્તે કીધું છે, તેઓએ માનસિંગને પુછ્યું કે આ ગામમાં આવવાનો તારો સમય શું છે, માનસિંગે કહ્યું કે દર રાતની વખત જગલમાંથી એક એવો અવાજ આવે છે કે મે પર- માર્થનું કામ કીધું હોત, તો આજ રાતે મને કામ આવત, એ અ- વાજની તપાસ કરવાને વાસ્તે હું નીકળ્યો છું. ત્યારે તે હાકેમે જવાજ દાંધો કે એ અવાજ અમો ધણું વખતથી સાંભળીએ છીએ પણ મા- લમ પડતું નથી કે તે ક્યાંથી આવે છે જ્યારે રાત પડી ત્યારે માન- સિંગ તે અવાજની તરફ રવાને થયો અને ચાલતાં ચાલતાં જ્યારે સવાર થયું ત્યારે એક મોટો પરવત તેની નજરે પડ્યો લાંબો તથા પોહોળો પાંચસો ફોસ હતો જ્યારે માનસિંગ આગળ ચાલ્યો ત્યારે તેની નજરે એક ગંજવર શહેર દેખાયું તેની નજીક, પુગ્યો અને જીવે છે તો ઈંદ્રપુરીની જેવી મહા શાભાવમાન નગરી ઉજડ માલમ પડી તે શહેરમાં આવત બજારો અને ચોરાસી ચક્રતાં હતાં ચક્રતાંની નથે એક રાજ્ય મેહેલ જેવા લાયક હતો. તેને હીરા માણેકની જડેલીકમા નો હતી. માનસિંગ વીચાર કરવા લાગ્યો કે આવા રમણીક શહેરમાં કોઈ માણસ નજરે પડતું નથી એનું કારણ શું? એવો મનમાં વીચાર કરી રાજમેહેલના દીવાનખાનમાં એક બાજુ પર જમને બેઠો એવામાં સાંજ પડી એટલે શહેરમાં રસ્તાઓ સાફ કરવા લાગ્યા અને પાણીથી બજારો છંટકારવા માંડ્યાં એવામાં ત્યાં અંદરથી એક મશા લ સળગાવી મોટા તખત પાસે એક માણસ આવી ઉભો. એટલામાં

ચોપદારે નેકી પોકારી તેથી તમામ રાજાઓ, રાજપુતો સાડા સાત લાખ મહારાજાધિરાજની સાથે આવયા અને સૌ સૌને ઠેકાણે અદખથી ઉભા રહ્યા. જ્યારે રાજા તેખતપર બેઠો ત્યારે સરવે દરબારીઓએ અદખથી સલામ ભરી સૌ સૌના સ્થાનક ઉપર બેઠા રાજાને સુખ્ય દીવાન આવીને રાજાને સલામ ભરીને પાસેની ગાદી ઉપર બેઠો. અને નાચરંગ થવા માંડ્યો. થોડી વખતમાં તરેહ તરેહનું જમવાનું બનારી સૌના રૂયાનાં થાળા ભરી ખાસે આવયા. એટલે સરવે ક્ષેડો જમ્યા. પછી રાજા હાંક મારી બોલ્યો કે “જે મેં પરમારથનું કામ કરીશું હોત તેને આ વખત અને કામ આવત” એવું બોલ્યો કે તરત તમામ રાજપુતોએ પોતપોતાનાં હથોડીઓ કાઢીને ઉઘાડી તરચારે એક બીજાની ગરદનો કાપવા માંડી. મહાકોળ અને મહા ધમરોજના પોકાર થવા લાગ્યા. એવામાં સર્વ માણસ ગુમ થઈને ગયાં તે માનસિંગ પોતાના નગ સાથે કહેવા લાગ્યો કે કાઈ રાજાના તરેહ તરેહથી અવગતે ગયું હોય એવું માલમ પડે છે, પણ શી રીતે એ વાત પુછી શકાય એવે તૈયાર કરતાં આપણે દહાડો કલાકો. અને પાછી રાત પડી તારે એજ પ્રમાણે થવા માંડ્યું એટલે રાજાની નજર માનસિંગના ઉપર પડી. ત્યારે પોતાના હથોડીને કહ્યું કે જે આપણા ભાગ્ય મારાં હોય તે પગનપુરનો સુરીન્દર રાજાને કુમાર માનસિંગ મહા કરપાળુ અને પરદુઃખમંજન મળે તે આ દુઃખમાંથી આપણે મુક્ત થઈએ, એવું સાંભળતાંજ માનસિંગ રાજાની પાસે જઈ કહેવા લાગ્યો કે જો ઈંદરના જુવા મહાપ્રતાપી રાજા તારે સાથે એવું દુઃખ શું પડ્યું છે, તે કરવા કરી મને કહે, એટલે રાજા બોલ્યો કે હું પ્રતાપી સુરીન્દરના કુમદીપક કુમાર માનસિંગ આ મારી બીના તું ધ્યાન રાખીને સાંભળ ‘પુરે’ હું આ નગરીનો રાજા હતો. મારે ત્યાં નવનીંધી અને અષ્ટમાસીદિ હતી, પણ કોઈ દીવસ હું પરમારનું કામ કરતો નહતો. એવામાં મારા રાજપુતાનાં બોંડા માંહે આવી રીતે ખંડ જંગા એક બીજાને કતલ કરી અથુર ગાદીને અમે પામ્યા છીએ.” માટે તું પરદુઃખમંજન નામથી બોળાયા છે એટલે તું સર્વેનું ગયાળમાં જઈને બોલ્યા સરાય કરે એટલે અમે સરવે અવગતે ગયેલા મોલે જઈએ, અમારો ખજાનો બે સુમાર છે તે તારો છે. માટે તું પરમારથને અર્થે તારે પુછીમાં આવે ત્યાં વાપર એવું કહેતાં હાંક મારી એટલે માનસિંગ એક તરફની બાજુએ સંતાઈને ઉભો એટલામાં તે મારામારને કાપાકાપી થઈ એક બીજાને ઝખમે કરી ગુમ થઈ ગયા. હવે માનસિંગ સવારમાં ઉઠી પેલા બા.

ખરા ભુતનું સ્મરણ કીધું એટલે છપનકરોડ ભુતાવળ સાથે આવીને માનસીંગને મળી આજીજી કરી કહેવા લાગ્યો, જો મહારાજાધીરાજ માફ શું કામ પડયું કે મને ચાર કથો એટલે માનસીંગ બોલ્યો કે આ ખજાનો અસંખ્ય ભરેલો છે તે સર્વે તમારા ભુતો ઉચકીને ગંગા તથા ગયાના કાંઠે નાંખી આવે. એટલે ભુતો એ સરવે જાતનો લઈ ગંગા તથા ગયાને કાંઠે મુકી આવ્યા પછી માનસીંગ પણ ગયો ગયાએ જઈને માનસીંગ પેલા અવગતીઆ રજપુતનું જોડા સરાધ કર્યું તેથી ગત થયા તેના સરવે પછસા ધાંસણુ, સાધુ, સંત તથા અબ્યાગત અર્થે વાપર્યા ને ત્યાંથી ચાલ્યો. એટલે સામેથી એક કુવો દેખાયો ત્યાં એક માણસ ઉભો રહી કુવામાંથી પાણી કાઢતો હતો; એટલામાં હાતીની સુંઢ વાજો એક કળો સાપ પાસીની સપાટી ઉપર આવીને તે મુસાફરને કરમાંથી પકડી તરત પાણીમાં જતો રહ્યો. માનસિંગ આ તમાસો જોઈ અદ્ભુત કરવા લાગ્યો કે આ ખીચારો ગરામ મુસાફર દોણ જાણે ક્યાં જઈ પડ્યો હશે મારે એની મદદે જવું જોઈએ. એન વીચાર કરી કુવામાં કૂકેઃ માર્યો જ્યારે જમીન પર એના પગ લાગ્યા ત્યારે તે કુવો કે સાપ જણાયાં નહીં પણ એક મોટું મેદાન તેની નજરે પડ્યું તેમાં એ સુમાર ઝાંડો હરીઆથી ભરેલાં જોવાં તે ઝાંડોની વચમાં એક મોટો મહેલ દેખાયો મહેલ તરફ માનસિંગ ગયો ત્યાં જઈ જુવે છે તો સદાચંદર જરઝરેથી શણગારેલાં દીવાન ખાંતો તેને નજરે પડ્યાં વચોવચમાં હીરા માણેકથી જડેલું એક તખ્ત મુકેલું હતું તે તખ્ત ઉપર અતી મોટા કદનો દેવ રૂપિ જોવે. ભુત સતેલો હતો માનસિંગે વિચાર કીધો કે એ ઉઠે તો હું એને પેલા મુસાફર તથા સાપ વીધે પુકું એમ ધારી તે પેલા ભુતની નજીક જઈ જોડો. એટલામાં માનસિંગે જાયું કે પેલો સાપ મુસાફરને કરમાંથી પકડીને જોડો છે સાપે જોયો માનસિંગને જોયો તેરોજ માનસિંગ તરફ દોડી આવ્યો માનસિંગે તે સાપને પોતે ગુરસામાં એટલો તો જોરથી ટાંચ્યો કે સાપ મોઢેથી જીમ પાડવા લાગ્યો તેના અવાજ થી પેલો ભુત જાગી ઉઠ્યો ને બોલવા લાગ્યો કે આ માણસ તું એને શું કામ મારે છે? એ સાપ નથી એતો અમારો કાસઢ છે, તું એને છોડી દે માનસિંગે કહ્યું કે એ પેલા માણસને છોડશે નહીં ત્યાં સુધી હું એને છોડીશ નહીં. ભુતે સાપને કહ્યું કે ખમરાર આ માણસ ઘણો જોરાવર માલમ પડે છે, કદાચ એ તારા પેટમાં જશે તો સઘળો ખાંધો તોડી નાંખશે માટે હોશીઅર રહેજે. આ સાંભળતાંજ

તે સાપના બે હોઠ જે માનસીગના હાથમાં હતા તે ચીરીને માન-
સીગ તે સાપના પેટમાં જતો રહ્યો જુતે ગમે એટલું કયું પણ
તે સાપ માનસીગને ગળી ગયો માનસીગે એકાએક આકાશથી એક
અવાજ સાંભળ્યો કે આ માનસીગ તું જે ઘરમાં છે તેને તારા કટાર-
થી ચીરી નાંખ કે તું પેટમાંથી બહાર આવજે. અમર નહીં તો કે
ટલાક કાળસૂધી આસપાસનાં પેટમાંજ રહેશે, માનસીગ પાસે કાંઈ
પણ હથોથાર નહીં હતા, પણ અંદર શીઘ્ર કરતાં કંઈ સુવરતી દાત-
ની જેવું એટલે સુવરતી મોટી વીકરાગ દાદ જેવું માનસીગના હા-
થમાં આવ્યું તે લઈને માનસીગે તેનું પેટ ચીરી નાંખ્યું કે તરતજ
એક મોટો ફરીયો પેદા થયો. પાળા એટલું તો વધવા લાગ્યું કે મા-
નસીગ તેમાં ગાથા ખાવાલાગ્યો જ્યારે એક કલાક પછી પાણીનું
જેર નરમ પડ્યું ત્યારે માનસીગના પગ જમીન ઉપર લાગ્યા આંખ
ફેલાઈને જુવું છે તો જુત માપ, કુચો કે બાગ નજરે પડ્યો નહીં
પણ એક મોટું મેદાન દીડામાં આવ્યું. જેમાં હજારો માણસો હાર-
બંધ ઉભેલાં દેખાયાં, કેટલાંક મરવા જેવાં અને કેટલાંક મરણ પામેલાં
ત્યાં પેલો મુસાફર પણ હતો. માનસીગ જઈને તેને પુછ્યું ત્યારે તે બો-
લ્યો મન તેમજ આ મધળા માણસોને એક સાપ લાવ્યો છે માનસી-
ગ તેઓના આગળ સઘળી ફકીકત ઠહી જણાવી ત્યારે તેઓ સઘળા
માનસીગને પગ પડ્યા અને બાણ્યુ કે હવે એ બધા તેઓથી દુર
થઈ છે. પછી તેઓ નમાને પોતાને ઘેર ગયાં માનસીગે ચીન તર-
ફનો રસ્તો લીધો થોડાક દલાડા પછી એક શીદામણા જંગલની ન-
જદીક આવી પહોંચ્યા એટલામાં એક માણસ ખુશ્નરત રાજા જે-
વો જોવામાં આવ્યો તે રાજા માનસીગને આવનો જોઈને કહેવા
લાગ્યો કે, આ માનસીગ હું તારી વાટ ધણી દલાડાથી જોઈને આ
જગ્યો ઉપર ફરેલું કેમ જે તું મારો જમાઈ છે કારણ કે તારી આ-
સ્થાવરથામાં તારાં લગ્ન મારી છોકરીની સાથે કર્યા છે તે છોકરી હાલ
ઉમર લાયક થઈ છે- અને તારી ખબર કદાવતાં માલમ પડ્યું કે
માનસીગ મુસાફરી કરવા સારું મુલકે મુલક અને દેશો દેશ દૂર છે
માટે નમારો હું આ જગ્યા ઉપર વાટ જોઈ ફરે છું, અને મારે શે-
હેર અહીંથી નજદીક જે, એવું સાંભળીને માનસીગ પોતાના મન
સાવ કેવા લાગ્યો કે આ એક અચરત જેવી વાત લાગે છે; કેમ કે
મારે આપે મને તે વિષે કોઈ દીવસ વાત કરા નથી, અને આ મા-
ણસ બોલે છે કે તું મારો જમાઈ છે. એમ વીચાર કરીને તે ધુતારાન્ય

રાજ સાથે માનસીંગ આદ્યો, અને થોડે દુર ગયો એટલે એક મુસો-
 આયમાન નગર તેની નજરે પડ્યું, તે નગરનું નામ ધુતારા પાટણ
 હતું. તેનો રાજકરતા ધુતારસીંહ નામે હતો. તે શહેરની બાજે બે જમ
 જુવે છે તો, કંટલાએક ધુતારા તેની નજરે પડ્યા. માનસીંગને આ
 વતો જોઈને તે સામા દોડી આવ્યા અને તેના હાથ પકડી પોતાના
 શહેરમાં લઈ ગયા. ઘણી ખાતર ખરદાસ કરી પોતાના મહેલના શુ-
 સોબીત બપકાદાર દીવાનખાનામાં ઉતાર્યો અને પોતાની છોકરીને
 હુકમ કર્યો કે 'આ માણસ આવ્યો છે તેને તું રાંતના વખતે મારી
 તેની પાસેથી રીંછની એક છોકરીએ મોહારો આપેલો, તે લે એ-
 ટલે આપણું કામ થશે' એવું કેતાવાંત તે ધુતારી પોતાના મહેલમાં
 દાખલ થયો. અને એક સગ્યા એવી કપટની બનાવી કે જેની ની.
 એ મોટી કંટારીયાના ઝાડ જેવા ફરતે ખોલી મુક્યા છે. તેની ઉપર
 જવપલંગ લાગી એક મજાસુત મોટી ચાદર પાથરી તેને માલમ પડે
 નહીં કે આ કપટ છે, માનસીંગનો હાથ પકડી પોતાના મહેલ
 માં લાવી અને ઘણી તરનામથી ખોલી કે તમે આ પલંગપર બેસો
 એટલે હું પાન સોપાની વાગરે લઈને આવું એમ : કહી તે છોકરી
 નીચે ઉતરવાને મઠ અને માનસીંગ પેલા પલંગપર બેસવાનો કસોટો
 કર્યો : પણ તેના મનમાં કહેવા લાગ્યો કે આ કંઈ કપટ જેવું લાગે છે.
 એમ કરી પોતાની તરવાર તથા હાલને પલંગપર મુક્યા તેમાં ની.
 પડ્યા અને જુવે તે તો નકરો કંટાર માલમ પડ્યાં એટલે માનસીંહે
 પેલી ધુતારી નીચે જતી હતી તેનો ચોટલો ઝલી બોંયપર નાં-
 ખીને કહેવા લાગ્યો કે જો મહા પાપની કરનારી તે આવાં કંટ-
 લાંએક પાપ કીધાં હશે આજે તુંને જીવતી છોડી દેસનો તથા
 એટલે તે ધુતારી ખોલી કે જો રાજકુમાર તું મને છોડી મુક તેમ
 દાલાં વાલાં કરવા લાગી એટલે તેને દયા આવી અને તેને છોડી મુકી
 પોતે ખીજ પલંગપર બેઠો અને પેલી ધુતારી તેની રૂતુતી કરી
 કહેવા લાગી કે આજથી આવાં કરમ નહીં કરું એમ કહી ધીરજ
 ધરતો માનસીંગે ચીન તરફનો રસ્તો લીધો થોડા દહાડા પૂંપજી એક
 શહેરનાં નજદીક પહોંચ્યો દરવાજાની અંદર દાખલ થતાં વને દરવા
 નાએ અટકાવી કહ્યું કે તું ક્યાં જાય છે પહેલા તુને હમારા રાજ
 પાસે આવવું પડશે પછી જ્યાં તાર મન ચાહે ત્યાં જજે, આ સાંજ
 જી માનસીંગ બેઠ્યો કે જો દરવાજાના તમારા જેવું હું પણ માણસ
 છું, હું મામ મને શહેરમાં જતો અટકાવો છો, જો તમારી પુણી

હોય તો ચાલો, હું તમારા રાજા પાસે આવવાને તૈયાર છું, પછી તેઓ તેને પોતાના રાજા આગળ લઇ થયા. જ્યારે રાજા આગળ ગયો ત્યારે રાજાએ પ્રહર્યુ કે એા મુસાદર તું કોણ છે, ક્યાંથી આવ્યો છે. અને તારું નામ શું છે? ત્યારે માનસીંગે જવાબ દીધો કે એા રાજા હું પગનપુરનો કુંવર છું મારું નામ માનસિંગ, તે મારા આપતું નામ સુરિંદ્ર છે. મારો ઘરનો ચાન જવાનો છે. પછી માનસીંગે તે નગરનું નામ પ્રહર્યુ. રાજાએ જવાબ દીધો કે આ નગરીને રાજદ્રી કહીને કહે છે. મારે ત્યાં મારી છોકરી, જે કોઇ મુસાદર અહીં આવી છે તેને ત્રણ પ્રશ્ન પુછે છે. તે પ્રશ્નો જવાબ આપતું નથી. તેને તે છોકરી ગરદન મારે છે. અને તે સ્વપ્ના પુત્રનો બાર મારી ગરદન ઉપર રહે છે. પણ આજ સુધી કોઇ પણ વાતે પોતાની છોકરી મારી નાંખી નથી તેથી મારાં છોકરોને મારી નાંખવાની દિમ્ભત આવતી નથી, માનસીંગે આવાં વચન સાંભળી તે રાજાને, દીલાઓ દઇ તેની ખાતરી કીધી પરમેશ્વરની મહેનથી તારા કુંવરનું દુઃખ હું નિવારણ કરીશ. આટલી વાનચીત કીધા પછી માનસીંગે તે છોકરીના મેહેલમાં ગયો. તે માનસીંગ આવવાની ખબર થવાથી તે છોકરી શયુગાર ખેડેરી તૈયાર થઈ. માનસીંગ પ્રવેશતે આગળ થયો છોકરી એ ઉઠીને માન આપી તેને એક સોનાના તળાવ ઉપર બેસાડી પોતે ખુરશી ઉપર બેસી તે છોકરીએ પોતાની માને બોલાવી લગવેથી કહ્યું કે એા મારી વાહાલીમા આ ખુબ મેહેરાના શુભસત્ત્વ ઉપર મારા દીલ લાગી રહ્યું છે ને એના ખતારે મારા દીલમાં ધટ્ટીયું છે, કારણ કે એ માર્યો જશે. તેણીની માગોલી કે જ્યારે પરમેશ્વરે તારી અને મારા વાપની ઉપર આવીજ રીતનો સત્તા કરીધો છે. તો તેમાં તારી ઉપરનું દુઃખ આ માણસથી જતું રહેશે. માનસીંગ બેઠો, હવે તું મને કહે કે મારી સાથે તારે તેની મા બોલી એા શુભાન જ્યારે રાત પડે છે. ત્યારે આ છોકરી છાકટી થઇ જાય છે અને મોંમાંથી ખાલી બકવા કરે છે પછી તે મુસાદરને ત્રણ પ્રશ્ન પુછે છે અને જ્યારે સામા કિતર નથી આપતો ત્યારે તે છોકરી તેની પોતાની નજીક બેઠે છે. અને તલવાર લઇ તેનું શીર છેદે છે. પછી માનસીંગ વીચાર કરવા લાગ્યો કે એક વખત એક, તો ખરો કે અહીં આ માઈ આ કુષ છે. યા મોત છે. એટલામાં માનસીંગ આગળ લેજતદાર ખાત્રા નું આવ્યું, માનસીંગે કહ્યું કે જ્યારે હું તમારું કામ પાર પાડીશ ત્યાં

જા આમશ કારણ કે કામને એક કારે મુકવું અને પેટ બરી તરફ વાર પકવાન ખાઈ જીવ આપવા એ અકલથી દુર છે. તે છોકરીની મા બોલી કે મને માલમ પડે છે કે માર કામ તારા હાથેજ પાર પડશે; ઇશ્વર તુને ધર તરફથી બનતી મદદ પોહાંચાડશે. જ્યારે રાત થઈ ત્યારે સત્રજા માણસો મેહેલમાંથી બહાર ગયા અને મેહેલના દરવાજા બંધ કીધા જ્યારે એક પોહોર ગયો ત્યારે તે છોકરી દીવાની થઈ ગઈ તે બેક બેક કરવા લાગી પછી માનસિંગ તરફ ફરીને બોલી કે આ સુરખના સરદાર તુને જરાપણ અકલ ન આવી કે ચાલી ચલાવીને તું મોતના રંદમાં આવ્યો છે તો મારા પ્રશ્નનો જવાબ આપ, માનસિંગે કહ્યું કે જલ્દી બોલ ? તારા પ્રશ્ન તે શું છે. તે બોલી કે દરીયાનું એવું કયું દીપું છે કે જેમાંથી જીવ પેદા થાયજે. માનસિંગે વીચાર કરી કહ્યું કે તે દીપું માણસના બેદનો પડેલો ખુલનાર છે એટલે કે તે લુંડ છે, કે જેમાંથી જીવ નીપજે છે. પછી બીજો પ્રશ્ન પુછ્યો કે એક એવો કયો મેવો છે કે જે માણસને સન્ને મેવાયા મીડો છે. માનસિંગે જવાબ દીધો કે તે મેવો ફરજદ છે. પછી જો પ્રશ્ન પુછ્યો કે જે જે કાષ્ઠપણ માણસને નહીં જોઈયે પણ જે પહેલે અથવા છેલ્લે માણસ આગળ આવે છે. માનસિંગે જવાબ દીધો કે તે મોત છે. આ સાંભળી તે છોકરી માથું પછાડી કરી લુગડા લાગી અને નીચું જોઈ પછી ખુરસી ઉપરથી જમીન ઉપર ઢુટી પડી પેટમાંથી એક તબોળાઓ નાગ પેદા થયો જે માનસિંગ તરફ એકદમ દોડતો આવ્યો માનસિંગે વિચાર્યું કે એને માર છું તો એક જીવતી ઘાત થશે અને નથી મારતો તો મારો જીવજશે પછી જેવો નામ આવ્યો તેવોજ તેને ગરદનમાંથી પકડી પીતળના એક મજબુત વાસણમાં બંધ કરી એક માણસ પુર કંડી જમીન ખોદીને તેની અંદર તે વાસણમાં બંધ કરી એક ચુના મટાડાથી મજબુત પુરીને તે જમીન બંધ કીધી અને તે છોકરી આગળ આવી તખતપર બેઠા. જ્યારે રાતનો એક પહોર બાકી રહ્યો ત્યારે છોકરી હોશમાં આવી અને પોતાના મોં ઉપર લુગડું નાંખીને બોલી કે આ દીવાના પુરૂષ તું અહીં શા માટે આવ્યો છે માનસિંગે કહ્યું કે તું મને આટલી વારમાં લુલી ગઈ ? તેજ મને ગઈ કાલે બોલાવ્યો હતો, તે છોકરીએ બાંગમારી પોકારી પોતાની મા એને ચાકરો ને બોલાવી માનસિંગને ત્યાંથી લઈ જવા કહ્યું જ્યારે તે છોકરાની નજદીક આવી ત્યારે તે છોકરીએ તેને કહ્યું કે આજે આ મુસાફર જીવતો કેમ રહ્યો છે. પછી માનસિંગે તે છોકરીના બાપને બો

હાવી સરવે બીના કહી. તેના બાપે માનસિંગને કહ્યું કે મારા વચન પ્રમાણે હું તને મહારી આ છોકરીને પરણાવી આપું છું. માનસિંગે તે મંજૂર કીધું અને લગન કરી તે છોકરી સાથે ત્રણ મહિના રહ્યો, અને રાતદહાડે એક બીજાના સાથે મેળાપથી ખુશીમાં રહેતાં જ્યારે તે છોકરીને દહાડા રહ્યા ત્યારે માનસિંગે રજા લીધી, તેથી પોતાની રાણીને કહ્યું કે, માંડવતન પગનપુર નામે નગરમાં છે અગર જો તને છોકરો થાય તો આ નીચાની આપી તેને પગનપુર મોકલાવજો. એમ કહી પોતાનો કટાર તથા રમાલ આપ્યો. પછી ધણેક દીક્ષાસો આપી પોતાને કામે નીકળ્યો અને ચાલતાં ચાલતાં એક જંગલમાં આવ્યો કે એક ખુદા માણસ ઝાડતળે બેઠો હતો. તેણે માનસિંગની પાસે બીક્ષા માગી, તેથી માનસિંગે પોતાની હાથની વીટી કહાડી તે ખુદા બીખારીને આપી, તે બીખારીએ એવી રીતે અવાજ કીધો કે, કેટલાએક ચોરો એકદમ નીકળી આવી માનસિંગની સાથે પાત કરતા કરતા ચાલ્યા, થોડે રસ્તે ગયા નહીં એટલામાં એક કુવો આવ્યો; જેમાં તેઓએ માનસિંગને કેટલાએક જખમો કરી લુટીને ગાંસડી બાંધી નાખી દીધા અને સધળાં નાશી ગયા. માનસિંગને જ્યારે પેલા ચોરોએ લુટીને જખમો કીધા, ત્યારે તેણે તેમને ધણુંએ સમજાવ્યું કે તમો શું કામ કરો છો, જો તમને ધનની ગરજ હોય તો તમો ચાહો તેટલું આપવા તૈયાર છું પણ તેઓએ હરગેજ માન્યું નહીં અને માનસિંગને આવી હાલતમાં નાખી નાસી ગયા. માનસિંગની આગળ પેલા રીછની છોકરીનો આપેલો મોહોરો રહ્યો હતો તે તેણે થુંકમાં ધસીને પોતાના જખમ ઉપર લગાડ્યો, જેથી તે જખમ રૂઝ્યાં. માનસિંગે કુવામાં એક દેખાવ જોયો કે જેમાં એક પુરૂષ કહેતો હોય કે માનસિંગ તું કાંઈ શીકર ના કર, આ કુવાની અંદર બેસુમાર ખજાનો તે મહાદેવ તારેજ નામે દાટલો છે ઉઠ અને લે કાઢ કે હર્ષુ તારાથી ધણાક ઉપકારનાં કામ આ દુનીઆમાં થવાનાં છે. જ્યારે તું આવી રીતે તારું દીલ બંગ કરી નાખશે ત્યારે તીર્થકરનાં કામો શી રીતે બજવી લાવશે માનસિંગ ઉઠ્યો અને જૈન દેવતું સ્મરણ કીધું અને માનસિંગે બીજી રાતરે શરીરથી સ્વપતું જોયું તોણે એક કહ્યું કે આવતી કાલે બે માણસો આ જગાએ આવી પુગશે, તેઓ તુને કુવામાંથી બહાર કાઢશે તેની મદદથી તું આ ખજાનો તારા સ્વાધીનમાં લેજે, માનસિંગે કહ્યું કે બે માણસો સાથે હું આટલો બધો ખજાનો શી રીતે લઉં જવાબ એવો સમજ્યો કે, બે માણસ પુરતાં છે જ્યારે સવાર પડી ત્યારે રાતમાં કહ્યા પ્રમાણે પેલા

પુરષો જે એટલે માન બદલીર તથા ઘંટાકરણ કુવાની આગળ
આવી લાગ્યા અને માનસિંગને બહાર કાઢ્યો માનસિંગે તેઓને પેલા
ખજના વીસે વાત દહી. તેઓની મદદથી પેલુ સધળું ધાગેલું ધન
ખોદી કાઢ્યું. પછી પેલા ૨ પુરષોને તે સધળું ધન આપી પોતે થોડું
લઘ પેલા ચોરોની શોધમાં ચાલ્યા આખર તે ચોરોના પતા મે-
ળ્યા. અને તેઓને આવું પાપનું દામ ન કરવા માટે ધણી નસીય-
ત કીધી કે ઓ પરમેશ્વરથી વીમુખ થયેલા જાનો જરૂરેની આ-
જેશ રાખતા હો તે આવો મારી સાથે હું જામને મન પુરતું ધન
આપુ કારણ કે તમારી પાસે તમારુ શુભરાત કરવાને કાંઈ નથી, તે
થી આવો ધધો તમો લઈ બેઠા છો, તમો માણસ જાતને દુખદેવાથી
તોળા કરો. હું તમને એટલું તો ધન આપું કે તમો વંશપરંપરા વા-
પરરશો. તે સધળાઓએ દયુલ કીધું, કે જે અમારી પાસે ધન હોય
તો અમે આ ધધો શું કામ કરીએ અંતે માનસિંગે રસ્તે જતાં
એક છુપથી અધમુલો ધધેલો કુતરો તેને મળ્યો જેની જીભ તરન
બહાર નીકળી આવી હતી. માનસિંગે વિચાર્યું કે, કાલ આ જગલ
મા વણખરાનું ટોળું આવ્યું હશે, જેને લગતો આ કુતરો હોવો જો-
ઈએ. જ્યારે તે કુતરો નગદીક આવ્યો ત્યારે માનસિંગે તેને બગલ-
માં ઉઠકી લીધો, અને કોમ પાણીવાળી જગા શોધવા લાગ્યો. કે
જે પાણી મળે તો તે પાછને કુતરાનો જીવ ડિગાર ચાલતાં ચાલતાં
દુરથી એક ગામહુ નગરે આવ્યું તે ગામડામાં આવ્યો ત્યારે લાંબા
લોકો તેની આગળ જવની રોટલી અને છાશ લાવ્યા જે તેણે કુત-
રાને ખવડાવી પછી તેને થોડું પાણી પાડું કુતરાએ તેમ કીધા પછી
પોતે ખુશી થઈ ગયો હોય તેમ દેખાવ કીધો; ત્યાર પછી તેની આ-
ગળ અદ્યથી બેઠો. માનસિંગ આ મામલો જોઈ પરમેશ્વરની તારીફ
કરવા લાગ્યો કે આવા એક કમીના જાનવરને પણ તે પરમકૃપાલુ
પરમેશ્વરે આટલી મોટી અકલ બક્ષી છે; એટલામાં તે કુતરાના મા-
થામાં કંઈ ખીલાફેણી જેવું માનસિંગને દેખાયું માનસિંગે તપસી
જેવું તો માલમ પડ્યું કે, લોકોનાં એક મોટો ખીલો તેના માથામાં
ઠોકેલો છે; તે ખીલાફેણી જોરથી માનસિંગે બહાર ખેંચી કાઢ્યો, તે
વોજ પેલો કુતરો એક ખુબસુરત જુવાન થઈ માનસિંગ આગળ
હોલો રહેલો આ જોઈ માનસિંગ અજબ થયો. પછી પુછ્યું કે
પરમેશ્વરના વહાલા શતર કહે કે તું કાણ છે. પહેલા તું કુતરાની
જાત હતો અને જ્યારે આ ખીલાફેણી મેં તારા માંથામાંથી ખેંચી-
કાઢ્યો ત્યારે તું આદમીની સુસ્તનો થઈ ગયો તે જુવાને ખે-

જાનું માથું માનસીંગના પગ ઉપર મુકી કહ્યું કે જો નામદાર હું
 જાતે માણસ છું મારો હેવાલ તને શું કહું પણ જ્યારે તે મારી ઉપર
 આટલી માટી દ્યા કીધીછે ત્યારે મારાથી તને કહ્યા વગર રહેવાનું
 નથી જણે જો ધરમી પુરુષ કે હું ચીન દેશનો વેપારી છું મારા
 બાપ પાસે બેઠક ખબતો હતો મારો વેપાર ધણો મોટો હોવાને
 લીધે મને બહાર ગામ મુસાફરી કરવી પડતી, થોડાક વખત પછી મેં
 એક ખુબસુરત જુવાન, જોરત સાથે સમયથી કીધું પણ તે જોરત
 બહેલીના કામોમાં મારા એક હાસી નોકર સાથે મધ્યગુલ હતી.
 જ્યારે મુસાફરીથી મારે ઘેર આવી રાતના મેં ખીજાના ઉપર આરામ
 કીધો ત્યારે મારી બેવડા જોરત ઉંઘમાં હાસીના બેગી સુતી એટલે
 જાગ્યો. એવું જોઈ પાછો ઉંઘવા લાગ્યો એટલે ઉંઘમાં મારા માથામાં
 એક મોટો ખીલાદેણી ઠોક્યો કે તેવીજ હું એક કુતરાની સુરતે
 બની ગયો જ્યન બુખ્યો તરસ્યો તને મળ્યો. અને તે મારી ઉપર
 હપકાર કરી મને જીવનદાન કીધું. માનસીંગે તેને કહ્યું કે એ ખીલા-
 દેણી તું તારી પાસે રહેવા દેજે ને બરાબર તક સાધી તરી બૈરીના
 માથા ઉપર મારજે કે તે ખીલાડી થઈ જશે. પછી વાન કરતાં કરતાં જે
 શહેરમાં તે વેપારી રહેતો હતો, તે શહેરમાં આવી પહોંચ્યો. પેલા
 જુવાન માણસે માનસીંગને પોતાને ઘેર આરામને ધણા કાલા પછી
 કીધા જેવા તે જુવાન પોતાના ઘરમાં દાખલ થયો તેજાજ તેના ચા-
 કરો તેને જોઈ ધણા ખુશી થયા અને પોતાની શેઠાણીના બહેણાં
 સઘળું જ્યાન કહેવા લાગ્યા, તે પોતાના સુવાના જોરદામાં જઈ જુવે છે
 તો તેની આંધડી પેલા ગુલામની સાથે સંતેલી છે. તરતજ તેણે તરતજ
 માનમાંથી ખેંચી પેલા ગુલામનું માથું કાપી નાંખ્યું, અને પેલી ખીલા
 દેણી પોતાની આંધડીના માથામાં ઠોક્યો કે તેવીજ તે ખીલાડી થઈ
 ગઈ પછી દોરીથી બાંધી તેને માનસીંગની આગળ લાગ્યો, માનસીંગે
 તેની હીંમત જોઈ તેને ઘણી શાખાસી આપી, પછી માનસીંગને તેણે
 પોતાના ઘરમાં ઘણાક દહાડા રાખી ઘણી ખાતરીથી મેમાનગતી
 કર્યા પછી રજા આપી. માનસિંગ તે મોતીશા વેપારીની છોકરીના
 મહેલમાં આવ્યો તેવીજ દરવાનેએ જઈને અંદર ખખર કીધી કે તરતજ
 તે છોકરીએ માનસીંગને પોતાની પાસે બોલાવી પરદેશીન અમ તેને
 સોનાની ખુરશી ઉપર બેસાડી ઘણાં માથાથી પોતાના પ્રજનો જવાબ
 પુછ્યા માનસિંગે પહેલેથી છેલ્લે સુધી જે જોયું હતું તેનું વીગ-
 તવાર જ્યન કીધું ત્યારે તે છોકરી બોલી કે જો જુવાન તું સર્વે
 સાચું જ કહે છે. તારા બોલવામાં લેલ પણ અસત્ય નથી કારણ કે

તે અવાજ હમણાં આવતો બંધ થયો છે. હવે મારા ત્રીજા પ્રશ્નનો જવાબ તું મને લાવી આપ, માનસિંગે પ્રશ્ન પુછ્યો ત્યારે તે છોકરી બાલી કે મહારાક્ષસના હાથમાં એક શાહા મોહરો છે તે મને લાવી આપ માનસિંગે કહ્યું તે પણ પરમેશ્વરની મહેરબાનીથી પાર પડશે. પછી ધર્મશાળામાં આવી પેલા જુવાનને મળ્યો, માનસિંગે તેની આગળ સધળો ખુલાસો કરી કહ્યું કે એ ખુશ્મરત જુવાન તારા બે પ્રશ્નો મેં પરમેશ્વરની મહેરબાની પુરા કીધા છે, અને આ ત્રીજાની ખબરે હું બહિષ્કૃત એ પ્રશ્ન પુરા થશે કે તને તારી માથુક મળી એમજ જાણ એવો ઘણેક દીલાશો દધ માનસિંગ પોતાને કામે નીકળ્યો પછી વિચાર કરતો કરતો એક ઝાડ નીચે બેઠો આખરે તેના મનમાં આવ્યું કે એનો પતો પેલા ભુતના આદેશાક પાસેથી મળશે માટે તેની ફરી સુલાકાત લેવી જોઈએ એમ કહી તે ગખરમાં પાછો પડ્યો આખરે તે ભુતના રાજને એટલે બાજરા ભુતના શહેરમાં આવ્યો ચોકીવાળા ભુતોએ અંદર જઈ માનસિંગના આવ્યાની ખબર કીધી કે તરતજ બાજરા ભુત પોતાના તખત ઉપરથી ઉતરી મહેલના બહાર માનસિંગને સામે લેવા આવ્યો માનસિંગને જોતાંજ તે તેને ભેટી પડી ઘણી આખર ધજત આપીને પોતાની ભુતની કચેરી કરી પોતાના તખતની ઉપર પોતાની પાસે બેસાડી તેના આવવાનું કારણ પુછ્યું માનસિંગે કહ્યું કે મારે મહા રાક્ષસની પાસેથી શાહા મોહરો લેવા જવું છે બાજરા દીધો કે એ મહા માનસિંગ એ ખ્યાલ તું મનમાંથી કાઢી મુક કારણ કે મારા જખરજસ્ત ભુતોની પણ તાકાત નથી કે રાક્ષસના મુલકમાં પગ મુકી શકે માનસિંગે કહ્યું કે એ કામ મેં મારા માટે ઉઠાવ્યું નથી પણ મારા જેવા એક માણસ માટે ઉઠાવ્યું છે જે પરમેશ્વર મને અહીં લાવ્યો છે તેજ મુને સહી સલામત પહોંચાડશે ફક્ત હું એટલું જ માગુ છું. કે તું મારી મદદ માટે તારા એકાદ બે ભુત મારી સાથે મોકલ કારણ કે મને રસ્તાની ખબર નથી આખરે બાજરા ભુતે માનસિંગની અરજ કયુલ કીવી અને પછી પોતાને ત્યાં થોડાક દહાડા રાખી ઘણીજ મહેરબાનીથી તેની સેવા કીધી જ્યારે જ્વાનસિંગ તેને કામે નીકળવા તૈયાર થયો ભુતના રાજને પોતાના કેટલાક મોટા ભુતોને માનસિંગની સાથે જવાનું ફરમાવ્યું ને હુકમ કીધો કે માનસિંગને તમે સહી સલામત મહા રાક્ષસની હદ સુધી લઇ જાઓ જ્યાં સુધી માનસિંગ પાછો શરે નહી ત્યાં સુધી તમે તેજ ઉઠાણે બેસજો પછી ભુતો હુકમ મુજબ માનસિંગને લઇ ગયા અને મહા રાક્ષ.

સત્તા મુલક સુધી થોડા દીવસમાં આવી પહોંચ્યા. તેઓએ માનસિંગને ત્યાં ઉતારી કહ્યું કે હવે અમારાંથી વધારે આગળ જવાય નહીં કારણ કે, માહારાક્ષસ કાંઈ પણ પારકી જાતનાને પોતાના દેશમાં જવતા રહેવા દેતા નથી, ત્યાંથી પછી માનસિંગે પણ ચાલવા માંડ્યું. થોડા દહાડા પછી એક મોટો પહાડ દેખાયો જેની ટોચ આકાશ સાથે લાગેલી હતી. અને તે પહાડની ઉપર એટલાં તે ઝાડો ઉગ્યાં હતાં કે તે પહાડની વેલે પાર થું છે તે તદ્દન જણાતું નહીં હતું માનસિંગે તે પહાડની ઉપર રાક્ષસીઓનું એક મોટું ટોળું જોયું અને તેઓને બોલતાં સાંભળ્યું કે પેલો માણસ જે આપણી સામે આવે છે તેને જીવતો મુકવી નહીં કારણ કે તે પહાડ ઉપર ચડવાનો માર્ગો રાખે છે પછી તે રાક્ષસીઓનું ટોળું નીચે આવ્યું અને માનસિંગને પકડી પહાડ ઉપર લઈ પુછ્યું કે તું ક્યાંથી આવ્યો છે. આ જગોએ શું કામ છે, અને તુને આંધી ક્રૂર લાઈ આવ્યું માનસિંગે કહ્યું કે જે ધર્મને તમને અને મને ઉત્પન્ન કર્યા તેજ પરમેશ્વર મને આ ડે-કાણે લઈ આવ્યા. અને હું એક શેકેરથી આવ્યો છું તેમાંથી એક જણ બોલ્યો કે હવે અમને ખચર પડી તુને મોતીશા વેપારીની જી-કરીએ મોકલ્યો છે કારણ કે તેણીને શાહમોરાની ગરજ છે. માનસિંગે પોતાના દીવસમાં વિચાર્યું કે જે હમણાં હું સાચું કંડું છું તો જીવ્યાં માર્યો જાઉં છું, અને જે મુઠું બોલુ છું તો પરમેશ્વરનો ગુન્હે-ગાર થાઉં છું તેવી વધારે સાર એજ છે કે ચુપ રહેવું એમ વિચારી માનસિંગે તેઓને કાંઈ જવાબ દીધો નહીં, પછી તેઓએ પોતાના મનમાં મસલત કરીને માનસિંગને અગતીમાં નાંખવાનો વીચાર કરી મોટાં મોટાં લાકડા લાવી સળગાવી તે માનસિંગને નાંખ્યો. માનસિંગે તેઓનો વીચાર આગળથી જાણીને પોતાના મોંમાં રીછતી છોકરીએ આપેલો મોહોરો રાખ્યો હતો. તેથી તેને કાંઈ ધન થઈ નહીં. જ્યારે અગતીનાં છોડાં આકાશ તરફ ઉડવા લાગ્યાં ત્યારે રાક્ષસોએ વિચાર કર્યો કે બળી ગયો હશે. તેથી તેઓ ત્યાંથી જતા રહ્યા. જ્યારે સંજળ બળતું પાંચઢાડા પછી ઓસવાઈ મધુ ત્યારે માનસિંગ અદાર આવી પરમેશ્વરની પાર્શ્વના કરી આગળ ચાલ્યો, ત્યારે તેજ રાક્ષસોએ તેને ફરીથી જોયો; અને તેની પાસે દોડતાં આવી પુ-ગ્યા અને કહ્યું કે આ માણસ તું આ જગોએ કેમ આવ્યો છે. તારા જેવાજ એક માણસને આજ છ દીવસ ઉપર આમમાં બાળી મુક્યો હતો, તે તુજ છે કે બીજો માનસીંગે કહ્યું કે તમારા જેવા બહેવકુદો આ દુનિયામાં બીજા કોઈજ હશે, કારણ કે જે

કાંઈ આગમાં બળે તે પાછો જીવતો થાય એમ કદી સાંભળ્યું નથી. એા ફુટોા હું તેજ માણસ છું કે જેને તમેએ આગમાં બાળી મુક્યો હતો. એા ગધેડાના રાખએા પરમેશ્વર મારી ઉપર એટલો તો મહેરબાન છે કે તમેએ ગંભીર આગમાં મને બાળી નાંખ્યો. પણ તમેા ફુટોાનાં કાંઈ વળ્યું નહીં તેએા આ માંભળી એટલા તો ગુસ્સે થમ મયા કે માનસિંગને આગળના કરતાં મોટી આગ સળગાવી તેમાં નાંખ્યો. એવા રીતે પણ વખત માનસિંગને તેએાએ આગમાં નાંખ્યો. જ્યારે તેએાએ જોયું કે એ બધા આગમાં પણ બળતી નથી ત્યારે તેએાએ તેને એક ઢાંડી ખાઈ ખોદી તેમાં નાંખ્યો અને પરમેશ્વરની મેહેરથી તે ખાઈમાંથી પણ માનસિંગ સલામત બહાર નીકળ્યો, ત્યારે તેએાએ તેએાના મુઠકમાં એક મોટો ખારો સમુદ્ર હતો તેમાં માનસિંગને નાંખી દીધો, તેમાં તેને એક મોટી માછલી ગળી ગઈ, જ્યારે માનસિંગે જોયું કે, હું સમુદ્રમાં ગયા ખાતો નથી. પણ તેને ઘણીજ ગરમી લાગવા માંડી ત્યારે જાણ્યું કે હું કોઈ એક જાનવરના પેટમાં છું. જ્યારે તે માંછલીએ જોયું કે આ બધા હજમ થતી નથી; ત્યારે સમુદ્રને કાંઈ આવી માનસિંગને એાકી કાઢી પછી પાણીમાં દોડી ગઈ માનસિંગ થોડાક વખત ભૂધી એહોશ જેવો પડી રહ્યો. કારણ કે ઘણીબુખ અને તરસથી ચાલવાની તાકાદ નહીં રહી ત્યારે પરમેશ્વરને યાદ કરવા લાગ્યો અને સઘળી તરફ જોવા લાગ્યો એટલામાં રાક્ષસીએાનું એક જાણુ ટોણુ તેને જણાયુ તે ટોણુ માનસિંગની આગળ આવતી પુઝવા લાગ્યું કે તને આ જગ્યાએ કાણુ લાગ્યું? માનસિંગ જોયો કે મને પરમેશ્વર લાગ્યો મને એક માંછલી ગળી ગઈ હતી તે પાછો દીગ્યાને દીનારે નાંખી ગઈ અને જે તમારામાં પરમેશ્વરે દયા ગમી હોય તો મને કાંઈ ખાવાપીવાનું આપો, કારણ કે હું ઘરોજ બુખ્યો તરસ્યો છું તેએાએ કહ્યું કે, અમે તને ખાવાનું કેવી રીતે આપી શકીએ. કારણકે અમારા રાખતેા એ વો હુકમ છે કે, જે કોઈ માણસ યા ભૂત અમારા મુઠકમાં આવે તો તેને જીવથી મારી નાંખવા ત્યારે તેમાંથી એકે જવાબ દીધો કે એા ખ્યારા એ ક્યાં રાખ અને ક્યાં આપણે આ ખીયારો પોતાની મેજે કંઈ આવ્યો નથી, પણ પરમેશ્વર જાણે કે એને માંછલી ક્યાંથી ગળી ગઈ એની આવરદાએ જોર દીધું છે તેથી એ જીવતો રહ્યો છે એ માણસ છે તેથી આપણા કરતાં મોટો છે એટલા મોટે આપણને લાજમ છે કે એને આપણે ઘેર લઈ જઈએ ત્યાં એની ચાકરી કરીએ ત્યારે ખીજાએ જોયો કે જે આપણે એને ખાવા આપીએ અને સ-

જાને ખબર પડે તો તે આવને ઝવતા મુકવાનો નથી. ત્યારે માન-
સિંગે જવાબ દીધો કે, જો મને મારી નાંખવાથી તમને ફાયદો થતો
હોય તો તમે ખુશીથી તેમ કરો, હું મરવાને તૈયાર છું ત્યારે કેટલા-
એકે જવાબ આપ્યો કે આપણા રાજાનો મુલક માત્રો કોસ દુર છે
માટે અહીંયાં કાણુ આવ છે. અને જમ છે, ને કાણુ પુછે છે આ
ચરે તેઓ માનસિંગને પોતાને ઘેર લઈ જઈ તેને ખવરાવી પીવ-
રાવી ખુબ તાજે ડીધો દરરોજ તેઓ માનસિંગની સાથે વાતમાં મસ-
ગુલ થતાં તેની વાત તેઓને એટલી દીલ પસંદ લાગી કે માનસિંગ
ની સોજત તેઓને ઘણીજ ફાયદાદારક માલમ પડી. એક દહાડો
તેઓએ માનસિંગને કહ્યું કે દેવ તું અમને કહે કે અહીંયાં આવ
વાનો તારો ભંજન શું છે? માનસિંગે સજાની વાત અવલથી આખર
મુધી તેઓને એવી રીતે સમજાવી કે તેઓના દીલમાં ઘણીજ અ-
સર તેઓને ગેને ઘણી મહેરમાનીથી પુછ્યું કે આટલી બધી રંજ
અને મહેનત ખેંચવાતું તેને શું કારણ છે. માનસિંગે કહ્યું કે મહાર
માહા રાક્ષસ સાથે કામ છે. તેઓ બોલ્યા કે જો નાદાન તું માહા
રાક્ષસનું નામ ના દે કારણ કે જો તેને માલમ પડશે કે અમે એક
માણસને આસરે આપ્યો છે તો તે તને અમને આ બધાને મારી
નાખશે માનસિંગે કહ્યું કે જ્યાં મુધી મારી તેમજ તમારી હમાતી
છે ત્યાં મુધી કાળનો પણ બક્ષ નથી, કે આપણા ઝવને હાતા
પુગાડે અને જો તમને ધારતી લાગતી હોય તો મને આંધીને તમારા
રાજા પાસે લઈ જઈ અને જો ફરમાવે તે કરો તેઓએ જવાબ
દીધો કે પહેલાં અમે તારી પર પ્રીતી અથવા દોસ્તી તરીકે રાખ્યો
અને હવે તને મારી નાંખવાને માટે લઈ જઈએ તો તે ઘણું શરમ
બરેનું કહેવાય માનસિંગે કહ્યું કે આખર મને જરૂર તમારા રાજા
પાસે જવું છે માટે તમે કાંઈ તકવીર કરો કે મને તમારા રાજા સાથે
મેળવો પછી તેઓએ લીયાર કરીને પોતાના એકને રાજા પાસે મો-
કલ્યો તે રાજા પાસે અદમથી હમો રહી. કહેવા લાગ્યો કે જો મહા-
રાજા અમારા હાથમાં કાળા સમુદર આગળ એક સુરજના તેજ
મીસાલને માણસ આવ્યો છે. તે એવો તો સરપવાન છે કે આપણા
મુલકમાં હજારો ગાણસા અત્યાર સુધી માર્યા ગયા પૈણ તેની બરા-
બરનું રૂપ હમોએ કદી જોયું નથી તે સાથે એવો તો કાબેલ લડીમ
છે કે કંઈ તારીફ મારી જુમાનથી થઈ શકતી નથી એવી રીતે
અણાએક સીપારસના મુકનો બોલી રાજા પાસે અરજ ગુમરી. રા-
જાને હુકમ દીધો કે તાકીદથી તેને મારી આગળ લાવી હાજર ક-

રો, તે રાત્રેજ ઉડતો ઉડતો પંદર દહાડે પોતાને મુકામે આવી પહોં-
ચ્યો અને જે વાત પોતે રાજા પાસે કહી હતી તે સઘળી કહી સં-
ભળાવી. માનસિંગે તેની ઘણી એક તારીફ કીધી પછી તેઓએ માન-
સિંગની સાથે રથમાં બેસી આકાશ મારગે ઉડવા માંડ્યું હવે માન-
સિંગના આવવાની ખબર માહા ભુતના દરેક દેશમાં ફેલાઈ, જેથી
માનસિંગને લાખો રાક્ષસિઓનું ટોણુ જે રસ્તે માનસિંગ જવાનો હતો
તે રસ્તે જન્મ ઉભું રહ્યું કારણ કે તેઓએ વિચાર્યું કે રાજાના શહે-
રમાં જન્મ માનસિંગને જોઈ શકાશે નહીં તેઓમાં પદમાવતી રાક્ષ-
સણીની છોકરી હરશિવ નામની છે રૂપમાં પુરી હતી તેને પણ માન-
સિંગને જોવાનું મન થયું તે વખતે છોકરી પોતાની મા પાસે આ-
વી રજા માગી કે આ મારી વહાલી માતા હું આપણા આગમાં શેર
કરવા જાઉં છું. તેની માએ જવાબ દીધો કે તારા આપ પાસેથી રજા
લઈ સુખેથી જા. પછી તે પોતાના આપ પાસેથી રજા લઈ પો-
તાની દાશીઓ સાથે પોતાના આગમાં શરવા મઠ અને પોતાના આ-
પ પાસેથી માસ એકની રજા લીધી હતી માટે મોજ મારવાને પો-
તાની દાશીઓ સાથે કરવા જતી વખતે પોતાના આગમાં કદી નહીં
જોએલો બબડા કરી પોતે જરૂરેમાં ગુલામ મઠ હતી રાક્ષસો માન-
સિંગને ઉચકી આકાશ મારગે ઉડતા હતા તે આગ નજદિક થઈ જતાં
હતા તે વાત જ્યારે હરશિવને કાને પડી તે વખતે તેણીને નાથ્યે
કીધો કે મારે એ માણસ સંગત જરૂર શોધત કરવી. પછી પોતાની
દાશીઓના વિચાર પૂછવા લાગી. તેઓ સઘળીઓએ જવાબ દીધો કે
આ મારી વહાલી કુંવરિ જે તારો પાકો કાવજ હોય તે હમો માન
સિંગને તારી નજદીક હાજર કરીએ તેણીએ તે કયુર કીટું પેલીએ
ઉડતી ઉડતી જ્યાં માનસિંગ ભુતો સાથે સુતો હતો ત્યાં આવી અને
માનસિંગને તેમજ પેલા ભુતોને ઉઘેરા જોઈ માનસિંગને બહેલોશની
દવા સુધાડી ઉચકી પોતાની કુંવરી હરશિવના મહેલમાં લાવી જ્યારે
પેલા ભુતો એ જોયું કે તે માણસ પોતાના હાથથી ગયો ત્યારે તે-
ઓએ દરેક ઠેકાણે તપાસ કરવા માંડી પણ જ્યારે કોઈ પણ ઠેકા-
ણેથી માનસિંગના પતો નહિ મળ્યો ત્યારે સઘળાઓએ વિચાર
કીધો કે આપણે રાજા પાસે જવું નહીં કારણ કે રાજાને જો માન-
સિંગ ગયાની ખબર પડશે તો બહેશક આપણને જમને હવાને કરશે.
પેલી તરફ હરશિવના મહેલમાં માનસિંગ મોજ કરતો હતો ત્યારે
મહાભુતયા રાજાને ઘણી ચીંતા પેદા થઈ તેણે દરેક ઠેકાણે તપાસ
માટે જાસુદો મોકલાવ્યા. તેઓને આંતે પકડ્યા. એટલે રાજા પા-

સં અરજ કીધી કે હમો જ્યારે રાતના સુતેલા હતા તે વખતે એ માણસ કયે ઠેકાણે ગયો હશે? કદાચ એનું સુખ તેજ જોઈ કોઈ રાજકુંવરી એની ઉપર આશ્ચર્ય પડી એને ઉઠાવી લઈ ગઈ હશે, માટે તેની તપાસ કરવાને તમો નામદાર રાજા અમને થોડા દીવસની મેતલ આપો, એવામાં પદમ રાક્ષણીની છોડી માનસિંગને પોતાની સાથે તેડીને માદ્ર રાક્ષસના રાજા પાસે આવી એટલે રાજા બહુ દરખવાન થયો અને પોતાની પાસે જેમાડી માનસિંગનું આવવાનું કારણ પુછ્યું માનસિંગે કહ્યું કે જુતના રાજા આખરાના મુખ માંથી તમારી તારીફના જેહદ સુખને, સાંભળી આ મુલક જેવાનો મેં પાકો ધરાહો અને જેહદ સંકટ વેડી અતરે આંખ્યો. રાજાએ પુછ્યું કે આ ગુણથી લેરેલા આદમી મારા છોકરાની આંખો આજ કેટલા વરસ થયા અંધ રહી છે તે કેમે કરી ઉઘડતી નથી. મારા મુલકમાં કોઈ એવો આલાક તખીય નથા જે મારા છોકરાની આંખો સાફ કરે, મારે એજ એકલો છોકરો છે અને મારી સધળી હિમેદો એના ઉપર છે પણ તે કીરતારે મારા અતી વાહાલા છોકરાને તેના જન્મ પછી સુખનો એક દહાડો પણ સારો ગયો નથી માનસિંગે ધંજોડ દીલારો દેખ જવાખ દીધો કે તમે નામદારને એ વાતની કશી શીકર ચીંતા કરવી નહી એ તમારા છોકરાની આંખો હું સાજી કરી શકીશ. રાજાએ માનસિંગને વચન આપ્યું કે તેના બદલામાં તું જે માગીશ તે હું તારા પગ આગળ લાવી હાજર કરીશ. માનસિંગે પાણીને રીંછની છોકરીના આપેલા મોહોરામાં ધસીને તે છોકરાની આંખોમાં લગાડ્યું કે તદન દેખાતો થઈ ગયો માનસિંગને પગે પડ્યો માનસિંગે તેને પોતાની બગલમાં લઈ ધણી પયારથી બચી કરી પોતાની પાસે ખેંસાડ્યો, રાજાએ જેસુમાર જરજરેર માનસિંગના પગ આગળ લાવી મુક્યું કે આ ગરીબપરવ મેં આ કામ જરને માટે નથી કીધું પણ જશને મટે કીધું છે. આટલું બધું જર મને એકલાને શા અપનું છે પણ જે વચન તે મને આપ્યું છે તે વચનથી તું સામેત રહે, માદ્રાજક્ષસે જવાખ દીધો કે તે વચન પ્રમાણે હું ચાલવાને તૈયાર છું. ધર્મપુર્વક પ્રતિજ્ઞા લઈ કહું છું કે તું મારી પાસે જે જે માગશી તે હું તને આપીશ, માનસિંગે કહ્યું કે તમો નાથદાર પાસે જે શાહમેર છે તે મને આપો. મહારાક્ષસે તગ્તજ નીચું જોઈ માનસિંગને તે માગવાનું કારણ પુછ્યું પછી પોતેજ બોલ્યો કે એ મારા મોતીશા વેપારીની છોકરીએ તારી પાસે મંખાવ્યો હશે. પછી

તે મોહોરે માનસિંગને આપીને બોલ્યો એની પાસેથી એ હું પાછો લઈ જઈ માનસિંગે કહ્યું કે પેલા જુવાનનાં એ છોકરી સાથે લગ્ન થયા પછી વરસે દહાડે તું તેલમ લેજો જવો માસિંગે તે મોહોરો પોતાના હાથમાં લીધો કે જમીનની અંદરનું દાટલું સઘળું ધન તેની નજરે પડ્યું માનસિંગ એ મોહોરાની ખુખીથી ઘણો અચરત પામ્યો પછી ત્યાંથી નીકળી ભુતના રાજ બાબરાના શહેરમાં પેલા ભુતોની સાથે આવી પોંચ્યા ત્યાંથી પેલી ગમરમાં થઈને પેલી છોકરીના મેહેલ તરફ આવી તે મોહોરો તેને આપ્યો પછી તેણીના બાપને બોલાવી પેલા જુવાનની સાથે પરણાવી, તે છોકરીની પાસેથી પેલો મોહોરો ગુપ્ત થઈ ગયો તેથી તે રડવા લાગી માનસિંગે તેણીને દીલાસો દીધો કે મે તારા ઘણીને એટલું તો ધન આપેલું છે કે તે ધનનો છેડો કદી આવવાનો નથી ત્યાંથી પછી ગુણસુંદરીના પ્રશ્નની શોધમાં માનસિંગ નીકળ્યો ચાલતાં ચાલતાં એક ગંગાનદીને કીનારે જઈ પુગ્યો જ્યાં એક મોટો મહેલ હતો તે તરફ કદમ ધરી આવીને જુવે છે તો તેના દરવાજા પર ભક્તીકર અને ગંગા નદા એમ લખેલું છે એ જોઈ માનસિંગ પોતાના મનમાં ખુશી થઈ ધાર્યું કે હવે મારી મુશ્કેલી પાર પડી જશે આંદર દાખલ થતા થોડા યાત્રો આવી માનસિંગને પોતાના ઘણી પાસે લઈ ગયા જ્યારે માનસિંગ પેલા ખુદા માણસ પાસે ગયો ત્યારે પોતાના સીદાસન ઉપરથી નીચે ઉતરી માનસિંગને ઘણી મેરખાનીથી બેઠ્યો ઘણું એક માન આપી પોતાની પાસે બેસાડી પોતાના માણસોને તરેહ તરેહનું જમવાનું લાવવા હુકમ કર્યા જ્યારે તેઓ જમી રહ્યા ત્યારે માનસિંગે કહ્યું એ મહારાષ્ટ્રી તમારા દરવાજા ઉપર જે લખ્યું છે તેનો અરથ શું છે ત્યારે તે ધરડા માણસે જવાબ દીધો કે હું અગાઉ એક ચોર હતો અને દરેક માણસના ઘરમાં ખાતર પાડી માલ લઈ પમને રરતે લઈ જતો અને કોઈ વખત હું મજૂરી કરતો હતો અને એવું કહેતો હતો કે એ કામ મહાદેવની ભક્તિ કરવા સારું કરું છું એવી રીતે થોડાક દિન ગયા પછી એક દીવસે હું માંદો પડ્યો અને મોતની અણી ઉપર આવ્યો એવામાં બે સુંધીની હાલતમાં એક જમ આવી મને હાથ પકડી નરકના કૂડ તરફ લેઈ ગયો અને કહ્યું કે તારે માટે આજ મકાન છે પછી મને કુંભીપાકના ઉપરીને સ્વાધીન કરીધો તે મને કુંભીપાકમાં નાંખતો હતો, એટલામાં બે શીવના ગણ આ-

વીને મારો હાથ પકડી પોતાની તરફ ખેંચવા લાગ્યો અને બોલ્યા કે
અમારો એને નહીં છોડીશું કારણ કે આ માણસની જગ્યા તો કમલાસ
માં કીધેલી છે માટે તું એને છોડી દે પછી મહાદેવના દેરા પાસે
લાવી મહાદેવના દરસન કરાવ્યાં એટલે આકાશ વાણી થઈ કે હજી
એની ઉમ્મર બાકી છે અને તે માણસ બીજો જેનું નામ પણ એ-
વુંજ છે પછી મને ગંગોત્રી કિનારે ઘોસાડી પોતાના ભંડારી
કુમેરને આજ્ઞા કરી એટલે મને નહીં ખુટે એકો અખુટ ભંડાર ખ-
ળનો બક્ષીસ કર્યો એટલે મેં એક સુંદર મહેલ બંધાવ્યો અને
દરવાજા ઉપર લખ્યું છે કે ભક્તિ કર અને ગંગામાં ન્હા. આવી વાત
સાંભળી માનસિંગ ઘણો ખુશ થયો અને ત્રણ દલાડા તે રૂપીના મે-
હેલમાં રહી ગુણસુંદરીના શેઠેર ચાંપાગરી તરફ નીકળ્યો. રસ્તે આવ-
તાં એક કાળો ખિલાડો તે એક સફેદ સાપ સાથે મારામારી કરતાં
જોયાં. માનસિંગને માલમ પડ્યું કે પેલો કાળો ખિલાડો સફેદ સાપને
પકડી મારી નાંખશે, એવામાં દોડી તે કાળા ખિલાડાને પકડવા ગયો
અને પેલો સફેદ સાપ કેટલાક વખત સુધી એક ઝાડ હેઠળ બેહોશમાં
પડી રહ્યો. તે ખીલાડીને કેહેવા લાગ્યો કે તું ખાતરી રાખજે કે હું
તને એક કાણુ પણ વીસો મુકનાર નથી તે સાથે હોંશમાં આવી કહ્યું
કે જો હિંમતવાન પુરુષ હું એક જીવ છું અને આ શહેરના ગળનો
બાકરો છું પેલો કાળો ખિલાડો મારા બાપનો ગુલામ છે. તે મારી
સાથે અદાવત રાખે છે. આજે તક જોઈને મારવા આવ્યો હતો.
નજદીક હતું કે એ મને મારે એટલામાં તે મારા ઉપર મહેરબાની
કરી મ એને હરામ જાદુના હાથમાંથી છોડાવ્યો માફ કર અહીંથી
નજદીક છે માટે ત્યાં આવી થોડો વખત આરામ ને. માનસિંગે
તેને ના કહ્યું પણ તે ઘણી બેહોશ કરી તેને લેઈ ગયો, જ્યારે તે
એક જગલમાં આવ્યો ત્યારે તે ગુલામ ખિલાડાના રૂપમાં પેલા જીવ
ના દાદાની પુઠે લાગ્યો. જ્યારે માનસિંગ અને પેલો જીવ બંને
જાણુ એક લશ્કરમાં દાખલ થયા ત્યારે માનસિંગે પુછ્યું કે આ લ-
શ્કર કોનું છે, તેણે જવાબ દીધો કે એ લશ્કર તારા દોસ્તનું છે,
પછી તે જીવ માનસિંગને પોતાનાં તપ્તપર બેસાડ્યો અને તેની આ-
સનાવાસના કરી પુષ્કળ જવાહીર તેના પગ આગળ સુંક્યું એટલામાં
પેલા ખિલાડાને તે જીવના માણસો પકડી લાવ્યા પછી તેને મરદન
મારવાનો હુકમ કીધો. માનસિંગે પેલા જવાહરમાંથી થોડુંક લીધું
અને ત્યાંથી નીકળી ચંપાનગરી આવી ગુણસુંદરીના મહેલ તરફ આ-

એક વરસ અને છ મહીના પછી તે ત્યાંથી આવી પહોંચ્યો. એટલામાં ગુણસુંદરીના માણસે આવી માનસિંગને તેણીની પાસે તે-
હી લઈ ગયા, માનસિંગે જે સવળું જોયું અને સાંભળ્યું હતું તેવું
વીગતવાવર્ણન કીધું પછી માનસિંગ ત્યાં થોડા દીવસ રહી ત્રીજા
પ્રશ્નનો જવાબ લેવા નીકળ્યો.

ત્રીજા પ્રશ્નનો જવાબ માનસિંગ લાવ્યો તેની વાર્તા.

કાંઈને દગો ના કર. કરશે તેવું ભોગવશે એ સલાહની શોધ
કરવા માટે માનસિંગ નીકળ્યો. કેટલાક દીવસ પછી તેણે આસમાનને
લાગે એવી ઉચાઈનો એક અતી મોટો પરવત દીઠો જ્યારે તે
પર્વતની તલેરી હઠળ પુગ્યો ત્યારે રડવાનો અવાજ માનસિંગને કાને
પડ્યો કે એ દેવાંગના તારી જાદુથી મને ના માર માનસિંગ
પર્વત ઉપર ચઢ્યો ત્યારે એક મોટું છાંયાવાળું ઝાડ તેની નજરે
પડ્યું જેની નીચે સંગેમરમર પથરની લાદીઓ જડેલી હતી. માન-
સિંગ જુએ છે તો એક ખુબસુરતના ચહેરાનો વૃવાન પશુ તદ્દન
હુબેશો ધર્મ ગયેલો આંખ ખંધ કરી હાથમાં ઝાડની એક ડાળી પકડી
ઉભેલા છે પછી તે થાણમની આગળ માનસિંગ ગયો અને થાણાએ
કાલાવાલા કરી તેને હેવાલ પુછવા લાગ્યો. માનસિંગે તેને ઘણી
વાર પુછ્યું પણ જ્યારે કંઈ ઉત્તર નહીં મળ્યો ત્યારે વિચાર્યું કે
કદાચ એ ખેહોશ હશે તેઓએ થોડીવાર પછી માનસિંગ સામે આં-
ખ ઉઘાડી જવાબ દીધો કે એ ખ્યારા તું ક્યાં આવ્યો, તારું નામ
શું છે, જાને મારી સાથે તને શું કામ છે માનસિંગે કહ્યું કે જ્યારે
તું અને હું એકજ જાતના છઠ્ઠાએ ત્યારે હું તારું દુઃખ દુર કરું અરે
તું મારું દુઃખ દુર કરે, માણસ જાતને એક માણસ દુઃખમા
જોઈ. અને જ્યારે તે ખદુ દુર કરવાને ઉપાય ન કરે ત્યારે તે માણસ
જા કામનો તે જુવાને કહ્યું કે તારા જેવા ઘણા એક શખસો
મારી પાસે આવી મારો હાલ પુછી ચાલ્યા ગયા, પણ કોઈએ ઇજાજ
કરવા માટે હમાણા સુધી ઇન્કાર આંધી નથી, તેથી તું પણ તારે
માર્ગે ચાલ્યો જ, શા માટે મારી ઉપર આવી આજીવ વરસાવે
છે. માનસિંગે કહ્યું કે જ્યારે તું સઘળા માણસો આગળ બોલ્યો છે
તો પરમેશ્વરને વાસ્તે એકવાર મારી આગળ તો બોલ પછી માનસિંગ

નેની આગળ બેઠો, ત્યારે તે જુવાને જવાબ દીધો કે હું એક વહાણવટી છું, માઈ નામ ઝવેરચંદ છે હું અલ્હાબાદનો રહેવાસી છું એક દહાડો હું મારા વહાણ સાથે સમુદ્રમાં જતાં આ જગ્યાએ આવી પહોંચ્યો. અહીંથી એક મૈત્ર સમુદ્ર છે. ત્યારે હું વીસરામને માટે મારા વહાણથી દુર થઈ આ ઝાડ તળે આવ્યો અને એક ચંદની ખુબરસુતની અપસરા જોઈ હું બેઠોશ થઈ જમીન પર પડી ગયો તેથીજ તે અપસરાએ માઈ માયું પોતાની જાગ ઉપર સુઈને ઘણો એક અમરત છાંટી મને હોંશીઆર કીધો, જ્યારે તે દીલખરતા હાથમાં મને જોયો ત્યારે હું તેના ઉપર હજારો જાનથી આસક્ત થઈ પુછવા લાગ્યો કે આ અપસરા આ જંગલમાં તું કાણ છે એને શા માટે આવી છે, તે અપસરાએ જવાબ આપ્યો કે હું એક ઈંદરની દાસુરી છું, આ દીલ્લો મારો છે અને હું એક માણસને મારો પતી કરવા માગતી હતી તે મારી માગણી ઇશ્વરે આજે પાર પાડી એટલા માટે મેં તને મારા પતી તરીકે ઇચ્છુ કર્યો છે. આવી મોખતની વાતો સાંભળીને મહારા વહાણની દોલતની પરવા કીધી નહીં તે મારી સોખતમાં ત્રણ મહિના સુધી રહી, એક દહાડો મેં તેને કહ્યું કે આ મારી આ જંગલમાં રહેવાથી આપણને થું કાયદો થવાનો છે, આપણે શહેરમાં જઈએ એસઆરામમાં આપણો વખત ગુજારીએ ત્યારે તેણીએ જવાબ દીધો કે જો તારી નજરમાં એમ વધારે સારું લાગે છે તો મહારા કુટુંબીથી વા મારા ઈંદ્ર રાજથી રજા લઈ આપણે અહીંઆંથી જઈએ, હું હમણું મારા પીતાને મળી આવું છું માઈ ઘર ઘણું નજીક છે માટે જ્યાં સુધી હું આવું ત્યાં સુધી તું અહીંઆંજ એસજો મેં કહ્યું હીક છે પણ તું પાછી ક્યારે આવશે. તેણીએ કહ્યું કે હું આ અઠવાડીયામાં પાછી આરીશ. પણ તુ આ જગ્યાએ એસજો અને વાટ જોજો કે અહીંઆંથી જરા પણ ખસતો નહીં, અને જો જશે તો તુને ઘણો પરતાવો થશે એમ કહી તે પદમણી ચાલી ગઈ તેણીને જ્યાંને આજ સાત વરસ થયાં છે, પણ હજુ પાછી ફરી નથી અને હું તેના કોલ પ્રમાણે બીજી કોઈ જગ્યાએ જઈ નહીં શક્યો, કારણ કે જ્યારે હું જઈ અને તે આ જગ્યાએ આવી મને જુવે તો પાછી ચાલી જાય. હવે મારામાં તાકાદ રહી નથી કે હું જઈને તેની તપાસ કરૂં આ ઝાડનાં પાંતરાં ખાઈ માઈ ગુજરાત કરું છું અને આ સરોવરનું પાણી

પીઠ છુ જમીન એટલી પોચી નથી કે તે ગોડી તેની અંદર બ-
રામ જઈ આકાશ એટલું નજદીક નથી કે તેની ઉપર ચડી તેમાં
ચંદ્રનો તારા મપ ચોડી નથી ચાલવાના પગ કે નથી રહેવાને ધર
આ સાંભળી માનસીંગ બોલ્યો કે તે અપસરાનું નામ શું હતું
તે તને જણાવી ગઈ છે નહીં તો તને કશું પણ માલમ છે તે
કયે ઠેકાણે ગઈ છે તે જુવાને કહ્યું કે તેનું કુટુંબ અલકા નામના
પાહાડમાં રહેલું પણ હું જુલુતો નથી કે તે અલકા પહાડ કયાં છે,
તે અપસરાનું નામ કૃલ્લજરીન છે. માનસિંગે પુછ્યું જ્યારે તે અપસ-
રા તારી આગળથી ચાલી ગઈ ત્યારે તે કઈ બાજુએ રવાના થઈ
હતી વહાણવટીએ જવાબ આપ્યો કે તે જમણા હાથ તરફ તાકતી
પધારી ગઈ હતી પણ પછી કઈ તરફ ગઈ તે તદ્દન મને ખબર નથી
માનસિંગ તેની પાસેથી રજા લઈ અલકા પહાડ તરફ ચાલ્યો.
ચાલતાં ચાલતાં તે પહાડ ઉપર ચડીને જુવે છે કે તરેહ તરેહનાં
મેવાદાર ઝાડો ફળોથી જુભી રહ્યાં છે અને રંગબેરંગી ફૂલોના શેષાએ
થી તે જગ્યાને એવી તો રમણીક કીધેલી છે કે કંઈ કહેવાની વાત
નહી. આગળ ચાલતાં ચાર મોટાં ઝાડ નજરે આવ્યાં તે ઝાડો નીચે
જઈ ઝાડોની હવા ખુશલાગવાથી ત્યાં શુદ્ધ મયો, જ્યારે સૂર્યનારાયણ
ઉદય થયા તારે ચાદ અપસરાઓ ત્યાં આવી ગલીયા બીજાવી
તેને રેશમી તકીઆઓથી શણગારીને તે ઉપર બેડી. જ્યારે તેઓની
નજર માનસીંગ ઉપર પડી ત્યારે પોતપોતામાં કહેવા લાગી કે મરતયુ
લોકના માણસો આ જગ્યાએ કેમ ગમન કર્યું હશે તેમાંની એક
હીને માનસિંગને પોકાર કીધો કે આ જુવાન તું અહીયાં કેમ
આવ્યો છે માનસીંગે હીને જવાબ દીધો કે આ જગ્યાએ
મને પરમેશ્વર લાવ્યો છે હું કૃલ્લજરીન દેવાગનાને માટે અલકા પહાડ
તરફ પ્રવિષ્ટ કરણ કે તે અપસરાએ કોપ વહાણવટીને સાત દહા-
ડાનો વાયદો કીધો હતો, તેને આજ સાત વદસ થયાં છે તોપણ
તે આવી નથી. તે બીયારો તેજ ઝાડ હેઠળ બેસી હાં વાયદા કરેલો,
તેથી તે દગલખાજ અપસરાની શોધમાં હું જાઉં છું દેવાંગનાઓએ
જવાબ દીધો કે અલકાપહાડના રાજાની કૃલ્લજરીન છોકરી થાય છે
તે અપસરાને એટલી સુ ગરજ કે માણસની સાથે કામ પાડી વાયદો
કરી આવે, અમને લાગ છે કે તું દીવાનો છે એટલે માનસીંગ બોલ્યો
તે મને દરેક ઉપાય કરી કૃલ્લજરીનની સાથે મેળવે. પછી તેઓ માન

સીંગને બાંધીને પોતાની રાજકુંવરી આગળ લઇ આવી માનસીંગને આગળ ઉભો કરી તેમાંની એક બોલી કે એ મહેદેખાન બાપ હોમોએ આ માણસને આપણા બાગ પાસે લાવી ઉભો કીધો છે. કુલઝરીનને માનસિંગ જોતાંજ પેલો માણસ યાદ આવ્યો છે શું નામ ધરાવે અને અહીયાં આવવાની તારી મતલબશું છે માનસીંગ તે અપસરા ઉપર આશક થઇ ગયો હતો કે, તેનાથી કાંઈખી જવાખ આપી શકાયો નહી તે અપસરા માનસીંગ ઉપર આશક થઇ વેદથી વ્યાકુળ થઇ નરમાસથી પુછવા લાગીકેમકે તુ જવાખ દે અને જલદી બોલો મારા પ્રાણપ્રિય તારાઉપર માંડ દીલ એટલું લાગ્યું છે કે, તારા મુખની અમરત જેવી વાણીથી શાંત પમાડ તે બોલ્યો કે હું પગનપુર મહેરનો રાજા છું માંડ નામ માનસીંગ છે, જ્યારે તે અપસરાએ માનસિંગનું નામ સાંભળ્યું ત્યારે તરતજ તખ્ત ઉપરથી હેડે હિંતરી કહ્યું કે મે માનસીંગનું નામ જાણ્યું તે પછી માનસીંગનો હાથ પકડી પોતાના તખ્તે બેસાડી કહ્યું કે એ પગનપુર મહારાજ તે આજ મારી ઉપર મોટી મહેરબાની કરી મારા મહેલને તારા પગલાથી પવિત્ર કીધો છે માટે હું તારો બેદદ ઉપકાર માનું છું. મને કહે કે આટલી મહેનત ખેંચી અહીયાં સુધી આવવાનું તારું શું કારણ છે અને જે કામને માટે આવવાનું થયું હોય. તે જલદી જાહેર કર, માનસિંગે કહ્યું કે તારી આટલી બધી માયાનો અલ્લો હું કેવી રીતે વાળી શકીશ તે મહારાથી કહી શકાતુ નહી; હું જે કામને માટે આવ્યો છું તે કામ એ છે કે જે જીવાન માણસને તેં એક જંગલમાં મોખત દેખાડી હતી તે જીવાન આજ સાતસે વરસ થયાં તપ કરેછે તે જગ્યાએ બેઠો છે માટે તારું આપેલુ વચન તું પાળ તરતજ કુલઝરીનને પેલા જીવાનનું જ્ઞાન આવ્યું તેથી માનસિંગને કહેવા લાગી જો તે મારો ખરો આશક હોયતો આ જગ્યાએ ન આવે. માનસિંગ બોલ્યો કે તેં તેને કહ્યું હતું કે સાત દહાડા પછી આવીશ માટે તુ આજ ઠેકાણે બેસજો એટલે તે તેજ જગ્યાએ બેસી રહ્યો છે માટે તેને બાલાવ તેની ઉપર મહેરબાન થઇ તેને તારા સ્વામી તરીકે રાખ અપસરા બોલી કે જ્યારે મેં તેને જોયો ત્યારેજ મને તે જીવાન યાદ આવ્યો અને હું એમ સમજી કે તે તુંજ હશે એટલે માનસિંગે કહ્યું કે તે જીવાનને તુ મારી આગળ બાલાવ એટલે તે અપસરાએ પોતાની સાહેલીઓને હુકમ કીધો એટલે તરત તેને તેડી લાવીએ, પછી

માનસીંગે કહ્યું કે હવે આ જુવાનની સાથે તારા લગ્ન કર. તારે તે અપસરાએ એમ કરવા નાપાડી એટલે માનસિંગે પેલા રાંછની છોકરીનો આપેલો મોરો તેને સરખતમાં પાછ દીધો. એટલે તે અપસરા તેની ઉપર ધણી આસક થઈ ગાંધર્વ વિવાહથી લગ્ન કીધું એટલે તેનું જોડું ખુશી ખુશાલીમાં પોતાના એકબીજામાં ગરક થયું એટલે માનસીંગ રમ્મ લેઈ આવ્યો એટલે તે અપસરાએ પુછ્યું કે તું ક્યાં જવાનો છે માનસીંગે કહ્યું કે હું ગીરનારની તલાટીમાં જવાનો છરાદો રાખ્યું. કારણ કે ત્યાં હરીનંદ, નામના માણસ સાથે મને કામ છે પછી તે અપસરા બાલી કે તું કાંઈ શીકર ના કરહું તને મારા ગાંધર્વની સાથે મોકલુ છું એમ કહી પોતાના ગાંધર્વો સાથે માનસિંગને તખ્ત ઉપર બેસાડી મોકલાવ્યો. જ્યારે તે ગીરનારની તલાટીમાં પોહોચ્યો ત્યારે તે ગાંધર્વોને રમ્મ આપી તરતજ માનસિંગ ત્યાંથી ચાલતો થયો અને પેલા ગાંધર્વો પોતાના મુલક તરફ રવાને થયા પછી માનસિંગને તે ડુંગરમાંથી એક અવાજ સંભળાયો. તેથી તે અવાજ આવતો હતો તે તરફ આવ્યો અને જુલે છે તો એક જાડ નીચે એક પીજડ લાગેલું છે તેમાં એક ઘરડો ડોસો બેઠો છે તે જોઈ માનસીંગે પુછ્યું કે ઓ મહેરબાન માણસ આવી રીતે તું શા માટે બેઠો છે અને તને પીજરામાં કાણે બંધ કરીધો છે તે માણસે જવાબ આપ્યો કે ઓ જુવાન માણસ મારો હેવાલ તું ના પુછ જો પુછવા ચાહતો હોય તો મને વચન આપ કે તે હેવાલ સમજી તારું દુઃખ નીવારણ કરવાનું વચન આપું છું પછી તે ડોસાએ પોતાનો હેવાલ કહ્યો કે હું એક વેપારીનો છોકરો હતો, મારા આપનો વેપાર ધણો ખડોળો હતો, મારું નામ હરચંદ છે. જ્યારે હું મોટો થયો ત્યારે મને મારાં બાપનો વારસો મળ્યો પણ હું ધણો ઉડાઉ હતો તેથી મેં થોડી વખતમાં સદ્ગો પૈસોખરચી નાંખ્યો, જે પૈસો મારા બાપે મુશ્કેલી ના વખતને માટે સંતાડ્યો હતો તે ખજાનાની મેં શોધ કરીધી પણ મને કાંઈ ઠેકાણેથી મળી શક્યો નહીં અને મને ખજાનમાં એક માણસ મળ્યો જેણે મને કહ્યું કે, જો તું મને તારા ખજાનામાંથી અડધો ભાગ આપે તો તે તને મેગવી આપું; એટલે તે તેણે પોતાના જાડુમરના એકમથી તે ખજાનો શોધી આપ્યો પછી મેં તે માણસને થોડું આપવા માંડ્યું એટલે તેણે મને એમ કહ્યું

કે મારે તેમાંનું કંઈ જોઈતું નથી એમ કહી પોતાના જાડુથી મને
આ પાંજરામાં નાખી ચાલતો થયો, એટલે મેં પોકાર કરી તે મા-
ણસને કહ્યું કે મારો છુટકારો આમાંથી કેદાડે થશે ત્યારે તે મા-
ણસ બોલ્યો કે તે મારાથી દમલ કીધી માટે તેના રજા તું ભોગવ.
એટલે મેં તે માણસની ઘણી સ્તુતી કીધી એટલે તે બોલ્યો કે
ખગનપુર નામે શહેરનો રાજા માનસિંગ કરીને આવશે તેથી તારા
દુઃખનો છેડો આવશે, એટલે હું ઘણાં વરસ થયાં તે માણસની વાટ
જોયા કરું છું પરંતુ ઘણા એક રાજકુમારો મને મળ્યા પણ માઈ
દુઃખ કોઈથી દુર થયું નહીં અને આજે તું આવ્યો છે, હવે મને
લાગે છે જે તુ માઈ દુઃખ લાગશે. એટલે મનસિંગ પોતાના મન સાથે
કહેવા લાગ્યો કે જો આ માણસને પેલી રીંછની છોકરીના મોરો અને અ-
મરવેલી બે મળીને એકઠાં ધસીને પાયાથી આરામ થશે એમ કહી
પાસેના પરવતમાં જુવે છે તો ગીરનાર આપઘથી ભરપુર માલમ પ-
ડ્યો, આગળ ચાલતાં ઉજ્જવ મુખી ખેતરપાળ આવ્યો ત્યાં જઈને
ખેતરપાળની પુત્ર કીધી એટલે ખેતરપાળ તેને તથમાન થયો અને બો-
લ્યો કેમ તે મને યાદ કર્યો ત્યારે માનસિંગ બોલ્યો કે પેલા બુદ્ધ
માણસને કોઈ જાડુગરે પાંજરામાં પુર્યો છે માટે તેને આરામ થાય
એવી અવધથી મારે જોઈએ છીએ એટલે ખેતરપાળે તેને કહ્યું કે
અમરવેલી સોસાવનમાં મળશે, માટે તે જગ્યાથી લાવવી તારી પાસે
જે રીંછની છોકરીએ આપેલા મોહોરા છે તે તેની સાથે ઘણી સરખત
કરી તેને પાંજરે એટલે તરત તેને આરામ થશે એટલે માનસિંગ તેની
સાથે વનમાં ગયો અને અમરવેલીના વેડો લઈ પેલા ડોસાની પાસે
આવ્યો અને પેલા મોહોરા સાથે ધમી તેનું સરખત કરી પેલા ડોસાને
પાયું કે તરત જુવાન માણસ થયો અને માનસિંગને કહ્યું કે આ દેવ
વંશી પરદુઃખગંજન તારો ઉપકાર મારા ઉપર ઘણોજ થયો છે તેને
બહોળો આપવા હું અશક્ત છું એમ કહીને તેને આશીર્વાદ દઈ પો-
તાને ઘેર માનસિંગને તેડી થોડા દહાડા મેમાન રાખી ઘણું એક જર-
જવેર આપી વિદાય કીધો, પછી થોડા દાવસની અંદર ચ પાનમરી
આવ્યો અને ગુણસુંદરીના મહેલમાં દાખલ થયો અને તેણીની આ-
મળ સઘળો હેવાલ જાહેર કીધો. તે સાંભળી ગુણસુંદરીને ઘણોજ આ-
નંદ થયો પછી માનસિંગને તરેહ તરેહ હેં અમરત બોજન ખવડાવું
પછી માનસિંગે ચોથા પ્રશ્નનો જવાબ માગ્યો એટલે તે બોલી કે એક

માણસ એમ કહે છે કે સત જોલમાર સદા મુખી માનસિંગે : કહ્યું કે તે મખસ ક્યાં છે ! તે જોલી કે તે : વાતની મને ખબર નથી પણ મેં મારી મા તરફથી સાબળ્યું હતું કે તે સેહેરનું નામ કૌસખી નગરી છે પણ હું જાણતી નથી કે તે ક્યાં છે પછી માનસિંગ ચોથા પશ્ચિમની ખબર લેતા ચાલ્યા,

ચોથા પ્રશ્નનો જવાબ માનસિંગ લાવ્યો તેની વાર્તા.

ચંપાનગરીથી ચાલતાં માનસિંગ મોટા એક જંગલમાં આવી પુગ્યો અને ચોતરફ નજર કરી જુવે છે તો એક મોટા પરવત તેની નજરે દેખાયો, થોડા દીવસમાં તે પરવત આગળ આવી પુગ્યો, તેની પરવત હેઠળથી રમણીક અને સુદર સુ સોભીત ગંગાજળનો પરવાલ વહેતો હતો, માનસિંગ જ્યારે તે ગંગાના કીનારા આગળ આવ્યો ત્યારે જોયું તો તેની નજદીક એક માનસરોવર દેખાયું, માનસિંગ તે જોઈ બહોળા ખુશ થયો અને જે ટેકાણેથી પેલા પાણી વહેતું હતું તે ટેકાણે આવ્યો, થોડેક ચાલ્યા એટલે એક મોટા ઝાડ પાસે આવી જુવે છે તો તે ઝાડ ઉપર મનુષ્યનાં માથાં લટકતાં હતાં. તેની નીચે એક મોટા હોળ હતો તે હોળની અંદર તેનાં માથાનું લોહી ઝરતું હતું તેથી હોળ શિથિલી બરાબ ગમેલો હતો. જ્યારે માનસિંગ ઝાડની બરાબર પાસે આવ્યો ત્યારે તે સઘળાં માથાં હસવા લાગ્યાં આ ગુપ્ત ખીના જોઈ માનસિંગની છાતી ફાટવા લાગી તે માથામાંથી લોહીનાં ટીપાં તે હોળમાં પડતાં હતાં જ્યારે માનસિંગે નજર કરી ત્યારે એક અતી ખુબ સુરત માથું તેની નજરે પડ્યું તેની ખુબસુરતી જોઈ માનસિંગ બેશુધ થઈ જમીન ઉપર પડ્યો અને એક કલાક પછી જ્યારે સુદીમાં આવ્યો ત્યારે ચીંતા કરવા લાગ્યો કે આવા ખુબ સુરત માથાને કાપી ઝાડ ઉપર લટકાવયું છે ત્યારે તેણે કેવો મોટો ગુન્હો કર્યો હશે આમ વીનારી પોતાના દીકરામાં કહેવા લાગ્યો કે આ માનસિંગ જ્યાં મુખી આ ગુપ્ત વાતથી માહેત થયો નહીં ત્યાં મુખી તને પાછું કરવું વાજબી નથી સાંજની વખતે તે માથાં ઝાડ ઉપરથી હઠી તળાવ એટલે માનસરોવરની અંદર પડ્યાં તે માનસિંગે બરાબર જોયાં સઘળાં માથાંઓ રાક્ષસીઓ એની સુરતે બની ગયાં અને જે માથું સઠિથી ખુબસુરત હતું તે માથાવાળી રાક્ષસી એક હીરામોતીથી જડેલા તખત ઉપર આવી બેઠી બાકીની

સધળીઓ પોત પોતાની ખુરશી ઉપર ચોતરફ બેઠી. બેઠા પછી થોડી-
 ઓ અદખથી તે મોટી રાક્ષસણી આગળ ઉભી રહી હવે વાજાંવના
 નાદ થવા લાગ્યા અને સધળી રાક્ષસીઓ નાચવા લાગી અને નાચ
 રંગમાં ગુલતાન સ્થંભ માનસિંગ આ સધળું જોતો હતો એટલામાં
 મધરાતનો વખત થવા આવ્યો પછી થોડીક રાક્ષસીઓએ ભોજનની
 તૈયારી કરી, સોનારૂપાની થાળીઓમાં તરેહ તરેહનું સ્નેહતદાર જમ-
 ભું કરી હીરા મોતીથી, શણગારેલા બાજેઠ ઉપર એવી તો સફા-
 ધથી મુક્યું તે જોઈ માનસિંગની ખુદી તેનો બેદ જાણુવા ખીલકલ
 કામ કરી શકી નહી એક રાક્ષસીએ આવી પોતાની રાજકુવરીને
 ખાવાનું તક્યાર છે માટે ચાલો તે કુવરી એ તખત ઉપરથી નીચે
 ઉતરી પોતાના એક ચાકરને કહ્યું કે એક મોટા થાળમાં દરેક જાતનું
 પકવાન મુકીને પેલા મુસાફરને આપી આર. તેણીના ફરમાવ્યા
 મુજબ પેલી રાક્ષસી માનસિંગની આગળ તે થાળ લાવા આં
 ખના ઇસારાથી કહ્યું કે અમારાં રાણી સાહેબે તારે માટે આ
 ભોજન મોકલાવ્યું છે. માનસિંગે પુછ્યું કે તમારા રાણીનું નામ શું
 છે. તે રાક્ષસીએ જવાબ દીધો કે આ વાત તું મને ના પુછ કહે-
 વાનો હુકમ નથી, તુંને નામનું શું કામ છે. આ ખાવાનું છે, તે તું
 આ, અને પેટ ભરાય પછી સુષ રહે, માનસિંગે કહ્યું કે જ્યાં સુધી
 તું મને ગુપ્ત વાતથી વાકેફ નહીં કરશે, ત્યાં સુધી હું. ખાવાનો
 નથી. તે રાક્ષસીએ જઈને પોતાની રાણીને આ વાત બહાર કીધી,
 તે રાણીએ જવાબ મોકલાવ્યો કે પ્રથમ તું આ પછી તુંને આ
 વાતથી વાકેફ કરીશ. જ્યારે માનસિંગ ખાઈ રહ્યો ત્યારે પેલી રા-
 ક્ષસીએ કહ્યું કે હવે તું મને આ વાતના ખુલાસાથી વાકેફ કર. તે
 રાક્ષસી પોતાનાં માથા ઉપર થાળ મુકી તળાવમાં જતી રહી અને
 પોતાની રાણી આગળ હાથ બેઠી ઉભી રહી તખત ઉપર બેઠેલી
 રાણીએ બાકીની રાત નાટ્યરંગ જોવામાં ગુજરી. જ્યારે સવાર થઈ
 ત્યારે સધળી રાક્ષસીઓ માનસિંગેવરમાં પડી. પોતાની રાક્ષસી
 માથાથી પોતાનાં માથાં કાપ્યાં તે માથાં ઉડીને ઝાડ ઉપર લટકી
 ગયા, માનસિંગ પરવતની ગુફામાં બેઠેલા હતો. તેમાંથી બહાર આ-
 વીને ઝાડની નીચે બેઠો ત્યારે સધળાં માથાં હસવા લાગ્યાં માન-
 સિંગે પોતાની નજર સૌથી ઉચેના માથાં ઉપર કરી કારણ કે તે
 રાજની કુવરીની મોખતે તેના દીલમાં એવું તો મનખુત થઈ કીધી

હતું કે માનસીંગનું દીવ જળીને ખાખ થતું હતું પોતાના મનમાં વીચારે કરવા લાગ્યો કે જા આ ખીનાથી હું વાંકે થાઉં તો ખુશ કરીને આ રાક્ષસીઓની રાણીની સાથે હું પરણીને મારી જીંદગીની મોજ શોખ યજ્ઞવાને અભય સુંખ ભોગતું, આ પણ કોઈ રાક્ષસી માયાથી થયું હશે, કારણ કે દીવમના આ સદૃશમાં ગાથાં જાડ ઉપર લટકી જાય છે, અને રાતનાં પાછાં માણસોની સુસ્તનાં બદલાય જાય છે, એ વીચારમાં દહાડો દાવ્યો અને રાત પડી ત્યારે આગળની માફક સઘળાં માથાં સરોવરમાં પડી નવજોગન સ્ત્રીઓ દેવાંગનાનાં રૂપ ધરી પોતપોતાના ખીજાના પર બેઠી રાજકુંવરી રત્ન જડીત તખત ઉપર બેઠી માનસિંગ તરતજ ત્યાંથી ઉડી પોતાની ગુફા તરફ આવીને બેઠી રહ્યો અને તે જોવા લાગ્યો કે આજ રીતે મને એઓ વીશે ખબર પડશે. જ્યારે સઘરાતને સુમારે માનસિંગની આગળ પેલી રાક્ષસી ખાવાનું લાવી ત્યારે માનસિંગે કહ્યું કે જ્યાં સુધી આ માયાથી હું જાણીતો નહીં થાઉં ત્યાં સુધી આ યાજ્ઞમાંથી જમવાનો નથી. હું હાથ પણ લગાડીશ નહીં તે રાક્ષસીએ પોતાની રાણીને માનસિંગની ઇચ્છા જાહેર કરી, ત્યારે તે રાણીએ તેની ઉપર કેવડાવ્યું કે તું જાણે કહે કે જ્યારે હું અમારી રાણી પાસે આવશે ત્યારે તને આ વાતનો ભેદ ખુલ્લો કરી કહેશે માટે તું ખુશીથી, ખાદને મારી સાથે ચાલજે. ઉપલો જવાબ જ્યારે તે રાક્ષસીએ માનસિંગને કહ્યો ત્યારે માનસિંગે ખુશીથી ખાધું ખાઈ રહ્યા પછી માનસિંગ રાક્ષસી સાથે ચાલ્યો. તે રાક્ષસી સરોવરમાં પડી મઠ અને માનસિંગ પણ તેની પછવાડે પેલાં તળાવમાં પડ્યો જ્યારે માનસીંગના પગ જમીનને લાગ્યા ત્યારે આંખ ઉઘાડી જોયું તો નહીં મળે સરોવર કે નહીં મળે જાડ કે નહીં મળે તે રાક્ષસીઓ પણ એક મોટા જંગલમાં આવી પડ્યો, માનસિંગ પોકાર કરી કહેવા લાગ્યો અને માથાના વાળ પીંખી નાંખવા માંડ્યા અને રૂદન કરી આરોટવા લાગ્યો અને દીવાનો બની ગયો અને પોકાર કરવા લાગ્યો હાય હાય ખુબ સરખવાળી સ્ત્રી મળે તો જીવું નહીં તો મારી દેહ અમનીમાં બાળી મુકું. એવી રીતે પોકાર કરતાં એક જાડ નીચે દસ દહાડા સુધી રહ્યો એટલે તે અપાર શક્તિવાળા પરમકૃપાળુ પરમાત્માએ તેની ઉપર મેહેર કરી નારદ મુનીને હુકમ કરી કે જે માણસ પેલા જંગલમાં રહે છે અને પોકાર કરે છે અને દીવાના

માથક શરે છે તેને દયા કરી તેના ઉપર દુઃખ છે તેનું નિવારણ કરો, એ માનસિંગે આ જગતના લોકો માટે જન્મ લીધો છે, તે દેવ છે અને ઇન્દ્રનો પુત્ર છે. તેને પૂર્વે ક્ષીએ સરાપ કીધો તથા તે મૃત્યુ લોકમાં રાખીને ઘેર અવતાર લઈ પરદુઃખ બંજન એટલે પારકાનું દુઃખ બાગનાર એ નામથી તે ધણે પ્રખ્યાત છે તેને હરેક ઉપાય કરી મદદ કરવી જોઈએ. માનસિંગ જંગલમાં જાડ નીચે બેઠેલો એટલામાં હાથમાં તંબુરો લઈ નારદજી વેણાજન વગાડતા વગાડતા આવ્યા અને તેને આવતા જોઈ માનસિંગ વધારે રડવા લાગ્યો. નારદજીએ આવી માનસિંગના મુસ્તક ઉપર હાથ મુક્યો એટલે માનસિંગની આંખ ઉઘડી. તે જુવે છે તો મહાશ્વે નારદજી નાં દર્શન થયાં એટલે દંડવત કરી કહેવા લાગ્યો કે આ જગલનું નામ શું છે ત્યારે નારદજી બોલ્યા કે આ જગલને ખાંડીવ વન કરી કહે છે. પછી માનસિંગ પોતે ત્યાં શી રીતે આવ્યો તે પુછ્યું નારદ મુનીએ જવાબ દીધો કે તે પેલા સરોવરમાં પડ્યો. તે અહીં થી બે હજાર મૈલ દુર છે પછી આ સાંભળી માનસિંગને પેલી રા-રાક્ષસની રાણી યાદ આવ્યાથી રડવા લાગ્યો અને કલ્પાંત કરવા લાગ્યો, એટલે નારદમુનીએ પુછ્યું કે તું શા માટે રડે છે. ત્યારે માનસિંગ બોલ્યો કે હું જે જગ્યાએ હતો ત્યાં પાછો જવા ઇચ્છું છું, તે મુનીએ કહ્યું કે ઠીક છે; તું તારી આંખ મીચીને ઉપાડ, માનસિંગે તેમ કીધું. તો તરત પોતાને તેજ સરોવર પાસે ઉભેલો જોયો, કેટલોક વખત ગયા પછી માનસિંગે વિચાર્યું કે હું તળાવમાં પડ્યો તો મારી ઉપર આવો શીતમ ગુન્ધર્યો. વાસ્તે બહેતર એ છે કે જાડ ઉપર ચડી કોઈની રીતે પેલા માથાને હું નીચે ઉતારું. આ ધારણા કરી તે જાડ ઉપર ચડવા લાગ્યો. એકાએક ફાટી ગયું ને માનસિંગ અંદર પેસી ગયો એટલે રાક્ષસીઓએ એવી માયા કીધી કે તે જાડ ચો તરફથી બંધ થઈ ગયું અને માનસિંગ અંદર બરાબ ગયો, એવી ખીના જોઈ માનસિંગ પોતાના મનમાં ખાવા લાગ્યો અને આ શું દુઃખમાં આવી પડ્યો છું આ દુખથી હવે મને નારદજી છોડાવે તો છુટું એટલામાં નારદમુની ત્યાં આવી પહોંચ્યા. માનસિંગ કહેવા લાગ્યો કે ઓ મહાશ્વે મારી રક્ષા કરો મારી રક્ષા કરો એટલે નારદજી બોલ્યા કે ઓ માનસિંગ રાક્ષસી માયામાં તારા જીવને તું જોખમમાં લાવશે માટે આ માલાયી વેગળો રહી તું તારા કમને

માટે જ તને આ માયા સાથે શું કામ છે, માનસિંગે કહ્યું કે એનો બેઠ જાણવા માગુ છું કારણ કે માર દીલ મારા હાથથી જતું રહ્યું છે પછી નારદેશી બોલ્યા કે, આ માયાનો બનાવનાર દુહો રાક્ષસ છે તે દુહામીરી પર્વત ઉપર રહે છે તે સૈથી ઉપરનું માયું તેની છોકરીનું છે જેણે એક દિવસે પાણાવાની દગ્ગા પોતાના આપ પાસે કીધી તેથી રાક્ષસી માયાએ કરી કાપાધીન થઈ પોતાની છોકરીના અને તેની સુધળી સાહેલીઓના આ હાથ કીધા છે તે છોકરીનું નામ ચંદ્રપ્રભા છે. રાક્ષસ દુહાનો પર્વત અહીંથી એ હજાર મંત્ર છે, જ્યાં સુધી તે રાક્ષસ જીવતો રહેશે ત્યાં સુધી તેના છોકરી તા કાપની સાથે લગ્ન કરવાનો નથી, ત્યારે માનસિંગે કહ્યું કે મને એમજ માલમ પડે છે કે માર મોત તે રાક્ષસને હાથેજ છે ત્યારે નારદ મુનીએ કહ્યું કે, મને એમજ માલુમ પડે છે કે જો આ સ્ત્રી ઉપર તું તાર દીલ લમાડશે તો તારો જન્મારો યેડા વખતમાં વથા જશે માટે આ માયાથી વેગજો રહે આ રાક્ષસી માયા મહા શિકાળ છે, માનસિંગે કહ્યું કે હું મોતથી બીજો નથી જ થતું હોય તે કાય મારે તો એ બેદશી વાકેશ થવુંજ જોઈએ, જ્યાં સુધી એ રાક્ષસીને હું હાથમાં નહી લઉં ત્યાં સુધી મને ચેા પાવાનું નથી, નારદ મુની બોલ્યા કે ત્યારે તું શું કહેવા માગે છે માનસિંગે જવાબ દાધોપકે હું એ ઝડોની અંદર માર શરીર લટકાવવા માગુ છું એટલે નારદમુનીએ માનસિંગને ધણી રીતે સમજાવ્યો પણ તે સમજ્યો નહી ત્યારે નારદ મુનીએ પોતાની તામસી વિદ્યાથી માનસિંગ ને કહ્યું કે હવે તું આ ઝડ ઉપર ચડ, જેવો માનસિંગ ચઢ્યો કે નારદ મુની અલોપ થયા એવામાં માનસિંગનું માયું પેટા માયાની સાથેજ લટકી રહ્યું અને જ્યારે રાત પડી ત્યારે અગાઉની માફક સુધળાં મયાં માનસિંગની સાથે મરોવરમાં પડ્યાં સુધળી રાક્ષસીઓ પોત પોતાની જગ્યાએ આવીને બેડી અને માનસિંગ તખતની બાજુ ના ખુણામાં હાથ જોડીને ઉઠો રહ્યો પોતાને કંઈ ખબર હતી નહી કે હું ક્યાં છું અને શું કરું છું એટલે રાણી ચંદ્રપ્રભા બેલી કે આ જુવાન તું ક્યાંથી આવ્યો છે તું કોણ છે અને તાર નામ શું છે, માનસિંગે કહ્યું હું તારા માનસિંગનો અક છું હું તારાજ સરોવરમાંથી આવ્યો છું ચંદ્રપ્રભાએ જણ્યું કે એ પણ રાક્ષસી થયો છે એટલે પોતે સુપ રહી અને હેંડા નામની રાક્ષસી કંરોધ કરી

હઠીને એક તમાચો બિવા બેરથી માર્યો કે માનસિંહ ત્યાંથી ફરી
હઠીને સમુદ્રની અંદર પડ્યો એટલામાં એક રાક્ષસી સમુદ્રમાંથી આ-
વીને માનસિંહને એક પેટીમાં નાંખી બંધ કરી એક મગર મચ્છને
પેટી સોંપી ગાલી મારી, એટલે નારદ મુનીએ જાણ્યું કે પેલા રાજ-
કુંવરને મારા દુઃખમાં નાંખી પેલી રાક્ષસી પકાડમાં મૂકી છે. માટે
તેનું રક્ષણ કરવા માટે માનભગ્વીરને કહ્યું કે તે પેટી તમે ઉપાડી
લાવો એટલે તે માનભદ્ર ત્યાંથી આવે. અને સમુદ્રની આગળ પેલી
પેટી જે મગમચ્છની એ કીમાં હતી તે ઉપાડી તેમાંથી માનસિંહને
બહાર કાઢી મોટા જગર જગત રીંછને અંદર નાંખી ઢાંઢણું બંધ
કરી માનસિંહને તોડીને નારદમુની પાસે આવ્યો, માનસિંહ નારદ-
મુનીને નમન કરી બોલે કે મહારાજી મને છુપા બેઠો વાકેલ કરો
નહીતો મારો જીવ એજ ખીતામાં જશે એટલે નારદમુની બોલ્યા કે
તું મહાદેવની ઉપર તપ કર જેથી તારા કાર્ય બોળા શંકુ તરત
પાર પાડશે એવું કહી નારદમુની અંતરધ્યાન થયા અને માનસિંહ
મહાદેવની ઉપર ઉત્તમ તપ કરવા માંડ્યો કેવી રીતે કે મસ્તકની નીચે
સોપારો હુકી હોયે મારે મહારાજના જપ કરવા લાગ્યો. સાત દહા-
ડાને સાત ગતો સુધી મહા તપ કીધાં એટલે મહાદેવ તથા પા-
ર્વતી માનસિંહના પાસે આવી કહેવા લાગ્યાં કે આ રાજકુમાર તું
શા માટે આ જંગલમાં આવી ઉત્તમ તપ કરે છે. તારી ઇચ્છા હોય
તે માગ હું તને વચન આપવા આવ્યો છું એટલે માનસિંહ બોલે કે
મારી ઉચ્છા ચંદ્રમા સાથે લગન કરવાની છે એટલે મહાદેવ બો-
લ્યા હે માનસિંહ તું એ ખ્યાલ તારા મનમાંથી છોડી દે કેમ જે તે
રાક્ષસ મહા બળીયો છે. તેના બચવી દેવ પશુ ઉરે છે, મહા કદમાતી
રાક્ષસથી હું પણ ઉઘીને માર કહલાસ છોડીને આ જંગલમાં ફરું
ત્યારે માનસિંહ બોલે કે હે જગતના ખીતા તમે મારે દુઃખ દુર
નહી કરો ત્યારે આ જગતમાં ખીતે કોણ સમર્થ છે જે મને
માહારી માથુકતી સાથે મેળવશે, એટલે મહાદેવે પોતાના ગુણવંદા
કરણને આગા કીધી જે જ્યાં સુધી આ માનસિંહ ચંદ્રમાની
સાથે લગન કરે ત્યાં સુધી તું તારા બેરોને સાથે લઈ જતેની મદદ
કરજે એમ કહી શુભ અંતરધ્યાન થયા એટલે બાર બેરવ આવી
તેની હળુરમાં ઉભા રહ્યા અને કહેવા લાગ્યા કે હે માનસિંહ તારી
ચી આગ છે તે જલદી શરમાય, માનસિંહ બોલે કે હું રાક્ષસ

ની છોકરી ચંદ્રપ્રભા માનસરોવરના પાસેના ઝાડની ઉપર પોતાની સાહેલીઓના માથાની સાથે દીવસની ચોટી રહે છે. અને રાતરે નવ જુવાન ખુબસુરત ચંદ્રની કાન્તીના જેવું રૂપ કરી સરોવરની અંદર માથાથી આગ બગીચા અને મેહેલ બનાવી તેમાં નાટ્યરંગ વગેરે કરી પોતે આખી રાત એજ આરામ ગુજારે છે અને સવારે પછી તે ઝાડ ઉપર પોતાનું માથું સાહેલીઓ સાથે લટકાવે છે, તેનું રૂપ જોઈ હું જો મોહીત થયો છું માટે મને મેળવ, એવું સાંભળીને બાર બેરવ પોતે પોતાના વાહન ઉપર સ્વાર થવા લાગ્યા કોઈ કુતરા ઉપર ચડ્યા, કોઈ પાડા ઉપર, કોઈ ગધેડા ઉપર, કોઈ બિલાડા ઉપર, કોઈ જુડાં ઉપર, કોઈ ઉંદર કોઈ ઉંટ કોઈ ઘેટા ઉપર, કોઈ બકરા ઉપર અને કોઈ સીંહ ઉપર એવી રીતે પોત પોતાના વાહન ઉપર બેસી જંગલમાં આવી વીરને બોલાવા કે શી આજ્ઞા છે તે જલદી ફરમાવો, એટલે એક મોટે બાર બેરવ બોલી ઉઠ્યા કે જો માહાવીરો હુંદા રાક્ષસની છોકરી ચંદ્રપ્રભા જે તજાવની અંદર રાતની નાટ્યરંગમાં બેઠી છે તેનું હરણ કરી ઉપાડી લાવો. એટલે બાવનવીરે પોતાનું ટાંડુ લેઈ સરોવરની અંદર પ્રવેશ કીધો, જેવા તે ચંદ્રપ્રભાના આગમાં દાખલ થયો, એટલે ચંદ્રપ્રભાની સાહેલીઓ બોલી કે પેલા માણસો કેમ આવે છે. એટલે સર્વે પોત પોતાના મનમાં બીવા લાગ્યા. એવામાં વા વટોહીઓ એવા બેરથી થવા લાગ્યો કે એક બીજાની સુરત જોવામાં આવી નહીં એટલે બેસોવીર ધસીને ચંદ્રપ્રભાને ઉચકી આકાશ મારગે ચાલતો થયો. એટલે રાક્ષસીઓ પોતાની રાણીનું હરણ થયું જાણી પોષાર કરી વીરની સાથે લડવા સામેલ થઈ. લડાઈ એવી ચાલી કે રૂધીરનો વરસાદ વરસવા લાગ્યો. રાક્ષસી માથાથી અનેક રાક્ષસીઓ ઉત્પન્ન થઈ અને પેલા વીરોના સામી લડવા લાગી, અને વીરોને ત્રાહ ત્રાહ પોકાર કરાવો. એટલે વીરે ગભરાઈને મહાદેવનું સ્મરણ કીધું એટલે માહાદેવી પોતાની ચોસટ જોગણીઓ સાથે અપર લઈ તે રાક્ષસી સામે લડવા લાગી એટલે રાક્ષસીઓ પોતાની માયા સમાવી સરોવરની અંદર ગુમ થઈ એટલે અપર જોગણીઓ પોતાની ત્રપતી કરી અલોપ થઈ અને બાવન વીર પેલા બેરવની પાસે ગયા તે રાક્ષસીઓ સરોવરમાંથી નીકળી હેડબા નામની રાક્ષસી હુંદા રાક્ષસના પરવતમાં જઈ સરવે બીના તેની આગળ જાહેર કીધી કે તારી છોકરી ચંદ્ર-

પ્રભાતુ હરણુ આવનવીર આવીને કરી ગયા માટે તેની વારે ચહું
 હોય તો જા, તે વાત સાંભળતાંજ હુંદો રાક્ષસ પોતાના છપન
 કરોડ રાક્ષસોનું સેન લઇ પોતાની છોકરી ચંદ્રપ્રભાની ખોળ કરવા
 નીકળ્યો, કેટલાક પરવતો જંગલો જોતો જોતો જે ઠેકાણે પોતાની
 છોકરી ચંદ્રપ્રભા છે તે જંગલમાં આવ્યો અને ગુપ્ત છે તો બાર
 ભેરવોની ચોકીમાં પોતાની કુંવરી એક રાજપુત્રની સાથે બેઠેલી જોઇ,
 તે જોઇ તે રાક્ષસને એટલો તો કરોધ ચડ્યો કે આ પ્રથ્વીને પાતા-
 જની બંદર ખોરી દઉં એમ કહી પોતાના રાક્ષસોને હુકમ કીધો
 એટલે લંડાઇ ચડ થઇ, રાક્ષસોએ મોટા મોટા પરવતો અને ઝાડો લઇ
 લડવા લાગ્યા અને પાશાણની વરસી કરવા લાગ્યા. એટલે કાળભેરવે
 કદપાંત ભેરવને હુકમ કીધો, એટલે આવનવીરને ચોસઠ જોગણી લા-
 થયાં ત્રીશુભો, અપરાં લઈ ખાઉં ખાઉં, મારો મારો, પકડો પકડો
 રૂધીર રૂધીર, પીકું પીકું, એમ પોકાર કરતી અંતરક્ષથી ઉત્પન્ન
 થઇ અને કેટલાએક રાક્ષસોનાં મુસ્તક તોડી રૂધીર પાન કરવા લાગી
 અને આખા જંગલમાં મહા પોકાર કરવા લાગી, જોગણીઓનું
 એક રૂધીરનું ટીપું પ્રથ્વી ઉપર પડે તેથી અનેક જોગણીઓ ઉત્પન્ન
 થાય એવી રીતે તે કોટાનકોટ જોગણીઓ અપર લઇ રાક્ષસોના જ-
 રીરનું રૂધીર ચોચવા લાગી અને રાક્ષસોને ત્રાહ ત્રાહ પોકારવા લાગી.
 એટલે રાક્ષસોએ પોતાની કુળદેવી ચંડાળ નામનીનું આવાહન
 કીધું અને કેટલાએક પાડા બકરાનું બળીદાન દેઇ દેવીને પ્રસન્ન કીધી
 તે દેવી પ્રસન્ન થઇ બોલી કે હે હુંદા માગ મીઘ, જે માગે તે
 આપવા સમર્થ છું, એવા વચન સાંભળીને રાક્ષસ બોલો આ મા-
 હા દેવી તારી કૃપા અમારા ઉપર હોય તો આ બધાંને અગ્નિથી બા-
 ણી ખાખ કરું, એટલે દેવાએ બળીનો મંત્ર રાક્ષસને આપ્યો એટ-
 લે તે મંત્ર રાક્ષસો બણવા લાગ્યા એટલે અગ્નિનો વરસાદ વરસવા
 લાગ્યો એટલે આવન વીરે અંબાજીનું સ્તવન કીધું એટલે અંબાજીએ
 બાર મેઘને હુકમ કીધો કે તરત મુસળધાર વરસાદ પડવા લાગો
 એટલે અગ્નિ ઓલાઇ ગયો અને રાક્ષસો પાણીમાં ડુબવા લાગ્યા,
 અને ત્રાહ ધોકારી પોતાના રાજા હુદાની પાસે જઇ કહેવા લાગ્યા,
 કે આ ખ્યાલ તું છોડી દે અને તારી છોકરી તે રાજકુમારને પરણા-
 વ એવું સાંભળતાં રાક્ષસનો રાજા કોધમાં આવી બોલ્યો કે માફ
 મુસ્તક પડશે તો પણ બહેતર છે પણ મારી છોકરી તે તરતી સાથે

પરજીવનાર હરમજ નથી અને ચંદ્રપ્રભા માનસીંગને કહેવા લાગી કે આ મારા પ્રાણનાથ મારો બાપ ધણો બળવો છે માટે તે બનીઆની સામે જુધથી પોચાશે નહીં કેમ જે તેનો બાપ જીમુત રાક્ષસ મહા વિકાળ ચંદ્રમાની ઉપર તપ કરી વરતન પામેદો મદ જુદિનો મહા જોધો છે જેની હાકથી પરવત ધરજે છે, જેનું સ્વરૂપ મહા વિકાળ પાહાડ જેવું છે. માટે હવે મારો બાપ તેને તેડવા ને ઉપાય કરી પોતાના રાક્ષસોને મોકલશે એટલે તે ધણો જોરાવર છે. માટે જુધ ધણું થશે હવે આપણે શી રીતે આ જગ્યો ઉપર રહી શકીશું એટલે માનસીંગ બોલ્યો હે પ્રીયા તું આવાં કાયરપણનાં વચનથી મુને કેમ કાયર કરે છે. હું પણ ક્ષત્રીનો પુત્ર છું. મારી આજળ મનુષ્ય બાણુ ભાયા અખુટ ભરેલા છે તે જીમુતને મારા બાણુ થી કાયર કરી ત્રાહ પોહારી કાદું તો બણુજે જે સુરિંદરનો કુમાર નહીં તો કાંઈ પણ બેઃ છે એવું સાંભળી ચંદ્રપ્રભા બોલી આ મારા સ્વામી દૈત્ય તો મહા વિકાળ છે તમારું શરીર કમગરૂપી અને દૈત્ય તો પાણણુ રૂપી છે. તેના સામુ જુદા કરવું વરજીત નથી માટે આપણે મારા બાપને કાલાવાલા કરી તેઓની પાસે ક્ષમા માગીએ. એટલે કા'બેરવ અને કહવાંત બેરવ અને ઘંટાકરાણુ વણુ માહા બે'વો આવીને માનસીંગ તથા ચંદ્રપ્રભા બંનેને ઉપાડી પાસેના કુપરવતની શુદ્ધમાં મેલી તેની આડી બાવનવીરને ચોઢી મુકીને પોતાની સૈન્યમાં આવ્યા એટલે જુદા ચર થયું સાત દહાડા ને સાત રાતો સુધી મહા બળીયા રાક્ષસોને જોગણુઓની લડાઈ ચાલી અને રાક્ષસોને હાર ખમાડ્યા તે બીના જોષ દુંદા રાક્ષસને ધણો બેઃ થયો કે પોતાનું સરવે સૈન્ય હાર પામેલું તેથી પોતાના બાપ જીમુતને તારી: કરી લાવ્યા તે જીમુત બપોરે દુહાની આગળ આવ્યો એટલે દુહો તેની આમળ કાલાવાલા કરી કહેવા લગ્યો કે મારી છોકરી ચંદ્રપ્રભાનું રાજકુમાર માનસીંગે હરણુ ક'ધું તેની પક્ષમાં આ જોગણુઓ અથવા માહા બીરોએ પોતાના બેરવો સાથે લડાઈ માંડી છે. તે લડાઈમાં આપણા રાક્ષસો હાર પામી કેટલાએક મરી ગયા, એટલે જીમુત બોલ્યો કે આ પ્રતીયાં બીજો જુદા કોણુ છે કે જે મારા સામે લડીને જીવ મેળવશે એમ કહી બાર બાઢી મદીરાપાન કરી તેની ઉપર કેટલા એક મૌસનો આહાર કરી યુદ્ધ કરવા તત્પર થયો. પોતાના રાક્ષસોને એકઠા કરી હિંમત આપી લડાઈ શરૂ કીધી એટલે જોગણુઓ અને

બેરવોએ પોતાનાં આયુધ સાથે સામે યુવનો આરંભ કીધો. એક બીજાને ત્રીશુળ, ખંજર, ગદા, ફરસી, સાંગ, તુમ્બર, મુથાળ મલાટી હથીઆરોથી મારવા લાગ્યા, જોગણીઓ પોતાનાં ખપ્પર લઇ દૈત્યોનું ફધીર પાન કરવા લાગી એટલે જીભુતે પોતાની સૈન્યમાં કંટલા એક રાક્ષસોને મરણ પામેલા જોઇને કાંધમાં આવી મોટા મોટા પર્વતો લાવી જોગણીઓના સૈન્યમાં નાંખવા લાગ્યા તેથી જોગણીઓ અને બેરવો કાચર થઇ ત્રાહના પોકાર કરી નાસવા લાગ્યાં એટલે પેલે રાક્ષસે પોતાના જોડાને હુકમ કીધો કે પેલા પર્વતની ગુફામાં ચંદ્ર પ્રભા ને માનસીંગ બાવનચીરની ચોડી સાથે છુપી રીતે રહ બેઠે છે તે વીરોની સાથે જુદા કરી તે જગતે આંતરીક્ષ ઉપાડી ને દુદગીરી પર્વતમાં લાવે એટલે તે રાક્ષસો મહા બળીયા પોતાના ગજાનો હુકમ સાંભળી તરત દોડી તે વીરોની સાથે જુદા મચાલીને ચંદ્ર પ્રભા માનસીંગની સાથે આંતરીક્ષ રથમાં બેસાડી પોતાના પર્વતમાં લાગ્યા. એટલે તે રાક્ષસોએ માનસીંગને બાંધી કાળા ચંદ્રમાં ધુવે અને પોતાની છોકરીને પાસેની ગુફામાં સંતાડી આડી રાક્ષસોની ચોઠી મુઠી નીરબપણે બેઠા એટલે બેરવો પોકાર કરતા મહારૂર પાસે જઇ કહેવા લાગ્યા કે રાક્ષસો મહા જોરાવર છે અને માનસીંગને તથા ચંદ્રપ્રભાને પોતાના પહાડમાં લઈ કેઠે કીધાં છે માટે તેની વારે આપણે ચઢવું જોઈએ, તે વાત સાંભળી મહાદેવને અતિથય કરોષ થડ્યો એટલે પોતાના પુત્ર ગણપતી અને કારતીક સ્વામીને હુકમ કીધો કે તે રાક્ષસોને મારી ચંદ્રપ્રભા માનસીંગ સાથે લાવે. એવું સાંભળતાં કારતીક સ્વામી મોરપર અસ્થાય થયા અને ગણપતીએ હંદર ઉપર સ્વારી કીધી અને પોતાના બેરવો ગણે, કીન્નર, ડાકણી સાકીણી, બેરવી, મચાણદેવી, જુતો, પ્રેતો, પીસાચો, વગેરેને હુકમ કીધો એટલે બાબરો જીત પોતાની સૈન્યા સાડાસાત લાખ જુતારજો સાથે હાજર થયો અને જુતો પોકાર કરવા લાગ્યા. એવી જંગી ફાજ જ જોઈને કારતક સ્વામી ગણપતી સાથે પોતાનું સહન્ય લઇ ચાલ્યા એટલે જોગણીઓ પોતાના ખપર સાથે બાવનચીરને લેઇ એકઠી થઇ, સરવે સેના દુદગીરી પર્વત ઉપર પોચી અને લડાઇ સર કીધી મારો મારો એવા જખંડો સૈન્યામાં પડવા લાગ્યા એટલે રાક્ષસો પોતાના હાથઆર સાથે સામા થયા અને એક બીજાને જીવ વિદાથી મારવા લાગ્યા એટલે ગણપતીને અત્યંત કરોષ ઉત્પન્ન થયો, અને

પોતાના ભૂતોને હંકાર્યા, ભૂતો સેનાની અંરર પોકાર કરવા લાગ્યા માંસ, માંસ, રૂધીર, રૂધીર, પીઠ, પીઠ, ખાસ, ખાઠ, એવી રીતે પોકાર કરી રાક્ષસોના સામા દુટી પડ્યા. કેટલા એક રૂંદ મુઠ માથા વિનાના, નાક વિનાના એવા વિચિત્ર ભૂતો રાક્ષસનાં માથાં તોડી રૂધીરપાન કરવા લાગ્યા, એટલે જીભુત કરોધ કરી કેટલાક ભૂતોને પોતાના પગ નીચે કચરી કેટલાઓને જગલમાં ધાલી કેટલાઓને પોતાના મુખમાં મેલી ત્રાલ ત્રાલ પોકારાવી માહા જુદ મચાવ્યું. આવો ખનાવ જોઈ બાબરા ભૂતને મહા કરોધ મડયો એટલે ક્રોધમાં આવી જીભુતની સામે દોડી તેના નાક અને કાન પોતાના દાંત વડે તોડી તેના પેટમાં પ્રવેશ કર્યો અને અંદર કેટલા એક પોતાના ભૂતો સાથે ખંડ મચાવ્યું એટલે જીભુત અત્યંત ક્રોધમાં આવી કેટલા એક ભૂતો અગર જોગણીઓ યા વીરોને મારી ત્રાલ પોકારાવી એટલે ગણપતીએ કરોધથી પોતાનું ત્રીશુળ જીભુતના મસ્તકમાં એટલા જોરથી માર્યું કે જીભુતનું શીર છેદી ત્રીશુળ પાતાળમાં ગયું તેથી જીભુત મૃત્યુ પામ્યો. એવું સાંભળીને હુદો રાક્ષસ મુર્છિત થઈ પૃથ્વી ઉપર પડ્યો. ધડી એકે શાંત થઈ પોતાના ખાંડા મધેડા ઉપર બેસી જુદ કરવા તત્પર થયો એટલે મહાદેવીઓ પોતાનાં ત્રીશુળ લગ લડવા લાગી અને પોતાતી શીકોતર મેલડી આવડ, પીંગળ, મંગળ માંગલ બીજેરને હુકમ કીધો એટલે તે હુદોને પોતાના ખર સાથે ઉપાડી આકાશમાં લઈ આવી ધણો દુર લઈ તેના નાક કાન છેદન કરી ફેરવી અને ઊંચેથી નીચે પડતો મુક્યો એટલે તરત તેના પ્રાણુ ગયા અને જેજેકારનાં વાળાં વાગવા લાગ્યાં. ડાક ડમર સોંગી નાર અને સીંધુડા મહાદેવતી સેન્યામાં થવા લાગ્યાં અને જીતનાં વાળાં વગાડી જેજે મહાદેવ જમ મહાદેવ; જે જગત મેયા, જે સુખ દેયા; એવી રીતના ભૂતો પોકાર કરવા લાગ્યા અને માનસીંગની શોધ કરવા લાગ્યા એટલે કાણીઓ ભુત બાબરાને કહેવા લાગ્યો કે પેલી ગદ્દામાં માનસીંગ કેદ પડેલો છે એટલે સરવે સેન્યા તે જગેપર જઈ પેલા રાક્ષસોને મારી માનસીંગને કાળાચંદ્રથી બહાર કાઢ્યો અને ચંદ્રપ્રભાને લાગ્યા અને મોટો મંડપ રચી લગ્ન આરંભ માંડ્યો. હવે બ્રહ્મ લોકથી બ્રહ્મા સાવંત્રી સાથે આવ્યા, ઇન્દ્ર લોકથી ઈન્દ્ર ઇન્દ્રાણી સાથે આવ્યા, મહાદેવ પાર્વતી સાથે આવ્યા, વીરુ લક્ષ્મી સાથે આવ્યા, નારદ અંતરીક્ષથી આવેલી તંજુર નાદ કરે છે; બ્રહ્મા વેદથી

લગ્ન કીધા કરે છે અને ઈંદરાણી ઈંદર સાથે સોભાગ્ય દે છે; સુર્ય રાનાદે સાથે આશીશ દે છે અને ચંદર રોહણી સાથે અમૃતની વૃષ્ટિ કરે છે; દેવતાનાં દુઃદંભી વાગે છે. નાના પ્રકારની જોવા લાયક યુક્તિ-થી મહાદેવ માનસીંગને પરણાવે છે. અને જોગણીઓ ગીતો ગાય છે દેવતાઓ અંતરિક્ષથી ધ્રુવની વરણી કરે છે જેનેકાર ઇત્યાદી સર્વે દેવ આશીરવાદ દઈ સર્વે સઉને સ્થાનકે જાય છે. મહાદેવ ભેરવ વીગેરેને હુકમ કરે છે કે માનસીંગને સહીસલામત ચંદરપ્રભા સાથે પગનપુર નગરમાં તેના બાપ સુરિંદરને સોંપી આવો એટલે માનસીંગ બોલ્યો કે મારે હજુ રૂપસીંહ રોઠોડનું અને ગુણસુંદરીનું કેટલુંએક કામ બાદી છે. મહાદેવે કહ્યું કે સાત દહાડા તારા નગરમાં તારી પ્રીયા સાથે રહી પછી તારા કામ ઉપર જજે, માનસીંગ અને ચંદર-પ્રભા મહાદેવને નમન દરી પોતાનાં દેશ તરફ ચાલ્યાં થોડે દીવસે પ-ગનપુરની નજદીક જઈ પોતાના બાપને વધામણી મોકલાવી જ્યારે સુરિંદરરાજાને પોતાના કુંવરને આવવાની વાત માલમ પડી ત્યારે રાજાને રાણીના હરખતો તો પારજ રહ્યો નહીં જેમ રોક માણસનું ધન ખોવાયેલું પાછું સાંપડે અને તેના હરખતો પાર ન રહે એજ રીતે દરેબારીઓ. કારબારીઓ તેમ પોતાના રજપુતો રૈયત વગેરે અત્યંત હરખવાન થઈ સમૈયાની તૈયારીમાં હાજર થયા, સુરિંદર રાજાએ પોતાના હાથી ઘોડા રથ, પાલખીઓ, સીંગરામેઢા, માડીઓ વીગેરે શુશોભીત-રત્ન જડીત સ્વારીમાં લાવવા હુકમ કીધો. એટલામાં સરવે માણસો રાજાની હજુરમાં આવ્યાં અને ચાપદાર નકી પોકારી બેઠેજવ મહેરબાન સુરજવંશી રાજાને ઘણી ખમા, નિશાન ડંકા પર-ધમ વીગેરે અનેક પ્રકારનાં વાજાંઓ વામવા લાગ્યાં અને આરખતી બેરખો બોલવા લાગી અને પોલીસ ઘોડેસ્વાર યા પાળા પોતપોતાની કવાયત કરી રાજાને સલામ કરી અદખથી સ્વારીમાં ચાલ્યા. જ્યારે માનસીંગને માલમ પડ્યું જે મારો પીતાજી મારી સામે શેહેરની રમ-યત સાથે મને તેડવા આવે છે નાટે તીરથરૂપ માતા પીતાના સામુ પગપાળું એટલે પગે ચાલીને અવશ્ય જવું જેમજે એમ વિચારી પો-તાના રથમાંથી નીચે ઉતરી ઉઘાડે પગે ચાલી પોતાના પીતાને દંડવત કરી ઉભો રહ્યો તે વખત રાજાની ખુશીનો તેમજ માનસીંગની ખુશાલીનો પારજ નહીં, બેહદ ખુશીના દરીઆવમાં ગરકા થયા. એટલે રીવાનો કારબારીઓ પોતાના રજપુતો. રમયતો, વીગેરે સરવે માન-

સીમને મળ્યા અને માનપુર્વક શહેરમાં આવ્યા, જ્યારે રાણીએ પોતાના કુંવરને તેની રાણી સાથે જોયો ત્યારે એની માથે ધણી દેતથી બંનેના ઉચારણા ભેદ મોતી હીરા વીગેરથી વધાર્યાં, એટલે વરદન્યા પોતાની માતાને નમન કરીને રાજદુવારમાં ગયાં. પછી તે અંદરખાને જોઈને રાજા રાણી અત્યંત ખુશી થયાં, શહેરમાં જમણવાનો દુકમ કીધો જે, મારી રાંધણને સાત દહાડા મુઠી મારા દરવાજામાં જમણવાર છે માટે થાળી, કમરશીયો, વાટકો અથાણાં લઈ થડે વેલા પધાનને. ચણને શીરો ખાઈ ખુશી થઈને એટલે શહેરના લોકોએ હીરા મોતી, માણેક, ઝરેર, અડુવ વીગેરે નજરાત્તો ભેટ કીધો તે બધો રાજાએવડાણ કીધો, જાટ ચારણ ગાંધર્વને અનેક પ્રકારનાં દાન દીધાં અને બહાણેને એકેકી મહેર સોનાની આપી કહ્યું જે મારા દેશમાં ખુશીથી બીજા મંગી ખાઓ એટલે આજણો આશીરવાદ દઈ વીદાય થયા અને માનસિંગે દસ દહાડા મુઠી પોતાના બાપની સાથે ખુશી ખુશાલીમાં કાઢી રૂપસીંહ રાઠોડના કામનેમ માટે રમ્મ લઈ આવ્યો થોડે દીવસે કોસંબી નગરી પાસે આવી પહોંચ્યો અને શહેરના લોકોને પુછવા લાગ્યો કે શલાણો માણસ ક્યાં છે તેઓએ જવાબ દીધો કે અહીંયાં એવો કોઈ માણસ નથી કે જેના દરવાજા પર તું કહે છે તેમ લખેલું છે. માનસિંગ ચાલતો તે માણસના આશ્રમ તરફ ગયો અને દરવાજા આગળ જઈને એક ઢાલર પડેલું હતું તે વગાડ્યું એટલે તે આશ્રમમાંથી વિદ્યાર્થી નીકળ્યો અને માનસિંગને તેમ કરતાનું દારણ પુછ્યું માનસિંગે કહ્યું કે માહરે તારા ગુરુ પાસે કામ છે, તેણે અંદર જઈ ખજાના કીધી એટલે માનસિંગને અંદર બોલવ્યો, માનસિંગ ત્યાં ગયો અને નમીને તેની પાસે ઉભો રહ્યો તે રૂપીએ માનસિંગને જોતાંજ આવી ત્યાં દઈ પોતાની પાસે એક આસન ઉપર બેસાડ્યો અને પોતાના સાથે જમાડી માનસિંગને આવવાનું દારણ પુછ્યું. માનસિંગે જવાબ દીધો કે હું પગનપુરનો રહેવાસી છું અને રૂપસીંહ રાઠોડ નામના એક રાજકુમારને માટે નીકળ્યો છું જ્યારે તેણે સુધળી વાટથી તેને મળીત કીધો ત્યારે તે માણસે માનસિંગની હીમતની બધી તારીફ કીધી અને આશીરવાદ દઈ બોલ્યો કે આ જુવાન આ કામ માથે ઉઠાવી મેવાની તે અમળ હીમલ કીધી છે માનસિંગે કહ્યું કે આ મહાપુરુષ હવે દરવાજા ઉપર જે લેખ

જાણ્યો છે તે મને જાણી જાય છે, તે જોયો જો પમનપુરના રાજા જા-
 ણ પરદાખ બંજન હોય એમ માલમ પડે છે અને ઇશ્વરને ખરે
 ખરાજ બદલ છે, તારા જોયો કાંઈ પણ પુણ્ય આજ સુધી મેં દી-
 ઠો નથી તેનું કારણ એ કે આટલે દુરથી મારી આગળ આત્માર
 સુધી કાંઈ પણ પુણ્ય આવ્યો નથી હવે મારો વસ્તાન હું તારી આ-
 ગળ જાહેર કરજું તે સાંભળ-માનનાં એ કહ્યું કે પહેલાં હું એ જા-
 ન્યું ના માંગું છું કે તને કેસંખી નગરીના લોક તપેસ્વરી કરીને કહે
 છે પણ તું તો એક જુવાન માણસ દેખાય છે અને તારો એક વા-
 જ સદેવ દેખાતો નથી. તે માન્યું જવાબ દીધો કે આ કાસંખી
 નગરી વસે સાત હજાર વરસ થયાં છે પણ મારી ઉંમર તો આઠ
 વરસની છે. જોયો તું મને કમણે જ દેખે છે તેવાજ હું તે વખતે
 પણ હતો. ખીજું સાંભળ કે હું એક સાધુનો પુત્ર હતો અને મા-
 રો બાપ વરસ હતો. હું રોજ જુગારીનો ધંધો કરતો. હું પૈસા ધણી
 કમાતો પણ મારા હાથમાં કાંઈ રહેતું નહીં રાત્રે હું ચોરનો ધંધો
 કરતો હતો એક દડાડે મારે બાપે કહ્યું કે તું મારે પેટ પથર પ-
 ટ્યો હોત તો પણ સર હવું તાજા કે કપડાં ધોવાના કામમાં આ-
 વન. એટલે મેં મારા બાપને કહ્યું જે આજે હું એટલું ધન લાગી
 આવું કે, તમે તમારી જાંઘીમાં કાંઈ દડાડો નહીં જોયું હોય એ-
 મ દહીં હું રાજના મેહેલની નજીક ગયા. એક છું તો પેરગીરા
 ચોતરફ પેરા ભરાતા હતા, એક બાબુજર એક બારી રાજ મહેલની
 ખુશી માત્ર જોવામાં આવી તેની મેં હીમત કરી તે તરફ જઈ
 મારી પાસે જે ચંદન ધો હતી તે બારીના દોડામાં નાખી દારી
 ઝાલો મેહેલમાં. દાખલ થયો અંદર જઈ છું તો રાજ પાતાની
 રાણી સાથે બરનિંદરામાં સુનેલો જોયો મેં મારા મન સાથે
 વીચાર કાઢ્યો જે રાજના પલંગના ચાર પાસા નીચે લોક બોલે
 છે જે ચાર કળસ રતના બરેલા છે માટે તેની ચોરો કર તો મારા
 ભવનું દુઃખ જાય. એમ વીચારી પતંગની નીચે રહી હજાર રહીને
 જરા આંધો ખસેડી નીચેથી બહાર નીકળી પેલા ચાર કળસ બહાર
 કાઢી તે જોયો ઉપર બંધ કરી પેલા પલંગ એજ રીતે તેના ઉપર
 મોઢવી તે કળસ લઈ મારે ઝેર આવ્યો. સૂર્ય ઉગતાં રાજ ઉડીને
 પલંગના ચાર પાસે સંભાળે તો કળસ જોવામાં ના આવ્યા એટલે
 રાજાએ પેરગીરાને પુછ્યું કે મેહેલમાં કાંઈ ચોરે આવીને ખાતર

ઘઈ મારું રાજ્ય ધન જે એકઠું કરી ચાર કળસ ભરી મેં પલંગની
 નીચે ઘાટેલું હતું તે મથું; એમ કહી પરેગીરાને કહ્યું જે તે ચોરને
 જે માણસ પકડી લાથશે. તેને તેમાંના અડચો હિરસો ધનામ દાખ.
 લ આપવામાં આવશે બીજો દહાડે રાત્રે હું મારા બાપ પાસેથી રજા
 લઈ ચાલ્યો, રસ્તામાં ચોરીના ઘણા બંદોબસ્ત હતો તેમાંથી છાતી
 રીતે તેજ મહેલમાં દાખલ થયો અંદર જઈ જોઉં છું તો
 રાજા પોતાની રાણી સાથે બરનીંદરામાં સુતેલો જોયો. મેં મારા
 મન સાથે વિચાર કર્યો કે, જો હું ચોર ખરો હોઉં તો રાજા
 અથવા રાણીનાં વસ્ત્રાલંકાર સર્વે લેઈ જઈ એમ કહી માળ ઉપર
 ચડી માળ ફાડી ઉપરથી પાણીનું ટીપું નાંખ્યું એટલે રાજાના દીલ
 ઉપર પડ્યું તેથી રાજાએ મારો પહેરેલો ડાગલો તથા ચોરણો
 (સુરવાળ) કાઢી એક તરફ ખુણામાં ફેંક્યો અને પોતીયું પેરી સુતો
 એકલે રાણીએ પોતાની સાડી કાઢી નાંખી, એવોજ હું હેઠે ઉતરી
 લઈ ચાલતો થયો, સવાર થવાં રાજા જુલે છે તો પોતાના વસ્ત્ર જો
 વામાં ના આવ્યાં તેમ રાણીની સાડી પણ ન મળી એટલે રાજાને
 વિચાર થયો કે આવો ચોર કોણ હશે જે મારા મહેલમાં આવી
 રાત્રે ચોરી કરી ઘઈ જમ છે માટે આજની રાતે મારા પલંગની
 ચોરી કરે તો હું આ ચોરને ખરો માનું. તે વાત મારા સાંભળવામાં
 આવી મેં મારા બાપને કહ્યું આજ રાત્રે રાજાનો પલંગ રત્ન
 જડીત છે તેની ચોરી કરવી છે માટે તમે મારી સાથે આવો
 એટલે મારા બાપે આવવા ખુશી બતાવી એટલે હું રાતની વખતે
 મારા બાપને સાથે લઈ અંદર પ્રવેશ કર્યો અને રાજાના પલંગનીએ
 જોઈડીએ ભરી પાતર કાપી પવંગ લઈ ચાલતો થયો અને તેવાજ
 પહેરાગીરો પાછળ દોડ્યા એવામાં મેં વિચાર કર્યો કે મારો બાપ નહી
 ચાલી શકે, એટલે મારા બાપનું છાતું કાપી તું ચાલતો થયો. અને
 પહેરેગીરો આવીને જુલે છે તો મારા બાપનું ધડ તેના જોવામાં
 આવ્યું એટલે પહેરેગીરોએ કહ્યું જે આજ ચોર છે એમ કહી પોકાર
 કરવા લાગ્યા જે ચોર પકડાણો છે, એટલામાં હું મારે ઘેર જઈ પેલો
 પલંગ ભોંયરામાં મુકી ટાડા પાણીથી નહાઈને સુઈ ગયો. પછી
 મારા બાપનું ઘટ દરખાસમાં લઈ ગયા ત્યાં રાજાએ એવો હુકમ કર્યો
 કે ધડની સાથે તેનું માથું બાળે અને રાખ અને હાડકાં નદીમાં
 નાંખી આવે તો હું તે ચોરની સખળ ચોરીની માફી આપી મારો

કેટલોએક ખજાનો ભેટ કરે. એ વાત મેં સાંભળી તે લાસની તપાસ કરતાં નહીં માલમ પડ્યું, એટલે રાજાએ હુકમ કરીધો કે આ લાસને મળ્યુંત ચોક્કસ સાથે મસાલમાં બાજી મુકો. તે વાત મારા સાંભળવામાં આવી એટલે મેં મારા મન સાથે વિચાર કરીધો કે મારા બાપને તેડા ઘડની સાથે તેડું માથું બાળું તો હું ખરો. એમ કહી મેં નવજીવન ખુશ્નુરત સ્ત્રીના વેશ પહેરી રાતની વખતે મશાલ તરફ ચાલ્યો એટલામાં ચોક્કસ જોલ્યો કે અરે દીલગની યાર મેરી પાસતો તુમ આજો યાર એસા તુમ કદા કયા કરને હો. સેઈન દો ઘડી મૌજ સોખ તો કરો એટલે હું જોલ્યો અરે યાર આમ શું કરે છે. જો પેલો પછવાડે મારો ઘણી આવે છે તે જોશે તો તારા ને મારા કેવા હાલ થશે એમ કહી આંખના પલકારાથી ઝાર બેળર કરી સ્ત્રીચરિત્ર બતાવવા લાગ્યો એટલે સદાના માયાં જોલ્યા કે યાર ચલમ તો પાંચો એટલે મેં કીધું જ મારે તો ઘણું વેગળું જવાનું છે તમે લોગ મારો કેડો છોડતા નથી એમ કહી કોષ કરી મેં ચાલવા માંડ્યું એટલે માયાંબાઈએ મારો હાથ ઝાલી કહ્યું કે દીલગન તુમ કીદર જાતી હો એટલે તે જોલી અરે કાર હું તો કપડાં ધેવા જાઉં છું એટલે સીપાઈ જોલ્યો અરે યાર શું જોલે છે એ રાતકી વખત કપડાં ધોનેકીદે, એમ કહી મને બેચવા લાગ્યો એટલે હું પેલી ચેલતરફ મારા કદમ બરી પેહું માથું બજાતી ચેહેમાં નાખી મારો મેતીનો હાર તોડી પોકાર કરી કહેવા લાગી કે, મારો અમુલ્ય મેતીનો હાર તોડ્યો માટે હું રાજાની પાસે શરિઆત કરવા જાઉં છું. એટલે સીપાઈએના તો બાર વાગી ગયા અને માંહેમાંહે કહેવા લાગ્યા દેખો મેરે બાઈઓ રંડી રાજાની પાસે શરિઆત કરી અપનેકું રાજાકા એસા હુકમ હે કે એ મુડદાની પાસ કોઈની માણસને આવવા દેશોમાં મગર એ ઓરત અપની પાસ આઈ મગર રાજાકો હું કમ તોડ્યો મગર ઉસકા હારકીબી ચોરી અપને માથે પડી. માટે રાજા અપનેકું કેદ કર વગર બાડેકી કોટડીમાં દાખલ કર દેવેગા પીછું અપના હાલ કયા હોગયા એટલે એક મુકરાની જોલ્યો ગુડા મેં કેસા, મેને એકદીન જંગલમેં ફરનેકું ગયા તમે એક વાવડી મેને દેખા; મેં પાનીકે વાસ્તે અંદર ગયા તો અંદરસે એસા જોલને લમા કે ડરાઈ ડરાઈ ગુડમેં જોલા મેં મુકરાની મેં ભેરસે ડરને વાલી નહીં શુકાતે પાછું ડરાઈ ડરાઈ કરને લમા, પીછું મેરી સાથ

દસરા સીપાઈયા ઝો સેમદયા ઝો બોલા કે મેં રામપુર કે રેનેવાલે
 પુલાવ ગોસ ખાનેવાલે બરતો જઠ્ઠેલકે બરે જ નેરા કાલા કર,
 એટલે પેલું માથું અગ્નીથી બળી ખાખ થઈ ગયું અને પેલી સ્ત્રીએ
 હારને માટે જક કરવા લાગી એટલે તમામ સિપાઈ : ચોતરફથી જો
 વા લાગ્યા એટલે સ્ત્રી બોલી કે આ સમજી એકઠું કરી પેલી નદીને
 કીનારે તમારા માથા ઉપર ઉચકી લાવો એટલે તે રાખ ધોવાથી બ-
 ધા તેમાંનાં મોતી જડશે મીયાંબાઈએ તેમ કહ્યું સવાર થતાં હું ત્યાં
 કમળની ચીઠીમાં સરવે ખીના લખ્ખી રાજની દેવડીમાં નાંખી આ-
 બ્યો એટલે રાજના હજુરીએ તે ચીઠી રાજને આપી રાજ ચીઠી
 વાંચે છે તો તેમાં લખેલું એવું હતું કે, માથુ ચેમાં ધડની સાથે બા-
 બ્યું છે ને રાખ મીયાને માગે મુકી નદીમાં નાંખી છે અને હું આ-
 જ રાત્રે તારા મહેલમાં ચોરી કરવા આવનાર છું માટે હોશિયાર
 રહેજો. એટલે રાજએ પેલા સિપાઈએને બે લાવી પુછ્યું તેથી સર-
 વે ખીના સાખીત થઈ. રાજએ ચોરને પકડવા શેહેરમાં ખીડું કેર-
 વ્યું તે ખીડું લાખ્ખી ગુણુકાએ લીધું તે વાત મેં સાંભળી એટલે હું
 રાતની વખતે સોદાગરનો વેશ પહેરી ધણા બમકાની સાથે ગુણુકા-
 ની મેડીએ ગયો અને કહ્યું કે એક રાતના સવાલાખ રૂચિયા નુને
 મારો શેઠ આપશે માટે તું મારી સાથે બહાર રાજના બાગમાં આ-
 વ. એટલે ગુણુકા બોલી કે આજ રાત્રે મારે રાજનો ચોર પકડવો
 છે માટે મારાથી બાગમાં આવી શકાશે નહીં. એટલે મેં કહ્યું જો
 એક કલાકની અંદર તમને આ જગ્યાએ પાછાં મુકીશ માટે ચાલો
 તે ગુણુકાએ પોતાના મનમાં વિચાર્યું કે આ માણસ મોટા બમકાની
 સાથે આવશે છે તો તેનો શેઠ તેનાથી ધનવાન વિશેષ હશે માટે
 હસ વાગ્યા પહેલાં તે સોદાગરનું મન રંજન કરી સવાલાખ મહોરો
 લેઈ આવું એમ કહી પોતાની લુંડીને હુકમ કીધો એટલે તરત પો-
 તાનો રથ જોડી ચાલ્યાં. શેહેરની બહાર જઈ પેલા સોદાગરને કહ્યું
 કે તારો શેઠ ક્યાં છે ? સોદાગર બોલ્યો કે આ તમારો રથ અને
 તમારી લુંડી જાને આ જગ્યા ઉપર ઉભાં છે એટલામાં આપણે પે-
 લા બંગલામાં મારો શેઠ બેઠેલા છે તેની મુલાકાત લઈ પાછાં સુ-
 ખેથી શરો; તે ગુણુકા મારી સાથે બાગ તરફ ચાલી એટલામાં એક
 મહીસારી પોતાનું મહી વેચવાને શેહેરમાં જતી હતી તેને મેં પુછ્યું
 કે તારી આગળ દહી છે ? એટલે તે બોલી કે મારી આગળ દહી

એવું છે કે, કદી બીતમાં ચોટાડો તો ચોટી જવ તેની પાસેથી હઠી
 લઇ બંને જણ બામ તરફ ચાલ્યાં એટલે એક વાળ્ય આવી કે તે
 મુજબ એલી મારે જરા આ ઠેકાણે નાવું છે એમ કહી પોતાના
 અલંકાર વચ્ચે ઉતારી વાળ્યની અંદર નહાવા પેડી એટલે મેં મારા
 મનમાં લાગ જોઇ તે શેણકાને ઉંધે માથે વાળ્યના મનવાલા સાથે
 લટકાવી પેલા દહીંથી તેના બધા શરીરને લેપ કરી માથાના વાળ
 કાપી ચોટલો હાથમાં લેઇ સધળું વીત લઇ ચાલ્યો તે શહેરમાં જઇ
 મહારે ઘેર તે મરવે મુઠી રાજના મહેલ કરફ ચાલ્યો ને મહેલમાં
 જઇ રાજની રાણીની ઠોકમાંથી હીરાનો હાર લઇ જંગલ તરફનો
 રસ્તો લીધો. જ્યારે સવાર થઇ ત્યારે બંને તે જંગલમાં કંઇ ગર-
 બડ જેવું સંભળાયું. હું તે અવાજ તરફ ગયો અને જોઉં છું તો
 સાત ચોરો પુષ્કળ માલમતાં જરજરે હીરા માણેક આકૃત વીંગેરે
 વેંચી લેવામાં રોકાયેલા હતા. તેઓ મને પુછવા લાગ્યા કે તું કાણ
 છે અને આ ઠેકાણે કેમ આવ્યો છે મેં તેઓને સધળી સાચી વા-
 ત કહી દીધી, એટલે તે લોકોએ મને કહ્યું કે આ હીરાનો હાર
 પણ તું સધળા માલમતા સાથે મેલ અને પછી આપણે સરવે જ-
 ણ સરખે બાગે વેંચી લઇએ. આ બોલતાં વારમાં તો તે જંગલમાં
 એકાએક જે કુખેર મહાદેવનો બંડારી પોતાના ગણો સાથે આવ્યો
 અને મોઢેથી યુમ પાડી કે સધળું જંગલ ધરતી. કંપની માફક
 હાલવા લાગ્યું અને હજારો વરસના પુરાતન ઝાડો જળ મુળમાંથી
 ઉખડી ગયા અને મોટા મોટા પરવતોની શીખરો તુટવા લાગી
 ધણો ઉપાત જોઇ સધળા ચોરો નાશી ગયા અને હું ત્યાં જોઇએ
 ઉભો રહ્યો પછી તે બંડારી મારી પાસે આવ્યો અને પોકાર કરી
 મને પુછવા લાગ્યો કે તું કાણ છે તે ખરેખર મને કહે નહી તો
 આજ ઠેકાણે હું તને જીવથી મારી નાખીશ. મેં કહ્યું કે હું જુગા-
 રીનો ધંધો કરું છું. જ્યારે મારા હાથમાં કંઇ પૈસા રહેતા નથી
 ત્યારે રાતમાં હું ચોરી કરું છું ગઇ રાત્ર હું રાજના મહેલમાં દાખ
 લ થયો અને તેની રાણીના મળામાંથી હીરાનો હાર ચોરી કરી લા-
 બ્યો જ્યારે હું આ જંગલમાં આવ્યો ત્યારે મેં સાત ચોરાને આ
 ધનના દગલા આગળ ઉમેલા જોયા તેઓને મેં મારી ખીના જાહેર
 કીધી ત્યારે તેઓએ મારી પાસે આ હીરાનો હાર માગ્યો એટલામાં
 તમારો બચકર અવાજ સાંભળી તેઓ સગળા નાશી ગયા ત્યારે તે-

જે જવાબ દીધો કે તે' મને સઘળું સત કહ્યું છે તેથી આ તારી ચોરીનો ગુનો હું તને માફ કર છું. આ સઘળું ધન હું તને આપું છું પણ તું હવેથી જુગાર રમતો ના. જો હવેથી ચોરી કરે નહીં તો તુને કશી કમી અથવા દુઃખ નથી, આ જગતમાં તારી ઉમર નવ હજાર વરસની થશે. આ સાંભળી હું ખુશી થઈ મધળું ધન માટે ઘરમાં લાવ્યો અને એક મોટી ઇમારત બાંધી તેમાં રહેવો પણ મારા શહેરના લોકોએ મને બીને બેસીયા દીધો નહીં. તેઓ મને શહેરના મુખીની પાસે લઈ ગયા તેણે મને મુછયુ કે આ માણસ તું ઘણો ગરીબ અવસ્થામાં હતો અને હમણાં આ સઘળું ધન ક્યાંથી ચોરી લાવ્યો છે મેં સઘળી વાત ખરેખરી જોવી હતી તેથી જ કહી દીધી. પછી તે મને રાજ પાસે લઈ ગયા. રાજને પણ મેં સાચી વાત સીરાય ખીણું કાઢી પણ કહ્યું નહીં તે સાંભળી રાજએ સઘળા દરબારીઓને કહ્યું કે મારી ઉમરમાં મેં પણ સાચો માણસ આને જોયો માટે પાંચ માણસ સાચો છે કારણ કે કોઈ માણસ આવી રીતે પોતાની એમ ઉધાડે નહી, રાજ મારી ઉપર ઘણો ખુશ થયો અને મને પુષ્કળ ખજાનો આપ્યો જેમાંનો હજી મારી આગળ ઘણો છે અને આજ વહુ વરસ થયાં હું ખરચું છું. અને વિધાર્થીઓને ખવડાવું છું પણ તેનો પાર આવતો નથી. જેથી મેં દરવાજા પર લખ્યું છે જે સત્ય બોલનાર તે હમેશા સુખમાં રહે છે. હવે તું કોનો છોકરો છે તે મને જણાવ. માનસિંગે કહ્યું કે હું પગેનપરના રાજ દુરિંદ્રનો પાટવી હુંવર છું. આ સાંભળતાં જ તે રૂંધી ઉઠ્યા અને માનસિંગના હાથને ખચી દઈ ઘણીજ આશીર્વાદ દેવા લાગ્યો અને બોલ્યો કે માનસિંગ સીવાય પરદુઃખભંજન ખીજો કોણ છે જે આવાં કામ કરવાને હીંમત કરે. પછી થોડા દહાડા સુધી પોતાના આશ્રમમાં માનસિંગને પરાણા તરીકે રાખ્યો, અને ઘણી ખાતર ગરદાશ કરી વીદાય દીધો. કેટલેક દહાડે ચંપાનમરીએ આવી પોત્તે ત્યારે ગુણસુંદરીના માણસોએ તેને ઓળખ્યો અને તેને પોતાની શેઠાણી આગળ લઈ ગયા. ગુણસુંદરીએ પડદો નાંખી મુછયું કે આ માનસિંગ આટલો મોટો ક્યાંથી આવ્યો અને મારા પ્રશ્નની શી ખબર લાવ્યો. માનસિંગે સઘળી વાત ગુણસુંદરીને કહી પછી તે બોલી કે તું સાચું સી કહે છે. માનસિંગે કહ્યું કે તે માણસને એટલો બો પેસો છે કે આ પ્રધ્વીમાં ખીજા કોઈની પાસે નથી. તેનો કાંઈ દીવસ

પાર આવે તેમ નથી પછી ગુણસુંદરીએ માનસિંગને જમાડી ધરમ-
જાળામાં રૂપસિંહ રાઠોડની પાસે મોકલ્યો, એટલે રૂપસિંહ રાઠોડ અને
માનસિંગ બંને મળ્યાને તેની આગળ સર્વે વાતનો ખુલાસો કીધો
માનસિંગ રાતનો રૂપસિંહ પાસે રહી સવારમાં ગુણસુંદરી પાસે પાંચમા
પ્રશ્નને માટે આવ્યો. તે જોણી કે બળતા પર્વતની ખખર લાવ કે
તે પર્વત શું કામ બળે છે પછી માનસિંગ તેની ખખર લેવા ગયો.

—:—

માનસિંગ પાંચમા પ્રશ્નની ખખર લાવ્યો તેની વાર્તા.

જ્યારે માનસિંગ અંપાનગરીથી પાંચમા પ્રશ્નનો જવાબ લેવા
નીકળ્યો ત્યારે પોતે જંગલ તરફ રસ્તો લીધો અને ત્યાં એક પાણી
ના વેહેળા પાસે જઈ નાહી ધોઈ ઇશ્વરની પ્રાર્થના કરવા બેઠો એટ-
લામાં જંગલમાં કેંઈ માણસનો પોકાર પોતાને કાને પડ્યો એટલે
માનસિંગ તે અવાજ તરફ આવ્યો. થોડેક દુર ગયો એટલે એક મા-
ણસને રોતો બેઠ કહેવા લાગ્યો કે ઓ જુવાન તું આ બીહામણ
જંગલમાં કાને માટે રહી પોતાનો જીવ ખુવે છે. એટલે તે રાજકુવર
બોલ્યો હે હું બુદ્ધાકોટાનો હાડો રજપુત છું, મારું નામ અમરસિંગ
છે; હું ત્રંબાવટી નગરીના રાજા ચંદ્રસેનની છોકરી દીપમણી ઉપર
આક્રુક થયો છું. તેણીના બાપને પતનો રોગ થયો છે તેથી
તેણીએ એવું પણ લીધું છે; કે જે માણસ ગરડ પાંખીની ચરક
અને ઇસ્માલ બેગીના બાગમાંથી સાચી કસ્તુરી લાવ તેની સાથે
તેણીનું લગ્ન કરે. એવું સાંભળી હું આ જંગલે જંગલ અને પહાડે
પહાડ ફર્યો પણ મને તેનો રસ્તો મળ્યો નહી, આખર હું આ જં-
ગલમાં હાથ પોકારી મારા પ્રાણ તજવાનો હતો એટલામાં તમે
મારી પાસે આવ્યા હવે હું મારો પ્રાણ સ્ત્રી રીતે બચાવું અને હું
મારી માસુકને સ્ત્રી રીતે મળું એમ કહી જરબેજર રડવા લાગ્યો એ-
ટલે માનસિંગ હિંમત આપી કહેવા લાગ્યો કે તારું દુઃખ હું દુર
કરીશ ત્યારે મારા મનની શાંત થશે એમ કહી અમરસિંગને ક-
હ્યું કે તુને રસ્તાની ખખર છે? એટલે અમરસિંગ બોલ્યો કે મેં
એક બેગીની પાસેથી સાંભળ્યું છે જે ઇસ્માલ બેગી કામરૂં દેશમાં
કમાવંછી દેવીના મઠમાં રહે છે. તેનો બાગ ત્યાંથી દોઢસો કાસ
દુર છે તે ઠેકણે તેની છોકરી ઢોંગી કેટલા એક બહુગરો કેટલા-

એક સાપો, વીંછીઓ, ગરોળિઓ અને ફાડી ખાનારાં જનવરો
 ઇત્યાદીની ચોકી તેના આડી છે તે જગ્યાએ જે માણસ જાય છે તે
 હરજેજી જીવતો પાછો આવે છે. એવું : સાંભળી માનસિંગ પોતાના
 મન સાથે કહેવા લાગ્યો જે આ જગતને દુઃખ દેનારા : તે દુશ્મનો
 નાશ કરવો જોઈએ એમ કહી તે માણસને હીંમત આપી કામરુદેશનો
 રસ્તો માનસિંગે લીધો. થોડાએક દીવસમાં એક જાડ નીચે અક્ષોસ
 કરી બેઠો અને પોતાના મન સાથે કહેવા લાગ્યો કે હજી મને કામરુ
 દેશના રસ્તાની કાંઈખી ગમ પડી નહીં, હવે મારે કંઈ તરફ જવું
 એમ કહી ઇશ્વરની પ્રાર્થના કરવા લાગ્યો એટલે તે જાડ ઉપર મરડ
 પડી પોતાની માદાને કહેવા લાગ્યો કે આ માનસિંગ મરદુઃખજન
 છે. પારખાને માટે પોતાની જીવની દરકાર છોડી કામરુદેશમાં જાય છે.
 ત્યારે તે માદા બાહી કે કામરુદેશ પુર્વદિશામાં ઉપસાગરની પાસેના
 બેટમાં છે તે કામરુદેશમાંની સ્ત્રીઓ હરેક પુરૂષને પોતાના દેશમાં આ
 વેલો જોઈ અત્યંત પ્રેમ દેખાડી પોતાના ઘરમાં લઈ જઈ તે પુરૂષને
 દિવસે બળદ કરી પોતાની બેતીનું કામ કરાવે છે. અને રાત્રે પોતા-
 ના ચાર વરીકે ભોગવે છે એટલે નર બોલ્યો કે જો માનસિંગ આ
 વખત પુર્વ દિશા તરફ જાય તો પોતાનું કામ પાર પાડી પાછો આ
 ને, તે સાંભળી માનસિંગ જાડ નીચેથી ચડયથી પુર્વદિશામાં ચાલ્યા
 ચાલતાં ચાલતાં કેટલેક દિવસે એક નદીના કીનારા પાસે આવ્યો
 અને જીવે છે તો એક જોગીને તપ કરતો જોયો અને માનસિંગ
 તેની સ્તુતિ કરી તેની પાસે બેઠો. એટલે જોગી બોલો અબે બેટા તુમ
 કીદરસે આતા હે. કહાં તલક જોતા હે એટલે માનસિંગ બોલો કે
 મારો ઇરાદો કામરુ દેશમાં જવાનો છે ને સાંભળી જોગી બોલો ઓ
 બેટા તેરા દુસ્મને તેરેકુ બરમાકેર તુજે મારનેસા ઇરાદા કર ફાંસમે
 ડાલાહે માટે આ ખ્યાલ છોડી તુમ તુમારા દેશ તરફ જાઓ, એકલે
 માનસિંગ બોલો ઓ મહા પુરૂષ આ કામ મેં મારે મારે કીધું નથી
 પણ ખીજને વાસ્તે કીધું છે. એટલું તે જોગી બોલો કે તું મા-
 નસિંગ પરદુઃખ ભાગનાર છે તેણે કહ્યું હું તેજ છું એટલે જોગી બો-
 લો કે તું મારું દુઃખ ટાળશે તો તારૂં પરમેશ્વર કલાણુ કરશે. મા-
 નસિંગે કહ્યું ઓ મહારાજ તમારે એવું શું દુઃખ છે તે અને જલદી
 કહો હું તમારું કામ પાર પાડીશ. એટલે તે જોગીએ કહ્યું કે ઇદરની
 અપસરામાં પ્રભાવતી ઉપર આજક થયો છું માટે મારી માથુડને મેં

જવી આપશે, એવી આજ્ઞા રાખું છું, એટલે માનસિંગ બોલે કે તે શહેર ક્યાં છે તે મને કહો એટલે જોમી બોલે કે આ નદીને સામેપાર તે શહેરમાં સ્ત્રીઓ રહે છે ખીજું કોઈ ત્યાં માણસ જઈ શકતું નથી કદી કોઈ પુરુષ જાય છે તે પાછો આવતો નથી તે સાંભળી માનસિંગ હિમત આપી બોલે ને નદીને સામેપાર ગયો છે ને જીવે છે તો સુશોભિત શહેર તેની નજરે પડ્યું. તે શહેરમાં દાખલ થઈ જીવે છે તો કોઈ પણ માણસ તેની નજરે ન પડે એટલે પોતાના મનમાં કહેવા લાગે કે આ મંજવર શહેર વસ્તી વિના કેવું બિહામણું લાગે છે એમ કહી મધ ચોકમાં ગયો એટલે એક મહેલ તેની નજરે પડ્યો તે મહેલ હીરાથી જડેલો હતો. જ્યારે માનસિંગ નજીક ગયો ત્યારે મહેલના દીવાનખાનામાંથી ચાર ખુમ્બરત અપસરાઓ નિકળી માનસિંગનું રૂપ જોઈ મોહિત થઈ તેનો હાથ ઝાલી અંદર લીધો ને ઘણા નાયરંગથી ખુશી કરી પોતાના નિયમ પ્રમાણે એક એક દિવસ પોતાને ત્યાં રાખવાનો ઠરાવ કીધો. તે અપસરાઓ દિવસે તેની સાથે એશઆરામ કરે અને રાત્રે ઇંદરની પાસે સ્વર્ગમાં નાય કરવા જાય. એક દિવસ માનસિંગ પણ તેની સાથે તેના વૈમાનની નીચે છાની રીતે બરાઈ ઇંદરના ઇંદરમાં દાખલ થયો તે દિવસે સાંધી નાની પ્રભાવતીનો નાય હતો જ્યારે તે ઇંદરની સામી નાય કરવા લાગી ત્યારે તેને ઇંદરે હાર આપ્યો એટલે પોતાના હાથમાં લઈ તે હાર પોતાને પછવાડે મુકવા ગઈ તેવોજ તે હાર. માનસિંગે કીધો. તે અપસરા ફરીથી નાટ્યરંગમાં મશગુલ થઈ એટલે ઇંદરે તેને ડમરૂં ઝાંઝર આપું તે લઈ પછવાડે મુકવા જાય છે કે તરત માનસિંગે તે ઝાંઝર તેજ રીતે લીધું એટલે નાય પુરો થયો કે તે અપસરાઓ પોતાના વૈમાનમાં બેસી ચાલીઓ એટલે પોતાનું શહેર આવું. પછી ચારે એકઠી થઈ પોતાની રીત પ્રમાણે સૌ સાના દીવાનખાનમાં તરેલહાર બબકો કીધો કે આજે પ્રભાવતીનો વારો છે. તે માનસિંગ પાસે બેઠેલો હતો તને કહ્યું કે તમે આજે પ્રભાવતીના દીવાનખાનામાં એશઆરામકરીતમોપમાઈ દીલખુશ કરો. તે માનસિંગ ત્યાંથી ઉઠીને પ્રભાવતીના મહેલમાં દાખલ થયો એટલે તે અપસરાએ ઘણા હેતુથી માન્યપૂર્વક સન્માન આપી ઘણી આજીજીથી પોતાના તખ્ત પર બેસાડ્યો ને તે અપસરા તેમું સામી નાય રંગમાં મશગુલ થી તે માનસિંગને ખુશી કરી બોલી કે આજે આપણે જાને સોગદાં આજી મા,

હી હોડ એવી સસ્તથી કરીએ કે જે હારે તે પોતાના વચનથી બંધાય, એમ કરી બાહ્ય માંડી, તેમાં પ્રભાવતીની જીત થશે. એવું માનસિંગને માલમ પડ્યું કે માનસિંગ બોલો કે મને આજ રાત્રે એક સ્વપ્નનું આવું તેમાં તું ઇંદરની સભામાં નાચ કરતી હતી, તારે ઇંદર તારા ઉપર ખુશી થઇ તને એક હીરાનો હાર આપો તે હાર તે તારે પછવાડે સુકી શરીયા ઇંદરને વધારે રીઝવવા માટે નાચ રંગ કરવા લાગી એટલે ઇંદરે તુને ડમરૂં જાંઝર આપું તે સાંભળતાં જ તે અપહરનો ચેહેરા ઉતરી ગયો કે પોતાના કાયા બાર પડ્યા અને માનસિંગની જીત થઇ એટલે માનસિંગ સાથે બોલી કે તારીજ છું તું મને આપવા ચાહતો હશે તેની પાસે રહેવાને હું કયુત્ર છું તેનું વચન લઇ માનસિંગે તે અપહરને પેલો હાર તથા ડમરૂંજાંઝર આપા તે જોઇ પ્રભાવતી બની આશ્ચર્ય પામી માનસિંગની બહાદુરીના વખાણ કરવા લાગી એટલે રાત પડી કે પેલીઓએ ઇંદરના કરબાર મા જવાની તૈયારી કીધી એટલે માનસિંગ બોલો બ્યાજે માહારે આ જગ્યાથી જવાનો ઇરાદો રાખુ છું માટે તારું વચન પાળવાને કયુલ હોઉં તો માહારી સાથે આવ. તે સાંભળી પ્રભાવતી બોલી કે મારાથી એમ શી રીતે અરાધ કેમ જે મહારી બેહેનો આપણને જવા દેશે નહીં માટે તેનો એક એવો ઉપાય છે કે તેનું જોર કાઢી રીતે ચાલશે નહીં, તે ઉપાય એ છે જે આ સાવરણી આપણે સાથે લઇ જઈએ એટલે મારી બેહેનો આપણી પછવાડે સમળીઓ થઇ જયારે આવે ત્યારે આમાંની સળીઓ રસ્તામાં વેરજો એટલે તે સળીઓ પોતાની ચાંચમાં લઇ મુકવા જશે એટલામાં આપણે નદીને સામેપાર જઇશુ એટલે તેનું જોર કાંઇ કાવસે નહિ, એમ કહી કેટલું એક જવાહીર ગાંસડો બાંધી પોતાના હાથમાં 'સાવરણી લઇ છુપી રીતે ચાલ્યાં. એટલે પેલીઓએ પોતાના મેહેલમાંથી જોયું તો પોતાની બેન માનસિંગની સાથે જતી દીઠી કે તરત તેના પછવાડે સમળીઓ થઇ દોડીઓ એટલે માનસિંગ પેલી સાવરણીની સળીઓ રસ્તામાં વેરી નાંખી તે જોઇ પેલીઓ પોતાની ચાંચવતી વાંછી પાછી પોતાના દીવાનખાનામાં મુકવા ગઇ, એટલે જતે જશુ નદીની પેલીપાર ઘુગી ગયાં કે પેલી સમળીઓ થઇ પાછી આવી કે હનુમાને હાંક મારો એટલે નિરાશ થઇ પાછી ગઇ એટલે માનસિંગ પ્રભાવતીને લઇ પેલા જોગીને મળ્યો તે જોગી માનસિંગની

હિંમતના વખાણ કરી કહેવા લાગ્યો કે ધન્ય છે તારી માતાને જે તેની કુખે તારા જેવું રત્ન ઉત્પન્ન મયું એટલે માનસિંગે કહ્યું કે લો ગુરૂજી આ તમારી પ્રભાવતી જેને માટે તમે પોતાની દેહ આપ કરો છો તે માથુક તમને આપુ છું માટે ખુશી થઈ લો એટલે જોગીએ તેને ઝરઝર કથા અને અંતરિક્ષ વિદ્યા અને ઉડણુ ખાટલી અને લાલીયો ઘોડો અને અક્ષયપાત્ર એ પાંચ વસ્તુઓ આપી કહ્યું કે જા બચ્ચા તેરેકુએ દુઃખથી બખત થોત કામકી હે, એટલે જોગી બોલ્યો કે ઝરઝર કથાં માથે મુકીશ કે જાદુથી પથ્થર બનેલો જે માણસ હશે તે પાછો પોતાની શુદ્ધીમાં આવશે, આ અંતરિક્ષ વિદ્યાનો મંત્ર બહુવાચી તુંને તારો દુસ્ત્રમન એશે નહીં અને આ ઉડણુ ખાટલી છે તેના ઉપર તું બેસી તારી ઇચ્છા પ્રમાણે તારે જે જગોપર જવું હશે ત્યાં જઈ શકીશ અને લાલીઓ ઘોડો છે તે તને લડાઈની વખતમાં ઘણો કામતો છે, ને અખેપાત્રમાં તારી ઇચ્છા પ્રમાણે જે ચીતવીશ તે પ્રમાણે પકવાનો તથ્યાર થશે, તે પાંચ વસ્તુઓ લઈ જોગીની પાસેથી રજા લઈ ઉડણુ ખાટલીમાં બેસી બોલ્યો કે ઉડરે ઉડણુ ખાટલી જ્યાં કામરદેશ, એટલે કામરદેશમાં પોચ્યો તે માનસિંગને જાઈ કામરદેશની સ્ત્રીઓ મોહીત થઈ એક બીજી સાથે કહેવા લાગી કે આ પુરુષ ખુબ સુરત છે માટે તને આપણા ઘરમાં રાખવો, એમ કહી પોતાના શહેરમાં આવવાને કહ્યું એટલે માનસિંગ બોલ્યો કે તમે કાણ છો મને આ દેશનું નામ કહો ત્યારે તે બોલી કે આ દેશનું નામ કામરદેશ છે અને ઇસ્લામ જોગીનો મઠ કરીને આ શહેર ઓળખાય છે અને અમારે ઘેર જે જે પુરુષ આવે છે તેને અમે અમારે ઘેર અમારા પુરુષ તરીકે રાખીએ છીએ એટલે તે માનસિંગ બોલ્યો કે તમારે એવી સ્ત્રી રીત છે જે બીજા દેશના પુરુષની સાથે તમે જરૂર કરી પોતાના પતિવરતા ધર્મથી ભરત અઓ છો તે દુસ્ત્ર ધારાથી તમે વેગળા રહી પોતાના ખરા અંતઃકરણથી જે તમારો પુરુષ હોય તેની સેવા બજાવો, તે સ્ત્રીઓ તેના ઉપર કરોષ કરી જાડુ ફેંકવા લાગી. એટલે માનસિંગ અંતરીક્ષ થઈ ઉડણુ ખાટલીમાં બેસી બોલો કે ઉડે ઉડણુ ખાટલી જ્યાં ઇસ્લામ જોગીનો બાગ; એટલે તે જગોની નજીક પડ્યો અને જુવે છે તો મોટા મોટા અજગરો તેની સાથા દોડી આવા તે અજગરો એટલાલો મોટા હતા કે જેના મુખમાંથી એટલો તો આતસ નિક

જતો હતો કે જેની જવાબા આદાસ મુધી હડતી હતી તે જોઈ મા-
નસિંગ ખીના અને રીંછની છોકરીના આપેલો મહારો પોતાના મો-
હોડામા રાખી સાવધ થઈ ઉભો રહ્યો એટલે મોટા પર્વતના શીખર
જેવા એક અજબર આવી માનસિંગને ગળા મયો, માનસિંગ તેના
પેટમાં ગયો એટલે તેને સમુદર માલમ પડ્યો તે જોઈ પોતાના મન
સાથે કહેવા લાગ્યો કે હું આ જગ્યામાં શી રીતે રહી શકીશ એમ
કહી લાલીઆ ઘોઘાને હુકમ કીધો કે આ અજબરનું પેટ ચીરી મને
બહાર કાઢ એટલે એક ઘોઘાના સહસ્ત્ર ઘોઘા થઈ. અજબરના પેટ-
ની અંદર કુદવા મંડ્યા એટલે અજબર ઘોઘાના મોટા મોટા ઘોઘા
થી ઘણો અકળાયો અને થોડીકવારમાં મરણ પામ્યો એટલે તેનું
પેટ ચીરી માનસિંગ બહાર નીકળી પોતાના વસ્ત્ર સુકવી ઉભો રહ્યો
એટલામાં કેટલાએક અજબરો આવી અગિનીના બડકા કરવા લાગ્યા
તે જોઈ માનસિંગે અંતરિક્ષ થઈ લાલીયાને હુકમ કીધો કેમ તારાં
અજબર સામાં લઈવા લાગ્યાં અને સાત દીવસ મુધી એટલી તો
લડાઈ ચાલી કે જેના બારથી જંગલ ધૂજલ લાગ્યું અને મોટા
મોટા પહાડનાં શીખરો તુટી પડ્યાં અને સાત દીવસના યુદ્ધમાં એ
અજબરોનો નાશ કરી ત્યાંથી આગળ ચાલ્યો એટલે મોટા પહાડી
વીંછીઓ મહા ઝેરી જેના ડંખથી પ્રાણ તત્કાળ જતા રહે તેવા
વીંછીઓ તેના સામા થયા એટલે ગરોળિયા એટલા બધા હતા કે
હાથીના જેનું તો બદન અને જેની જીમ એટલી તો મોટી હતી કે
હાથીની સુંઢજ હોય તેવા ગરોળિયા માનસિંગ સામે થયા એટલે
માનસિંગે અંતરીક્ષ થઈ લાલીયાને હુકમ કીધો એટલે એક ઘોઘાના
સહસ્ત્ર થઈ તેઓની સામે લડવા લાગ્યા એટલે તે ગરોળિયા તે ઘોઘા
મળવા લાગ્યા કેટલાએક ઘોઘા ગરોળિયા ગળી મયા તે ઘોઘા તેના
પેટમાં દોડમદોડા કરી તેનું પેટ ચીરી બહાર નીકળ્યા એટલે તે બધા
ગરોળિયા મરણ પામ્યા એટલે માનસિંગ બાગમાં ગયો તે બાગ
એવો તો રમણીક કે ઇંદ્રનો બાગ તેની આગળ તુચ્છ તે જોઈ
માનસિંગ ઘણું આશ્ચર્ય પામી તે બાગમાં ચરનાર કર્તુરીઆ ઝગને
પાડવા જાય છે તેથી તે ઝગે જીમ પાડી એટલે ઇસ્માલ જોગીની
છોકરી ઢાંકીને માલમ પડ્યું કે મારા બાગમાં એવો કોણ પુરુષ આ-
વ્યો છે જે ઝગને પકડી મહારી કર્તુરી લે છે. એમ કહી પોતાનું
બહુ ફેંકતી તેની તરફ આવી એટલે માનસિંગ અંતરીક્ષ થઈ એક

આગ્રુપર ઉભો ને તેના લાલીઆ ધોકાને હુકમ કીધો કે મતારાં ત-
ડોતડ લામજો. એવો હુકમ સાંભળતાંજ તરત ઢાંકીના કુલા ઉપર
લાગવા માંડ્યા એટલે જુમેજુમ પાડી પોકાર કરી તેના બાપને યાદ
કીધો એટલે ઇસ્માલ જોગીપોતાનું જાદુ ફેંકતો અધરથી ઉડી
આવ્યો, જુવે છે તો પોતાની ચોકીમાના અજમરો વીંછીઓ,
મરોળીઆ વીજેરે કોઇ માલમ પડયું નહીં ને તે સરવને મુવેલા જોઇ
એટલો તો કરોધ ચડ્યો કે એવો કાણુ છે જે મારી ચોકીનાં તમામ
પશુઓને મારી બાગમાં પ્રવેશ કરી મારી છોકરી ઢાંકીને દુઃખ
દે છે. એમ કહી પોતાનું જાદુ ફેંકવા લાગ્યો એટલે આતસના બડકા
એટલા તો ઉડવા લાગ્યા કે જંગલે જંગલ ચળગી ઉડ્યાં એટલે
માનસિંગે મેઘાત્ર બાણ મુક્યું એટલે સરવે ઓલવાઇ ગયું તે જોઇ
ઇસ્માલ જોગી વધારે ચીઢાઇ પોતાનું જાદુ પરવત ઉપર ચલાવ્યું
એટલે મોટા મોટા પરવતોનો વરસાદ વરસવા લાગ્યો, તે પરવત એ-
ટલાતો ઉડ્યા કે ચેતરેજ માનસિંગ ફરતો એક કોટ બંધાયો એ-
ટલે ઇસ્માલ જોગીએ જાણ્યું કે એ બલા હવે દુર થઇ એમ કરી
પોતાની છોકરી ઢાંકી પાસે આવી તેને કહેવા લાગ્યો કે તે બલા
કેવી હતી અને તને તેણે શું દુઃખ દીધું કે તે મને યાદ
કીધો. એટલે તે ઢાંકી બોલી કે કોઇ અંતરીક્ષથી ધોકાને હુકમ
કરે છે તે ધોકા મારા ઢગરા બાગી હામ પોકરાવે છે, તેથી કંટાળી
મેં તમને યાદ કીધો એટલે તે બલા નમે દુર કીધી. એટલે
માનસિંગ ઉડણુ ખાટલીમાં બેસી તેના સામે આવ્યો ને લાલીઆ
ધોકાને હુકમ કીધો કે તરત તે ધોકાઓ ઇસ્માલ જોગીના ટોળામાં
તડોતડ બડોળડ વાગવા લાગ્યા, એટલે ઇસ્માલ જોગીએ તેની
દેવીને યાદ કીધી કે તરત તે દેવી આવી ઉભી રહી, એટલે માન-
સિંગે ધોકાને હુકમ કર્યો કે દેવીની છાતીમાં ફડોફડ લાગજો, એટલે
તે ધોકાથી દેવીની છાતી બાગી નાખી એટલે જુમ પાડી કહ્યું
કે એ માનસિંગ છે એટલે માનસિંગ બોલ્યો કે હશે, એટલે તેને
દેવી પ્રસન્ન થઇ બોલી કે આ માનસિંગ તેં ખાટલી રકજક શું
કામ કરી તારે જોઇએ તે બાગી લે હું આપવાને તૈયાર છું. સારે
માનસિંગે કહ્યું કે મારે સારી કસ્તુરીનું કામ છે માટે તે મને આપો
એટલે દેવીએ તેને કસ્તુરી આપી વીદાય કીધો અને માનસિંગ ઉડણુ
ખાટલીમાં બેઠો કે ઉડે ઉડણુ ખાટલી કે જ્યાં અમરસિંગ રા-

ઠોડ. એટલે જંગલમાં અમરસીહના પાસે જઈ પુગ્યો એટલે અમર-
 સિંગે તેને ધણા હેતથી માન દઈ પોતાની પાસે બેઠાડી-કઢયું કે
 માંડે અમરસીંહ ધણું ? એટલે માનસીંગ બોલ્યો કે ધણી મુસ્કેલીથી
 આ ચીજ તારે માટે લાવ્યો છું. એમ કહી સાચી કસ્તુરી તથા મરડ
 પંખીની ચરક તે બંને ચીજો અમરસીંગને આપી વીદામ થયો,
 અને જતાં જતાં પેલા બે રસ્તા આગળ આવી લાગ્યો અંતે જમ-
 ણી તરફને રસ્તે જવાને બદલે બુલથી ડાખી તરફ ચાલ્યો. ચાર દ-
 હાડા પછી તે એક મોટા જંગલમાં આવી પુગ્યો. જ્યાં જતાંજ સ-
 ધળા ફાડી ખાનારાં જનવરો હાથી, વાઘ વર, સીંહ ઇત્યાદીને પો-
 તાની તરફ દોડતાં દીઠાં, માનસીંગ ધણેજ ગભરાઈ એક જાડ ઉપર
 ચઢી ગયો, નજર કરીને બરાબર જુલે છે તો એ મોટી બીહામ-
 ણી બલા દોડતી દીઠી, તેને વિચાર્યું કે આ બયંકર બલાની ધાસ્તી
 થાજ આવાં દરજ્જાનાં બરેલાં જનવરો પણ નાશી જાય છે પોતાના
 મનમાં વિચાર કરવા લાગ્યો કે આ માનસીંગ જ્યારે આવા બયં
 કર અને ધાતકી જનવરો આ બલાને જોઈ નાસી જાય છે. ત્યારે તું
 કેમ બચશે. પછી તે પોતાની હાથમાં કટાર રાખીને બેઠો. હવે તે
 જનવર પણ પોતાના મોંમાંથી અગનિના લડકા કાઢતું તે જાડ તળે
 આવી ઉછું. તે એક બાજુએથી બીજી બાજુએ કૂદવા લાગ્યું, એ-
 ટલામાં માનસીંગ તેની નજરે પડ્યો કે નરતજ તેને માનસીંગ તરફ
 કૂદકો માર્યો, જે તે સાવધ નહી રહ્યો હોત તોત લો તે જનવર તે
 ના ચુરેચુરા કરી નાંખત પણ તેણે ખબરદારીથી કટારે તેના બંને
 હાથ કાપી નાખ્યા. આથી તે જનવર એટલું તો ચીડાઈ ગયું કે
 માનસીંગ ઉપર ફરીથી તલ્લખ મારી તેવુંજ કટારથી તે જનવરનું પેટ
 તેણે ચીરી નાખ્યું તે જનવર જમીનપર પડ્યું કે સજળું જંગલ
 સજળયુ. માનસીંગ જે જાડ ઉપર બેઠો હતો તે ધણું સુકું હોવાથી
 તે પણ સજળી ગયું, માનસીંગે તરત કૂદકો માર્યો અને પેલા મહોરો
 પોતાના મોંમાં મુક્યો. જ્યારે આગ નરમ પડી ત્યારે માનસીંગે
 પોતાના કટારથી તેના ચારે દાંત જે કટાર જેટલા મોટા હતા તેમ
 જ તેના નખ પણ નજદીક પંદર ઈંચ જેટલા લાંબા હતા તે કાપી
 લઈ ત્યાંથી ચાલતો થયો, જ્યારે એક શહેર આગળ આવ્યો ત્યારે
 બેયું તો તે ધણુંજ આબાદી બરેલું દીઠું- મોટી મોટી હમારતો તે
 સાથે આમખાલીયામાં પણ પુષ્કળ હતા. જ્યારે અંદર ગયો ત્યારે કોઈ

પણ માણસને તેણે દીડું નહીં બજારમાં સગળી ફુકાનો દરેક જો-
ઈતી ચીજોથી ભરેલી હતી, તે પોતાના મનમાં વીચાર કરવા લાગ્યો
કે કોઈ પણ બધા આ શહેરને ખરાબ કરતી હશે જ્યારે માનસીંગ
વધારે આગળ ગાલો ત્યારે એક ભોંયરાની અંદર તે શહેરના રા-
જાને પોતાના કુટુંબ સહીત દીઠો. તે રાજા ભોંયરાની બારીમાંથી
માનસીંગને જોઈ તેને પોકારીને કહેવા લાગ્યો કે ઓ મુસાફર જ-
લદી તું આ ભોંયરાની અંદર આવ, નહીં તો તારો પ્રાણ ખોઈ દેશે
માનસીંગે તેને પુછ્યું કે તમે સઘળા કોની ધારતીથી અંદર બરાબ
રહ્યા છો. તેણે કહ્યું કે ઓ જુવાન પેહેલાં તું અંદર આવ પછી મને
જે પુજવાનું હોય તે પુછજે પણ માનસીંગ ધણી આશ્ચર્ય થયો
એટલે તે કહેવા લાગ્યો કે ઓ ઠેકાણે એક અતી ધણી મોટી બધા
આવે છે જે શહેરના તમામ માણસોનો નાશ કરે છે. તેનું શરીર
મોટા પરવતના જેવું છે અને તરવાર જેવા તીણા ચાર દાંત તેના
મોમાંથી બહાર નીકળેલા છે અગર જે ફક્ત તેના નખની અણી
કોઈ માણસને લાગે તો તે માણસ પાણી પીવા ઉભો રહે નહીં
તે પોતાના મોમાંથી અગિનીના બડકા કાઢે છે કે જે નીકળતાંજ
તેની સામેની સઘળી ચીજો પથ્થર या લોખંડ પણ બળીને ખાખ
થઈ જાય છે. દોડવામાં તે બલ્લાની બરોબર આ જમનમાં કોઈ પણ
જનવર હશે નહીં, વીજળી કરતાં પણ સારા ચાલતું છે. માસિંગે
કહ્યું કે તમે સંઘથી ધીરજ ધરો તે જનવરને મેં માર્યું છે અ-
હીથી થોડેક દુરના જંગલમાં મેં તેને જોયું અને પરમેશ્વરની કૃપાથી
તેને મારી નાંખ્યું છે. જે આ તેના દાંત અને નખ હું એક નવાઈ
જેવી ચીજ તરીકે લાવો છું, એમ કહી તે દેખાડ્યું. તેઓ સઘળા
હેડે આવી માનસીંગને દંડવત કરી પગે લાગ્યા. તે રાજાએ માન-
સીંગ સાથે ધણી માયાથી ભેટી કરી કહ્યું કે ઓ હિમતવાન ખુબ
સુરત જુવાન તું હવેથી માહારાજ શહેરમાં રહે હું તને મારી છોડી
સાથે પરણાવવા ઇચ્છું છું. તું અહીંઆં રહી હમેશાં તેની સાથે
એકાએકમાં મથગુલ રહે પણ માનસિંગે તે ક'યુલ કીડું' નહીં અને
ત્યાંથી જવાની પોતાની ખુશી દેખાડી પછી પેલા રાજાએ પોતાના
સઘળા માણસોને બોલાવ્યા, અને માનસિંગ ત્યાં થોડા દીવસ
મેમાન રહી પેલા ઘણાડ તરફ જવા નીકળ્યો. તે રાજાએ માનસિંગ
ને સીધા રસ્તો દેખાડવા વાસ્તે પોતાના માણસોને તેની સાથે મોક-

લાખા, માનસિંગ તેઓની મદદથી સીધે રસ્તે નીકળી આવેા, દશ
 જહાઝા પછી એક મોટા શેહેરમાં જઈ પુગ્યેા, શેહેરના લોકો તેને પો-
 તાના મુખી પાસે લઈ ગયા મુખીએ ઈજત આપી સાથે માનસિ-
 ગને પોતાની પાસે ખુત્તી ઉપર બેસાડ્યેા પછી પોતાના શેહેરમાં
 મનન કરવાનું કારણ પુછ્યું કારણ કે તે શહેરમાં તે વખત સુધી કોઈ
 જહાઝે પણ કોઈ પરદેશી માણસ મુસાફર તરીકે આવ્યેા નહોતો તેણે
 રૂપસીંહ ગોડાડ અને ગુણસુંદરીની આખી વારતા તેની આગળ
 વિગતવાર કહી દેખાડી પછી મુખીએ તેને કહ્યું કે ઓ શુરા પુરુષ
 હકીકતથી તે બળતા પાહાડનું બચાવ ખરેખરું માલમ પડતું નથી,
 જો તું આ શેહેરમાં થોડો વખત સુધી રહે તો તેની ક્ષીઅતથી
 થોડો ધણો તું વાકેફ થશે પછી તેણે માનસિંગને પરવત દેખાડ્યેા
 કે જે પરવત પોતાની ટોચ આકાશ સાથે લગાડી અગનીથી બરેયો
 હતો પછી તે લા રહ્યો અને એક દીવસે કંડલાક માણસો સંગાથે
 બેશી વાત કરતો હતો એટલામા તે પરવતમાંથી એટલા જોરથી ઝરા
 ઉડતા હતા કે તે જવાળાથી પાસેના ઝાડો તથા પશુઓ બળીને
 ખાખ થઈ જતા લતા. સરવે લોક એક વાત કરતા હતા એટલામા
 તે જવાલા દેવીનું સ્વરૂપ લઈ એક હરીનંદ નામના માણસને
 સાદ કીધો એટલે તે બોલતો બંધ પડી ગયો અને હાથ મારી કર-
 તો ઉઠી બળતા પરવત તરફનો રસ્તો લીધો તેના સગા વહાલાને
 ખબર કીધી કે હરીનંદને બાલાવવામા આવ્યેા છે. તેના સગા વહા-
 લાઓ સઘળા તે પરવત તરફ દોડ્યા અને જોયું તો તેના ચહેરા
 હીંબળોક જેવો રાતો ચમ્પ બયો છે સઘળાઓ તેની આસપાસ ફરી
 વળ્યા પણ તેતો પરવતની તરફ ચાલતો થયો માનસિંગે પુછ્યું કે
 ઓ વહાલાઓ આ માણસને શું થયું છે, કાઈ દીવાનો તો નથી
 બની ગયો શા માટે કોઈ સાથે એક સવાલ પણ બોલતો નથી તે
 માથસોઓ કહ્યું કે એ વિષે અમને કાંઈ ખબર પડતી નથી, પેલા
 હરીનંદ જાય છે તેને જઈને પુછ. માનસિંગે દોડતા દોડતા હાથ ધ-
 તેને ઉભો રાખ્યોને પુછ્યું કે, તું કયા જાય છે અને તને કોણ બો-
 લાવે છે તેણે આ પ્રશ્નનો જવાબ કાઢી આપ્યો નહી. માનસિંગે
 કહ્યું કે ઓ ખારા દોસ્તીની એ રીત નથી આટલા દીવસ સુધી તું
 મારી સોખતમા ધણો મસ રહ્યો અને જ્યારે તારી અને મારી વ-
 યે મોહોબત વધી ત્યારે તું મને એકલો મેલી આલી જાય છે, કંડે

કે તને આ પ્રમાણે કાણુ ખેતી લે છે પણ તેને કાર્ધજ નવાળ
આપ્યા વગર પોતાનો હાથ માનસીંગના હાથમાંથી છોડાવવા માટે
એટલા જોરથી ખેત્યો કે તે છુટો પડી ગયો અને માનસિંગ જમીન
પર પડ્યો, પણ તે તો બળતા પરવત તરફ ચાલ્યાજ કીધો માન-
સિંગ તરતજ હી લાગલોજ તેની પુઠે પડ્યો જેવો તે પર્વત ઉપર
ચડવા જાય છે કે તરતજ કુદીને પોતાના નંને હાથ તેની કોટની
આસપાસ એટલા તો જોરથી વીંટાળી લીધા કે, તેનાથી ખીલકલ છો-
ડી જાયું નહીં અને માનસિંગ અથડાતો કુટાતો તેની સાથે પોતા-
ના મોઢામાં રીંછંની છાઠરીએ આપેલો મોઢોરો તાખી તે પર્વતને
મથાળે પહોંચ્યો પણ પોતાના હાથ તેની કોટમાંથી છોડવા નહી-
જ્યારે તેઓ મથાળેથી ચાલવા લાગ્યા ત્યારે તેઓને અગ્નિએ ચોતર-
ફથી વીંટી લીધા એટલે મહાદેવીનું સ્વરૂપ તેના જોવામાં આવ્યું તે
દેવીને શસ્ત્ર હાથ હતા તે જોઈ માનસિંગ ઘણું આશ્ચર્ય પામ્યો એ-
ટલે તે દેવી અલોપ થઈ ત્યારે તેઓને એક બારી દેખાઈ તેમાંથી
તે જવાળા નીકળતી હતી. તે જવાન તેમજ માનસિંગ જ્યારે હેઠળ
હોલમાં માણસોની નજરથી દુર થાય ત્યારે તેઓ પોતાના શહેરમાં
પાછાં આવ્યા પુગ્યાં, હવે માનસિંગ તો પેલી બારીમાંથી તે જુવાન
ની પુઠે ગયો અને એકએક ઘણા જોહોળા મેદાનમાં આપી પહો-
ચ્યો તે મેદાન જ્યાં સુધી નજર જાય ત્યાં સુધી અગ્નીથી ભરપુર
દેખાતું તે હરીનંદ ત્યાં ગયો અને થોડી એક જગ્યા જે 'અગ્નીથી
આવી' હતી તે જગ્યા ઉપર ચીતોપાટ પડ્યો તેના હાથ પગ બંધા-
ઈ ગયા અને તેનો ચહેરો શીકો પડી ગયો તેનું મન જીવથી ખાલી
થઈ ગયું. માનસિંગે જાણ્યું કે હવે એ મરી ગયો તેથી તેને ઘણું
રડવું આવ્યું. એટલામાં અગ્નીએ તેને બાળી ખાખ કીધો અને તે
ખાલી જમીનમાં એજ રીતે અગ્નિની જવાળા હડવા લાગી માનસીંગે
જાણ્યું કે બળતા પર્વતની ખચર એજ હશે. પછી પેલા શહેર ત-
રફ જવા નીકળ્યો. આખો દહાડો અગ્નીમાં ચાલ્યો પણ પેલી બારી
ક્યાં છે અને શહેર ક્યાં છે તે કાંઈ તેને માલમ પડ્યું નહીં એજ
પ્રમાણે પંદર દહાડા અને રાત સુધી ભુખ્યો અને તરસ્યો અગ્નિમાં
ફર્યો અને થાકથી અવસુવા જેવો થઈ ગયો પોતાના મનમાં વીચા-
રવા લાગ્યો કે હું અહીંયાં વગર મોતે મરું છું, એકએક તેણે દ-
રીઓ દોહો જેના મોળ એટલા તો જોરથી દેતા હતા કે પાણીના

ખાંડા આકાશ સુધી ઉચે ચડતા હતા ને સમુદ્રનો છેડો તો કંઈ દે-
ખાતોજ નહોતો, જ્યારે તેને કીનારે આવી પહોંચ્યો ત્યારે તે સમુદ્ર
તરી પાર કેમ જવાશે તેનો વિચાર કરવા ઉભો કે પોતાની પાસે
ઉડણુ ખાટલી હતી તેમાં બેસી બોલ્યો તે ઉડજે ઉડણુ ખાટલી;
એટલામાં એક મોટી માંછલી દરિયામાંથી બહાર આવી માનસિંગને
તેનો હાથ પકડી અંદર લઈ પોતાના મેડેલમાં બેસાડી જુવન સ્ત્રી
નું રૂપ ધરી તે કેવા લાગી કે તું મારી સાથે સંભોગ કર, માન-
સિંગે તેમ કરવા ના કહી, એટલે તે ક્રોધમાં આવી માનસિંગને એ
ટલા જોરથી સમુદ્રમાં પેંક્યો કે તે તરતજ ખાતાગમાં ડાખલ થયો
એટલે તેને શેષનામની છોકરી જોઈને પોતાના મન સાથે કહેવા લા-
ગી કે, આ મૃત્યુ લોકનો રહેવાશી કોઈ પુરુષ આ જગ્યો ઉપર કેમ
આવ્યો હશે, તેનું રૂપ જોઈ મોહિત થઈ બોલી આ મહાન પુરુષ
તું માહારી સાથે લગ્ન કરી સસારનું સુખ હાંસલ કરી અહીં
રહે, એટલે માનસિંગે તે કમુલ કીધું એટલે પોતાના નવકુળ નામને
પોતાના બાપ સાથે તેડી લાવી તેની સાથે માંધર્ષ લગ્ન કરી પોતા-
ના મહેલમાં લઈ આવી. કેટલા એક દીવસ માનસિંગ તેની સાથે
રહ્યો એટલામાં રૂપસિંહ રાઠોડ અને ગુણસુંદરીની વાત તેને યાદઆ-
વી એટલે તરતજ માનસિંગ તેની સાથેથી ઉઠી દુર ઉભો રહ્યો અને
ધરજવા લાગ્યો તે જોઈ નાગપુત્રી પોતાના મન સાથે કહેવા લાગી
જે મારી એમ એવી શું માનસિંગે જોઈ હશે કે સસારનાં સુખ
ભોગવવાની વખતે મારાથી દુર રહ્યો છે, હશે હું અને શી રીતે
પુણું, માનસિંગે જોયું કે આ ખ્યારી ઘણીજ ગમગીન ઉભી છે તે
ટલા માટે ખરેખરોજ ધક્કાજ તેની આગળ કહી દેવો જોઈએ જોયો
તેને દીલાસો આવે પછી તેને કહ્યું કે આ મારી જન તું શા માટે
શીકરમાં ઉભી છે સીતા અને દરખતીમાં શું એમ છે, કે તારામાં
હોય. આ મહા સતી મારી વહાલી ઇશ્વર આપીને મારા જેવા
એક રાજકુંવરનું કામ મેં માથે લીધું છે. ચંપાનગરની ગુણસુંદરી
ઉપર ઉદ્દેપુરનો રાજ રૂપસિંહ રાઠોડ આશક થયો છે તે ગુણસુંદરી
સાત પ્રશ્ન રાખે છે જે કોઈ તેના પ્રશ્નનો ઉત્તર આપે તેની સાથે
પરણવાને તે ખુશી થએલી છે, રૂપસિંહ રાઠોડમાં પ્રશ્નનો જવાબ
આપવાની તાકાદ નથી. તેનું કામ મેં માથે ઉઠાવ્યું છે તેના પાંચ
પ્રશ્નો મેં પુરા કીધા છે અને છઠ્ઠા પ્રશ્નનો ખુલાસો હું તેની પાસે
પુછવાને જઈ છું અને હું તને મારે શીઠેર મોકલવા ઇચ્છું છું, મારો

આપ ત્યાં તારાં ઘણાં જાતન કરશે અને તેને પોતાની છોકરી તરીકે રાખશે પછી એક કામળ લખી નામપુત્રીને આપી કહ્યું કે એ કામળ લખ તું મદારા પીનાને શેઠેર જજે તે શેઠેરનું નામ પમનપુર છે નામ પુત્રીએ કહ્યું કે હવે તું કહીશ તેમ હું કરવાને રાજી છું પછી માન-સિંગે તેને ઘણો દીલાસો દીધો કે તું કાંઈ ચીંતા કરતી ના, જ્યારે હું સાત પ્રજા પુરા કરીશ ત્યારે તરતજ તારી પાસે આવીશ. પછી નામપુત્રી પોતાની સઘળી દાસીઓ મહાત પમનપુર શેઠેર ગઈ અને માનસિંગે પેલા સમુદ્રને પેલે તીર મુકવાને પોતાના નાગોને હુકમ કીધો, એટલે વૈમાનમાં બેસારી સમુદ્રનો કીનારો દેખાડ્યો, માન-સિંગ કીનારે ઉતરી શેઠેર તરફનો રસ્તો દુકંધા લાગ્યો કેટલા એક દહાસા સુધી તે જગલમાં ફર્યો, પણ જાડતું હુંહું સરખું પણ માનસિંગની નજરે પડ્યું નહીં આખરે એક મોટા પહાડ દેખાયો જેના પથરનાંથી લોહીની નદી વહેતી હતી માનસિંગ આ જોઈ ઘણો ડરવા લાગ્યો અને તેનાથી વાકેજ થવાનો ઇરાદો કીધો પછી તે ઉપર ચઢડ્યો. જ્યારે છેક મ્યાળે આવ્યો ત્યારે એક મોટું મેદાન દેખાયું જેની જમીન તદ્દન રાતી હતી, પાંખીઓ પણ સઘળાં રાતાં પીછાનાં ડિલ્લાં હતાં આ જોઈ માનસિંગ પોતાની ભુખ અને તરશ ભુકી ગયો અને કેટલાએક કોથ ચાલ્યો ત્યારે તમામ લોહીથી ભરેલો એક જગર જસ્ત સમુદ્ર તેણે જોયો જેના લોહના અવાજથી કાન ખરેશ કરી નાખતા હતા. સમુદ્રની અંદર કેટલા એક માથાં તરતાં હતાં અને કેટલીએક ચુડેલો તેમાંનું રૂધીર પી પોતાની તરપતી કરી કલોલ કરતી હતી તે જોઈ માનસિંગ ડરવા લાગ્યો એટલામાં તે ચુડેલો માનસિંગ સામી દોડીને કહેવા વાગી કે આ જગ્યા ઉપર તું કેમ આવ્યો છે એટલે માનસિંગ બોલ્યો કે તમે કાણ છો અને આ જગ્યા ઉપર નમે શા માટે આવ્યાં છો ત્યારે તે ચુડેલો બોલી કે અમે આંહી જે માણસ આવે છે તેનું માંસ રૂધીર પી તેનું માંસ સમુદ્રમાં નરતું મુકીએ છીએ એટલે માનસિંગે કહ્યું કે અરે દુરટો અધાર કાઢતી કરનારીઓ માણસ જાતને શા માટે દુઃખ દો છો એટલે તે ચુડેલો કથક કરી માનસિંગ સામી કેટલી એક દોડી માનસિંગને પકડવા આવી એટલે માનસિંગે લાલ્લીઆ ધોકાને હુકમ કીધો કે લગો બે ધોકા તે ચુડેલોની છાતી ઉપર એટલે એક ધોકાના સહજ ધોકા થઈ ચુડેલોની છાતી ભાગવા લાગ્યા તેથી પોકાર કરી અગનીના બહકાથી ધોકાને બાળવા લાગી એટલે માનસિંગે અંત્રીક્ષ

થઈ મહાવીરને સંભાળી એટલે હતુમાને આવી હાક મારી એટલે તે
 ચુડેલો અલોપ થઈ ધઈ અને મહાવીરે માનસીંગને કહ્યું કે તું ક્યાં
 જવાનો છરદો રાખે છે ત્યારે માનસિંગે કહ્યું કે મારે સમુદ્રપાર જવું
 છે હતુમાને કહ્યું કે ભાઈ આના જેવા હજુ તારે સાત સમુદ્ર ઓ-
 જાંગી જવું પડશે, ત્યારે માનસિંગે કહ્યું કે તે સમુદ્ર કેવા છે અને
 તે સેના ભરેલા છે તે સાંભળી મહાવીરે કહ્યું કે આ પછી રૂપાનો,
 સોનાનો અને લોખંડનો તથા દહીનો દુધનો અને મધનો એવી રીતે
 સાત સમુદ્ર ઓજાંગી આગળ જવું પડશે, એમ કહી હતુમાન
 અલોપ થયા કે માનસીંગ ઉડણ ખાટલીપર એસી બોલ્યો કે ઉડે
 ઉડણ ખાટલી ત્યાં રૂપાનો સમુદ્ર એટલામાં ત્યાંથી, ઉડી રૂપાના સમુ-
 દ્રમાં માનસિંગ પડ્યો દે તેનું શરીર તદ્દન રૂપાનું થઈ ગયું પોતા-
 ના પ્રાણ જવાની વખતે ઇશ્વરની પ્રાર્થના કરવા લાગ્યો એટલે
 આકાશ વાણી થઈ કે ઓ માનસિંગ તારી પાસે જે ઝરઝર કદા છે
 તે તારે માથે મુક એટલે તે બલા દૂર થશે તે સાંભળી માનસિંગે
 તેમ કીધું કે પોતાનું સઘળું શરીર શુધિમાં આવ્યું પણ પોતાનો
 હાથ માથાની ઉપર રહેવાથી ફક્ત તે હાથ રૂપાનો રહી ગયો એટલે
 માનસિંગ તે સમુદ્ર જોઈ ધણો આશ્ચર્ય થઈ પોતાના મન સાથે ક-
 હેવા લાગ્યો કે ઇશ્વરની રચના કેવી વિચિત્ર છે, જે લોકોને વાણી
 મુસ્કેલીથી એક રૂપીઆ પેદા કરી પોતાનું ગુજરાન ચલાવતું મુસ્કેવ
 પડે છેતો આ જગતોઉપર પરમેશ્વરે આવો રૂપાનો બંડારખ્યો
 છે આ સમુદ્ર જોઈ માનસિંગની અચરતીનો પાર રહ્યો નહી, એટ-
 લામાં એક જણે આની હાક મારી માનસીંગને કહ્યું કે તું આ
 જગતોપર હું આવ્યો છે આ રૂપાનો સમુદ્ર તારે માટે નથી તે દેવનો
 છે તે સાંભળી માનસિંગે જવાબ દીધો કે આમાંનું રૂપુ મારે જોઈતું
 નથી હું એક મુસાફર છું ને વખાનો માર્યો આ જગતો આવ્યો
 છું તે સાંભળી જણ બોલ્યો કે તારો હાથ તે રૂપાનો કેમ કીધોછે
 તે રૂપુ તારું નથી કે તું આ જગતોથી લઈને જઈ શકશે એમ
 કહી પોઠાર કીધો કે કેટલા એક જણે તે જગો ઉપર આવી માન-
 સીંગના સામું ખંડ મચાવતા લાગ્યા એટલે માનસિંગે લાલીઆને હુકમ
 કીધો કે તરત એક ધોઠાના લક્ષ ધોઠા થઈ તે જણોનાં સામા લઈવા
 લાગ્યા કેટલાએકનાં તોલાં ફાડ્યાં, કેટલાકના પગ તોડ્યા. કેટલાકના
 હમરા ભાગ્યા કેટલાકનાં માથાં જુદાં કરી નાંખ્યાં, એટલે યુમ-
 રાણુ કરી જણો તે જગોથી નાસવા લાગ્યા એટલે માનસિંગે પોતા-

ના ઘોડાને ઘોડાવી ઉડણુ ખાટલીમાં બેસી બોલ્યો કે હડે ઉડણુ ખા-
ટલી જ્યાં સોનાનો સમુદ્ર એટલે તે ખાટલી સોનાના સમુદ્રના મધ
ભાગમાં પડી એટલે માનસિંગ સોનાનો બની ગયો કે તરત તેને જર
જર કથા યાદ આવી એટલે પોતાના મસ્તક ઉપર મુઠી કે 'તરત' સો-
નાનો મટી પોતાની સુદ્ધેમાં આવ્યો કે તે સમુદ્રના સુરજના કીરણો
જેવા મોજા ઉંચે ઉછળતા જોઈ પરમેશ્વરની આમળ ગતીનાં વખાણ
કરી કહેવા લાગ્યો કે ઇશ્વર આ જગો ઉપર સોવરણનો હાંડાર બરી
કાને થાટે રાખ્યો. હશે, એટલામાં એક રાક્ષસ મહા બીકરાળ આપી
માનસિંગને હાક મારી બોલ્યો કે ઓ અકલના દુશ્મન તું આ
જગ્યોપર કમ આવ્યો છે. જલદી જવામ દે નહીનો તારા ચુરે-
ચુરા કરી આ સમુદ્રમાં ફેંકી દેશ, તેનું ૩ જોઈ માનસિંગ બીવા
લાગ્યો, તે રાક્ષસે પોતાની માયાથી પોતાનું સરૂપ સોજા જોજન ઉંચું
કરી માનસિંગ સામે દોડી આવ્યો એટલે માનસિંગે અત્રિક્ષ મધ
લાલીઆને હુકમ કીધો કે લાલિઆ પેલા રાક્ષસ સામે લડવા લાગ્યો
તે પોતા એકના સહસ્ત્ર થયા જાણી રાક્ષસે અગ્નિનું આવાહન
કીધું કે તરત અગ્ની આવી તે ઘોડા બાળવા લાગ્યા એટલે માન-
સિંગે મેઘારત્ર બાણ પોતાના બાધામાંથી કાઢી સર ચડાવી માર્યો કે
મેઘની વૃષ્ટિ એટલી થઈ કે તેથી તમામ અગ્ની ઓલાઈ મધ કે તરત
લાલીઆને હુકમ કીધો કે રાક્ષસના પેટમાં જઈ એકના સહસ્ત્ર ઘોયા
થઈ કહેવા લાગ્યા. તેથી અકળાઈને રાક્ષસ મરણ પામ્યો એટલે
માનસિંગ પોતાની ઉડણુ ખાટલીપર બેસી બોલ્યો કે હડે ઉડણુ
ખાટલી જ્યાં લોખંડનો સમુદ્ર એટલે તે ખાટલી હડી લોખંડના સમુ-
દ્રની પેલી તીર પડી તેવાજ તે સમુદ્રમાંથી એક મચ્છર બહાર નીકળી
માનસિંગનો હાથ ઢાલી અંદર લઈ ગયો અને તેને એક લોખંડની
મજબૂત પેટીમાં નાંખી તાણુ મારી પોતાની પાસે રાખી બેઠો એટલે
માનસિંગ ઉડણુ ખાટલીમાં બેસી બોલ્યો કે હડે ઉડણુ ખાટલી જ્યાં
હડીનો સમુદ્ર એટલે પેડી સુધાં હડીને હડીનાં સમુદ્રમાં જઈ પડી એ-
ટલે તે જગોપર એકુ રૂપી તપ કરતો હતો તે રૂપીએ તે પેટી સમુ-
દ્રમાં પડતાં જોઈ એટલે સમાધી સડાવી જોયું તો તેની અંદર માન-
સિંગ છે તેમ તેને માલમ પડ્યું એટલે મંત્ર બધી પાણીના અંજ-
ળા સમુદ્રમાં નાંખી કે તુરત તે પેટી ફાટી મધ માનસિંગ તેમાંથી
બહાર નીકળી જોયું તો મહા રૂપીને તપ કરતા જોયા તેવાજ તેમની
પાસે જઈ દંડવત કરી પાસે બેઠો, એટલે તે રૂપી બોલ્યા કે ઓ

માનસીંગ તું આ વીકટ રસ્તામાં કેમ આવ્યો છે, એટલે માનસિંગે ગુણમુંદરીને રૂપસિંહ રોડની વારતા તમામ રૂપી આગળ કહી તે સાંભળી રૂપીએ આવીરોડ દમ તેને વીઠાય કીધો એટલે ઉડણુ ખાટલી માં બેસી દુધના દરીઆમાં ગયો ને ત્યાં જુવે છે તો દુધથી ભરેલો સમુદર જોઈ ધણો આશ્ચર્ય થઈ કહેવા લાગ્યો કે ધધરની કેવી રચના છે કે કોઈ જગોપર દુધથી ભરેલો સમુદર કોઈ જગ્યાએ સોનાનો રૂપાનો તેમજ મેવાથી કેટલીએક વનસ્પતિઓથી અગર કેટલાંએક જંગમો, તેમ કેટલાં એક રણો કે જેમાં પાણી ઝાટ ખીડ કાંઈખી મળે નહીં, એવી ધધરની માયા અદ્ભુત છે તેનો પાર કોઈ મનુષ્ય મા દેવ પામી શક્યું નથી, તેમ કહી ધધરની પ્રાર્થના કરવા લાગ્યો એટલે આકાશ વાળું થઈ કે આ માનસીંગ તું જલદી આ જગો ઉપરથી જ, તે સાંભળી માનસિંગ ઉડણુ ખાટલીમાં બેસી બોલ્યો કે હો ઉડણુ ખાટલી જે મધના સમુદરની સામે તીર, એટલે સામે તીર જઈ પડ્યો તે સમુદર જોઈ ધણો આશ્ચર્ય થઈ પરમેશ્વરની પ્રાર્થના કરી ઉડણુ ખાટલીમાં બેસી બોલ્યો ઉડણુ ઉડણુ ખાટલી જ્યાં ચંપાનમતી શહેર એટલે ચંપાનમતીની બાજે પડ્યો. જ્યારે તે શહેરમાં આવી પોત્તો ત્યારે ગુણમુંદરીના માણસોએ તેને આગળ્યો અને તેને તેણીના મેહેત્રમાં તેડી મયાં તેણીએ માનસીંગને પડતાની પછવાડે બેસાડી સધળો હેરાલ પુછ્યો, માનસિંગે સધળી વાત વીમતગાર કહી સંભળાવી, તે બોલી કે તે ખરું છે મેં પણ એમજ સાંભળ્યું છે તે સંભળી ગુણમુંદરી વણીજ ખુસી થઈ અને માનસિંગને એક મોતનો હાર બેટ કર્યો અને ખાવાનું મંગાવી તેની આગળ મુક્યું પણ તે તેણે ખાધું નહિં અને ત્યાંથી રજા લઈ ધર્મશાળામાં રૂપસિંહ રોડ પાસે આવ્યો અને તેની બેઠીને સધળી વાત કહી સંભળાવી તેણે પોતાનું માથું માનસિંધના પગપર મુક્યું માનસીંગે કહ્યું કે આ પ્યારા તું એમ શું કામ કરે છે મેં મારું શરીર પરમેશ્વરને અર્થે ખુલ્લું મુક્યું છે કે જેને તેની દરકાર હોય તે હો, પછી તે ત્રણ દહાડા ત્યાં રહી પાછો ગુણમુંદરી આગળ આવ્યો અને છઠા પ્રશ્નની વાત પુછી તે બોલી કે આ માનસીંગ ધણોએક ચાહો તું આ વખતે મળ્યો મોડો આવ્યો છે અને એટલો વેશો શા માટે જવા માગે છે તે બોલો કે એમાં ઉતાવળ જેવું કાંઈજ નથી હવે તું મને જે કહેવાનું હોય તે કહે કેમકે મને તે પાર પાડવા વગર આરામ મળનાર નથી, તે બોલી કે મારી પાસે એક મળી છે

તેના જેવો ખીજો મણી શોની લાવ કે જેથી એક જોડો થાય મા-
નસીંગે કહ્યું કે એકવાર મને તે દેખાડ હું મારી નજરે જોઈ પછી
તેણીએ તેને દેખાડ્યો તે મણી જોઈ માનસીંગે જાણ્યું કે એ મણી
ગુણસુંદરી કાઠ નમુનાને માટે મને આપશે નહીં તેથી તેના જોડો
જ મોટો એક નમુના નરીકે જનાવવાને માટે તેણે ગુણસુંદરીને કહ્યું
ગુણસુંદરીએ સોનીને બોલાવી તેના જોડી જ મણી સોનાની કરાવી
અને માનસિંગને આપી માનસિંગ તે લઈ ગુણસુંદરીની રખ લઈ
રૂપસિંહ રાઠોડની આગળ આવ્યો અને કહ્યું કે હવે હું મણી લેવા
જાઉં પછી ત્યાંથી જુદો થઈ જંગલ તરફ શોધ કરવા માટે ચાલ્યો.

— ૦ —

માનસિંગ છઠા પ્રમત્તી ખામર લાવ્યો તેની વાર્તા.

જ્યારે માનસિંગ રૂપસિંહ રાઠોડથી જુદો પડ્યો ત્યારે એક
ગદ તરફ ચાલ્યો, અને વનમાં જઈ એક મોટા વૃક્ષ તળે બેઠો અને
પોતાનું માથું પોતાના હાથ ઉપર મુકી ફિક્કર કરવા લાગ્યો, કે
આવી મણી ક્યાંથી મળશે એટલામાં પરમેશ્વરની કૃપાથી મેના પો-
પટું એક જોડું ને ઝાડ ઉપર આવીને બેઠું, અને મેના બોલી કે
મને આ જગ્યાની ડીવા માફક આવતી નથી, માટે આ ઠેકાણેથી
હવે ખીજા ઠેકાણે જવું જોઈએ, જે કે અહીં આ રજા ફગાઈ પુષ્કળ
છે, પણ જ્યાં શરીરને સુખાદારી નહીં હોય ત્યાં એક જાણુ પણ ર-
હેવું બાજબી નથી. દેહના સુખ જેવું શ્રીમંતું કાંઈ સુખ નથી, પોપટ
કહ્યું કે તારું કહેવું તદ્દન ખરૂં છે, તારા બોલવામાં લેશ પણ અસત્ય
નથી; જે કે મારો મરાદો આ ઠેકાણે વધારે વાર રહેવાનો હતો તો
પણ જ્યારે તારી તૃપ્તિ તમીચત ઠીક રહેતી નથી એટલે મારે પણ
તારા મતને મળતો થવું જોઈએ. આપણે આવતી કાલે આપણા
મુલક તરફ પાછાં વળીશું, મેનાએ ઉત્તર દીધો કે જે તું તારા કોલ
ઉપર સાચુત રહેજે. પોપટ તેના ઉત્તરમાં બોલ્યો કે તું જાણતી નથી
કે હું કોઈ દહાડો પણ જુદું બોલ્યો છું. જે રાતના મારી જાંઘા
ની વફાદારી કરશે. તો અલગત આપણે સવારમાં ઉઠી કૃત્ય કરશું,
એવામાં મેનાની નજર માનસિંગ ઉપર પડી તેને જોઈને તે બોલી કે
આ કોણ છે, જે પોતાનું માથું પોતાના હાથ ઉપર મુકી વીચારમાં બે-
ઠો છે. પોપટે કહ્યું કે એ માણસ મનપુર સહેરનો કુંવર છે અને
એનું નામ માનસિંગ છે. પરમેશ્વરનો એ સાચો ભક્ત છે, પરાંપકાર

નાં ઘણાંક કામો એણે કર્યાં છે, કરે છે અને હવે પછી પણ કરશે. પારકાનાં દુઃખ ટાળવાં માટે આજ સાત વરસ થયાં જંગલે જંગલ રખડે છે, હમણાં પણ એ રૂપસિંહ રાઠોડના કામ સારું જાય છે અને એક મણીનો નોટો લેવા માટે નિકળ્યો છે. રૂપસિંહ રાઠોડ ગુણસુંદરી નામે એક છોકરી ઉપર આશક થયો છે અને તે 'ગુણસુંદરી' ફક્ત સાત વ્રજ રાખે છે તેમાંના પાંચ વ્રજ તો આ માણસે પુરા કીધા છે. હમણાં છઠા પ્રસ્તની શોધમાં જાય છે પરમેશ્વરની મહેરબાનીથી એ વ્રજન પણ પુરા કરશે. માટે જો તારી મરજી હોય તો હું તેને રસ્તા ની સીધી નિશાની આપું. મેનાએ કહ્યું કે આ દુનિયામાં એવું ક્યારે અને કે જાનવરનો ઉપકાર માણસ ઉપર થાય, પછી પોપટ બોલ્યો કે આ કળીયુગનો વખત એવો છે કે માણસ જાત કોઈનું બલુ કરતું નથી પણ પોતાની દોલતની મગરૂરીથી આપણા જેવા પ્રાણીઓને ગણી ઇજ્જત પહોંચાડે છે પોપટ કહે છે આ મેનાં મણીની સંભાળ આ પ્રમાણે છે કે મેરૂ પર્વત ઉપર ઇંદ્રના દરબારમાં તેમની ઇંદ્રાણીના કાનની જાલમાં છે તે મણી લેવાનો એક ઉપાય છે કે જ્યારે માનસીંગ મેરૂ પર્વતમાં જાય ત્યારે ઇંદ્રની અપ્સરા મિનકાની છોકરી સુરેખા છે તે છોકરી ઇંદ્રની સભામાં નાટા રંગ કરી ઇંદ્રને ખુશી કરે છે ત્યારે ઇંદ્ર તેને ઇનામ લેવાનું કહે છે તે છોકરી તે લેવા ઇંદ્રનું વચન માગે છે, ઇંદ્ર તેને વચન આપી કહે છે કે તારી ખુશીમાં આવે ત્યારે તે વસ્તુ તું માગજો એમ કહી તે છોકરી ઇંદ્રનું વચન લઈ પોતાને સ્માન કે આપે છે, મિનકા પોતાના પતી સાથે એસી પુછે છે કે આ છોકરી યોગ્ય ઉમરની થઈ માટે તેના લગ્ન કરવાં જોઈએ તે સાંભળી ચીત્રકેત ગાંધર્વ બોલ્યો કે મારા ત્રણ પ્રસ્તનો જવાબ જે પુરૂષ લાવવશે તેની સાથે આ મારી છોકરી પરજીવોશ. તે પ્રસ્ત નીચે પ્રમાણે પહેલો પહેલો પરી જાનવરનો એક નોટો લાવ પછી બીજો લાલ સાપનો મોરો લાવ ત્રીજો પોતાને ઉઠળતી તેલના કડામાં નાંખે અને પાછો તેમાંથી જીવતો બહાર નીકળે. તે ત્રણ પ્રસ્તનો જવાબ લાવી દેનાર પુરૂષની સાથે તે છોકરીનાં લગ્ન તેનો આપ કરવાને ખુશી છે, કે આ મેનાં આ માનસીંગ મેરૂ પર્વતની ઉપર જાય તો તે છોકરીના આપના ત્રણ પ્રસ્ત પુરા કરી તે છોકરીની સાથે લગ્ન કરે તો તે નૃત્ય કરી ઇંદ્રને રીઝવીને ઇંદ્રાણીની જાલમાંનો મણી, ઇંદ્ર તે, છેકરીને આપેલા વચન મુજબ આપશે, એટલે તે મણી માનસીંગને

તે છોકરી આપશે. માટે તે કામ થઈ કહીયું છે રસ્તા થયા પછી
 છે રસ્તામાં કેટલાએક જનો અને ચવનોની ચોકીઓ છે તેમાંથી
 બચી માનાસિંગ સહી સલામત પેચે તો પોતાની મુજબ પુરી થાય
 એમ કહી મેન પાપટ ઉડી ગયાં. એટલે માનાસિંગ ત્યાંથી આવ્યો
 રસ્તે જતાં એક કાળાને એક બિલાડા સાથે લડતાં સાપને દીઠો. મા-
 નસિંગે બાંમ મારી કહ્યું કે, ઝો જનવરો તમારી વચ્ચે એવી શી
 દુશ્મનતાઈ છે કે એમ લડો છો; સાપે કહ્યું કે એણે મારા બાપને
 મારી નાંખ્યો છે. બિલાડાએ જવાબ દીધો કે મારો ખોરાક હતો ને
 મેં ખાધો અને હવે એને પણ ખાઈશ. માનાસિંગે કહ્યું કે જો તને
 માંસની દરકાર હોય તો મને કહે હું તને તે આપું અને સાપને
 કહ્યું કે જો તારા બાપનો બદલો તું એની ઉપર લેતો હોય તો તે
 મારી ઉપર લે. આ સામળી તે બંને જણ લડતાં છુટાં પડ્યાં પછી
 બિલાડાએ કહ્યું કે તે મને માંસનું વચન આપ્યું છે માટે તે હવે
 આપ, માનાસિંગે કહ્યું કે, મારા દીલમાંથી જે ગમતું માંસ ચાહે તે
 માગી લે. બિલાડાએ કહ્યું કે તારી પોડી ઉપરથી મને કાપી આપ
 જેવો માનાસિંગ કટાર કાઢીને પોતાની પડીપરથી માંસ કાપવા જાત
 છે. તેવોજ તે બિલાડાએ તેને અટક્યો અને તેની હિમત ઉપર
 આ ફરીન કીધી અને બંને જણે માણસની સુરતમાં બદલાઈ ગયા
 માનાસિંગ બોલ્યો કે ઝો પ્યારાઓ આ શી બીના છે. બિલાડાએ
 કહ્યું કે; અમે બંને જનની જાતના છીએ મેં એના બાપને એટલા
 માટે મારી નાંખ્યો છે. કે તેણે પોતાની છોકરી માહારી સાથે પરણાવી
 નહીં અને આજે તેનો બાઈ છે તે પણ માહારી સાથે એમજ હું
 જલ કરે છે એને પણ હું મારી નાંખીશ. માનાસિંગે પેલા સાપને
 પોતાની બેનને નહીં પરણાવવાનું કારણ પૂછ્યું ત્યારે તેણે કહ્યું કે
 જો એ એની બેહેનને માહારી સાથે પરણાવે તો હું મારી બેન એની
 સાથે પરણાવું. માનાસિંગે બિલાડાને કહ્યું કે જ્યારે આ સાપ એમ
 કહે છે. ત્યારે તું શા માટે એમ કરતો નથી. બિલાડાએ કહ્યું કે
 મારો બાપ હયાત છે અને તે એમ કરવાને રાજી નથી. માનાસિંગે
 કહ્યું કે મને તારા બાપ પાસે લઈ જાય તો હું તેને સમજાવું પછી
 માનાસિંગ તે બંને સાથે ચાલ્યો. જ્યારે થોડેક દુર ગયા ત્યારે એક
 શેહેર માનાસિંગને દેખાડ્યું બિલાડાએ કહ્યું કે હવે હું માહારા
 બેહેનમાં જઈ છું તું શેહેરમાં દાખલ થજો અને તુને જોનો પકડીને
 મારા બાપ પાસે લાવશે. જ્યારે માનાસિંગ શેહેરમાં દાખલ થયો

ત્યારે કેટલાક જનો આવી માનસિંગને પકડી પોતાના રાજ પાસે લઈ ગયા જનના રાજએ તેને પુછ્યું કે અરે માણસ માહારા શેકે-રમાં તું કેમ લાખલ થયો માનસિંગે કહ્યું કે તારા બલ્લાને અર્થે હું અત્રે આવ્યો છું અરે રાજ તારો છોકરો કાંઈ દીવસ પણ લાનીએ પુંગરી, એટલું કહી જે સઘળું માનસિંગે જોયું હતું તેનું વરતાંત ખુલાસાથી કીધું પછી બોલ્યો કે જ્યારે એ બંને બધુ એક એકની એનો ઉપર આશક થયા છે ત્યારે તુને લાજમ છે કે તારી છોકરી-માં લગન પેલા જનની સાથે કર અને તેની બહેન સાથે તુ તારા એ. કનને પરણાવ જનનો રાજ આ હેવાલ ઘણી ખુશીથી સાંભળી બોલો કે એ માણસ તે માહારી ઉપર મોટો ઉપકાર કીધો છે મારો આ એકજ છોકરો છે અને એના જીવની સલામતી ને માટે જે કદાપી મારા જીવની ગરજ પડે તો તે પણ આપવાને હું તૈયાર છું તારો આ ઉપકાર માહારી ઉપર આખી ઉમર તલક રહેશે, એ ઉપકારના બદલામાં તુ મારી પાસેથી કાંઈ પણ ચીજ માગી લે. માનસિંગે કહ્યું કે મેં ઉપકારના બદલામાં કાંઈ પાસેથી કાંઈ ચીજ લીધી નથી અને લેવાનો પણ નથી કારણ કે કોઈની ઉપર ઉપકાર કરી તેની આપણે કાંઈ ચીજ માગીએ તો તે ઉપકાર : કરેલો કહેવાતો નથી જનના રાજએ પોતાની નીચાની તરીકે તેને એક ધોડા આપી કહ્યું કે આ ધોડો તને ઘણો ઉપયોગી થઈ પડશે એમાં ઘણા એક ગુણ છે; જે સાપ કરડે અને ધોડો પાસે હોય તો સાપનું ઝેર આપણને અસર કરી શકે નહીં જે એ ધોડાને આપણી આગળ ઉભો કરી રાખીએ તો ગમે એવી મોટી આગ હોય તો આપણી આધળ આવી શકે નહીં અને જે કાંઈ આપણને જાદુ કરે ત્યારે એ લાકડી આપણા માથાપર ફેરવીએ તો તે જાદુ પોતાનું કામ કરવામાં સરળ થાય નહીં. પણ સામું તે જાદુ કરનારના સરીર ઉપર જઈ પડે ઘણું કરીને આપણને એક સમુદર ઓળંગવો હોય અને આપણી પાસે વહાણુ અથવા મજબો કાંઈ નહિ હોય ને એ ધોડો દરીયામાં મુકીએ તો તરતજ મજબો બની જાય છે. ખીજ ચીજ હું તને આ એક મોહોરો આપું છું તેનો ગુણ એ છે જે રાતો, કાળો, લીલો અથવા સફેદ સાપ નગરે પડે અને જે કદાચ કરડે તો આ મોહોરો આપણા મોંમાં રાખવાથી કાંઈ નુકશાન આપણને થતું નથી પછી માનસિંગે તે બે ચીજો લીધી અને મેરુપર્વત તરફ કુચ કીધી, ચાલતાં ચાલતાં એક મોટા સમુદરના કીનારે આવી પહોંચ્યો જતા મોજ

આજમાન સુધી હડતા હતા ને આ તરફ કોઈના આવ જ પશુ
 નથી અને મહવા વગર દરિયાને પાર જવાશે નહીં તેથી ઇશ્વરને
 યાદ કરવા લાગ્યો. એટલામાં જીનના રાજાને આપેલો ધોકો યાદ
 આવ્યો તેજ વખતે ઇશ્વરનું નામ લઈ તે ધોકો દરિયામાં ફેંક્યો
 તરતજ તે મહવાની સુરતે બની ગયો માનસિંગ તે મહવામાં સ્વાર
 થઈ ચાલવા માંડ્યો. સમુદ્રનીમાં અધવચમાં આવી પુગ્યો એટલે એક
 માછલી પાણીની સપાટી ઉપર આવી માનસિંગને મહવા સુધાં
 અંદર ખેંચી મધ જ્યારે સાતસે કાશ અંદર મધ ત્યારે જમીન આ-
 વી. માનસિંગ મહવામાંથી બહાર નિકળ્યા. તે માછલી બોલી કે જો
 દયાળુ માનસિંગ હું તને અહિંયાં કાંઈ કામને માટે લાવી છું માર
 અહીંયાં એક મકાન છે તે ખખરા નામની એક માછલીએ
 મારી પાસેથી જોર જીલમથી ખુંચી લીધું છે માટે મેહેરબાની
 કરી તે મને તું પાછું અપાવ. માનસિંગે જોયું કે આ પહાડ
 જેવી મોટી માછલી મને ઠાલાવાલા કરે છે ત્યારે એનો દુશ્મન
 કેટલો જોરાવર હશે માનસિંગે કહ્યું કે તું તેનાથી ઠમજોર છે. તે
 માછલી બોલી કે તેને જોવાથી તારી ખાતરી થશે. અને જો તે
 ચાહેતો મને પોતાને મોમાં પકડી સોપારીના જે હટકા કરી નાંખે
 જ્યારે તે પોતાની ખોરાકની સોધમાં મધ છે ત્યારે હું તને અ-
 હીયાં તેડી લાવી છું. માનસિંગે પોતાના દીલમાં કહ્યું કે જો ઇશ્વર
 હું મારા કામને માટે આવ્યો નથી પણ ખીજના કામને માટે મેં
 કમ્મર બાંધી છે. માટે તું આ બલ્લાથી મને છોડાવજો પછી જ્યારે
 તે ખખરા માછલી આવી ત્યારે માનસિંગે જોયું તો એક મોટા પા-
 હાડ જેટલી ઉચી છે અને તેનાં જે હોઠ આસમાન સાથે વાતે કરી
 રહ્યા છે પછી તે આવી એટલા તો મોટા જોરથી પોકારવા લાગી.
 કે માનસિંગ તે જગ્યાએ જવા લાગ્યો. પછી પેલો ધોકો લા-
 ચમાં લઈ ઉભો થયો. ખખરા પશુ આ જોઈ પોતાની જગ્યાએ ચા-
 લી માનસિંગે કહ્યું કે જો સેતાન કામને દુઃખ આપવું એ ઇશ્વરથી
 વિરુદ્ધ છે ત્યારે ખખરાએ જવાબ આપ્યો કે જો માનસિંગ હું
 અને એ એકજ જાતનાં છીએ માથુસને શું છે કે અમારે માટે
 કંઈકા કરે, માનસિંગ બોલ્યો કે સત્ય વાત છે સર્વેને પેદા કરનાર
 ઇશ્વર તો એકજ છે કે નહીં, કામને જમીનપર થર આપ્યું છે તો
 કામનું મકાન પાણીમાં કીધું છે. આ જિયારી મરીમ માછલીનું થર

એને સ્વાધીન કર પણ તે ખખરાએ ઘણા ગુસ્સાથી કહ્યું કે તુ કદાચ હમણાં એવું કર અને સ્વાધીન કરશે પણ અમે ખંતે જણ પ્રાણીમાં રહેનારા છીએ તેથી હું એની સામે વેર રાખ્યા વિના રહેવાની નથી. માનસિંગે એવું સાંભળતાં જ તેને ધમકાવી, એટલે તે ખખરાએ એવું ધાર્યું કે હમણાં અફડાવી નાંખું છું, એટલામાં માનસિંગે જીનને આપેલો ઘોડો ઉઘડી તે ખખરાના મો ઉપર એવો તો જોરથી માર્યો કે તેના ખંતે આગલા દાંત કુટી પડ્યા, આથી ખખરા નાશી મઠ અને પેલી માછલી તેના પછવાડે લાંબી માનસિંગે તે અટકાવી કહ્યું કે જો તું એની પછવાડે થશે તો હું તને જીનથી મારી નાખીશ આ સમજી તે માછલી ઉભી રહી પછી પોતાના ઘરનો કમળો લઈ માનસિંગને રવાને કીધો માનસિંગ મેં પર્વત તરફ પાછો ચાલ્યો, ચાલતાં ચાલતાં રસ્તામાં તેણે સાત રંગનો વીંછો જોયો તે એક મોટા કમળાની બરોબરનો હતો માનસિંગ આ દેખાવ જોઈ અચરત થયો, કારણ કે તે હજારો જંગલ ક્યો હતો તોપણ આને દેખાવ તેની નજરે પડ્યો નહોતો પોતાના મનમાં તેની પછવાડે જવાનો નિશ્ચય કીધો, આખો દહાડો તેની પછવાડે ચાલ્યો, માંજની વખતે તે વળી એક મોટા પથ્થર તળે બસ્યો, માનસિંગ ત્યાંજ બેઠો તે જંગલની પાસે એક ગામડું હતું જે ઘણું ફળદ્રુપ હતું ત્યાંના લોકો માનસિંગને જોઈ તેને મારે ખાવાનું લાવ્યા. માનસિંગે તે ખાધું અને એક ઝાડની નીચે સુતો એવામાં તે મેદાનમાં ઘણા એક ઘોડાઓ તથા ખીન પરુઓ એક દાં થયાં, જેઓની સાથે તેના રખેવાળ પણ આવ્યા અને રાતના ત્યાંજ આરામ કીધો, જ્યારે થોડી એક રાત મઠ ત્યારે તે વીંછી પથ્થર તળેથી નીકળી જે દેકાણે જીનવરો તથા ઘોડા હતા ત્યાં ચાલ્યો જ્યારે તે તેઓનાં નજદીક આવ્યો ત્યારે દરેક જીનવરો ઉપર કુદીને તેઓને એવો ડાંખ માર્યો કે સઘળાંઓ તરત જમીન ઉપર પડ્યાં. આ પ્રમાણે સઘળાં ઘોડા અને સઘળાં જીનવરોનો નાશ કરીને ત્રણ ચાર રખવાળોને પણ ડાંખ મારી બેજાન કરી પાછો આવી પેલા પથ્થર તળે બસ્યો. માનસિંગ આ ખીના જોઈ અફસોસ કરવા લાગ્યો કે તે બધાંએ સંખ્યાબંધ પ્રાણીનો નાશ કીધો જોયો આખું જંગલ મુઠાથી બરાબ મયું જ્યારે સવાર થયું ત્યારે તે ગામડાના લોકો ત્યાં આવ્યા અને માનસિંગને જીવતો જોઈ તેને પુછવા લાગ્યા કે ઓ જીવાન તું કેમ જીવતો રહ્યો છે માનસિંગે સઘળી રાત તે

ઝોની આગળ ઠહી પછી તે વીંછીએ જંગલના રસ્તો લીધો. માન સિંગ પણ તેની પછવાડે ગયો. આખો દહાડો આખો ત્યારે એક શે-
હેરની પાસે આવી પહોંચ્યો સાંજની વખત થઇ ત્યારે તે વીંછી
જમીન ઉપર આજોટી એક કાળો સાપ થઇ એક દરમાં બરાઇ ગયો.
જ્યારે એક પોહોર રાત ગઇ ત્યારે દરમાંથી બહાર આવી શેહેરમાં
હામલ થઇ રાજના મહેલની નજદીક આવી પહોંચ્યો; થોડાક વખત
પછી તે શેહેરના રાજને તે સાપે ડાખ્યો અને ત્યાંથી તેના વજરના
ધરનો રસ્તો લીધો; વજરના ધરમાં જઇ વજરના છોકરાને ડાખ્યો તે
પણ મરી ગયો પછી પાછો જંગલમાં આવી પેલા દરમાં બરાઇ ગયો.
જ્યારે સવાર થયું ત્યારે શેહેરમાં પોહોર ઉઠ્યો કે શેહેરનો રાજને
વજરનો છોકરો એકાએક સાપના કરડવાથી મરણ પામ્યા છે દરમાં
થી નીકળી સાપે આગળ ચાલવા માંડ્યું અને જ્યારે દરિયા આમળ
આવ્યો ત્યારે એક વાઘ બની ગયો અને એક જાડીમાં બરાઇ
ગયો; એટલામાં ત્યાં બાયડીઓનું ટોળું આવ્યું જેઓએ પોતાનાં
વાસણો પાછી બરી માથે મુકી ચાલવા માંડ્યું એટલામાં તે વાઘ
જાડામાંથી નીકળી આવી પેલા ટોળામાંથી ચૌદ વરસની એક સૌથી
સરસ ચાંદના રૂપ જેવીને ઉચકી દુર નાશી ગયો અને તે બાયડીને
શાડી નાખી પછી એક ખુબસુરત સ્ત્રીના રૂપમાં બદલાઇ ગયો અને
પેલી સ્ત્રીના દાગીના સઘળાં પોતે પેહેરી લઇ એક જાડ હેઠળ બેસી
રહવા માંડ્યું. એવામાં બે બાઇઓ તે તરફ પોતાનાં ઘોડા ઉપર
બેસી આવ્યા તેઓ વેપારને એથે નીકળ્યા હતા અને નજદીક
સાત વરસે બેઠે બળવના એકઠો કરી પોતાના મા બાપ તથા બ-
ધરી છોકરાને મળવા માટે જતા હતા. જ્યારે પેલી સ્ત્રીએ પેલા બંને
બાઇઓને આવતા દીઠા ત્યારે વધારે મોટે સાદે રોવા માંડ્યું,
આવા અધાર અરણ્યમાં આવી ખુબ સુરત સ્ત્રીને રડતા જોઇ તેઓ
બંને તેની પાસે આવી તેને પુછ્યા લાગ્યા કે ઝો જવાન ખુબસુર-
ત નાર આ જંગલમાં તું શા માટે રહે છે અને તું અહીંયા બોલી
કેમ બેઠી છે તે બોલી કે હું એક દેહેકાણીની બાયડી છું તે
મને પોતાને ઘેર લઇ જવાને મારે ઘેર તેડવા આવ્યો હતો. અમે
આ જંગલમાં થઇને અમારે ઘેર જતા હતા એવામાં એક વાઘે
આવી મારા બરથાર પર તલપ મારી તેને શાડી આધો. હવે હું એ-
કલી પડી છું. નથી હું મારા ધરનો રસ્તો બળજીતી કે નથી મારા

ઘણીનું ઘર જાણતી. હવે મારો બાઈનો બવ હતું શી રીતે ગુજ-
 રીશ. તેમાંથી એક જણે કહ્યું કે જો તને કામ માણસ પોતાના ઘ-
 રમાં રાખે તો તેમ રહેવાને ખુશી છે કે નહીં. તે બાઈએ જવાબ
 દીધો કે જ્યારે કામ મને રાખે ત્યારે હું તેને શા માટે કમુલ નહી
 કરું પણ તે : બોલ્યો કે તું મને તારા બરથાર તરીકે રાખ્ય. તે
 બાઈએ સઘળું કમુલ કીધું અને તેઓ ત્રણ જણે ચાલવા માંડ્યું
 થોડેક રસ્તે ગયાં એટલે તે બાઈ બોલી કે હું ઘણી ભુખી
 છું પાણીની તરસે મારો જીવ જાય છે તથા જો થોડું પાણી
 લાવીને પાઓ તો મોટી મેહેરબાની થશે, ત્યાર પછી એક બાઈએ
 પોતાના ઘોડા ઉપરથી ઉતરી પાણીને માટે ચાલવા માંડ્યું તે ગયો
 ત્યારે પોતાના નાતા બાઈને કહ્યું કે જ્યાં સુધી હું આવું ત્યાં સુધી
 આ બાઈની સભાગ રાખજો અને આ જગેથી ઉઠતો નહી. મોટો
 બાઈ થોડેક દુર ગયો એટલે તે બાઈએ પેલા નાના બાઈને કહ્યું
 કે હું તારી ઉપર ઘણીજ આસક્ત થઈ છું, જ્યારે મેં તુંને પેહેલાં
 જોયો ત્યારેજ મારું દીલ તારી તરફ લલચાયું પણ મેં જાણ્યું તારો
 મોટો બાઈ આ વાત કમુલ નહી કરે તેથી સાથે હું જુદું બોલી
 મેં તેને કમુલ કીધો છે માટે તું મને તારા આચાર તળે લે. આ
 સાંભળી તે નાનો બાઈ બોલ્યો કે તું માહારી માની બરોબર છે.
 આવા વચન બોલવાં તને ધરતાં નથી જે વાત તું કહેછે તે હરજેજ
 બનવાની નથી, હારે તે બાઈએ જવાબ દીધો કે હીક છે હું તેની સાથે
 પરણું પણ તું માહારી સાથે મોહોબત રાખજો; ત્યારેતે નાના બાઈએ
 તેણીને ઘણી સમજાવી પણ તે બોલી કે જ્યારે તું માહારી આટલી નાના
 અરજ કમુલ રાખતો નથી તો હું તારી ઉપર મોટું તોહોમન મુકી
 તુંને મારી નાંખીશ જ્યારે તારો બાઈ આવશે ત્યારે તેને કહીશ કે એ
 માહારી લાજ લેવા તલપી રહ્યો હતો. આ સાંભળી તેણે જવાબ
 દીધો કે જો માહારો જન જશે તો ખી હું આવું કામ કદી કરનાર
 નથી. એટલામાં પેલા મોટા બાઈને દુરથી આવતા જોઈને તે સ્ત્રીએ
 પોતાના કપડાં ફાડી નાંખ્યાં અને સઘળાં ઘરેણાં ધુળમાં નાંખી દીધા
 અને મોટે સાદે રડવા માંડ્યું; જ્યારે મોટો બાઈ પાસે આવ્યો ત્યારે
 તે બાઈને કલપાંત કરવાનું કારણ પૂછ્યું ત્યારે તેણીએ જવાબ
 દીધો કે તારો નાનો બાઈ માહારી ઉપર ખોટી નજરે જોતો હતો
 અને મને કહ્યું કે જો તું માહારી સાથે પરણે તો મારા મોટા
 બાઈને મારી નાંખી અને પછી આપણે આ સઘળું ધન સાથે બો-

જવીએ. મારી લાજ લુટાવાની તૈયારીમાં હતો એવામાં તમે આવી પુગ્યા, અને મધ્યરે મારી લાજ રાખી. આ સાંભળી તે મોટા બા-
પને એટલો તો ગુસ્સો ચઢ્યો કે પોતાની તરવાર મીચુમાંથી ખેં-
ચી પોતાના માતા બાપના પેટમાં ભોંકી દીધી તરતજ નાના બા-
પએ પોતાનું ખંજર કરમાંથી ખેંચી મોટા બાપનું પેટ ચીરી નાં-
ખ્યું અને અને જણુ લોહીમાં ગરકાવ થઇ જમીન ઉપર પડ્યા પછી
તે સ્ત્રી એક ભેંસના આકારમાં બદલાઇ ગઇ. માનસિંગ અકસોસ
કરવા લાગ્યો, પણ બીજું આગળ ભેંસ શું કરે છે: તે જોવા
માટે તેની પછવાડે ગયો. એક ગામડા આગળ ભેંસ આવી પુગી,
અને ગામડાના લોકો તેને પકડવા માટે તેની પુઠે દોડ્યા; થોડાકને
લાત મારી જીવ લીધો, થોડાકને શીંગડા ભોંકી હેરાન કીધા અને
થોડાકને ચીરી નાંખ્યા, પછી જ ગલતી તરફ ચાલવા માંડ્યું એટ-
લામાં થોડક દુર જઈ પુઠા આદમીની સુરતમાં તે ભેંસ બંદલાઇ
ગઇ હવે માનસિંગથી વધારે વાર થોભી જાયું નહીં ને તેની પાછ-
વાડે દોડતો દોડતો ગયો અને તે પુઠા આદમીને ઉભો રાખીને સવ-
ળો હવાલ પુછ્યો. આ ચમત્કારી માણસ તું મને કહે કે તે હજારો
પ્રાણીનો નાશ શા માટે કીધો તે બોલ્યો કે આ માનસિંગ આ પુ-
છવાનું તારે શું કામ છે, તું તારે રસ્તે ચાલ્યો જ કોઇ દહાડે પુઠે
કહીશ માનસિંગે કહ્યું જ્યાં સુધી મને નહીં કેહેશે ત્યાં સુધી તારો
કેડો છોડવાનો નથી. તે પુઠા માણસે જવાબ દીધો કે મારું નામ
જમ છે. જ્યારે તે પેહેલે દહાડે મને સાત રંમનાં વીંછીના આકાર-
માં જોયો ત્યારે ધર્મ રાખતો એવો હુકમ હતો કે પેલાં જનવરોને
તથા માણસોને વીંછીના રૂપમાં મારી નાંખો, જ્યારે રાખતું તથા
વજીરના છોકરાનું મોત સાપના ડંખથી નિપજવાનું હતું ત્યારે સાપને
આકારે મેં તેઓને મારી નાંખ્યા. પેલાં ખુબ સુરત આપડીનું મોત
વાળથી થવાનું હતું ત્યારે મેં તેને તે રૂપે મારી નાંખી પેલા બે
બાપનું મોત કજીઆથી હતું તેથી તેઓ તે રીતે મરણ પામ્યા અને
પેલા આદમીનું મોત ભંસથી હતું તેથી મેં ભેંસનો આકાર લીધો
હતો, આ માનસિંગ કોઇ કોઇને મારી શકતું નથી, પણ જેના ન-
સીજમાં જેવી રીતે મરવાનું હોય છે તેવીજ રીતે અને મોતે તે મરે
છે, ત્યારે માનસિંગ બોલ્યો કે તું મને કહે કે મારું મોત કેવી રીતે
છે અને ફરીથી તું મારી સાથે સુલાકાત ક્યારે કરીશ તે જામે
જવાબ દીધો કે જ્યારે તું ત્રણસે વરસનો થઇશ ત્યારે તું મહાદેવ

ઉપર તપ કરીશ, તેથી તને મહાદેવ તૃપ્તાન થઇ પોતાના કેલાસમાં
 તેડવાનું વચન આપશે, હજુ તારી ઉમ્મર ઘણી બાકી છે. દુનિયાના
 લોકો માટે કંઈપણ કામ કરવામાં ગુંથાએલોજ રહેજે, આ સાંભળી
 માનસિંગે માથું નીચું નમાવી પરમેશ્વરની પ્રાર્થના કરી, પછી
 માથું ઉંચું કરીને જીવે છે તો પેલો જન્મ ગેય થઇ ગયો માનસિંગ
 પર્વત તરફ રવાને થયો એટલે દુરથી કાંઈ તલાવના જેવું નજર
 આવ્યું, ત્યાં રાતનો વાસો રહી અને દિવસે પાછું આવવા માંડ્યું,
 સૂર્ય એટલો તો ગરમ હતો કે પાણીનો કુવો દુરથી દેખાયો. સાંજ
 પોતાનાં કપડાં ધોયાં. આગળ જઈને જીવે છે તો કુવો કાંઈ નજરે
 આવ્યો નહીં પણ એક સાપ ગુછળું વળીને બેઠો હતો જે દુરથી
 પાણીના જેવો જણાતો હતો ત્યાંથી તેણે વિચાર્યું કે હવે હું પાંદો
 રહ્યો એટલામાં તે સાપ બોલ્યો કે ઓ પગનપુરના રાજા આ માટે
 તું પાછો જાય છે અને આ ઠેકાણે શું કામ આવ્યો છે, માનસિંગ
 બોલ્યો કે ઓ માહાપુરુષ હું પાણીની તપાસ કરું તે સાથે જવાબ
 દીધો કે ઓ પ્યારા આ ઠેકાણે દરેક ચીજ હાજર છે તું માહારી
 સાથે આવ, માનસિંગે વિચાર કરીધો કે એ સાપની સાથે હું જાઉં
 તો કદાચ એ મને દગાથી મારી નાંખશે. ત્યારે પેલા સાપેજ તેને
 કહ્યું કે તું તારા મનમાં કશી ચિંતા ના કર માનસિંગે વિચાર્યું કે
 મારા તકદીરમાં જે લખ્યું હશે તે થશે માટે એકવાર હું જોઉં તો
 ખરો કે એ શું કરે છે; પછી તે માનસિંગને પોતાની સાથે એક
 બગીચામાં લઈ ગયો તે બાગ એટલો તો સુશેષિત હતો કે માન-
 સિંગે પોતાની આખી ઉમરમાં કોઈપણ ઠેકાણે તેવો જોયો હતો નહીં
 ખુલખુલના અવાજ સાથે તરેહવાર રંગબેરંગી ફૂલોનો ખુશખો દીવને
 એટલો તો આનંદ પમાડતો હતો કે કંઈ બેલ્યાની વાત નહીં પણ
 માનસિંગ તે બાગના એક હોજ આગળ બેઠો પછી તે હોજમાથી
 રાક્ષસીઓએ ઝરઝવેર, હીરા, મોતી, માણેક, આકૃત અને જમરજ
 વિગેરેના ખુમયા માનસિંગ આગળ લાવી મુક્યા અને કહ્યું કે આ
 નજીવી બેટ તમારે માટે મોકલી છે જે તમો કમુશ કરો. માનસિંગ
 બોલ્યો કે એ કાણે મોકલી છે ? તેઓએ કહ્યું કે જે સાપ તમને
 આ ઠેકાણે લઈ આવ્યો છે તેણે મોકલી છે. થોડીકવાર પછી પેલા
 હોજમાથી એક ખુમચુરત પુરુષ થઈ બહાર આવ્યો અને માનસિંગને
 પુછ્યું કે ઓ પ્યારા તું મને બોલ્યો છે. માનસિંગે કહ્યું કે મેં તને
 કદી દીધો નથી; ત્યારે તેણે કહ્યું કે હું તેજ છું જેની સાથે તું આ

આમમાં આવ્યો છે પછી રાજ્યાસનપર માનસિંમને બેસાડી તેની સાથે
 હેત વિનાદની વાતો કરી તે પછી જમવાનું તૈયાર થયું એટલે જ-
 મ્યા પછી તે બોલ્યો કે એ જીવાન હું રાક્ષસની જાતનો છું અને મારું
 નામ ધુડકેતુ છે. એક દિવસ મારા મનમાં એવો ખ્યાલ આવ્યો કે
 હું મારું તમામ લશ્કર એકઠું કરી ગાલવના યજ્ઞનો ભંમ કરું અને
 તેઓના યજ્ઞના બાગનો ધણી થઉં. લશ્કર મેં એકઠું કીધું અને હું
 જવાની તૈયારી કરવા લાગ્યો કે રાત્રે હું સુતો અને મવારમાં ઉઠ્યો
 ત્યારે સાપની સુરતે યજ્ઞ ગયો. જમીન ઉપર હું બાળોટવા લાગ્યો
 અને પોકાર કરવા લાગ્યો જ્યારે ધણેક હાક મારવા લાગ્યો ત્યારે
 મને એક અવાજ સંભળાયો કે જે કોઈ પોતાના વચનથી ફરે તેના
 હાલ અવાજ થાય. દર રાતના આ અવાજ સંભળતો હતો,
 જ્યારે મેં ધણી સ્તુતિ કીધી અને ધણી કલાતાલા કરી પરમે-
 શ્વર આમળ મારી માગી ત્યારે મને એક બીજો અવાજ સંભળાયો
 કે ધીરજ ધર હજી તારા છુટકો કરનાર માણસ આ જગતમાં જ-
 ધરનાર છે. ફરીયા મેં ધર્મની સ્તુતિ કરી કહ્યું કે હવે હું વિશ્વ
 કદી કરનાર નથી ત્યારે આકાશનાં એવી વાણી થઈ કે પગનપુરનો
 વિસ વરસનો એક કુંવર તારી પાસે આવશે તેની તું સેવા ચાકરી
 કરજે તે માણસને જોવાથી હું અસલી સુરતે આવી જશે આજ
 સાઠ વરસ થયા આ જંગલમાં તારી વાટ જોઉં હવે તું આવ્યો
 છે તો માહારી ઉપર દયા કરી તું તે પરમેશ્વરના દરબારમાં માહાર
 મારે પ્રાર્થના કરે તો હું તારો ઉપકાર જીવતા સુધી જુલોશ નહીં.
 માનસિંમે પુછ્યું કે તે શું વચન આપ્યું. તે બોલ્યો કે હનુમાનની
 ચોડીમાં એવો એકરાર થયો હતો કે કોઈ પણ રાક્ષસ અથવા
 જીવો મા જીતોએ માણસ જાતને કોઈ પણ દહાડે કોઈ કંઠાણે
 કુંભ દેવું નહીં. પછી માનસિંમે ધર્મની સ્તુતિ કીધી. જે પરમે-
 શ્વરના દરબારમાં માન્ય થઈ અને તે રાક્ષસની સુરતમાં તેજ વખતે
 બની ગયો. પછી તે ધુડકેતુએ માનસિંમને ત્યાં આવવાનું કારણ
 પુછ્યું માનસિંમે કહ્યું કે હું મણી લેવા જઉં. પછી પેલા સેનાની
 મણી સાથે લાવ્યો હતો તે દેખાડીને ગુણસુદરીની સમજી વાર્તા કહી
 ત્યારે તે બોલ્યો કે તું ખરું કહે છે એ મણી ધર્મની ધંધાણીની
 જાલમાં છે તે મીનકા અપ્સરાની છોકરી સુરખાને ધંદ્રે વચન આપ્યું
 છે અને તે સુરખાનો બાપ ત્રણ પ્રજા રાખે છે તેનો જવાબ જે મા-
 ણસ બાવી દેશે તેની સાથે પોતાની છોકરી પરણાવી તે મણી તેને

આપવા ચાહે છે તેણે કહ્યું તું માણસ જાત ત્યાં શી રીતે જઈ પુત્રો
 કારણ કે રસ્તા તમામ ખુનખાર જીતેથી બરેલો છે. માનસિંગ બોલ્યો
 કે પરમેશ્વરનું કામ પરમેશ્વરજ કરશે પછી તે રાક્ષસે કહ્યું કે તારી
 સંગાથે મારા રાક્ષસો મોકલું છું જો. તને તે ઠેકાણે સહી સલા-
 મત પુચાડશે. પછી તેના રાક્ષસોને બોલાવ્યા અને કહ્યું કે આ મા-
 નકંવરના આશિર્વાદથી મારો છુટકો થયો છે અને તમારા માથા
 ઉપરની મુઠથી મોટી બલા દુર થઈ છે આ માણસને એક ઘણું
 મોટું કામ કરવાનું છે જેમાં તમારી મદદ જોઈએ છીએ તેઓએ
 એકે અવાજે કહ્યું કે જો મહારાજાને આમારો જીવ માગે તો તે
 પણ આપવાને અમે તૈયાર છીએ. પછી તેણે, સઘળી દહીકત
 કહી સંભળાવી ત્યારે તેઓ બોલ્યા કે, મેરુ પરવતપર જવું
 ઘણું મુશ્કેલ કામ છે. કારણ કે ત્યાં રસ્તામાં જીતોતું સ્થાનક છે
 માટે જો તમે રાજા સાહેબ અમારી સાથે આવો તો અમે એક
 કામ માથે ઉઠાવીએ. તેઓમાંથી સાત જણ હિંમત ધરી બહાર આ-
 વ્યા અને કહ્યું કે અમે એને સહી સલામત લઈ જઈએ પણ જો
 અમને જીતોની સંગાથ લાવું પડે તો તમારી મદદ તરતજ જોઈશે.
 રાજાએ તે કપ્તલ કીધું પછી માનસિંગને પોતાના રથ ઉપર બેસા-
 ડીને અંતરિક્ષ માર્ગે ચાલવા લાગ્યા ત્રણ દહાડા અને રાત સુધી તે
 યોગે ચાલ્યા. કીધું અને પછી ભુજથી જ્યાં જીતો રહેતા હતા ત્યાં
 જ હેઠળ ઉતર્યા. બે રાક્ષસો માનસિંગની આગળ રહ્યા અને બાકીના
 પાંચ જણ ખોરાકી શોધવા ગયા, હવે એવું બન્યું કે તે તરફ કેટલા
 એક જીતો શિકારને માટે જતા આવી લાગ્યા અને માનસિંગને
 રથ ઉપર બેઠેલા જોઈને તેની આસપાસ ફરી વળ્યા અને જયરો
 સોર મચાવી મુક્યો. જ્યારે પેલા બે રાક્ષસોએ આટલા બધા જી-
 તોને જોયા ત્યારે તેઓની સાથે લડ્યા. વગર બીજો કાંઈ ઉપાય
 દોઢો નહીં, પેલા બે જણાઓએ ઘણા એક જીતોને ઠેર કીધા પણ
 આખરે પકડાઈ ગયા અને પેલા જીતો માનસિંગને રથ સુધાં પો-
 તાના મકાનમાં લઈ ગયા પછી પેલા રાક્ષસોને પુછ્યું કે આ મા-
 ણસને ક્યાંથી લાવ્યા છો અને ક્યાં લઈ જાઓ છો તે બોલ્યો કે
 એ પગનપુરનો રહેવાસી છે અને ઘુડકેતુનો ઘણો વાહાલો મિત્ર છે
 માટે જો તમે આ માણસને મળ કરશો તો તમને મોટી સગ કર
 વામાં આવશે. જીવ બોલ્યો કે ઘુડકેતુ તો ઘણા દીવસથી ગુમ થયો
 છે, તે હાલ ક્યાંથી આવ્યો તેઓએ અસહ્ય આખર સુધીની

સધળી વાત તેઓને કહી પછી પેલા પાપીય જીનોએ તે ત્રણ જણને એક ભોંયરામાં કેદ કીધા હવે પેલા પાંચ જણાઓ જોયા ખોરાકીની શોધને માટે ગયા હતા તેઓએ આવીને પેલા જીનને મુવેલા પડેલા દીઠા અને માનસિંગ તથા પોતાના સોખતીઓને નહીં જોયાથી મોટી ચીન્ટામાં પડ્યા કે એઓને કાણ લાભ મળ્યું હશે. અને આ જીનો કંઈ તરફ હશે તે કાંઈ જણાતું નથી માટે આ મુડદાઓને વગે કરવાને માટે કાઈ આવે તો તેને પુછીએ. પેલા મુવેલા જીનોમાંના એક જીન જરા હાલતો જણાયો તેઓએ તેને પુછ્યું ત્યારે તેણે કહ્યું કે નજદીકના જીનોમાંના છું અને તારા સોખતીઓને તથા પેલા માણસને તેઓ પોતાના મુકામે લઈ ગયા છે, આ સાંભળતાંજ પેલા રાક્ષસો પોતાના ધુડકેતુ પાસે ગયા અને સધળો હેવાલ તેની આગળ જાહેર કીધો એટલે ધુડકેતુ પોતાનું લશ્કર તૈયાર કરી તે તરફ ગયો અને ત્રણ દહાડા અને રાત કુચ કીધા પછી જીનોના મુકામમાં જીનો થું કરે છે તેની ખબર લાવવા માટે એક જાસુદને મોકલ્યો, તે ખબર લાવ્યો કે જીનોના રાજા પોતાના જીનો સાથે એક મેદાનમાં શીકાર કરે છે. પછી રાજાએ પોતાના લશ્કરને માહાવીરના સોગત આપ્યા કે જીનોએ પોતાનું વચન તોડ્યું છે માટે તેઓએ એઓ ઉપર જરા પણ રેમ કરવી નહીં અને એકદમ તેઓની ઉપર દુટ્ટી પડી તેઓને ધર્મ રાજાને સ્વાધીન કરવા તેજ પ્રમાણે થયું તેઓ પેલા જીનોની ઉપરે દુટ્ટી પડ્યા થોડાક નાશી ગયા અને કેટલાક પોતાના સરદારની સાથે કેદ પડ્યા. રાજાએ સધળા જીનોને કતલ કરવાનો હુકમ કીધો. પછી પોતાની હજુરમાં બોલાવીને કહ્યું કે ઓ નાપાક જીન તું મને મુલી મયો હતો. તું જાણતો નહિ હતો કે હું હજી જીવતો છું, માહારા માણસોને હેરાન કરવાની તને શી ગરજ હતી હવે જલદીથી પેલા ત્રણ જણને તું મહારી આમળ જીવતાને જીવતા લાવ તેણે જવાબ દીધો કે હું તો તેઓને ખાઈ મયો છું. પછી રાક્ષસના રાજાએ પોતાના નોકરોને હુકમ કીધો કે હમણાંને હમણાં એક મોટું બળતું સળગાવો અને તેની અંદર જીનના રાજાને એના આપ્પા કુટુંબને બાળી નાંખો કારણ કે એની સજા એજ છે. બ્યારે જીનના રાજાએ જોયું કે હવે બચવાનો કશો ઉપાય નથી ત્યારે અરજ કરવા લાગ્યો કે જો તમે મને જીવતો મુકો તો તેઓને લાવી તમારી આમળ હાજર કરે રાક્ષસના રાજાએ હા કહી એટલે જીનો

માનસિંગને તથા બે રાક્ષસોને રાજ્યની પાસે હાજર કીધા જ્યારે માનસિંગ આવ્યો ત્યારે ધણી મોખતથી રાજ્યએ તેને પોતાની પાસે તખ્તપર બેસાડ્યો અને જમવાનું તેની આગળ હાજર કીધું ત્યાર પછી બાકીના જીનોને મારી નાંખવાનો તેણે હુકમ કીધો, જીનોના રાજ્યએ પોતાના બચાવ માટે ધણી કાલાવાલા કર્યા ત્યારે રાક્ષસના રાજ્યએ કહ્યું કે તે માહારીરાના હુકમમાં કોઈ પણ મનુષ્ય જાતને દુઃખ ન દેવા માટે સોગન ખાધા હતા તે સોગન પાળ્યા નહીં તો હવે તને મુકવો બ્યાજખી નથી એટલું કહીને તેને પણ અગ્નિમાં બાળી મુક્યો અને તે મુલક ઉપર પોતાના એક સરદારને નિર્ણયો અને માનસિંગને પોતાની સાથે લઈ જવા પુછ્યું માનસિંગને પોતાનો વિચાર આગળ જવાનો જણાવ્યો ત્યારે પોતાના લશ્કરમાંથી ચાર જોડા રાક્ષસોને તેની સાથે મોકલ્યા તેઓ તેને રથમાં બેસાડી આશક મા. રગે રાત ને દહાડે જંગલ કાપતાં આગળ ચાલ્યા; જ્યારે થાકી જતા ત્યારે કોઈ સલામતી બરેલી જગ્યાએ ઉતારતા અને પાછા આગળ ચાલ્યું શરૂ કરતા એક દહાડે તેઓ એક પરવત ઉપર ઉતર્યા તે પાહાડ ઉપર શીવ ગાંધર્વ મેરૂ પરવતનો રહેવાશી ઉદાશી હાલતમાં બેઠો હતો તે ગાંધર્વ ચીત્રકેતુ ગાંધર્વની છોકરી ઉપર આશક પડ્યો હતો પણ પેલા ત્રણ પ્રજાનો ખુલાસો કરવાને તેનામાં શક્તિ હતી નહીં તેથી ત્યાંજ બેસી. રાત અને દીવસ રડાકુટ કરતો હતો. માનસિંગ તેને જોઈ તેની આગળ ગયો અને તેને આવી હાલતનું કારણ પુછ્યું. તેણે પોતાનો સઘળો હેવાલ માનસિંગને કહ્યો પછી તેણે પુછ્યું કે તું આ જગ્યાએ શા માટે આવ્યો છે માનસિંગે કહ્યું હું મેરૂ પરવતમાં ચીત્રકેતુ ગાંધર્વ પાસે તેની છોકરી સુરેખા છે તે છોકરીની પાસે મળી છે તે લેવાને જાઉં ત્યારે ગાંધર્વ બોલો કે મોટા દેવતાઓ તથા ગાંધર્વથી તેના ત્રણ પ્રજા પુરા થઈ શક્યા નથી તો તું મનુષ્ય શી રીતે કરી શકશે. ત્યારે તેણે કહ્યું કે તું કાંઈ ચીતા ન રાખ પ્રભુ મોટા છે કામ પાર પાડશે, જો તું મારી સાથે આવે તો એ છોકરીને હું કોઈપણ પ્રકારે તારી સાથે પરણાવું; તે શીવ ગાંધર્વે માનસિંગના પગ ઉપર માથું મુક્યું અને બોલો કે જો પ્યારા તું મારી સાથે મેરૂ પરવતમાં ચાલ એટલે તે ગાંધર્વે કે આપણે એક વિમાનમાં બેસી અંતરીક્ષ ચાલીએ કે માસ એકની અંદરમાં મેરૂ પરવતમાં લખલ થઈએ, એમ કહી તે ગાંધર્વે પોતાના બાકીના ચાક કીધો એટલે તેનો બાકી વિમાન લઈ હાજર થયો. તે જોઈ મા-

નસિંગ ધણો આશ્ચર્ય થયો અને પોતાની સાથેનાં રાક્ષસોને રબર
ઈ પોતાના દેશ તરફ મોકલા તે વીમાનમાં પેલા શીવ ગાંધર્વની
સાથે મેરૂ પ્રવત તરફ ચાલ્યા. માસ એક વીસા પછી મેરૂ પ્રવત
માં દાખલ થયા અને જુવે છે તો તે પ્રવત સોનાનો, તથા રતન-
થી ભરપૂર હતો, તે જોઈ માનસિંગ ધણો આશ્ચર્ય થઈ પોતાના મન
સાથે કહેવા લાગ્યો કે સ્વર્ગનું સુખ તો અહીંજ છે એમ કહી
ધર્મની મામાની તારીફ કરવા લાગ્યો, એટલે તે ગાંધર્વ માનસિંગને
પોતાના મહેલમાં તેડી પોતાના તખત ઉપર બેસાડી ધણો માનથી
તેની સાથે વાતચીત કરવા લાગ્યો. પછી માનસિંગને અમરત ભોજન
જમાડી પાનખીણ વગેરે આપી રહ્યાં પછી કહ્યું કે હવે તમે ચીત્રકેતુ
ગાંધર્વની છોકરી સુરેખા પાસે જાઓ ને તેણીના બાપ પાસે જે
પ્રશ્ન છે તો ખુલાસો કરી આવો. એટલે માનસિંગ તે ગાંધર્વની
સાથે તે ચીત્રકેતુ ગાંધર્વની સભામાં ગયો અને તેને જોઈ ચીત્રકેતુ
ગાંધર્વ બોલ્યો કે એ મારા માણસ તું મૃત્યુલોકથી અહીં શા માટે
આવ્યો છે તે સાંભળી માનસિંગ બોલ્યો કે હું એક ખીજના કામને
માટે આવ્યો છું કે ગુણસુંદરીઉપર રૂપસિંહ રાઠોડ આજ્ઞા પડ્યો છે તે મુ-
શ્વસુંદરી સાતપ્રશ્નો રાખે છે તેમાંના પાંચ પ્રશ્ન મેં પૂરા કર્યા છે અને છઠ્ઠા
પ્રશ્નમાં તેઓએ એક મનીનો જોડો લાવવાને કહ્યું તે મની તું નામદારની
છોકરી પાસે છે માટે તે મળીતો જોડો આપ એટલે તે ગાંધર્વ બોલ્યો
કે મારા ત્રણ પ્રશ્ન પૂરા કરે તો તે મની તથા મારી દીકરી તે માણસ
ની સાથે પરણાવવા કમ્પલ્સ છે તે સાંભળી માનસિંગ બોલ્યો કે મારે તારી
છોકરીને પરણવા સાથે કાંઈ કામ નથી મારે તો મળી લેવાની જરૂર
છે માટે તારા પ્રશ્ન પૂર્ણ કરી આપું એટલે તે મળી તું મારે સ્વા-
ધીન કર તે સાંભળી ચીત્રકેતુ ગાંધર્વ બોલ્યો કે જો તું મારા ત્રણ
પ્રશ્ન પૂરા કરશે તો તે મળી તથા મારી છોકરી તું જોને દેવા આ-
હે છે તેને આપવાને કમ્પલ્સ છે એટલે માનસિંગે કહ્યું કે તમારા ત્રણ
પ્રશ્ન શું છે તે મને કહો, એટલે ચીત્રકેતુ ગાંધર્વ બોલ્યો કે પે-
હેલો તો પરીયા જનવરનો જોડો લાવ. ખીજું રાતા સાપનો મોરો
લાવ. ત્રીજું ઉકળતા તેલમાં પડે ને તેમાંથી જીવતો નીકળે. એ ત્રણ
પ્રશ્ન જે માણસ પૂરા કરશે તેની સાથે મારી છોકરી, પરણાવી તે
મળી તેને સ્વાધીન કરીશ. માનસિંગ પરીયા જનવરનો જોડો લેવા
આવ્યો અને પોતાના મન સાથે વિચાર કરવા લાગ્યો કે તે જનવર
કેવું હશે અને કઈ જગોપર મળશે એમ કહી દીકર કરવા લાગ્યો

એટલે એક જાડ ઉપર કામલ જોડેલી હતી તેણે માનસિંગને જોયો
 એટલે પોતાના નર સાથે બોલી કે આ માનસિંગ પણ ધણા ઉદાર મન
 નો છે તે પરીઆ જનવરનો જોડો લેવા જવાના ઇરાદા માટે નીક-
 જા છે એટલે તે નર બોલો કે તે જનવર હેડબા વનમાં છે તે :લા-
 વવું ધણું મુશ્કેલ છે કેમ જે તેના આડી ધણા એક રાક્ષસોની ચો-
 કી છે જે રાક્ષસો સાથે તેને લડવું પડશે. તે સાંજળા માનસિંગે હે-
 ડબા વનનો રસ્તો લીધો. રસ્તામાં ચાલતાં સાત દહાડે તે જંગલમાં
 ચાલવાનો રસ્તો બાજેજ મળી શકતા, માનસિંગ પોતાના મન
 સાથે વીચાર કરવા કરે લાવો કે આ ઇશ્વર મારે હવે શી રીતે જવું
 એવો વિચાર કરે છે એટલામાં કેટલાએક રાક્ષસોએ આવીને માન-
 સિંગને પીટી લીધો, એટલે માનસિંગ ગમારાધને બોલો કે આ ભા-
 ઈ આ જંગલનું નામ શું તે સાંજળા રાક્ષસો ધમકી આપી બો-
 લ્યા કે તું કોણ છે તારે જંગલના નામનું શું કામ છે. ત્યારે મા-
 નસિંગ બોલો કે મારે પરીઆ જનવરનો જોડો જોઈએ છીએ એ-
 ટલે તે રાક્ષસોએ જામ દીધો કે તું કહે છે તે જનવરની માલીક
 અમારી રાણી સેડબા છે તે રાની પાસેના મેહેલમાં રહે છે તેની
 આમળ તું અમારી સાથે ગાલ એટલે માનસિંગ તે રાક્ષસોની સાથ
 હેડબા પાસે ગયો તેને જોઈને હેડબા બોલી કે આ માનસિંગ તું એ
 ટલી મુશીબત લાઇ આ વિકરાળ જંગલમાં જા માટે આવો છે એ-
 ટલે માનસિંગ બોલો કે મારે પરીઆ જનવરનું જાડુ જાડુએ છીએ
 તે મને મહેરનુની કરી આપો એટલે હેડબાએ રાક્ષસોને હુકમ
 કીધો કે તે જનવરનું જોડુ તેને આપો, એટલે તે રાક્ષસોએ જંગલમાં
 થી લાવી માનસિંગને સ્વાધીન કીધું તે લઈ માનસિંગે મેરૂ પરવત
 તરફનો રસ્તો લીધો કેટલેક દહાડે ત્યાં જઈ પુગયો અને તે માંધર્વ
 ચીત્રકેતુને તે પરીઆ જનવરનું જોડુ સોંપું. પછી બીજા પ્રશ્નનો
 જવા લાવવાને કહ્યું કે તું લાલ સાપનો મહેરો લાવ, માનસિંગે
 ચીત્રકેતુ માંધર્વને કહ્યું કે તારો પહેલો સવાલ બળવી લાગ્યો છું તે
 મ બીજો પણ કરી લાવીશ એમ કહી લાલ સાપનો મહેરો લેવા
 ચાલો પણ ચીત્રકેતુને કહ્યું કે તે લાલ સાપનો મહેરો કમ જગોએ
 મળશે તે તું મને કહે, કે માંધર્વ બોલો કે કંઈ કાપના રાતા
 જંગલમાં એ મહેરો તને મળશે, રજા લઈ માનસિંગ ચાલો ચા-
 લતાં ચાલતાં રાતા જંગલ તરફ રવાને થયો મહીના પછી જંગલ
 તથા પહાડો તરફ આવી લાગ્યો છુપ્યો તરસ્યો ચાલો જાય છે

એટલામાં એક કાળુ જંગલ તેની નજરે પડ્યું, થોડેક દુર ગયો ત્યારે કાળા સાપોને આઢમીના વાસ આવાથી તેઓએ તરતજ જમીનમાંથી બહાર નીકળી આવી માનસિંગને ચારે બાજુએથી ઘેરી લીધો. માનસિંગે છત્તેના આપેલો ધોકો પોતાના માથા ઉપર રાખ્યો જેથી પેલા સાપો તેની આગળ આવી શક્યા નહીં સવાર થયું એટલે તેઓ જમીનમાં પાછા જતા રહ્યા એજ પ્રમાણે સંકેત જંગલ અને લીલા જંગલ પમાર કીધાં, જ્યારે રાતા જંગલમાં આવ્યો ત્યારે બુખ અને તરસે માનસિંગ ઉપર હુમેલો કીધો તે જંગલની ગરમી એટલી તો ભાગી કે ચારે ડમલા ચાલો નહીં એટલામાં ચાલવાની તાકાત જતી રહી તેથી બોલવા લાગ્યો કે ઓ પ્રભુ હું આગળ જી રીતે જમ શકીશ ફરી પોતાના મનમાં વિચાર્યું કે માનસિંગ તું ચારકાના કાગ માટે આવો છે માટે તારું કામ પરમેશ્વર પાર પાડશે એવી રીતે પોતાના દીલને ધીરજ રાખી ચાર મૈલ ચાલ્યો નહીં એટલામાં તેને પગે શણગા ઉડ્યા અને તરસે ફરી જમીન ઉપર પડ્યો. માનસિંગને આખે દીલે શણગા ઉડ્યા એવામાં એક મહા પુરુષે આવી તેનો હાથ પકડી તેને ઉઠાડ્યો અને કહ્યું કે ઓ માનસિંગ આ જગાએ તારે હીમત છોડવી ન જોઈએ, ઉઠ રીંછની છોકરીએ જે મોહારો તને આપ્યો છે તે તારા મોંમાં રાખ જેથી તારી સાપની ગરમી જતી રહેશે અને તારી તરુજ મટી જશે, માનસિંગે તરતજ તેમ કીધું તો બેશક તેનો ધણેજ હાપડો માલમ પડ્યો, તે મહા પુરુષના પપમાં પડ્યો અને કહ્યું કે ઓ પરમાતમા મને કહો કે આટલી બધી ગરમીનું શું કારણ છે. તે બોલો કે રાતા સાપનું એ ઝેર છે કારણ કે તે સાતાનો દમ જમીનની નીચેથી લે છે જેમાં જમીન ગરમ આગ જેવી થઈ છે, એ શમદો એટલો છે કે જ્યારે કોઈ મોહારો તે પાસેથી છીનવી લે છે ત્યારે તેનું ઝેર ઉતરી જાય છે, તે સાઠ વરસ પછી સાપના મોંમાં ફરીથી પેલ થાય છે. જ્યારે તે મહા પુરુષના વચન સાંભળ્યો ત્યારે ધણો ખુશી થઈ પેલો મોહારો પોતાના મોંમાં રાખી આગળ ચાલો- બરોબર અધવચમાં આવી લાગ્યો એટલે રાતા સાપને માનસિંગનો વાસ આવ્યો એટલે તે સાપે ઉપર આવવા માંડ્યું. ગરમી એટલી તો વધી કે કંઈ કહી શકાય નહીં, અને જ્યારે તે સાપ જમીનમાંથી બહાર આવ્યા ત્યારે તેના મોંમાંથી અગ્નીના ડહા આકાશ સુધી જવા લાગ્યા, માનસિંગ આ બીના જોઈ ધણો

જ હોરાન થયો, આસપાસ દોડવા લાગ્યો એટલામાં તો સાપે આવી માનસિંગને ઘેરી લીધો. માનસિંગે જોયું કે પાહાડ જેટલો મોટો સાપ જમીનનાંથી નિકળો એટલે તરતજ પેલા ઘેરો પોતાના માથા ઉપર ધર્યો જ્યો માનસિંગને તે સાપની ગરમી મળીજ થોડી માલમ પડી તે સાપે પોતાનો કમ એવો તો જોયો એમ્મે કે અગ્નીના બડકાથી માનસિંગના હાડપણ બળતાં હોય એવું લાગ્યું પરમેશ્વરની મેરજાની આ વખતે માનસિંગ ઉપર બણી વધી, જ્યો તે જીવતો રહ્યો, જ્યારે સાપે જોયું કે તેનું કાંઈ વળતું નથી ત્યારે ઘણા જોસમાં આવી ગયો જ્યો પેલા મોહોરોં કટકડન તેના મોંમાંથી બહાર નિકળી પડ્યો. જ્યારે સવાર થયું ત્યારે તે સાપ પોતાના બોંયરામાં જતો રહ્યો. માનસિંગે પેહેલાં પોતાના રમાવનો એક કહડો તે મોહોરા ઉપર નાંખ્યો એવી મતલબથી કે તે ગરમ છે કે નહી તે માલમ પડે. તે રમાવ બળો નહી એટલે માનસિંગે જાણ્યું કે તે મોહોરો હંડો છે પછી તે ઉચકી લઈ માનસીંગે ચાલવા માંડ્યું હવે પેલા મહા પુરૂષે માનસિંગ એ મોહોરાનો ચમત્કાર જણાવ્યો હતો કે એથી દરિયામાં ડુબી નહી જાય, કાંઈ બી જાનવરનું જેર અસર નહી કરી શકે, અગ્નીમાં બળી નહી શકે, આંધળા માણસની આંખ સારી થઈ શકે, કાંઈનેથી કાંઈ દરદ થાય નહી લડાઈમાં સરવે ઉપર ફતેહ મેળવે અને પોતાની દુશ્મન આમળ બણેજ વહાલો થઈ પડે, સરવે જણ તેના તાબામાં રહે, વળી તે માણસમાં હાડપણ પણ વધારે આવે, દુનિઆતુ ધન તેની નજર પડે એ વિગેરે ઘણા એક ગુણોનું વખાણ કર્યું હતું. માનસીંગ તે લઈ ચાલ્યો. થોડે દીસે મેર પરવતમાં જઈ પોહોંચ્યો. તે મોહોરો લઈ ગાંધર્વ પાસે ગયો અને તે મોહોરો તેને હવાલે કર્યો. પછી તે ગધેવે તે મોહોરાને અજમાવી જોયો અને જ્યારે માલમ પડ્યું કે જે તેને જોઈતો હતો તેજ છે ત્યારે બેહદ ખુશી થયો પછી પોતાનો ત્રીજા પ્રશ્ન બજાવી લાવવાને કહ્યું કે ઉકળતી તેલની કડામાં તું પડ તેમાંથી તું જીવતો નીકળે તો માહારી છોકરી તથા મણી તારે સ્વાધીન કરું, પછી તે માનસિંગે હા કહી જ્યારે તે ગાંધર્વે એક મોટી કડામાં આઠ દહાડા સુધી તેલ ઉકાળું ત્યારે તેણે માનસીંગને બોલાવી કહ્યું કે તું હવે આ કડામાં પડ માનસીંગ રીજતો આપેલો મોહોરો મોડામાં રાખી તેમાં કુદકા મારી તેમાં પડ્યો જ્યારે તે અંદર પડ્યો ત્યારે તેલ તેને પાણીના જેવું ઠંડું લાગ્યું, તે અંદર એમથી તેમ ફરવા લાગ્યો અને ચિત્રકેતુ ગાંધર્વના કહેવા

લાવ્યો. હ બોલ હવે તું શું કહે છે. હજી કેહી વાર હું અંદર
પડ્યો રહુ જ્યારે ચીતકેતુ ગાંધર્વે જાણ કે માનસિંગ જીવતો રહ્યો
છે ત્યારે તે બોલો કે બસ હવે તું બહાર નિકળો તેથી તે
માનસિંગ બહાર નિકળો, તે ગાંધર્વે પેતાના વચન પ્રમાણે
પેતાની છોકરી તથા મણી માનસિંગને સ્વામીન કીધાં એટલે તે
માનસિંગે પેલા ગાંધર્વને વચન આપી પેતાની માથે લાવ્યો હતો
તેની સાથે તે છોકરીનાં લગ્ન કરી આપ્યાં. પેલી મણી માનસિંગ
લગ્ન ચંપાનગરી તરફ ચાલે. કેટલેક મહીને ત્યાં જન્મ પડ્યો
અને ગુણસુંદરીના મેહેલ તરફ પેડેલાં ગયો ત્યાં જન્મ તે મણી તેને
સ્વામીન કીધી. ગુણસુંદરીએ તેને માટે એક હીરાથી જડેલો મુગર
તૈયાર કરાવ્યો હતો તે તેને બક્ષિસ આપ્યો. ત્યાંથી ઉઠીને ધર્મશા-
ળામાં રૂગસિદ્ધ રહેડની આજ્ઞા ગયો અને તેની મુલાકાત કીધી પછી
થોડા દીવસ ત્યાં રહી સાતમા પ્રશ્નની શોધને માટે ગુણ સુંદરીના
મેહેલ તરફ ચાલે અને તેને પ્રશ્નને માટે ઘણીજ ઉતાવળ કીધી
ત્યારે તે બોલી કે જાહુના ખેલવાળા જનવર પાસેથી કોહીલેરનો
હિરો લાવ માનસિંગે પુછ્યું કે તે ક્યાં છે તે તું કાંઈ જાણે છે
તેણીએ જવાબ દીધો કે તે અગ્ની ખુજ ખુજ તરફ છે. પણ હું જા-
ણતી નથી કે ક્યા દેશના અગ્ની ખુજમાં છે માનસિંગ ત્યાંથી ચાલે.

માનસિંગ સાતમા પ્રશ્નની ખબર લાવ્યો તેની વારતા.

જ્યારે માનસિંગ તે જાણેથી ચાલતો થયો એટલે પેતાના
પગલા જંગલ તરફ લીધાં અને થોડા દીવસ પછી એક શેહેર તર-
ફ જન્મ પુગ્યો. તે શેહેરના લોકો એક ઠેકાણે એકાં થએલાં હતાં.
માનસિંગ તેની આગળ ગયો અને તેઓને એકાં થવાનું કારણ પુ-
છ્યું તેમાંથી એક જવાબ દીધો કે અમારા શેહેરના શાહુદારનો છો-
કરો આ વાવ ઉપર આવી બેસતો હતો અને ઘણું થયું દીવાનારી
હાલતે ફરતો હતો. હાલ દશ દહાડા થયાં તે આ વાવમાં ગુમ
થયો છે. હવે વાવમાં તેની લાશની ઘણી એક શોધ કીધી પણ તે
હાથમાં આવના નથી માલમ પડતું નથી કે વાવમાં કોઈ ભુત યા
કોઈ મોટો મગર કે મચ્છ છે. જે તેને ગળી ગયો હશે ધાર્મીને
લીધે કોઈ અંદર જવા માગતું નથી ત્યારે માનસિંગે જવાબ દીધો
કે અલગત વાવમાં કાંઈ પણ ભુત વિગેરે જોઈએ. તે આ વાલ ચી-
તમાં હતો એવામાં તેના માતા પિતા તે ઠેકાણે રડાવેળ કરતાં આ-
વ્યાં અને એવી તો મોટી ચીસો પાડી કે ત્યાં ઉભેલા સઘળા લો-

કોનાં દીલ ચીરાઈ ગયાં. તે ઠેકાણે જાણે આકાશના ઉડતાં પક્ષીઓ
 પણ તેઓનાં દુઃખમાં ભાગ લેતાં હોય એમ રડતાં જણાયા. માન-
 સિંગનું દીલ આ દેખાવ એમ ફાટી ગયું. તેઓની આગળ જઈ તે
 જોને દીલસે. દીધો કે હવે ધીરજ સંપાદન કરવા સીવાય ખીજે
 કાંઈ ઉપાય નથી કીસમતમાં જે લખ્યું હશે તે બન્યા વગર રહેતું
 નથી. ભાગ્યતા ભેગ કદી મટતા નથી. તમારા નસીબમાં આ દુખ
 જોવાનું લખ્યું હશે માટે ધીરજથી તે વેઠવું જોઈએ. આપનાર પણ
 પ્રભુ છે અને લેનાર પણ તેજ છે. તેની પાસે આપણો કંઈ ઇલાજ
 નથી માટે તમે ધીરજ ધરો. આ શબ્દો સાંભળી તેઓ બોલ્યા કે
 ઓ જીવાન તું જે કહે છે તે સમજું વ્યાજબી છે જો તેની લાશ
 પણ અમારા હાથમાં આવે અને તેના દેહાર સામું જોવાની અમને
 છેલ્લી મુલાકાત મળે તો અમે મોટા નસીબદાર થઈએ પણ ધારતી
 ને લીધે આ વાવમાં કોઈ ફતરતું નથી. માનસિંગે કહ્યું કે સમતા
 રાખો હું આ વાવમાં જઈ તપાસ કરી તેની લાશ શોધી કાઢી લાવું
 તમે આ ઠેકાણે એક અઠવાડીયા સુધી બેસી રહેજો. તે વખત
 માં હું નહીં આવું તો તમારા શહેરમાં જાજો. એટલું કહી માન-
 સિંગ વાવમાં ઉતર્યો અને તળાવે પોહોંચ્યો એટલે આંખ ઉઘાડી
 ને જોયું તો નહીં પાણી કે વાવ પણ એક મોટું મેદાન દીઠું જ્યાં
 રોશની નજર આવી. ત્યાં તેણે એક મોટો બાગ જોયો. જેનો દરવા-
 જો ઉઘાડો દીઠો અંદર જોયું તો તમામ બાગ રંગી બેરંગી ફુલો-
 ના ખુશબોથી ભરાઈ ગયો છે આગળ ગયો એટલે એક સુંદર મેહે-
 લ દીઠો અને ત્યાં નવકુળ નાગનો વાસ છે તેવું જોયું ત્યાં બે તખ્ત
 મુકેલા હતા, એક ઉપર એક નાગ પદમણી બેઠેલી હતી અને ખીજા
 ઉપર એક ખુબ સુરત જીવાન બેઠેલો હતો. જેવો માનસિંગ ત્યાં
 જઈ ઉભો કે તેઓએ પોતાની દાસીને કહ્યું કે બે જીવાન ક્યાંથી આ-
 વ્યો છે ત્યારે તે પદમણીએ પેલા જીવાનને પુછ્યું કે તારી જાતનો
 કોઈ ખીજો માણસ આ ઠેકાણે આવ્યો છે માટે જો તું કહે તો હું
 જોને બોલાવું અને ખાતર બરદાસ કરું. તે શાહુકારે જવાબ દીધો
 કે જો તું એમ કરશે તો હું ઘણોજ આનંદ પામીશ. એ નાગ-
 કુંવરીએ પોતાની દાસીને હુકમ કીધો એટલે માનસિંગને બોલાવી
 એક સુંદર તખ્ત મંગાવી તે ઉપર બેસાડ્યો પછી તેઓ ત્રણે જ-
 ણાઓ સુંદર બોજન જમ્યા. બ્યારે જમવાનું કામ પુરું થયું ત્યારે

પેલા શાહુકારે માનસિંગને પુછ્યું કે ભાઈ તારું નામ શું છે, તું અહીંયાં શા માટે આવ્યો છે અને તું ક્યાંનો રહેવાથી છે, તેણે કહ્યું કે હું પગનપુરનો છું અંપાનગરીયાં આવ્યો છું અને જાહના બેલવાળા જનવર પાસેથી કોહીનુરનો હીરો લેવા જઈ છું. જ્યારે શહેરમાં આવ્યો ત્યારે એક વાવ ઉપર કેટલાક માણસોનું ટોળું મેં જોયું ત્યાં કોઈ શાહુકારના માતપીતા એટલું તો કહ્યાંત કરતા હતા કે તેઓનું રડવું સાંભળી જંગલી જનવરોનાં જીગર પણ ચાક થઈ જાય. જેઓની દીલગીરી સાંભળી હું વાવમાં ઉતરી પડ્યો અને આ ઠેકાણે આવી પુચ્યો. પણ હું જાણતો નથી કે તે છોકરો ક્યાં છે. ત્યારે પેલા શાહુકારે જવાબ દીધો કે તે છોકરો હું છું એક દીવસ હું તે વાવને કાંઠે બેઠો હતો ત્યારે આ પદમણી મારી નજરે પડી તેને જોતાંજ હું દીવાનો થઈ ગયો અને આ વાવમાં પડ્યો પછી આ બાગમાં આવ્યો એટલે આ નામ પદમણી મારી ઉપર મોહીત થઈ. હવે આ મારી દીલ જાનથી હું ધણેજ ખુશી છું માનસિંગે કહ્યું કે તારા માતપીતા પોતાના બેહોશપણમાં રહે છે અને તું અહીંયાં સુખ ભોજવે એ ઠીક નહીં સારું તે શાહુકાર બોલ્યો કે જો આ પદમણી મને અહીંયાંથી જવાની રજા આપે તો હું જઈને તેઓને દીલાસા દઉં, જવાનું હવે મારા હાથમાં નથી. ત્યારે માનસિંગે તે પદમણીને અરજ કરી કે એના માતપીતા ધણેજ રહે છે, માટે તું એને રજા આપે કે તારી પાસેથી જાય અને એના માખાપને ધીરજ આપે. ત્યારે તે પદમણીએ જવાબ દીધો કે એ પોતાની ખુશીયાં મારા ઉપર આશ્રય થઈ આ ઠેકાણે આવ્યો છે મેં એને બોલાવ્યો નથી એને ચાહે ત્યાં જવાને એ છુટા છે ત્યારે માનસિંગે પેલા શાહુકારને કહ્યું કે હવે તને રજા તો મળી માટે મારી સાથે તારા માખાપનાં પાસે ચાલ તે શાહુકારે જવાબ દીધો કે એમ કાંઈ રજા મળેલી કહેવાય નહીં જો એ મને વચન આપે કે અહીંયાં અઠવાડીયામાં ચાર દહાડા મારી સંજાતમાં રહે, અને મને અઠ ખરાજ સ્વામી તરીકે માને તો હું તમારી સાથે આવું માનસિંગ કેટલોક વખત સુધી વિચાર કીધો પછી તે પદમણી તરફ ફરીને બોલ્યો કે જો મેહેરખાન તું એ કહે છે તે કયુલ રાખ અને એને તારા પત્ની તરીકે ગણુ કારણ કે તારી ઉપર એ આશ્રય થઈ ગયો છે. પદમણીએ જવાબ દીધો કે મારા નાગ લોકમાં કોઈએ કદી પણ એવું કામ કીધું નથી ત્યારે મારાથી શી રીતે માન

માનસિંગે કહ્યું કે હું ધણાએક નાગ લોક ફર્યો છું; ધણાએક ફરી-
 ચામાં સફર કરીધી છે પાતાળ, મહાપાતાળ, રસાતાળ, તળાતળ-
 નીતળ અને તમારી નીતલી પુરેપુરો વાકેશ થયોછું જેવી નીતી
 તમારામાં છે તેવીજ નીતી મૃત્યું લોકના માણસમાં નથી. તે પદમણી
 બોલી કે આ શાહુકાર મને પોતાના જીવથી ચાહતો નથી, ત્યારે તે
 જીવને કહ્યું કે એ બોલવું તને બાજબી નથી જો હું તારો સાચો
 આશક નહો હતા તો મારા માતા પીતાને રડતાં મુકી તેનાથી જીદો
 થઈ આ ટેકણે શું કામ આવત. માનસિંગે પેણી પદમણીને કહ્યું
 કે આ શાહુકારને તું રાજ આપ એટલે હું મારી સાથે લઈ જઈ અ-
 ને પોતાના માત પીતાની મુક્તકાત કરી તારી તરફ પાછો આવશે.
 પછી પેણી પદમણીએ પોતાની દાસીને હુકમ કરીધો કે તમે આ બં-
 નેને પેણી વાવને મથાળે પુગાડી આરો, તેણીએ તેમ કર્યું. માન-
 સિંગ તથા પેણી શાહુકાર વાવને મથાળે આવી પોહોંચ્યાં પેણી ઉભેલાં
 માતપીતા તેઓને જોઈ ખુશી થયાં અને માનસિંગનો ધણો
 ઉપકાર માનવા લાગ્યાં એટલે માનસિંગ તેમની ખસેથી રાજ લેઈ
 અને કેટલાક દીવસ સુધી આઘ્યા કીધું કેટલેક દીવસે એક શેઠેરમાં
 આઘ્યો ત્યાં નગરાનો અવાજ સાંભળ્યો ત્યાં સવળાં લોકો ઉજળી
 માં એકડાં થયાં હતાં અને શેઠેરની બહાર તંબુ નાંખ્યા હતા, મોટા
 મોટા ગુર ચઢાવી કેટલાક લોકો રસોઈ કરતા હતા માનસિંગે તે
 લોકોને પુછ્યું કે એ બામણો આ શેઠેરમાં આટલી મોટી ધામધુમનું
 કારણ શું છે. ત્યારે તેણે બોલ્યું કે આ મુસાફર આ શેઠેરમાં
 દરવરસે જંગલમાંથી એક મોટા પાંડડ જેવો સાપ આવે છે. તે મા-
 ણસની સુરતનો થઈ જાય છે. આ શેઠેરનાં સઘળાં માણસોનાં છોક-
 રાઓને રાજનાં તેમજ બ્રાહ્મણનાં તેમજ વાણીઆનાં તેમજ દરેક
 લોકનાં છોકરાને પોણાક પેહરાની દરેક તંબુમા બેસાડે છે અને પેણી
 સાથે માણસને રૂપે દરેક તંબુમા જાય છે, પછી તેને જે પસંદ પડે
 છે તે છોકરાને ઉપાડી જંગલ તરફ હડી જાય છે એટલે તે છોકરા
 નાં માથાપે ધણો અફસોસ કરી પોતાના ઘેર જાય છે આજરોજ
 તે સાપ આવનાર છે જેથી તેને માટે આટલી ધામધુમ અમો કરી
 એ છીએ. માનસિંગે વીચાર કરીધો કે એ કામ તારકેતું રાક્ષસ સિ-
 વાય ખીજ કોઈ રાક્ષસનું હોય નહી. પછી ને લોકોકેને કહ્યું કે તમે
 આટલો ગ્રેમ રાખી આ જગ્યાએ આવી તરેહવાર પકવાન ખાઓછો તે
 બાજબી નથી. ત્યારે તેણે બોલ્યા કે એમ કર્યા સિવાય ખીજે ઉપાય

નથી, કારણ કે અમારામાં કોઈ એવો બળીઓ નથી કે આ હુઃખ
 માંથી અમને છોડાવે. પછી માનસીએ તેઓને કહ્યું કે આજ રાત્રે
 તે રાક્ષસને હું મારી નાંખીશ પણ તમે સધળા હિમત રાખજો કા-
 રણ કે એ રાક્ષસ ઘણો માયાવી છે. અને પેહેલાં તે પોતે તરેહવાર
 રૂપમાં બદલાઈ જવાની માયા રચે છે. આ સાંભળી માનસીએ ધ-
 ણી આમરૂં ઇજ્જતથી તેઓ પોતાના રાજા પાસે લઈ ગયા અને સ-
 ધળી વીગતવાર વાત કહી રાજાએ માનસીને સોનાના સીંગાસન ઉપર
 પોતાના પાસે બેસાડ્યો અને પુછ્યું કે એ રાક્ષસ તારાથી છતાશે?
 માનસીએ જવાબ દીધો કે પરમેશ્વરની મેહેરગાંધીથી હું તેને મારીશ
 પણ હું કહું તે તમે કરજો. પછી પેલા માણસેને બોલાવ્યા અને
 કહ્યું કે જ્યારે સાપને વેશે રાક્ષસ આવે અને કોઈના છેકરાને ઉપા-
 કે ત્યારે તમે તેને કહેજો કે અનારા શહેરમાં એક રત્નપુત્ર દાકરડા
 નો છોકરો આજ લાંબી મુદતથી બાકેર મુકાદ્દીએ ગયો હતો તે
 હમણાં પાછો આવ્યો છે, તે કહે છે કે મારી રાજા ચીના કોઈ બી-
 છોકરો તે રાક્ષસને જોવા દેવો નહી, જો મારી રાજા ચીવાય જોવા
 દેશે તો હું તમેને મારી નાંખીશ અને તમારો સધળો મુલક ઉજડ
 કરીશ; તે એટલો જોરાવર છે કે એક પલકમાં સધળા મુલકને ફના
 હ કરશે. આ સાંભળી તે રાક્ષસ ઘણો ગુસ્સે થશે પછી મારી સાથ
 લડવા આવશે, એટલે દહાડો અરત થયો અને સાપને વેષે રા-
 ક્ષસને આવવાનો વખત થયો એટલે શેઠાએ જઈ માનસીને ખ-
 બર આપી કે પેલો રાક્ષસ સાપને વેશે આવે છે માનસીએ રાજા
 સાથે તે તરફ ગયો તેણે જોયું તો તે સાપ પોતાનું માથું આઠાશ
 મુઠ્ઠી ઉઘું કરી આવે છે અને લાંબા તો સાડી સાતસે મેલ હતી
 કોઈ કુદરતી માયાથી બનેલો કે તે સાપની સામે ઉભો રહી શકે
 એવો મહા બળીયો કોઈ પ્રધ્વીમાં નથી કે તેની સામે રહી શકે
 તેનો બાર આટલાજ ઉપરથી ખ્યાલમાં આવશે કે મોટા મોટા પય-
 રાઓ જે તે સાપને તળીએ આવતા તે તરતજ ચુરણ થઈ જતા.
 હવે માનસિંગ આ દેખાવ જોઈ પ્રભુની તરતજ અકળકળાતું વર્ણન
 કરવા લાગ્યો એટલામાં તે સાપ ત્યાં આવી લાગ્યો અને પોતાનો દ-
 મ એવો તો જોરથી ખેંચ્યો કે સધળાં માણસો જે જોયાએ ઉભાં
 હતાં ત્યાંજ સ્થંભ થઈ રહ્યાં. પેલો સાપ જમીન ઉપર આબોટવા
 લાગ્યો અને મહા અદ્ભુત રાક્ષસ બની ગયો. સધળા માણસો તેને
 નમ્યા અને રાજાએ પોતાના સુંદર તંબુમાં તેને લાવી વખત ઉપર

બેસાડ્યો, અડધો કલાક પછી તે ત્યાંથી ઉઠ્યો અને બોલ્યો કે હવે
 મને તમે સમજા છોકરાઓ દેખાડો પછી તે તંબુમાંથી બહાર આ
 વી સવળા શાહુકારોના અને ગરીબોના છોકરાને તે સાથે જોયા પણ
 કાંઈનો છોકરો તેને પસંદ આવ્યો નહીં પાછો તે રાજના તંબુમાં
 આવો અને રાજના છોકરાને બોલાવો. માણસો રાજના છોકરાને
 શણગારી લાવા. એટલે પેલો રાક્ષસ તેને જોઈ ઘણું જ ખુશી થયો
 અને બોલ્યો આ છોકરો મને પસંદ છે માટે મને તે આપો માન
 માનસિંગ તેજ તંબુની એક તરફ ઉભો રહી સઘળું સાંભળતો હતો
 પછી રાજને પેલા રાક્ષસને કહ્યું કે મારા શેઠેરના એક રજપુત ઠા
 કારનો છોકરો બહાર મુસાફરીએ ગયો હતો તે કેટલેએક વરસે અહીં
 પાછો આવ્યો છે તેના હુકમથી ઉત્તરુ, અમે કરી શકતા નથી કારણ
 કે જો તેની આજ્ઞા વીના કાંઈપણ કામ અમે કરીએ તો એક પણ
 માં તે અમારો તમામ મુલક ઉજડ અને વેરાન કરી નાંખે અને લો-
 હીની નદીઓ ચલાવે જો તું કહે તો હોય તો તેને બોલાવું પછી
 જેમ કહે તેમ કરીએ. પેલા રાક્ષસે પોતાનું માથું જમીન તરફ
 ઠીકું અને જવાબ દીધો કે હમણાં તે ક્યાંથી નીકળી આવ્યો તેહ
 તેને બોલાવો તો ખરા. પછી રાજને માનસિંગને બોલાવ્યો તે આ
 વી રાક્ષસની પાસે ઉભો રહ્યો ત્યારે તે રાક્ષસ તેને કહેવા લાગ્યો કે
 આ જીવાન મેં તને આ શેઠેરમાં આજ જોયો. હમણાં તું ક્યાંથી
 આવ્યો અને આ લોકોને આવી સમજણ આપી શા માટે એ લો-
 કોનો મુલક ખરાબ કરવા માગે છે ત્યારે માનસિંગે કહ્યું કે આ
 રાક્ષસ જ્યાં સુધી આ શેઠેરમાં હું નહીં હતો ત્યાં સુધી એ લોકોએ
 તારા કહેવા પ્રમાણે કીધું અને હવે શેઠેરનો વારસ હું છું અને આ
 શેઠેરમાં સવળો કારબાર હું કરું છું. અમારા મુલકમાં જે રીત આ
 લતી આવી છે તે રીત પ્રમાણે તું ચાલે તો તને હમારો છોકરો
 આપીએ. ત્યારે પેલો રાક્ષસ બોલ્યો કે આ માણસ તારી જે રીત છે તે
 પ્રમાણે હું ચાલવાને તૈયાર છું માનસિંગે કહ્યું કે મારા બાપદાદા પાસેથી
 મને એક મોહોરો મળ્યો છે કે જે કાંઈ અમારા છોકરાને લેવા તાકે છે
 તેને એ મોહોરાનું પાણી અમે પાઈએ છીએ માટે તારે તે મોહોરાનું પાણી પી
 વું જોઈશે. પેલો રાક્ષસે હા કહેવાથી માનસિંગને રીજની છોકરીએ આ
 પેલા મોહોરાને પાણીમાં ધસી પાણી પેલા રાક્ષસને પાણું તેણે તે
 પાણી પીધું. એટલે રાક્ષસની માયા હતી તે સવળી બુલી ગયો. પછી
 માનસિંગે કહ્યું કે બીજી રીત એ છે કે જે કાંઈ અમારા છોકરાને

લેખ જાય છે તેને અમો લોખંડની પેટીમાં બંધ કરીએ છીએ અને તેમાંથી તે પોતાની મેળે બહાર આવે છે ત્યારે તેને તે છોકરો આ પીએ છીએ માટે તારે પણ તે પેટીમાં ઉતરવું જોઈશે અને જો તું બહાર આવી નહીં શકશે તો અમો તારી પાશેથી સીંહલદ્વીપમાંથી લાલ અને ચલમાસ પેદા થાય છે તે બંને હજાર ગુન્હેગારી તરીકે લખ્યું અને પછી તે છોકરો તારે સ્વાધીન કરીશું પેલા રાક્ષસ પોતાના રાક્ષસી માયાના જોર કપર એટલો તો મગર હોતો કે માનસિંગે પેલી પેટી મંગાવવા માટે કહ્યું એટલે તે રાક્ષસ બોલ્યો કે તું ને કહે છે તે મારે કયુલ છે. પેલી પેટી મંગાવ અને તારી છુટા હું એક પળમાં પુરી કરીશ. માનસિંગે તરતજ એક મજાનુત લોહની પેટી મંગાવી અને પેલા રાક્ષસને કહ્યું કે હવે તું આમાં ઉતર તે તરતજ તે પેટીમાં બેઠો. એટલે માનસિંગે તેનું ઢાંકણ મજાનુત બંધ કરી હનુમાનના જંજરા બોલવા લાગ્યો કે મહાવીર સાલ થઈ બોલ્યા કે ઓ માનસિંગ એ વગરની પેટી કોઈથી બાગી ભાગશે નહીં. તોડી તુડશે નહીં, માટે, તે પેટીને સમુદ્રની વચોવચ નાંખી આવ, એટલે તે રાક્ષસ તે સમુદ્રમાં તે પેટી અંદર રહેશે. એટલે માનસિંગે તેમ કીધું પછી માનસિંગે લોકોને કહ્યું કે એ જુલમાત રાક્ષસ હવે તમારા પર જુલમ ગુનારવા કદી પણ આવશે નહીરાજ તથા સવળા માણસો માનસિંગને પગે પડ્યા. અને પુષ્પળ ઝરઝવેર લાવી માનસિંગની આગળ મુક્યું ત્યારે તેણે કહ્યું કે ઓ પ્યાર ઓ મને ધન માલની કશી દરકાર નથી. હું ને કાંઈ કરું છું તે પરમેશ્વર ધારતે કરું છું કારણ કે તેણેજ તમને અને મને ઉત્પન્ન કરીધા છે, જો આપણે એક બીજાને કામે નહીં આવીએ તો આ જગતમાં આપણુ જીવ્યું શા અપનું? ત્યારે તેઓ ધણા કાલાવાલા કરી બોલ્યા કે ને તું કહે તે ધર્માદા ખાતે વાતરીએ એટલે માનસિંગ બોલ્યો કે હરેક ગરીબ, લુલું. પાંગળું. આંધળું, અનાથ, બીનવારસી એવા માણસોને માટે તમારા શહેરમાં એક દવાખાનું બંધાવી તેમાં તે અનાથને દવાદાર વિગેરે કરી તેઓનું બરણ પોપણ કરવું તેના જેવું પુન્યદાન આ જગતમાં બીજું એક પણ નથી એમ કહી રજા લઈ જ ગલ તરફ ચાલવા માંડ્યું અને ધણું કષ્ટ વેઠતો તે જાહુના બેલથી બનેલા જાનવરના દરવાજા આગળ આવી પહોંચ્યો અને દરવાજા પર વાંચ્યું કે આ જાહુના બેલથી બનેલા જાનવર પાસે ને કાંઈ જશે

તે જીવતો પાછો આવશે નહીં માનસિંગે આ લેખ વાંચ્યો તોપણ બહાર એક બારી હતી તેમાંથી અંદર ગયો અને ચાર પાંચ મેલ આગળ ચાલીને વિચાર કીધો કે હો ફરં પણ ફરીને જુવે છે તો નહીં તે બારી કે નહીં પેલા ઝાડો પણ એક મોટું જંગલ દીઠું આ જોઈને તે ધણો ખીંચા લાગ્યો અને પોતાના મનમાં કહેવા લાગ્યો કે માનસિંગ હવે તાર મૃત્યુ ખચીત આવ્યું. થોડેક દુર ગયો એટલે એક આદમીની સુરત તેની તરફ આવતી જણાઈ તેણે પોતાની બગલમાંથી કચ. આપી માનસિંગને સલામ કીધી અને બોલ્યો કે હું પારેપહું. માનસિંગે પુછ્યું કે તાર મકાન ક્યાં છે એટલે પેલી સુરતે જવાબ દીધો કે મારું મકાન પેલા બોયરામાં છે પછી તેઓ થોડે આગળ ચાલ્યાં ત્યાં માનસિંગને ધણેજ મોટો કુડ દેખાયો તેમાં તેઓ અને જણ દાખલ થયા તે પારેખ તેને એક કુડતો આગળ લઈ ગયો અને કહ્યું કે ઓ માનસિંગ તું આ કુડમાં ઉતર હું તારે માટે પાણી લાવુંછું માનસિંગ તેમાં ઉતર્યો તે સુરતે માનસિંગને ટાઢાં પાણીની એક ડોલ આપી તને કહ્યું કે એ તારા માથા ઉપરથી રેડ, માનસિંગે તેમ કીધું જે માથા ઉપર રેડતાંજ તડાક કરીને અવાજ થયો અને તમામ જનવરોએ આવીને તેને ઘેરી લીધો અને કલાક એક અંધાર થયું. માનસિંગ આ જોઈ ધણેજ આશ્ચર્ય થયો એટલામાં તે પાણી ઉપર ચડવા માંડ્યું ચડતાં ચડતાં માથા સુધી આવ્યું ત્યારે માનસિંગ તેમાં તરવા લાગ્યો તેણે જોયું કે સઘળાં માણસો મરી જાય છે તે આ જાડુતા અમલગી છે, એમ કહી ત્યાં એક સાંકળ હતી તે પકડી લીધી પકડતાં વારજ એક મોટો કલાવર માણસ ઉત્પન્ન થયો અને તેણે માનસિંગને એલા તો જલરથી ફેંક્યો કે જે જગ્યોપર પથ્થરથી અનેલાં માણસો ઉભેલાં હતાં તે સાથે માનસિંગ પણ ઉભો અને થોડીવરમાં તેના પગ પથ્થરના જનેલા જેવા એટલે માનસિંગ પોકાર કરવા લાગ્યો એટલામાં પેલા માણસ આવી પુગ્યો અને માનસિંગને એલા તો જોઈથી લપડાક મારી કે તરતજ જળા સુધી પથ્થરનો જતી ગયો અને પેલા માણસ જુગ થઈ ગયો એટલે માનસિંગ ધ્રુવરની સ્તુતી કરવા લાગ્યો એટલે આકાશ વાણી લઈ કે ઓ માનસિંગ તું તારા માથાપર ઝરઝર કંથા મુક નહીં તો તારો અમુલ્ય જીવ ખોઈ બેસીય. તે સાંભળી પેલી ઝરઝર કંથા પોતાના માથા ઉપર મુકી કે તરતજ પોતાની અસલ સ્થિતિમાં આવ્યો.

એટલે પેલાં માણસો પચ્ચરથી બનેલા હતા તેના ઉપર તેજ ઝરઝર
કયા મુકી તરતજ પોતાની અસલ સુરતમાં આવી માનસિંગને પગે પડી
તે બોલ્યા કે જો માહાપુરુષ તે અમે સધાને જીવતદાન કીધું એટ-
લામાં પેલો વીચીત્રરૂપ ધારણ કરી આવ્યો અને પેલા માણસો સાથે
માનસિંગ ઉભેલો હતો તેને પકડી મરદન ઝાઢી એવાતો જોરથી ફગા-
વ્યો કે પાછો તે કુંડમાં પડ્યો અને માનસિંગ આંખ ઉઘાડીને જુલે
તો નહી તે કુંડ, કે નહી નજરે જોવામાં આવ્યું તે દેરા ઉપરથી નિચે
આવી બેઠું અને બેઠયું કે જો જુલવાન આ જગ્યોએથી નીકળ આ
બાલતાંજ માનસિંગ તીર અને કમાન સુધાં ધણો દુર જઈ પડ્યો અને
તેના બંને પગપર મોટા સાપ વીટાઈ ગયા; માનસિંગે જોયું કે હવે
મોત નજદીક છે કે મારો છુટકો થાય. એમ વિચારી જેમ તેમ ક-
રી પાછો ધુળી નજદીક આવ્યો અને એક બીજે તીર છુડતે માર્યો
તે છુડે ચુકરી દીધો અને છેક પેટ સુધી સાપો વીટાઈ ગયા, અને
પાછો તેની આગળ આવ્યો એટલે ધુડ ફરીથી ઉપર મુજબ બોલ્યો
કે તે ફરી તેનાથી સો માસલ દુર જઈ પડ્યો. માનસિંગ ઉડણુ ખાટ-
લામાં બેસી બોલ્યો કે ઉડે ઉડણુ ખાટલી જ્યાં ધુડ પંખી એટલે પા-
છો તેની આગળ પડ્યો. અને પોતાના બાથામાંથી તીર કાઢી પરમે-
શ્વરની પ્રાર્થના કરી એવા તો જોરથી માર્યો કે તે ધુડ તરતજ મરણ
પામ્યો, મરણ પામતી વખતે ધણો મોટો અવાજ થયો અને સધળું
જંગલ ધુજવા લાગ્યું અને અંધકાર થઈ ગયો જ્યારે મૃત્યુ અજ-
ણું થકું ત્યારે માનસિંગે જોયું તો નહી તે દેર નહી તે ધુડપક્ષી
કે નહી તે કુંડ પણ તીર અને કમાન પડેલાં દાડાં અને પેલો હીરો
જે સુરજના કરતાં પણ બે ધણા તેજથી પ્રકાશતા હતા તે કાઢીનુર
હીરો તેણે ઉપાડી લીધો અને માનસિંગ ત્યાંથી ચાલ્યો ચાલતાં ચાલ-
તાં થોડેક મહીને ચંપાનગરી આવ્યો અને ગુણસુદરીના મહેલમાં આ-
વી તેણીને કાઢીનુરનો હીરો આપી કહ્યું કે જો ગુણસુદરી હવે તારા
સાત પ્રજા પુરાં કીધાં ત્યારે તે બોલી કે હવે હું તારે તાબેહું તું જે
ની સાથે મારૂ લગ્ન કરે તેની સાથે જવાને હું ખુશી છું. માનસિંગે
રૂપસિંહ રોઠોડને બાલાવી કહ્યું કે તમારે સેહેર જઈ તમારા સમા
વહાલાંને તેડી જન લઈ વહેલા આવો એટલે તમારા લગ્ન ગુણસુ-
દરીની સાથે કરીએ. આ સાંભળી રૂપસિંહ ઉપર ગયો અને પોતાના
સેહેરના લોકોએ રૂપસિંહને જોયો એટલે તેમને અતી આનંદાશ્ચર્ય

થયો અને દરબારીઓને ખખર હીધી એટલે સામેયું કરી રૂપસિંહને શહેરમાં લઇ ગયા રૂપસિંહ પોતાના દરબારમાં જઇ પોતાના માત-પિતાને નમસ્કાર કરી બોલ્યો કે હવે મારી માગેલી મુરદ પુરી થશે માટે જન લેઈ આપણે ચંપાનગરી જઈએ આ સાંભળી તેના બાપે હુકમ કર્યો કે જનની તકવારી કરો. કેટલાક હાથી, ઘોડા, રથ, પાલખી શીઘરામો વિગેરે લઇ ગયા દબાવ્યાથી ચંપાનગરી તરફ સીધા બા, ચંપાનગરી પહોંચ્યા એટલે ધણા માનની સાથે સામેયું કરી જનને ઉતારો આપ્યો અને મોટા મોટા જોશીઓને તેડાવી લગ્ન હીયા કરાવી માનસિંગે કન્યાદાન દીધું અને માનસિંગ બોલ્યો કે પરમેશ્વર તમારું જોડું અમર રહે એવો આશિર્વાદ છે એમ કહી માનસિંગ ગુણસુંદરી તથા રૂપસીંહ રાઠોડની રજા લઇ પોતાના શહેર પગનપુર ગયો અને પોતાના માતપિતા તથા ચંદ્રપ્રભા, તથા નાગપુત્રીને મળ્યો અને તેના પિતાએ પોતાની ગાદી તેને સોંપી અને માનસિંગે પોતાનાં માતપિતાની સેવા ચાકરી કરી તથા ધન્યર બક્ષિ કરી પોતાની પ્રજાને અતિ સુખી કરી, અને પોતાની જીંદગી એક આરામમાં ગુજારી. તથાસ્તુ.

સમાપ્ત.

ઐતિહાસિક નોવેલો.

રાજપુત પ્રતિજ્ઞા—આ પુસ્તકમાં સગદાર ચંદાવતની ગજ-
બકિત સ્વામીબકિત તથા ઓદાર્ય આદર્શ સ્વરૂપ છે. તેની પત્ની
વીરબાળાએ પોતાના સ્વામીની પ્રતિજ્ઞામાં પ્રત્યબાધન આવે માટે
પોતાનું શૌર કાઢી આપ્યું તે ગુરુ રાજપુતાણીની પ્રાતઃસ્મરણીય
સ્વામીબકિત દાખવે છે. કિંમત ૦-૧-૦.

અમરનુપુલિત અથવા પરતંત્ર મેવાડ-મેવાડના મહારાણા કર-
ણસિંહ અને દિલ્લીના મોગલબાદશાહ જહાંગીરના મમયની વાંચકોને રસ
પ્રવાહમાં તલ્લીન કરી નાંખનારી એક મનેવેધક નવલકથા. કી. ૦-૧૦-૦

જગદેવ પરમાર—(વીરમતીના બહાદુરી.) આ ગ્રંથમાં
યશસ્વ ક્ષત્રિય પુત્ર જગદેવ તથા તેની પત્ની વીરમતીનું વિવેચન
આપવામાં આવ્યું છે જેમાં જગદેવનો આપુર્વ પગકપ તેમજ વીર-
મતી જેવી સતી સ્ત્રીને અતી દુઃખ પડેલ છતાં તેણે પોતાનો ધર્મ
છોડ્યો નહીં એ અતિ અમરકારક તખ્તમાં આવ્યું છે. કિં. ૦-૬-૦

રાણકદેવી--(એક શોઝીઆણી સતીનું માન્યું પતિનું)
સાંપ્રત કાળમાં થએલી સતીઓની અંદર પહેલું પદ મેળવેલી સોગંદની
સતી રાણકદેવી છે. ગિયળ રક્ષણમાં કસોટીની તપાસાએ પડેલેલી
સતી રાણકદેવી છે. વિષયબાગ રાજ સંવર્તિ, પુત્ર રત્ન ને (જ
કાયાને તૃણરત તુચ્છ ગણીને તેનું બહોવાન આપી પોતાના શિવભ-
વતને નિષ્કલંક રાખનારી સતી રાણકદેવી શિવાય અન્ય કવચિત્ત
હશે. આ કેમી બારપેણ પૃષ્ઠ ૨૫૮ નું પુસ્તક છે કિંમત ૦-૨-

શ્રીમંત છત્રપતિ સંભાળ મહારાજ—આ પુસ્તકમાં
યોગ્ય માણસના હાથમાં રાજસુત્રો આવવાથી થતું નુકસા-
બહાદુરી, નોકરીની વફાદારી, વ્યભિચાર, અને દુર્વ્યસનના
અતી કરેલાં દર્મનો દેવટ પશ્ચાતાપ આપવામાં આવ્યો છે રાયલ
બારપેણ પૃષ્ઠ ૨૫૭ હિતમ સોનેરી પુઠું છતાં કિંમત કિં. ૦-૧૨-૦

પુસ્તકો મળવાનું ઠેકાણું:—

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુડે.

ત્રણ હરનાળ, અમદાવાદ.

